

C:\Users\Plazma\Desktop\Knhy pdf\M\May Karel\May Karel - Pouští a prerií.pdb

PDB Name: Pousti a prerii
Creator ID: REAd
PDB Type: TEXT
Version: 0
Unique ID Seed: 0
Creation Date: 12.4.2007
Modification Date: 12.4.2007
Last Backup Date: 1.1.1970
Modification Number: 0

KAREL MAY

POUŠTÍ A PRÉRIÍ

ALBATROS PRAHA 1974 PÍSEK ZKÁZY

1/ V SAHARSKÝCH SKALNÍCH JESKYNÍCH

Slunce se chýlilo k západu. Horko bylo ještě však stále úmorné, a proto jsem ležel ve stínu svého jízdního velblouda, zatímco ostatní členové karavany se usadili kolem kalné, nechutné vody a poslouchali chlubné řeči mého sluhy Kámila. Rozuměl jsem každému slovu a se skrytým potěšením jsem poslouchal, jak se snaží na ně udělat dojem mými nesčetnými přednostmi. „Ty se jmenuješ Abram ben Sákir a jsi bohatý muž, pravda?“ zeptal se bohatého kupce z Murzúku, který seděl vedle něho. „Kolik platíš svým průvodcům na této cestě za den?“ „Dvě stě kaurisů,“ odvětil oslovený ochotně. „Není to dost?“ „Vzhledem k tvému jmění ano. Ale můj sidi je daleko bohatší než ty. Jmenuje se Kara ben Nemsí a v oázách jeho otce se pase tisíc koní, pět tisíc v*elbloudů, deset tisíc koz a dvacet tisíc ovcí s tlustými ocasy. Dává mi denně jeden abú nukat*, takže až se vrátím do svého domu, budu bohatší než ty. Řekni, co ty jsi proti němu?“ Můj prášil si pravdu mírně upravoval: platil jsem mu tolar, ale ne denně, nýbrž týdně, takže dostával denně asi padesát feniků. „Alláh dá, Alláh bere, všichni lidé nemohou být stejně bohatí,“ pokrčil kupec rameny. „Máš pravdu,“ přikývl Kámil, „a protože Alláh našel v mém pánovi zalíbení, zahrnul ho dary. Nemáš tušení, jak slavné je jméno Kary ben Nemsího u všech národů a ve všech krajích! Mluví všemi čtyřmi tisíci padesáti jazyky této země, zná jména všech osmdesáti tisíc zvířat a rostlin, uzdravuje deset tisíc nemocí a umí zastřelit lva jedinou kulkou. Jeho matka byla nejkrásnější žena světa a matce jeho otce říkali Ztělesněná ctnost a všech šestatřicet jeho manželky jsou ženy poslušné, líbezné a voní ambrou jako rajske kvítí. Před jeho hlasem se třese i černý pardál, a kdyby nás chtěli například přepadnout Targiové – na jejichž území bohužel zrovna jsme –, stačila by je zahnat jeho malá puška. Podívej se na něho. Nevidíš, že má dvě pušky, velkou a malou? S tou velkou postřílí naráz celou kal'u, pevnost, a s tou malou může stotísíckrát vypálit bez nabíjení, proto se jí také říká bundukíjat 't takrá, puška opakování. Skoro si přeju, aby sem ti lotři přišli, to byste teprv viděli ...“ „Mlč, u Alláha!“ přerušil ho rychle šejk el džammálin, vůdce karavany. „Ať tě šejtan neslyší, nebo je sem opravdu přivede a jsme ztraceni.“ „Ztraceni? Když je tu můj efendi a já s ním?“ V tom se objevil na severu jezdec. Jeho hedžín, jízdní velbloud, byl znamenitý běžec. Jeho zbraně pozůstávaly z dlouhé arabské pušky a ze dvou nožů, které měl na náramenících připevněné k oběma rukám. To je nebezpečný způsob nošení nožů; při zápase stačí protivníka obejmout a vrazit mu obě čepele do zad. „Salám!“ pozdravil a seskočil ze sedla, ani nepobídl velblouda k pokleku. „Dovolte mi, abych tu napojil svého hedžína a vás varoval před nepřítelem!“ Byl zahalený v dlouhém bílém burnusu, zpod kapuce mu vylézaly černé, silně promaštěné vlasy. Byl urostlý a statný. Měl plné tváře, na lícních kostech zpoštělé, krátký, skoro tupý nos, malé oči a kulatou bradu. Kdyby byl měl lithám, závoj, který kryje tvář a nechává vlně jen oči, byl bych přísahal, že přede mnou stojí Targi. „Jsi vítán,“ odpověděl šejk, když cizincovo zvíře samo od sebe běželo k vodě. „Koho míníš, když mluvíš o nepříteli?“ „Amáhary.“ Odvětil tázaný. To je označení pro Targie, ale používají ho obvykle jen členové kmene. „Myslíš Targie?“ „Ano, obsadili oázu Seghedem.“ „Alláhu! Tam chceme jet dnes v noci!“ „Nedělejte to. Byli jsme karavana o třiceti mužích s osmdesáti velbloudy. Přijeli jsme od Bi'r Isháje a mysleli jsme si, že jsme bezpeční. Ale sotva jsme dorazili do Seghedemu, přepadli nás Amáharové a všechny pobili, jen já jsem vyvázl.“ „Alláhu!“ zvolal stařec. „Ty psy nám byl šejtan dlužen! Zůstanou v Seghedemu. Co budem dělat? Máme čekat tady u Bi'r Akbaru, jejíž voda je pro lidi sotva požitelná a pro zvířata nedostatečná?“ Bezradně se rozhlédl po kruhu. Abram ben Sákir se mračil. „Nedá se oáza Seghedem obejít?“ „Ne,“ řekl šejk. „Na východ to nejde, protože nejbližší studna leží plné tři dny cesty odtud v kraji bojovných Tibbů, a oklika na západ by nás zavedla do kopců Maghájr es suchúr, skalních jeskyní, ve kterých se nevyznám.“ „Ale já ano,“ prohlásil uprchlík. „Ty?“ zeptal se šejk udiveně. „Pak bys byl zkušenější chabír, vůdce, než já, a přece mám dvakrát tolik let, co ty.“ „Jsem chabír. To není věc věku. Znáš ten kraj, protože jsem tam několikrát byl. Vedl jsem také karavanu, která byla Amáhary přepadena, a nikdy bych se byl nezachránil, kdybych byl neznal cestu pouští. Jsem bojovník z kmene Rijáhů a říkají mi Imar ibn Amára.“ Kmen Rijáhů opravdu žije ve Fezzánu, ale nechtělo se mi uvěřit, že tenhle chabír je Arab, zvláště když soustavně mluvil o Targiech jako o Amáharech, což by žádný Arab nikdy neudělal. Ale šejk zřejmě tyto pochybnosti nechoval, protože řekl: „Vím, že mužové kmene Rijáhů znají dobře cestu z Murzúku do Bilmy. Myslíš, že bychom po této cestě mohli Targie obejít?“ „Ano, není to tak těžké. Vezmeme vpravo nad Seghedem a vyjedeme

šťastně u Bi'r Isháje. Povedu vás, protože si myslím, že si to všichni přejete.“ „Ano, přejeme si to. Sedni si k nám a buď naším hostem.“ „Rád budu vaším vůdcem i hostem, ale napřed mi pověz, kdo jsou mužové, jejichž karavanu vedeš.“ „Tento zde je Abram ben Sákir, kupec z Murzúku, kterému patří všichni poháněči a nákladní velbloudi. Mám ho dovést z Bilmy do Murzúku. A tam stojí dva cizinci, kteří se k nám včera připojili, hadži Kara ben Nemsí, Frank, a jeho sluha Kámil ibn Safáka.“ Chabír si nás prohlédl ostrým pronikavým pohledem a zeptal se výhrůžně Kámila: „Z kterého jsi kmene?“ „Jsem Džeraz z firkat Ašallu.“ „A to se nestydíš sloužit džaurovi. Fuj!“ Plívl mu do obličeje a Kámil si to nechal líbit, protože byl statečný jen pusou, a zajíc, když došlo na činy. Zmohl se jen na vyčítavou otázku: „Sidi, ty, hrdina všech hrdinů, strpíš, aby uráželi tvého věrného sluhu?“ „Hrdina hrdinů?“ zasmál se chabír opovržlivě. „Tomu já ukážu, kdo je hrdina.“ Zastavil se na tři kroky ode mne a blýskl po mně planoucíma očima. „Ty si myslíš, že tě dovedu do Murzúku?“ „Ne! Poněvadž ty vůbec nikoho do Murzúku nedovedeš!“ „Jak to?“ vydralo se mu bezděky. „Poněvadž jsi džásús, zvěd, a chceš karavanu vydat Targiům.“ „Má šá'alláh! Já, a džásús! Za tu urážku mi zaplatíš!“ „Napřed mi pověz, proč se chceš vrátit do Murzúku, proč nejedeš dál do Bilmy? Proč ses neobrátíš hned v Seghedemu, když už se ti podařilo uniknout? Proč jsi pokračoval celý den v jízdě?“ Moje otázky ho zřejmě vyvedly docela z míry. Dokonce přestal vyhrožovat. „Amáharové mi zahradili cestu.“ „To nevysvětluje, proč jsi jel dál celý den. Nevěřím ti ani slovo. Targiové na nás číhají, ale v Seghedemu sotva. Spíš budou mezi skálami, kam nás chceš zavléct.“ Místo odpovědi na mne skočil s rozpraženými rukama, aby mi vrazil své nože do zad. Moje pěst ho však předešla. Udeřil jsem ho vši silou odspodu do brady, až odletěl a padl omráčený do písku. „Cos to udělal!“ osopil se na mne šejk. „Tak se nám odměňuješ za to, že jsme tě vzali mezi nás? Ten muž nás chtěl zachránit, a tys ho zabil.“ „Chce nás zahubit, ne zachránit. A není mrtvý, jen omráčený!“ Šejkův hněv to nezmenšilo. „Urazils ho. To si žádá podle zákonů pouště krev. Budeme tě muset soudit.“

„Sud'te radši jeho. Podle mne je to Targi, který nás chce zahubit. Když mi neuvěříte teď, brzy se na svůj úkor přesvědčíte, že mám pravdu. O sebe se nebojím. Mám zbraně a dovedu se bránit.“ Šejk se tvářil, jako když neslyší, a dal omráčeného odnést k studni, aby ho vodou vzřísil. Zatímco se chabír vzpamatovával a ostatní se tlačili kolem něho, odvedl si můj Kámil stranou bohatého kupce a pilně mu cosi potichu vykládal. Po chvíli přišel Abram za mnou. „Sidi, tvůj sluha říká, že se mám spolehnout spíš na tebe než na šejka el džammálín. Myslíš opravdu, že ten člověk je zvěd těch lupičů?“ „Ano, nejsem na Sahaře poprvé a znám lidi jeho druhu. Nemám nejmenší chuť jet do skal a padnout Targiům do rukou.“ „Alláh, valláh, talláh! Co mám dělat? Slíbil jsem, že se šejkovi el džammálín ve všem podřídím. Moji lidé mu důvěřují víc než tvým slovům. Mám k tobě prosbu, sidi. Neopouštěj mě, když budu muset do kraje skal.“ „Nepotřebuješ mě prosit o pomoc, stačí, když řekneš, že chceš jet stůj co stůj do Seghedemu.“ „Přehlasují mě. Jistě víš, že v poušti je zvykem, že v případě nebezpečí hlas poslouchajícího platí stejně jako hlas poroučejícího. Neopouštěj mě!“ „Rozmyslím si to.“ „Rozmysli si to, ostatně kdož ví, třeba se mylíš. Zdá se mi neuvěřitelné, že by někdo mohl být schopen takové nízkosti!“ „A přece je to tak. Podívej se, není na něm ani stopy po tom, že by byl bojoval za svou karavanu. Podívej se, jak teď klidně sedí u studny a nemyslí na odplatu. Předtím ve vzteku po mně skočil, ale teď neprahne po pomstě, protože ví, že se mi může bez nebezpečí pomstít, až s ním pojedeme do skal.“ „Když tě slyším mluvit, sidi, zdá se mi, že máš úplnou pravdu. A proto tě do třetice prosím: vezmi mě pod svou ochranu.“ „Když to udělám, budu co nejdříve sám potřebovat ochranu. Kvůli tobě...“ Vtom zazněl zvuký hlas šejka el džammálín: „Vzhůru, věřící, k večerní modlitbě, neboť se setmělo a poslední denní svit zmizel za obzorem!“ Muži poklekli s tvářmi otočenou směrem k Mekce, navlhčili si ruce, hruď a čelo vodou a odříkali modlitbu. Potom šejk vstal a poručil lidem naložit velbloudy: „Vydáme se na cestu.“ „Kam?“ zeptal se kupec. „Do skal, přirozeně.“ zněla odpověď. „Neměli bychom jet raději do oázy Seghedem?“ „To říkáš proto, že ti to radí Kara ben Nemsí?“ „Ano.“ „Pokud dáš víc na mínění hloupého džaura, jed' si, nikdo tě nebude zdržovat. My ostatní se však vydáme oklikou přes skalní jeskyně.“ „Moji sluhové musí se mnou!“ „Musí? Jsou to svobodní lidé a tys mně slíbil, že se podřídíš mým příkazům. Budeme hlasovat a ukáže se, poslechnouli spíš tebe než svůj ostrov tip.“ Přistoupili jsme k hlasování a ukázalo se, že všichni až na kupce, mého sluhu a mne jsou ochotni jít za chabírem. Abram ben Sákir mě vzal stranou, omlouval se a počtvrté mě prosil, abych ho neopouštěl. Když jsme se rozcházeli, zaslechli jsme od západu jakýsi hluk. Za chvíli se dal rozeznat dusot velbloudů a brzy se ze tmy vynořil temný shluk jezdců. Zřejmě nás také zahlédli, neboť zvuký hlas zvolal: „Vakki! Stát! U studně jsou lidé. Do zbraně!“ Náš starý šejk el džammálín odpověděl: „Mír! Nejsme bojovníci, ani lupiči. Pojd'te blíž a napojte zvířata i sebe!“ „Jste káfila?“ „Ano.“ „Odkud a kam?“ „Z Bilmy do Murzúku.“ „Kolik je vás?“ „Čtrnáct mužů.“ „Ustupte! Ale jestli lžeš, budeš o hlavu kratší!“ Opatrně se přiblížili. Mluvíci jel o několik velbloudích délek napřed, přehlédl prostranství a kývl na své lidi. „Mluvil pravdu. Je jich jen čtrnáct. Můžeme být bez starostí. Pojd'te sem!“ Mluvil arabsky, ale nářečím, které prozrazovalo, že je Tibbu. Když jezdci sestoupili, spočítal jsem je, bylo jich přesně dvacet. Měli podle všeho s sebou ženu nebo dívku, neboť na jednom z velbloudů visel tahtaruván, lehká bambusová nosítka, jejichž závěsy a dlouhé tyče působily v noci přízračným dojmem. Vůdce nové karavany nařídil svým lidem zaujmout takové postavení, aby v případě přepadu byli ve výhodě. Jeho válečnickou letoru potvrzovaly i hojné zbraně: měl dlouhou pušku, dva oštěpy, šavli a pravděpodobně i nože a pistole. Šejk el džammálín ho pozdravil zdvořilým salám. „Vidíš, že se nemáš čeho bát. A jistě nám promineš, že bychom rádi věděli, kdo jste vy.“ Odpověděl pyšně: „Jsme Tibbové z kmene Rešade a jedeme do Aby.“ „Z kmene Rešade? To jste úhlavní nepřátelé asabenských Targiů.“ „To jsme. Ať je Alláh zatratí.“ „A přesto přicházíte ze západu, kde jsou jejich sídla.“ „Ano, odtud přicházíme.“ „Pak jste jistě udatní muži. Když se takový hlouček bojovníků odváží na území svých úhlavních nepřátel, potom...“ Přerušil ho výkřik z tahtaruvánu. Byla to asi tři nebo čtyři slova, kterým jsem nerozuměl. Připadalo mi, že je to berbersky. Znal jsem dialekt kmene Mesahú-Berberů, a hádal jsem proto, že to bude targijština. A co bylo ještě podivnější, jen slova dozněla, vstal chabír, spěšně přikročil k nosítkám a na něco se zeptal řečí rovněž mi neznámou. Zpod závěsů mu cosi odpověděl sopránový hlas: žena? Možná také chlapec. Vůdce Tibbů vyskočil, chytil chabíra za ramena, zacloval s ním a zlostně na něj vyjel: „Co pohledáváš u nosítek mé umm bint! Nevíš, že je to zakázané?“ Umm

bint znamená matka dcery; Arabové tohoto opisu užívají místo slova manželka, které pokládají za neslušné. Chabír stál chvíli nehybně, jako by se snažil ovládnout své vzrušení. Pak odpověděl hlasem, který násilně nutil k lhostejnosti: „Umm bint? Zdálo se mi, že je to chlapecký hlas.“ „Není to chlapec. A i kdyby to chlapec byl, sotva by volal tebe. Kdo jsi?“ „Jmenuji se Umar ibn Amára a jsem chabír karavany.“ „Kdy odjedete?“ „Právě jsme chtěli vyrazit.“ „Ani my se nechceme zdržet, neboť máme naspěch, abychom už byli v Abě. Když jste lidé pokojní, mohli bychom jet až do oázy společně.“ „Nejedeme do Seghedemu, protože Targiové obsadili oázu a celé území na východ od ní.“ Tibbu couvl, jak by se té zprávy polekal. „Targiové, ti psi? Víš to jistě?“ „Ano, přicházím ze Seghedemu. Jsem chabír káfily, kterou přepadli a pobili. Já jediný se zachránil. Vyhneme se Seghedemu a obloukem na západ půjdeme ke studni Ishája. Na východ uhnout nemůžeme, protože tam se pořád ještě potloukají Amáharové.“ Zase řekl Amáharové místo Targiové. Všiml jsem si, s jakým důrazem řekl tu poslední větu. Co ho k tomu vedlo? Těch dvacet bojovníků mohlo Targiům nepříjemně zkřížit plány. Že by rozuměl výkřiku z nosítek? Pak to byl zcela určitě Targi. Tibbu se ho ještě chvíli vyptával, pak svolal své bojovníky a chvíli se s nimi potichu radil. Potom se zeptal chabíra: „Nevíš, z kterého kmene jsou ti Targiové, o kterých tu mluvíš?“ „Ne. Nerozumím ani slova z řeči těch Amáharů. Ale když nás přepadli, volali pořád dvě slova, a já jsem slyšel, že při útoku vždycky volají jméno kmene a svého vůdce. Ta slova byla: Kelovi a Rhagata.“ „Alláh, Alláh, to souhlasí! Rhagata se jmenuje amghar, vůdce východních Keloviů-Targiů a já vím, že vytáhl se svými bojovníky na lup. Štěstí že jsem vás potkal. Tak vy chcete přes Maghájir es suchúr? To je zlá cesta! Myslíš, že se tudy dostaneme bezpečně k studni Ishája?“ „Určitě nepotkáme žádného Targiho.“ „U Ishája bych se stočil na východ, a tak bychom unikli nebezpečí. Ale než se rozhodnu jet s vámi, musím vědět, kdo jste.“ „Mne už znáš. Naše káfila patří tomuhle kupci z Murzúku jménem Abram ben Sákir. Ostatní jsou mírumilovní poháněči velbloudů. Tam sedí muž, který se k nám včera přidal, a jeho sluha. Jmenuje se Kara ben Nemsí a je to Frank a džaur.“ „Džaur! A to mám jet s vámi?“ Přistoupil až ke mně a zblízka mi zabodl oči do obličeje. Seděl jsem dál bez hnutí. Ustoupil a odplivl si: „Tvář má jako muž, ale duch je v něm babí, jinak by nestrpěl pohled opovržení. Lev dovolí šakalu, aby šel v jeho stopách, je příliš hrdý, aby se za ním byl jen ohlédl. Ať si jede cizinec s námi, ale vzadu, nebo ho rozdrťím jako obtížný hmyz.“ Klidně jsem si nechal jeho urážky líbit, poněvadž jsem nepovažoval za vhodné ukázat mu, že se mýlí. Abram ben Sákir dal naložit své velbloudy. Při té příležitosti se pustil do řeči s chabírem. Potom přišel ke mně. „Sidi, zná jazyk Hausů; odpovídal mi dobře, když jsem ho tou řečí oslovil.“ „Pak je to Targi.“ „A přece se mi to pořád nechce věřit. Vůdce Tibbů by ho prohlédl. Na první pohled je vidět, že je to velký válečník.“ „Jen aby ses nemýlil. Tibbu je sám rád, že ho nikdo neprohlédl.“ „Jak to myslíš?“ „Lupič nenávidí lupiče, ale jeden je jako druhý.“ „Mluvíš v hádankách.“ „Brzy je rozluštíš.“ „Ale pojeděš s námi, i když se musíš držet vzadu?“ „Kdo to řekl?“ „Tibbu.“ „Ten mně nemá co poroučet. Jsem svobodný člověk a pojedu, jak se mi zlíbí.“ Potřásl jenom hlavou. Odvedl jsem svého hedžína k vodě, aby se ještě jednou pořádně napil. Nakládání postupovalo za protivného hýkání nákladních velbloudů, potom jezdci nasedli a průvod se dal do pohybu. Nákladní velbloudi byli svázáni tak, že ohlávka zadního zvířete byla přivázána k ocasu zvířete, které šlo před ním. V čele jel chabír. Za ním šejk el džammálín a pak Tibbu, který měl za sebou tahtarován. S ním jeli jeho Tibbové a po nich Abram ben Sákir se svou dlouhou káfilou. Čekal jsem, až kus poodjeli, a pak jsem s Kámilem jel pomalu za nimi. Hvězdy svítily tak jasně, že se mi karavana nemohla ztratit. „Tak teď musíme jet za nimi!“ nařikal si můj udatný sluha. „Pročpak jsi je poslechl, sidi? Cožpak nejsem Džeraz z firkat Ašallu a neměl bych jet hrdě v čele všech?“ „Kdo ti brání? Jed' si, jestli chceš!“ „Bez tebe ne! Víš, že tě nosím v srdci a že tě nenechám samotného v hanbě a opovržení. Ale řekni, vážně si myslíš, že se s těmi lidmi střetneme?“ „Ano, a už brzo, nejdřív s chabírem.“ „Věříš, že je to Targi?“ „Ano. Chce karavanu zahubit. Targiové na nás číhají v Maghájir es suchúru a šejk ve svém zaslepení žene lidi na smrt, ale já pořád ještě doufám, že v poslední chvíli poslechnou mé varování.“ „A co když neposlechnou?“ „Pak se pokusím zachránit aspoň kupce. Tibbové nám k tomu dopomohou.“ „Jak to? Spoléháš na Tibby? Vždyť budou přepadeni jako ostatní, ne?“ „Ano, jenže mají u sebe něco, co by nám mohlo pomoci z nouze, totiž tahtarován.“ „Jak by nám mohla ta nosítka pomoci?“ „Nosítka ne, ale jejich obsah. Pravděpodobně v nich sedí chlapec.“ „Proč by tam měl být chlapec, sidi?“ „Ano, chlapec, kterého unesli Targiům.“ Kámil se údivem nezmohl na slovo. Až po chvíli řekl: „Targijský chlapec! Sidi, ty jsi šá'ir, básník, to není možné.“ „Je to docela dobře možné! Tibbové jsou úhlavní nepřátelé Targiů. Jestliže se na nepřátelském území v největší tajnosti pustí skupina dvaceti bojovníků a vrací se s takovým přísně uzavřeným tahtarovánem, víme, jak si to vysvětlit. Nebo si myslíš, že Tibbu opravdu vzal na tak nebezpečnou jízdu s sebou svou umm bint?“ „Ne, to jistě ne!“ „Uloupil některému targijskému šejkovi syna. To je to nejhorší, co může kdo svému nepříteli udělat. Chabír to už také odhalil.“ „Chceš chlapce osvobodit?“ „Ještě přesně nevím, co udělám. Rozhodnu se podle okolností. Máš-li strach, můžeš mě opustit a jet do Seghedemu.“ „Strach? Co si o mně myslíš, sidi! I kdyby tu nebyli žádní Targiové a Tibbové, musíš uznat, že kvůli tobě dávám život bez váhání v sázku. Nikde přece není poušť tak nebezpečná jako ve skalních jeskyních. Uprostřed skal leží Raml el halák, Písek zhouby, jezero, kde není voda, ale lehoučký písek, ve kterém každý živý tvor bez milosti utone.“ „Opravdu?“ řekl jsem překvapeně. Kámil mi vyprávěl s velkou chutí a s mnoha podrobnostmi o lidech a velbloudech, kteří v Raml el haláku našli smrt, a o jejich přízracích, které prý v Maghájir es suchúru straší. Při tom nám čas utíkal a byla půlnoc, když jsem se rozhodl, že se karavaně ukážeme. Popohnali jsme svá zvířata a brzy jsme dohnali poslední velbloudy. Klusali jsme nejprve podél jejich dlouhé řady, potom kolem Tibbů, kteří na nás vrhali hněvivé pohledy. Jejich vůdce slyšel spěšný dusot našich velbloudů a otočil se. „Zpátky!“ křikl na nás. Neposlechli jsme. „Zpátky, nebo bude zle!“ Přejeli jsme ho bez povšimnutí a minuli jsme už i šejka a chabíra. Vtom za námi třeskla rána a kolem hlavy mi zasvištěla kulka. Hned jsem zastavil svého hedžína a Kámil rovněž. Počkali jsme, až nás čelo karavany dožene. „Kdo to po mně střelil?“ zeptal jsem se. „Já,“ řekl Tibbu. „A když hned nepůjdeš, kam patříš, střelím znovu.“ „Obávám se, že se netrefíš o nic líp než napoprvé. Dovol, abych ti ukázal, jak se střílí. Kámile, slez z velblouda.“ Seskočil. Zatím Tibbu zastavil na krok ode mne. Vytrhl jsem mu oba oštěpy, které visely na hrušce sedla. „Dej sem ty oštěpy, pse!“ vykřikl. „Ukážu ti, jak se střílí. Dávej pozor!“ Viskl jsem oštěp Kámilovi s tím, aby jel tak daleko, pokud mu nepřikáže stát. Potom musil oštěp zvednout nad hlavu. Vytáhl

jsem revolvery a vystřelil oba zásobníky, které měly každý po šesti ranách. Pak jsem zavolal Kámila zpátky. „Podívej se!“ vyzval jsem Tibbu. „Dvanáct ran, dvanáct zásahů.“ Prohlédl tyč a nezmohl se úžasem na slovo. Karavana zůstala stát. Pak jsem poslal Kámila, aby zabodl druhý oštěp do písku tak daleko, že jsem ho taktak ve svitu hvězd rozeznal. Můj velbloud byl na střelení zvyklý, ani se při střelbě nepohnul, nemusil jsem proto slézat. „Počítej rány!“ poručil jsem Arabovi a zalícil jsem svou henryovku. Pečlivě jsem zaničil a sázel jsem ránu za ranou, každou o poznání výš než předešlou. „Kolik ran?“ zeptal jsem se. „Patnáct,“ odvětil Tibbu, který si nedovedl vysvětlit, jak někdo může tolikrát vystřelit bez nabíjení. „Podívej se na oštěp!“ Přinesli mu ho. Prsty nahmatl otvory a spočetl je. „Má šá'alláh! Patnáct otvorů!“ zvolal zděšeně. „To je sáhír, kouzelník, a jeho puška je bundukija mu'džiza. Má v hlavní nespočet kulek.“ „Tak vidíš, že ses ukvapil,“ řekl jsem mu. „Nejsem zbabělec a v případě potřeby stílím dobře. Pamatuj si to propříště.“ Neřekl na to ani slovo a také ostatní mlčeli jako zařezaní. Na můj pokyn nasedl opět Kámil na svého velblouda a jeli jsme napřed a nikdo nám v tom už nebránil. Samozřejmě že jsem hned revolvery nabil a do pušky přidal chybějící patrony. Od té chvíle jsme jeli, jak se nám líbilo, jednou vpředu, pak po straně nebo vzadu, ale vždycky tak, aby nás žádná záludná kulka nemohla trefit. Až do svítání jsme jeli písčitou pouští, pak byla zastávka. Po dvou hodinách odpočinku jsme pokračovali v cestě. Krajina se náhle změnila. Plochá písčitá poušť zůstala vlevo, vpravo se tyčily stále vyšší a vyšší skály tak podivuhodných tvarů, že zdálky jsme byli na vahách, jeli to dílo přírody, anebo lidských rukou. Viděli jsme zdi, sloupy, cimbuří, arkýře, okna a vysoké obloukovité brány. Byl bych se tam rád rozjel, ale nechtěl jsem se nadlouho odtrhovat od karavany, protože jsem tušil, že brzy budeme tam, kde nás chtěl chabír mít. Pitoreskní skály nás provázely dál a dál po pravé straně, jako by jim konce nebylo. Hodinu před polednem bylo horko tak velké, že lidé i zvířata prahli po odpočinku. Skály se před námi otevřely do jakési podkovy. Všem to místo připadalo jako stvořené k odpočinku. Jen mě se nelíbilo, protože stačilo zahradit otevřenou část podkovy, a byli jsme v pasti. Ale protože všichni už sestupovali z velbloudů, nechal jsem si své výhrady pro sebe. Stejně by mě nikdo neposlechl. Když se všichni utábořili, vyhnala mě opatrnost do pouště na návrší, odkud jsem mohl dobře přehlednout celé okolí. Hned mě bylo cosi nápadné. Severně od nás, snad čtvrt hodiny daleko, kroužilo nad skálami několik nusúr as sahrá, supů. Léтали střídavě dolů a zas nahoru. Rychle jsem se vrátil do tábora a šel k chabírovi, vedle kterého stál Tibbu. „Musíme pryč,“ řekl jsem. „Targiové táboří opodál a chystají se nás přepadnout.“ „Kdo ti to řekl?“ „Supové, kteří nad nimi poletují.“ „Odkdy supové mluví?“ zeptal se chabír posměšně. „Já rozumím jejich řeči.“ „Uklidni se. Já jsem chabír a musím dbát na bezpečnost káfil, půjdu a poohlédnu se po nepříteli, pokud to není jen tvoje smyšlenka. Pojď se mnou!“ To byl šikovný tah. Půjdu s ním, padnu do rukou Targiů ještě dřív než ostatní. Odpověděl jsem na lest lstí. „To je věc vůdců. Ať jde s tebou Tibbu, je to slavný pouštní válečník, kdežto já jsem cizinec. Na jeho ostřížích zrak je plný spolehnutí. Až se vrátíte, poví mi, zdali jsem se mýlil, nebo ne.“ Dosáhl jsem svého cíle. Tibbu byl ochotný jít a chabírovi bylo zřejmě jedno, kdo padne Targiům do rukou první. Odešli tedy spolu na průzkum, jehož výsledek jsem znal předem. Šel jsem varovat Abrama ben Sákira, ale on se mým obavám vysmál a na poslední chvíli odmítl se mnou ujet. Zůstal jsem tedy taky: zbývala už jen jediná cesta k záchraně a tou byl tajemný obyvatel nosítek.

2/ METLA POUŠTĚ

Tibbové sundali tahtaruván s velblouda a postavili ho ke skále, ve které byla náhodou hluboká průrva, která sahala až k zemi. Hned jsem si všiml zvířecích stop v ní a usoudil jsem, že je průchodná. Obešel jsem skálu a na druhé straně jsem po chvíli našel rozsedlinu, do které jsem celkem snadno vklouzl, poněvadž byla dost široká a rovná. Brzy jsem zahlédl na druhém konci prosvítat světlo a po chvíli jsem uviděl podkovu tábořiště a tahtaruván opřený na dosah. Vrátil jsem se do tábora a vyvedl jsem s Kámilem naše velbloudy a ukryl je ve skalách, aby je útočníci nezpозorovali. Svázali jsme jim přední nohy, ale jen lehce, abychom je v případě potřeby mohli rychle rozvázat. „Co chceš dělat, sidi?“ zeptal se mě Kámil. „Utečeme,“ odvětil jsem. „Ale chlapce vezmeme s sebou. Poslouchej mě dobře. Až na nás Targiové vtrhnou, nastane zmatek, a než se zas všichni vzpamatují, odnesu chlapce tamtou průrvou ve skalách. Podívej se! Tamhle je. Teď se tam schovám, ale ty běž před tábor do pouště a dávej pozor. Jak uvidíš Targie, utíkej do tábora a udělej poplach. Já vezmu z nosítek dítě a zmizím. Ty na mne budeš čekat s oběma hedžíný, připravenými k jízdě, podržíš mi chlapce, než vylezu na velblouda, potom vyskočíš do sedla a ujedeme. Kdyby se tě někdo ptal, neříkej. . .“ „Neboj se, sidi,“ přerušil mě Kámil. „Já už si poradím.“ Zalezl jsem do průrvy a prosmykl jsem se skoro až na druhý konec, takže jsem viděl nejen tahtaruván, ale i Kámila. Pozoroval jsem ho, jak se pomalu klátí z tábora, jako by jen tak okouněl, dívá se co chvíli k severu a zívá. Zrovna jsem si říkal, jak dlouho asi ještě budeme čekat, když se otočil a dlouhými skoky běžel do tábora s křikem: „Jezdci, mnoho jezdců! Honem, lidé, běžte se podívat, kdo to asi je. Snad ne Targiové, proti kterým vás můj sidi varoval?“ Všichni vyběhli z tábora a tahtaruván zůstal nestřežený. Skokem jsem byl u něho a rozhrnul záclonu. Uviděl jsem temnokého černovlasého klučínu, kterému mohlo být asi pět let. Byl spoutaný. Rychle jsem pouta přefézal, vzal jsem ho do náručí a vběhl do rozsedliny. Za mnou se rozléhaly zděšené výkřiky: „Targiové! Targiové! Rychle na velbloudy!“ „Buď tiše a neboj se, zachráním tě!“ šeptal jsem chlapci arabsky, protože jsem řeč Targiů neznal. Snad mi rozuměl nebo měl strach, ale ani nehlesl. Proklouzl jsem puklinou co nejrychleji. Venku čekal Kámil s velbloudy. Podal jsem mu chlapce a vyšplhal jsem se do sedla. Tu se ozvaly první výstřely. Vysadil ke mně dítě a skočil na své zvíře. Pak jsme odjeli; v zápalu boje, který nám halasil za zády, si našeho útěku nikdo nevšiml. Jeli jsme podél skal hloub mezi kopce a podél jejich svahů jsme klusali dobré dvě hodiny, než jsme objevili místo pro nás vhodné. Úzká stezka vedla pozvolna na návrší obklopené příkrými skálami, které strměly nad krajem. Byli jsme v bezpečí, tady bychom snadno odrazili celý houf nepřátel – nehledě na to, že jsme v chlapci měli všemocné rukojmí. Teprve teď jsem si zajatce dobře prohlédl. Dítě sedělo na kameni a dívalo se na mne zpola úzkostlivě, zpola důvěřivě. Byl to hezký, snědý klučina s velkýma černýma očima, které žízeň, hlad, strach a utrpení zbavily lesku. „Mluvíš arabsky?“ zeptal jsem se. „Ano,“ odpověděl k mé radosti. „Jak ti říkají?“ vyptával jsem se dál. „Chaloba.“ „Kdo je tvůj

otec?“ „Rhagata, vrchní šejk Keloviů.“ Tak mě tušení nezklamalo. Byl to syn náčelníka Targiů, právě těch, kteří nás přepadli. Dozvěděl jsem se, jak padl do rukou Tibbů. Když otec se svými válečníky odjel, přišel k jejich stanům jakýsi Hausa a požádal o pohostinství. V noci, když všichni spali, zmocnil se chlapce a odnesl ho až na místo, kde na něj čekalo devatenáct mužů a tahtaruván. Únosce byl náčelník Tibbů, ale navíc si měl s náčelníkem Keloviů vyřídit krevní mstu. Proto sáhl k tomu nejzazšímu prostředku: k únosu jediného syna svého smrtelného nepřítele. Chlapec se mě zeptal, zdali ho vrátím otci, a já přisvědčil. Zamýšlel jsem zajet ještě večer do našeho tábora, neboť jsem předpokládal, že se tam Targiové zdrží přes noc, a chtěl jsem náčelníkovi oznámit, že mám v moci jeho syna a že jsem ochoten vyměnit ho za kupce Abrama ben Sákira, jeho lidi a všechno jeho zboží. Kámil bude zatím chlapce hlídat a já pro ně dojeďu, teprve až budu mít jistotu, že Targiové mou podmínku splní a přijmou mě a Kámila za přátele svého kmene. Po skromném obědě jsem ulehk ke spánku. Kámil hlídal a vzbudil mě, když se začalo smrákat. Nasedl jsem na velblouda a odjel jsem. Bez překážky jsem dospěl k cíli. Kolem ohně seděli vítězové, asi osmdesát Targiů, a opodál leželi spoutaní zajatci, mezi nimi můj kupec z Murzúku. Beze strachu jsem šel k ohni a nedbal jsem na vzrušení, které vyvolal můj nečekaný příchod. „To je Kara ben Nemsí! Srazil mě k zemi. Chopte se ho a spoutejte ho!“ zvolal kdosi a vyskočil. Byl to chabír. Ale samým ustrnutím nad mou opovázlivostí ho zapomněli poslechnout. Chopil se mě tedy sám. Odstrčil jsem ho, až upadl, a zeptal jsem se: „Kde je Rhagata, váš náčelník?“ „To jsem já,“ odpověděl muž posupné a smělé tváře, který seděl u ohně vedle chabíra. „Jsili vskutku ten cizinec, který potupil našeho zvěda, je to od tebe šílenství, že se vracíš. Uražený se pomstí a ty zemřeš v mukách.“ „Neukvapuj se s úsudkem, ó šejku!“ řekl jsem mírně. „Vyslechni mě napřed. Máš syna jménem Chaloba?“ „Ano,“ odpověděl udiveně. „Byl unesen a jenom já vím, kde je. Vrátím ti ho, přistoupíš-li na mé podmínky.“ Klidně jsem usedl u ohně vedle něho. Všichni žasli a uvěřili teprve potom, když jsem jim ukázal měděný suvár, náramek, který jsem chlapci sundal a přinesl na důkaz pravdy svých slov. Nastalo dlouhé vyjednávání, ale nakonec jsem přece dosáhl cíle. Moje a Kámilova osoba měly být nedotknutelné právě tak jako náš majetek. Abram ben Sákir a jeho lidé měli dostat zpátky svobodu i své zboží a zvířata. Jen pro Tibby jsem ničeho nedosáhl. Smlouvu stvrdili Targiové velkými přísahami, takže jsem si s ohledem na jejich vyhlášenou nábožnost myslel, že jim mohu věřit. Jistou nevolnost ve mně budila jen nečekaná smířlivost chabírova: prve planul záští, a teď první přemlouval zatvrzelé, aby mi podali ruku. V doprovodu několika Targiů jsem dojel pro chlapce. Kámil se vrátil samozřejmě také. Rhagata objímal syna s takovou upřímnou radostí, že jsem pozbyl poslední nedůvěry v naši úmluvu. Všichni mi děkovali, setkával jsem se jen s přátelskými pohledy. Zato Tibbům všichni přísahali krvavou pomstu. Znenadání mě někdo zezadu prudce praštil pažbou pušky do týla. Zajiskřilo se mi před očima a padl jsem v bezvědomí k zemi. Když jsem se vzpamatoval, ležel jsem spolu s Kámilem spoutaný a oloupený mezi ostatními zajatci a vedle mne stál chabír a poškleboval se: „Teď jsi v mé moci, hrdopyšku! Zemřeš, ale ne lehko. Vymyslím si už pro tebe smrt, že mi ji peklo bude závidět.“ Dělal jsem, že neslyším. V hlavě mi hučelo, v očích se mi tmělo. Nedbal jsem na kopance ani na výhrůžky, kterými mě ten darebák častoval. Konečně odešel. Dlouho jsem tak ležel bez hnutí se zavřenýma očima, až jsem ucítil na tváři lehký dotek a tichý hlásek mi zašeptal do ucha nejistou arabštinou: „Enta tajjib, jsi dobrý!“ Otevřel jsem oči a uviděl jsem chlapečka. Klečel vedle mne a hladil mě po tváři. Ozvaly se kroky a dítě honem odběhlo. Enta tajjib, přestalo mi být úzko. Kámil vedle mne lamentoval s pozoruhodnou výmluvností. Ale nakonec zmlkl i on a oba jsme spali až do svítání. Tu jsme viděli, že Targiové se chystají k další cestě. Vyzvedli nás na jízdní velbloudy, pevně přivázali a karavana se hnula vpřed. Jeli jsme směrem na jihozápad rovnou do pouště. Ani větříček nepohnul vzduchem, nebe bylo jasné a zdálo se, že bude den jako jiný; ani v poledne ještě nikdo netušil, jaké nás čeká nebezpečí. Odpočívali jsme, než přejde nejhorší parno, když ke mně opět přistoupil podlý chabír. S ním tentokrát přišel i sám šejk. „Jsi troufalý. Dvakrát jsi uhodil mého bojovníka. Jsi zpupný. Všechno znáš lépe. Se vším si umíš poradit. Uvidíme, jak si poradíš s mořem písku. Hodíme tě do Raml el haláku. Dostat se ven bude pro tebe jistě maličkost.“ Myslel to vážně? Nebo mi chtěl nahnat strach? Neřekl jsem na jeho řeč ani slova. Zklamaně odešli. Když se slunce začalo sklánět k západu, vyrazili jsme znovu na cestu. Jeli jsme sotva půl hodiny, když jsem zpozoroval, že velbloudi sami od sebe zrychlují krok. Jak už jsem byl zvyklý všeho si všimat, postřehl jsem taky, že se zvířata vesměs pokoušejí uhnout více na jih. Zřejmě na severu, za našimi zády, bylo něco, co je znepokojovalo. Otočil jsem se, pokud mi to pouta dovolovala, a postřehl jsem tím směrem na nebi obláček jako pavučinku. Hned jsem věděl, co nám hrozí. „Vzhůru, ó mužové!“ vzkřikl jsem. „Pospěšte si na chráněné místo, neboť se blíží písečná bouře.“ Napřed se mi vysmáli, ale už za dvě tři minuty jim tváře zvažněly. Mráček vyrostl a ztmav. Sáhlo se po bičích a karavana teď postupovala tak rychle, jak jen velbloudi stačili. Mrak se brzy roztáhl po celé obloze. Co s námi bude, až se velbloudi vrhnou na zem? Zamáčkrou nás. „Rozvázat! Rozvázat!“ křičel jsem z plna hrdla. „Ne, nechte je!“ zazněl šejkův hlas. „Ať si v písku třeba zahynou, škoda jich nebude!“ Vztek znásobil mé síly. Napnul jsem svaly a vši silou jsem škubl svázanýma rukama od těla: provaz se přetrhl hned při prvním pokusu. Asi byl zpuchřelý. Sotva jsem měl ruce volné, pobodl jsem koleno zvíře k největšímu vypětí. Předě mnou jel nic netušící chabír. Dohnal jsem ho, naši velbloudi se takřka dotýkali, chytl jsem ho levičkou kolem pasu a strhl ho k sobě, vytáhl jsem mu z opasku nůž a pak jsem ho jednou ranou srazil k zemi. V mžiku jsem byl u Kámila a v plném cvalu jsem mu přefezal pouta, pak jsem spěchal k Abramovi a dvěma řezy zbavil provazů i jeho. Na další nebylo pomýšlení, neboť za našimi zády se rozlehl burácivý svist, a když jsem se ohlédl, spatřil jsem, jak se k nám řítí temná zeď sahající od země až k nebi. Byl to větrem zviřený písek. Už se začalo tmít také před námi. Bouře nás dostihla. Ucítil jsem divoký porыв, který mě málem vyhodil ze sedla. Pevně jsem se držel sedlové hrušky. Bouře hnala zvíře vpřed, jako by je nesla. Byl to teprve vítr. Snad ještě unikneme. Tu jsem zahlédl, jak se přede mnou jezdci rozptylují. Dospěli jsme na kraj varu, kamenité pouště. Kolem dokola byly rozsety balvany a skaliska, za kterými se bylo možno schovat. Nepotřeboval jsem své zvíře vést, samo zabočilo k jedné takové skále a padlo za její stěnou k zemi tak rychle, že jsem sotva stačil seskočit. Vklouzl jsem mezi balvan a velblouda, strčil si cíp kazajky do úst a šátek turbanu jsem si ovázal kolem hlavy. Jen jsem s tím byl hotov, už se přivalil písek a v jeho stisku jsem pozbyl vědomí všeho kromě touhy po vzduchu. Jak dlouho to trvalo? Nevím. Ale když jsem zas přišel k sobě, bylo všude kolem podivné

ticho a můj velbloud se pohnul. Pokusil jsem se vstát, ale musil jsem se prohrabávat pískem. Když jsem konečně stál na nohou, viděl jsem teprve, jaká kupa písku na mně ležela. Písek jemný jako moučka mi vnikl do všech otvorů těla, do nosu, do uší, ba i do úst bez ohledu na šátek. Měl jsem oči pevně zavřené, a přece jsem měl písek pod víčky. Dalo mi velkou práci, než jsem aspoň ten nejprotivnější díl ze sebe setřásl. Pak jsem se rozhlédl. Všude kamení a za ním velbloudi a lidé, kteří se hrabali z písku. Moje zvíře už taky stálo. Nebezpečné bylo postavení spoutaných zajatců. Velbloudi se vrhli k zemi i s nimi a teď, když zvířata vstala, viseli na nich ti ubožáci v nejkrkolomnějších polohách. Brodil jsem se pískem až k nim a přeféžával jsem jejich provazy. Targiové nic nenamítali. Měli jiné starosti. Ostatně byli by mi marně bránili: neměl jsem pouta, držel jsem nůž. Ovšem mít tak své pušky, potom... Ach, moje pušky! Kdepak asi jsou? Měl je náčelník. Kdepak je? Hledal jsem ho a uviděl jsem ho za jednou skálou. Byl beze zbraní, právě se vyhrabal z písku. Chodil od jednoho ze svých lidí ke druhému. Zřejmě se vyptával na syna, poněvadž chlapce nebylo nikde vidět. Využil jsem příležitosti. Čím víc se šejk vzdaloval od svého velblouda, tím víc jsem se k zvířeti blížil já. V minutě jsem se zmocnil svých věcí a zmizel jsem. Bouře našťastí nebyla nebezpečná a trvala jen krátce. Nikomu se nic nestalo, a brzy jsme dokonce na severovýchodě uviděli pohyblivou čáru, která se k nám blížila: byli to nákladní velbloudi se svými pohaněči, kteří také bouři ve zdraví přežili. Ve strachu a obavách trnul jen jediný, totiž šejk, protože po jeho synovi stále nebylo slyšet. Všude se po něm vyptával, ale marně. A přece tahtarován se svými vysoko trčícími tyčemi nemohl zapadnout pískem. Sesedli jsme se s Kámilem, Abramem a jeho lidmi. Každý vyprávěl své zážitky, ale při vši hrůze jsme byli bouři vděční, že nás osvobodila. Přestože jsem zbraně měl jen já, rozhodli jsme se, že se už nedáme zajmout. Nákladní velbloudi zrovna dorazili, když k nám přišel šejk. „Jak to! Vy jste volní a ty máš své pušky?“ zvolal celý ustrnulý. „Hned vás dám znovu spoutat!“ Otočil se, aby zavolal své Targie, ale já jsem po něm skočil, srazil ho k zemi, klekl mu na břicho a nasadil mu nůž na hrud' se slovy: „Mlč! Jestli vydáš hlásek, vrazím ti nůž do srdce!“ Byl tak překvapený, že ze sebe nevypravil ani slovo a ani se nepohnul. „Svažte mu ruce a nohy!“ poručil jsem kupcovým průvodcům. „Řekl ti tvůj zvěd, že mám kouzelné pušky?“ zeptal jsem se pak šejka. „Ano,“ vyrazil zlostně, a přece s jistou úzkostí. „Pak víš, že jste ztraceni, jestliže mi budete klást odpor. Nechci po vás nic, než abyste dodrželi slib, který jste tak věrolomně porušili. Učiniš-li to, pustím tě a tvým Targiům nezkřívím ani vlásku. Odmítneš-li, nůž tě nemine a pak postřelím všechny Targie, kteří se k nám přiblíží na pět set kroků. Dávám ti lhůtu, než napočítám do deseti.“ Rozhalil jsem mu šat, přiložil špičku nože na holou hrud', levici položil na krk a začal počítat. „Váhid ... itnén ... taláta ... arba ... chamsa ...“ „Dost!“ zvolal. „Stane se, co chceš.“ „Nemysli si, že nás znovu oklameš! Teď rozkážeš, aby tvoji lidé ustoupili od nás aspoň tisíc kroků. Deset z nich nám sem přivede naše velbloudy a přinese náš majetek. Pak teprve tě propustím a vy budete pokračovat v cestě na jih a my se vrátíme na sever. Souhlasíš? Počítal jsem teprve do pěti. Budu pokračovat.“ Přitiskl jsem mu nůž pevněji na prsa. „Dej ten nůž pryč! Udělám vše, co si přeješ.“ „Dám nůž z tvé hrudi, teprve až uvidím, že mé podmínky jsou splněny.“ Většina Targiů se shromáždila kolem nákladních velbloudů. Jeden z nich se právě rozběhl k nám a volal zdálky: „Kde je šejk? Stalo se ...“ Přerušil se uprostřed věty a zůstal polekaně stát, neboť na můj pokyn se náš kruh rozestoupil a on uviděl na písku svázaného šejka a na něm klečet mne s nožem v ruce. „Alláh kerím!“ vyhrkl. „Vy jste bez pout a tady leží ...“ „Váš šejk, jak vidíš,“ přerušil jsem ho. „Chceš-li zachránit život jemu a vám všem, pojď sem a poslyš, co ti řeknu.“ Přistoupil až k nám a byl to neocenitelný pohled, vidět, jak jeden vzteky bledý uděluje rozkazy a druhý je stejně do běla rozlícený přijímá a odchází, aby je provedl. Viděli jsme, jak se Targiové shlukli a halasně se radí. Potom jich k nám přišlo deset s velbloudy i s ostatním majetkem a ostatní ustoupili o žádaných tisíc kroků. „Podmínky jsou splněny,“ řekl šejk. „Teď uvidím, jestli umíš držet slovo. Propusť mě!“ „Slovo dělá muže. Slyšel jsem, že i Targiové mají takové přísloví. Třebas někteří z nich nedbají na svou čest, jako dbali jejich dědové. Běž si a klid' se mi rychle z očí!“ „Musíme tu ještě zůstat, neboť můj syn se ztratil.“ „Tak rychle hledej, poněvadž my se odtud nehne, pokud se nepřesvědčíme, že jste opravdu odjeli.“ Rozvázal jsem ho. Vstal, ale po několika krocích se zastavil, zvedl pravou ruku jako k přísaze a řekl mi hlasem plným nenávisti: „Pokořil jsi mě. Prchni z této země, džaure. Neboť setkámeli se ještě jednou, bude to tvá smrt.“ Targiové ho přijali zřejmě s výtčkami. Potom se rozptýlili po krajině, aby pátrali po dítěti. Radovali jsme se ze šťastného výsledku našeho dobrodružství a dívali jsme se, jak Targiové marně hledají malého Chalobu. Rád bych jim byl pomohl, poněvadž chlapcovo Enta tajjib mi dosud znělo v uších, ale netroufal jsem si vmísit se mezi ty rozvášněné muže. Konečně zřejmě našli stopu, protože běželi k velbloudům a tryskem odjeli směrem na jih. Čekali jsme půl hodiny, a když se nevraceli, řekli jsme si, že už neprijdou, a chystali jsme se také na cestu. Zrovna jsem chtěl nasednout na velblouda, když Kámil ukázal k jihu a zvolal: „Počkej, sidi! Tamhle jsou jezdcí!“ Měl pravdu. Uviděli jsme osm nebo deset jezdců na velbloudech, jak k nám tryskem míří. Byli to naši Targiové se šejkem v čele. Co chtěli? Byla to nová léčka? Vzal jsem do ruky pušku, pevně rozhodnut, že je k nám nepustím. „Nestřílejte! Mír! Mír!“ volal šejk. Jeho průvodci zůstali stát, jen on jel dál. Sklonil jsem hlavu. Patnáct kroků od nás zastavil velblouda a řekl: „Sidi, nepřicházím jako nepřítel, ale jako prosebník. Jen ty jediný nám můžeš pomoci!“ Přijel až těsně k nám, ale zůstal v sedle. Ve tváři měl vepsanou úzkost, těžce oddychoval. Byl jsem zvědavý, co chce. „Nasedni a pojď rychle se mnou!“ vyval mň. „Nevíme, co dělat. Jen ty můžeš zachránit mého Chalobu!“ „Co je s ním? Co se mu stalo?“ „Bouře ho zahнала do Raml el haláku.“ „A já ho mám zachránit?“ „Nezachrániš-li ho ty, nezachráni ho nikdo.“ Byla to léčka? Ne, smrtelný strach který se zračil v jeho tváři, nelhal. Neváhal jsem. Nasedl jsem na velblouda. Enta tajjib, slyšel jsem chlapcův hlas, když jsme tryskem vyrazili k zhoubným pískům. Skály se rozestoupily. Na jejich úpatí tábořili Targiové. Jejich velbloudi leželi v písku a obraceli k nám hlavy. Na první pohled jsem zjistil situaci. Stál jsem na břehu obrovské skalní pánve o průměru asi dvou kilometrů. Hloubku jsem nemohl odhadnout, ale musela být značná, soudě podle skoro kolmých stěn okrajů. Čím vlastně byla tato pánev naplněna, nedalo se říci. Zdálo se, že obsahuje mokrá, jemný, lehký písek, na kterém se neudržel žádný těžší předmět. Tato obří mísa patrně na počátku obsahovala pouze vodu nebo jinou kapalinu. Potom do ní vítr navál pouštní písek. Těžký spodní díl pískové stěny, jako byla ta, s kterou jsme se setkali odpoledne, zadržely skály a do jezera napadal jen lehounký prach rozptýlený v povětří, neklesl však ke dnu, protože byl lehčí než voda. Tak jsem si představoval vznik

tohoto písečného moře, a snad jsem se ani příliš nemýlil. Dobrých pětadvacet metrů od břehu ležel v tom moři zkázy tahtarován. Tenká látka a dlouhé tyče bránily, aby se potopil. V něm seděl Chaloba. Byl tak moudrý, že se nehýbal, ale volal bez přestání o pomoc. Sotva mě uviděl, s pláčem mě prosil: „Ta'ál, ta'ál, já sidi! Challisní min il maut, nagdáa, nagdáa! Pojd', pojd', sidi! Zachraň mě před smrtí! Pomoc, pomoc!“ „Přijdu!“ odpověděl jsem. „Sed' klidně, ať se nezvrátíš do písku!“ Targiové mlčeli. Dívali se na mne chmurně, ale bez nenávisti, spíše s nadějí. Na má slova mě šejk vzal za obě ruce. „Vážně chceš za ním? Myslíš, že je možné ho zachránit?“ „Pokusím se o to. Buďto chlapce zachráním, nebo zahynu s ním.“ „Jsi šlechetný muž. Ale jak to chceš udělat, sidi?“ „Postavím si kelek, vor.“ „Kelek? Z čeho?“ „Musí být lehký, široký a dlouhý. Kostra bude ze stanových tyček, na ně připevníme stanové plátno. Ale napřed musíme zjistit, jak je písek hluboký a jakou má nosnost.“ Vzal jsem stanovou tyč a opatrně jsem šel ke kraji pískového jezera. Nedalo se přesně poznat, kde pohyblivý písek začíná, protože se nijak od ostatního písku nelišil, a tak každý krok mohl být osudný. Brzy jsem ucítil, že mi půda ujíždí pod nohama. Klekl jsem si a zabodl tyč do pískové kaše. Nenarazil jsem na dno. Targiové svázali několik lan a na konec připevnili kámen. Spustil jsem ho do písku. Šňůra byla přinejmenším dvacet metrů dlouhá, rozvinula se, ale kámen nedopadl na dno. Pískové jezero bylo tedy hluboké hned od začátku. Nebylo mi právě volno při pomýšlení, že kdyby se vor neosvědčil, ta písečná kaše se nade mnou bez milosti zavře. Pustili jsme se do stavby voru. Musel jsem si nejlepší způsob sestrojení tohoto dopravního prostředku teprve pracně vymýšlet, stejně jako příhodné veslo. Nakonec jsem si udělal něco jako bidlo, na kterém byl v pravém úhlu připevněn plátěný obdélník. Potřeboval jsem je jenom k jízdě tam, při návratu nás měli Targiové přitáhnout lanem. Výroba voru a vesla trvala dlouho a museli jsme ustavičně povzbuzovat chlapce, aby neztratil trpělivost a odvahy. Konečně jsme byli hotovi. Teď přišlo to nejtěžší: nalodit se. Plátěný vor byl přirozeně velmi ohebný a prohýbal se a „sklapoval“ na všech stranách. Vstoupit na něj bylo víc než riskantní. Musil jsem se na něj doslova vplazit na břicho. Tyčemi pak odstrčili Targiové vor od břehu a já se chopil vesla. Šlo to. Ale pětadvacet metrů! Ve vodě by to byla maličkost, ale v téhle pekelné kaši to trvalo plnou půlhodinu. Byl jsem často v nebezpečí, ale nikdy jsem necítil to, co tady. Z mlaskání, pleskání, bublání, čvachtání té mazlavé hmoty, kterou jsem se ploužil, mě vstávaly vlasy. Targiové bez dechu sledovali můj postup, a když se můj dopravní prostředek jednou málem překotil, bylo v jejich křiku nefalšované zoufalství. Konečně jsem se dostal tak blízko k tahtarování, že jsem se s ním málem srazil. „Zachraň mě, sidi!“ volal chlapec. „Neboj se!“ uklidňoval jsem ho. „Zůstaň klidně sedět, abys neztratil rovnováhu, a já už tě šťastně dopravím až k otci. Kdyby se tahtarován začal houpat, honem se nakloň tam, kam ti řeknu.“ Přivázal jsem tenký provaz jedním koncem na přední rám voru, na druhém konci jsem udělal smyčku a tu jsem teď hodil na spodní příčku tahtarování. Zachytila se hned napoprvé. „Táhněte, ó mužové, ale velmi pomalu!“ zavolal jsem ke břehu. Lano se napjalo, můj vor couvl a vlekl za sebou tahtarován. Nosítka sice byla dost lehká na to, aby se nepropadla, ale jako sáně byla naprosto nevhodná. Kolísala a houpala se a určitě by se byla převrátila, nebýt toho, že jsem měl pohotově další dvě šňůry se smyčkami. Hodil jsem na každý konec vrchní příčky jednu, hned jsem přitáhl tu, hned tam, a tak jsem vyrovnával nebezpečné houpání. Další štěstí bylo, že Chaloba mé příkazy naklonit se sem či tam plnil šikovně i rozvážně zároveň. Nicméně trvala nám zpáteční cesta mnohem déle. Potřebovali jsme plné tři čtvrtě hodiny, než se vor dostal ke břehu. Otec zdvihl chlapce a přitiskl ho k srdci, Targiové jásali. Potom přišel šejk ke mně, objal mě a políbil. „Sidi, provinili jsme se na tobě. Řekni, čím to můžeme napravit. Žádej po mně mou nejlepší klisnu, mých deset nejlepších velbloudů, chtěj, co chceš, všechno ti dáme!“ Nabídnout mi svou nejlepší klisnu, to byla vskutku velkolepá vděčnost. Všichni poslouchali, co budu chtít. „Chci té vskutku o něco požádat,“ odpověděl jsem, „a nebude to věc malá.“ „Mluv!“ „Nepohrdej příště cizincem jen proto, že je cizincem. Dobrý člověk je tvým bratrem, i když není z tvého kmene. A zlý a zrádce zůstane zlý a zrádce, i když se narodil pod tvým stanem. Příště suď lidi podle činů a měj jedno slovo pro všechny, ať jsou to Targiové, Arabové nebo Frankové. Pak teprve budeš vskutku velký šejk.“ Dlouho se mlčky díval do země, pak mi podal ruku. „Tvá slova jsou jako skvostné perly, budu je sřežít v srdci. Chceš být mým bratrem, mužem ctěným lidmi mého kmene a vítaným hostem v našich chýších a stanech?“ „Ano.“ „Pak odjedme z tohoto místa zkázy a vraťme se ke kupci Abramovi. Rozbijeme tam tábor a uzavřeme přátelství podle zákonů pouště. Zachránil jsi mého syna. Tvůj přítel je mým přítelem a můj nepřítel budiž tvým nepřítelem. Mé srdce ti patří a dej mi srdce svoje. Ať mezi námi navždycky už vládne láska.“

GHAZVA

1/ ABÚ ZAUBA'A

Urazili jsme dobrých sto mil a byli jsme už sotva půl dne cesty od Bahr alAbjadu, pravého ramene Nilu. Když říkám my, myslím tím kromě sebe svého malého, statečného, dobrosrdečného a hubatého sluhu hadžiho Halefa Omara a ebenového černocho z kmene Fori jménem Marraba. Marraba složil slib, že vykoná samojediný pouť do Mekky, a přidal se k nám, protože doufal, že s námi bude v bezpečí před lovci otroků. Pro nás byl užitečným společníkem, protože se výborně v kraji vyznal a mohl nás dovést k Nilu nejkratší cestou. Celý jeho oděv tvořila bavlněná košile a jeho zbraně sestávaly z rezavého nože a ještě rezavějšího kopí, které se při prvním použití musilo zlomit. Halef a já jsme jeli na mladých statných fidáských hřebcích, černochovi jsme půjčili nákladního koně, poněvadž jsme se vraceli bez zavazadel. Od rána jsme viděli daleko vpravo bezvodý Nidd en Níl, a tak jsem hádal, že k Bahr alAbjadu dorazíme někde mezi ostrovem Abú Nismál a mišrá Omm Išrán. Krajina byla plochá jako talíř, čas dešťů byl daleko a všechno bylo vyprahlé na kost. Slunce páliло jako výheň a v oledním vedru se nedalo jet dál. Sesedli jsme tedy s koni, natáhli se na zem a každý dostal hrts datlí, jediné jídlo, které nám zbývalo. Lčky jsme žvýkali, když tu ukázal Halef k východu. „Sidi, vidíš ten bílý bod na obzoru? Není to jezdec?“ Otočil jsem se a vstal jsem, abych lépe viděl. „Máš pravdu. A jede k nám. Jeho bílý burnus se tpytí stále blíž a blíž.“ „U Alláha! Co když nás napadne?“ zvolal Marraba s očima nevrch

hlavy. „Uskut, já džabán! Mlč, strašpytle!“ obořil se na něj Halef. „Jak by si jeden mohl troufnout na tři! A kdyby jich bylo dvacet nebo padesát, ještě bychom se nelekli. Já a můj pán jsme skolili lva i černého pardála, lovili jsme slony a hrochy. Pokud jsi s námi, nikdo ti ani vlas na hlavě nezkříví.“ Zatím k nám cizí jezdec dojel na dohled. Prohlédl si nás a zřejmě uvažoval, má-li se nám vyhnout, nebo ne. Pak se rozhodl a pobodl koně až těsně k nám. Úkosem si nás změřil a pak se zeptal velitelsky: „Kdo jste?“ Ani jsem se nepohnul, také Halef mlčel. „Kdo jste?“ zeptal se Beduín ještě úsečněji než poprvé. Malý hadži Halef Omar vstal, vytasil nůž a řekl: „Sestup, vezmi svůj nůž a braň se! Uvidíš, kdo jsem! Slez, naučím tě způsobům! Pocesný napřed pozdraví, pojí a popije, a teprve pak se ptá.“ „Na to nemám čas,“ zavrčel cizinec. „Jsem náčelník z kmene Baggara. Jste na našem území, máme proto právo vědět, kdo jste.“ „To se dozvíš, neboť jsi nám řekl, kdo jsi. Ten muž vedle mne je z Dač-faču a putuje do Mekky k počtě Prorokově. Tento vznešený pán po mém boku není nikdo jiný než světoznámý a nepřemožitelný emír hadži Kara ben Nemsí a já, víš, kdo jsem já?“ „Ne.“ „Otevři uši a slyš. Mé jméno zní hadži Halef Omar ibn hadži abú ‘l Abbás ibn hadži Dávúd al Gosara! Máš také tak dlouhé a krásné jméno?“ Nutno vědět, že Beduíni mají ve zvyku připojovat ke svému jménu jména předků. Kdo to udělat nemůže, protože své předky nezná, je v opovržení. Baggara nejevil žádné pohnutí. Řekl studeně a klidně: „Přicházím od břehu Nilu a spěchám do pouště, kde mužové mého kmene loví gazely. Teď mi řekněte vy, odkud přicházíte a kam chcete?“ „Přicházíme z Dár Abú Lema a chceme k řece.“ „Kam?“ „To ještě nevíme.“ „Snad nejedete za tím cizincem, co se usadil na ostrově Aba a mate počtivým muslimům hlavy?“ Misionář? To mě zajímalo. „Odkud přijel?“ „Z bilád Ingilterá, z Anglie.“ „Kudy se jede na Abu?“ zeptal jsem se. „Když pojedete směrem na severovýchod, jste ráno tam.“ Pobodl koně a jel. „Nafoukanec protivná!“ ulevil si Halef. „A přitom neumí ani s koněm zacházet. Všiml sis, že jeho koni chybí podkova?“ „Všiml. Pravá zadní. Ostatně na tom nezáleží.“ Kupodivu na tom záleželo, ale to jsme zjistili až později. Dvě hodiny po poledni jsme se zase vydali na cestu, ale ne na severovýchod, nýbrž tím směrem jako prve. Usoudili jsme, že se tak dostaneme dříve k řece a podél řeky se pak můžeme vypravit za anglickým misionářem příjemnější krajinou. Cesta vedla stále pustou vyschlou stepí, byla tvrdá, ale pod kopyty koní se rozpadala v prach. Proto stopa, na kterou jsme asi po hodině jízdy narazili, byla zdaleka patrná. Slezl jsem z koně a po svém starém dobrém zvyku jsem ji pečlivě ohledal. Jelo tudy přinejmenším šedesát koní a velbloudů, karavana mířila k Nilu po naší cestě. Byli to jistě Baggarové. Tento kmen má ve zvyku cestovat na volch a koně sedlají jen při lovu a válečných taženích. Takže zbývalo rozhodnout, jeli v daném případě na pořadu lov, či boj. Nebylo těžké dojít k závěru. Na lov se nebere tolik velbloudů. Takže naše karavana se vracela z války, a protože v těchto krajích válka znamená kořist, zejména lidskou, domyslel jsem si, že máme před sebou stopy ghazvy. Ghazva se jmenuje přepadení černošské vesnice za účelem získání otroků. „Sidi,“ zvolal náhle Halef. „Tamhle jsou černoši. Je jich asi dvacet, všichni na koni. Co to může být za kmen? Tady v kraji přece kromě Šilluků žádní černoši nežijí.“ „Šillukové to nejsou. Podívej se! Ženou se po stopě karavany. Jistě pronásledují otrokáře.“ „To nebude příjemné setkání.“ „Ale přesto tu na ně počkáme.“ „Ne, ne! Ujedem jim! Ztratíme se!“ prosil Marraba celý bez sebe. „Musím do Mekky. Nechci, aby mě zabili. Pojedu sám.“ Už chtěl vzít do zaječích, když mu Halef vytrhl uzdu a osopil se na něho: „Jen si běž, ale po svých. Kůň je náš.“ „Vždyť nás zabijí!“ „Ani je to nenapadne!“ „Že ne! Obklíčují nás! Při bradě Prorokově, to je konec!“ Černoši se rozdělili do dvou proudů a cvalem se rozjeli proti nám. Klidně jsem je pozoroval. Koně byli uštvani a špatné rasy. Podle vzhledu pocházeli z bažinatých nížin Bahr Zirá, Bahr el Ghazalu nebo Bahr el Džabalu, kde se koním nedaří. Bojovníci byli nazí až na bederní sukénku a jenom jeden měl bavlňenou košili. Byli ozbrojeni noži, těžkými dřevěnými kyji a dlouhými oštěpy. Jen ten v košili třímal pušku. Byl to učiněný obr, s tvářmi rozrytou červenými dolíky po neštovicích, na čele měl jako všichni ostatní tři hluboké ozdobné jizvy a na hlavě podivnou helmu. Podle té helmy jsem poznal, že mám před sebou Nuery. Mužové tohoto kmene si totiž pomazávají vlasy těstem z popela a kravské moči; tento podivný kryt považují jednak za ochranu před hmyzem, jednak za ozdobu pravých mužů. Nasedl jsem na koně, odjistil revolver a přes hrušku sedla jsem položil nabitou henryovku. Černoši za strašného ryku potřásali svými oštěpy. Když nás sevřeli ve svém kruhu, zmlkli a neštovicemi zohavený obr se na mne obořil zkomolenou arabštinou: „Kdo jste? Co tu děláte? Mluv rychle, nebo tě uškrtním!“ „Jsme cizinci a pokojně jdeme svou cestou,“ odpověděl jsem. „Lžeš! Jste Baggarové!“ zasyčel na mne. „Mluví pravdu. Nejsme Baggarové a já nejsem Arab, ale Evropan.“ „Pse! Evropani mají barvu pěny na vodě. Ty jsi snědý. Chceš mě podvést. Zaškrtním tě!“ Přitřhl s koněm až ke mně a sápal se mi po hrdle. Hodil jsem bleskurychle pušku Halefovi, vztyčil se v těmenech a udeřil jsem útočníka vši silou do spánku. Tu ránu jsem si nacvičil na druhém konci světa a vysloužil jsem si kvůli ní přezdívku Old Shatterhand. Obr ztratil vědomí. Jedním hmatem jsem ho chytl za pás a strhl k obě na koně. Levičkou jsem ho držel, pravicí jsem vytasil nůž, nasadil mu ho na hrdlo a hrozivě zvolal k jeho lidem: „Ani hnout! Jinak ho zabiju. Jsem přítel Nuerů, mnoho týdnů jsem žil s kmeny Luů, Eliábů a Agonků. Vás ale neznám. Kdo jste?“ Otázka platila mladému, velmi statnému jezdcovi, který se zdál ze všech nejbojovnější, neboť na mne zamířil svůj oštěp a stáhl ho jen z ohledu na mého zajatce. „Patříme k Eliábům,“ řekl temně. „To byste mě musili znát, protože jsem byl u vás v Bahr el Džabalu.“ „Náš rod odtáhl do Bahr el Ghazalu,“ vysvětlil. „Slyšel jsem o vás. Váš vůdce je Abú Zaubá’a, Otec vichru, protože v boji vítězí jako víchřice. Je to nejsilnější a nejstatečnější bojovník národa Nuerů.“ „A přece jsi ho přemohl.“ „Já? Jak to? Snad tenhle muž není Abú Zaubá’a?“ „Ano, je to on. A já jsem jeho syn. Jsi rychlý a silný jako Abú ‘š Šidda, Otec síly, o němž nám vyprávěli naši bratři z Bahr el Džabalu.“ „Abú ‘š Šidda? Ano, Eliábové mi tak říkali.“ „A tenhle malý muž je Abú Kalílin?“ zeptal se rychle mladík. „Tak jest,“ řekl jsem. Hadži Halef Omar byl neobyčejně pyšný na svůj knír, třebaž byl velice sporý. Proto ho Eliábové přezdívali Otec mála, což Halef nelibě nesl. Teď se ale k svému jménu hlásil. „Ano, tak mi říkali u Eliábů. A když znáte naše jména, víte taky, že jsme vaši bratři.“ „Ano, jste přátelé a pomůžete nám jistě proti Baggarům. Dovolte, abych vás jménem všech pozdravil.“ Přistoupil ke mně a k Halefovi a plivl nám do obličeje a na pravou ruku, což jsme mu neprodleně oplatili. Slinu jsme museli nechat zaschnout, protože teprve pak nabývá tento podivný pozdrav svůj význam paktu na život a na smrt. Sesedli jsme s koni a já jsem náčelníka opatrně položil na zem. Brzy přišel k sobě, a když se dozvěděl, kdo jsme, rád mi odpustil. A obřad s pliváním se opakoval. Nejspokojenější nad tím smírným řešením byl Marraba. Na všechny se oslnivě usmíval svými dokonalými

zuby a oči mu svítily. Moje tušení bylo správné. Baggárové přepadli Bahr el Ghazal. Nenarazili na odpor, neboť vesnice byla nevelká a dospělí mužové na lovu. Starce a malé děti bez milosti pobili, mladé ženy, dívky a chlapce odvěkli s sebou, aby je prodali otrokářům. Takové podnikání není bez nebezpečí, neboť obchod s otroky je zakázán, ale kdo chce, dovede si už najít schůdnou cestu. Když se podaří dostat „zboží“ na druhý břeh Nilu, výprava se podařila. Tam se platí za černocho padesát marek. Čím dál na sever, tím je cena vyšší. Transport k Nilu je spíš obtížný než nebezpečný. Nebezpečí začíná až u řeky, neboť tam jsou vládní úředníci, kteří mají za pomoci vojenských oddílů otrokářství potírat. Ale i u nich mnoho zmůže zlatý, ba i jen stříbrný stisk ruky. Nejstrašnější na takové ghazvě je, že na každého uloveného otoka přijdou tři zabítí. Tímto způsobem hynou v Africe ročně dva milióny lidí, lidí, kteří cítí radost i žal stejně jako my. Když se Eliábové vrátili z lovu, našli ves spálenou, vypleněnou a v troskách ohořelé mrtvoly. První zděšení vystřídal vztek a touha po pomstě. Sehnali si nejnutejší zásoby a vyrazili po stopách útočníků. Ale nepodařilo se jim je dohonit – bohužel. Bohudík, myslel jsem si já. Byl jsem přesvědčen, že srážka by byla pro ně dopadla tuze špatně. Vždyť jich bylo jen dvacet proti daleko početnějším a lépe ozbrojeným Baggarům. Abú Zaubá'a domluvil a jeho lidé seděli kolem nás v pochmurném mlčení. Tu Abú Zaubá'a vyskočil a zvolal: „Vzhůru! Na koně! Musíme dál, jinak přijdeme pozdě.“ „Počkejte ještě!“ zaprosil jsem. „Máte čas.“ „Čekat? To myslíš vážně, emíre? Až zajaté přepraví na druhou stranu řeky, jsou pro nás navždy ztraceni.“ „Ne. Stopa je víc než den stará. Karavana tudy přešla včera v poledne, takže večer byli u řeky. Jestli otroky převezli přes řeku hned, už se stalo a nemůžeme to měnit. Jestli však z nějakého důvodu zůstali ještě na tomto břehu, pak možná ten důvod platí i teď a vaši příbuzní jsou pořád tady.“ „Právě proto musíme spěchat! Má duše touží po tom, vnořit nůž do srdce těm vrahům.“ „Chceš, aby ti vnořili nůž do srdce oni? Jsme na území Baggarů a Selimové, kteří tady sídlí, mají dobrých pět set bojovníků. A vás je jen dvacet.“ „A ty nám nepokůřeš, emíre?“ „Pomohu, vždyť jsme bratři.“ „Slyšel jsem, že nikdy nepočítáš nepřátele, třebaš jich jsou stovky. Když vy dva budete s námi, nemusíme se ničeho bát. Máš přece kouzelnou pušku, která bez přestání střelí a nemusí se nabíjet.“ „Myslel jsem si, že bychom mohli být nabíjeni se z ní dalo vystřelit jen pětadvacetkrát.“ Odpověděl jsem: „Opravdu nemáme ve zvyku počítat své nepřátele, jenže nespolečáme ani tak na svou sílu, jako na lest. Pustíтели se za Baggary, budete mezi nimi jako dvacet šakalů mezi pěti sty hyen. Roztrhají vás na kousky. Poslechnete-li mě, uchýlíme se ke lsti a snad se nám podaří otroky zachránit.“ Abú Zaubá'a váhal: čin Baggarů volal po krvi, jen krev mohla pomstít mrtvé. Pak zvítězila myšlenka na živé. „Dobrá, veď nás. Ale co když se tvá lest nezdaří, co pak? Budeš s námi bojovat, nezbudeli nic jiného?“ „Jsem váš bratr.“ „Buď naším šejkem a emírem, pane.“ „Pak ale se musíte řídit mými příkazy, jinak vás čeká záhuba.“ Nasedli jsme a vydali se po stopě – já a Halef v čele družiny.

2/ ABÚ 'L MAVADDA

Jeli jsme asi hodinu, když jsem upozoroval stopu osamělého jezdce, která se zleva připojila k naší stezce. Slezl jsem z koně, abych se na ní podíval, a zjistil jsem, že jezdcovu koni chybí pravá zadní podkova. „Vida!“ vykřikl Halef. „To je náš Baggara. Vrátil se k řece. Ale proč takovou oklikou?“ „Abychom ho neviděli,“ odpověděl jsem. „Nechtěl, abychom věděli, že se vrátil varovat před námi své lidi.“ „To si musíme dát pozor, aby nás nepřepadli.“ „Přepadnou nás!“ zasténal Marraba. „Co s námi bude? Zastřelí nás, zapíchnou nás, a pak nás nádavkem ještě zamordují.“ „Neboj se!“ těšil jsem ho. „Baggara si myslí, že jedeme k anglickému misionáři na ostrov Aba. Budou na nás číhat na severovýchodě, ale my jedeme na východ, zrovna tam, kam vede stopa ghazvy. Kupředu!“ Po další půlhodině jsme uviděli jiného jezdce. Seděl na jízdním velbloudu a vedl za uzdu nákladního velblouda naloženého balíky zavázanými v rohožích. Nic se nezarazil, když nás uviděl, ale jel klidně dál. Když byl u nás, zastavil, položil si ruku na prsa a řekl: „Salám! Dovolíte mým ústům otázku?“ „Salám!“ odpověděl jsem. „Rádi ti dáme odpověď.“ „Řekněte mi, kdo jste a odkud přicházíte?“ Zřejmě to nebyl Beduín a nevypadal zvlášť vtipně. Musil jsem mu něco namluvit. Proto jsem řekl: „Patříme ke kmeni Rizekat, přijíždíme z Džebel Tugui a jedeme na druhý břeh Nilu, za svými přáteli Beduíny z Abú Rúfu.“ „Neviděli jste náhodou ve stepi tábořit dva osamělé jezdce? Byli to běloši a měli s sebou černocho.“ „Ano,“ přisvědčil jsem. „Ale už netáboří tam, kde jsme je viděli. Odjeli.“ „Kam?“ „Na ostrov Aba, žije tam prý nějaký křesťan.“ „To souhlasí, mluvíš pravdu. Jenže oni ho tam nenajdou, protože nežije na ostrově Aba, ale v mišrá Omm Išránu.“ „Ale někdo je tam poslal.“ „Protože jsou to vztekli psi. Však oni dostanou za vyučenou.“ „Jak to, že víš tak přesně, že ten křesťan bydlí v Omm Išránu?“ „Abych to nevěděl, když jsem jeho sluha.“ Přijeli jsme sem z Chartúmu. Dnes musím do Tasinu s těmi balíky.“ „Co je v nich?“ „Bible v arabské řeči.“ „Jak se jmenuje ten misionář?“ „Gibson, ale tady mu všichni říkají Abú 'l Mavadda, Otec lásky, poněvadž tvrdí, že se všichni mají milovat. Jestli ho chcete vidět, musíte do mišrá.“ „Jak je to daleko?“ „Do soumraku tam budete, budete-li se držet té stopy, po které jste sem přijeli.“ „Či je to stopa?“ „To se Baggarové vítězně vracejí z ghazvy proti Nuerům.“ „Kde jsou ti otroci, které ukořistili?“ „Na jednom ostrůvku nedaleko mišrá. Říkám vám to jen proto, že Rizekatové patří k přátelům Baggarů. Ale teď už musím jet. Žijte blaze. Nechť vás Alláh ochraňuje.“ Když byl pryč, Halef se zasmál a řekl: „Sidi, to byl ale hlupák. Nejenže nás nepoznal, ještě nám pověděl, co věděl a co jsme my vědět potřebovali. Co budeme dělat?“ „To záleží na okolnostech.“ Jeli jsme dál a brzy bylo znát, že se blížíme k řece. Začala se objevovat tráva, nejprve sporá a suchá, pak stále hustší, šťavnatější. Pak se ukázaly první keře, a na východě dokonce temné obrysy lesa, který vroubí nilský břeh. Uhnuli jsme ze stopy na jih, tak abychom se dostali k Nilu kus za mišrá. Chtěli jsme se vyhnout každému setkání, a proto jsme byli rádi, když jsme se octli mezi stromy. Byl to les vysokých santů, akácií. Brzy jsme našli vhodný úkryt, sesedli jsme a uvázali koně. Prikázal jsem Nuerům, aby se chovali naprosto tiše, pokud se nevrátíme, a odešel jsem s Halefem na průzkum směrem k mišrá. Mišrá znamená vykloučené místo na břehu řeky, které může být osídleno nebo může sloužit jen jako přístaviště a napajedlo. Mišrá Omm Išránu byla obydlena. Když jsme se dostali na kraj lesa, uviděli jsme vpravo širokou hladinu Nilu a přímo před námi chýše Baggarů. Nalevo od vysokého břehu se pásla stáda a pastýři je zrovna hnali k vodě. Asi šedesát metrů od břehu ležel ostrůvek obrostlý rákosím. Tam tedy byli zajatci a jejich hlídači. O kus

dál byl u břehu uvázaný veliký prám. Leželi jsme pod mohutným stromem, jehož k zemi spadající větve nám skýtalý přirozený úkryt. „Teď se vrátíme k Nuerům,“ řekl jsem Halefovi, „já pak pojedu do mišrá a budu se vydávat za kupce. Až zjistím co a jak, sejdem se tady u toho stromu a domluvíme se, co dál.“ „Sidi, to je nebezpečné! Radši bys mě měl vzít s sebou.“ „Ne, musíš zůstat u Nuerů, jinak se na nic nemohu spolehnout.“ „Ale co když se ti něco stane!“ „Jen se o mne nestarej. Znáš mě a víš, že si umím pomoci.“ „Já vím, jenže i ten nejstatečnější a nejchytřejší se může přepočítat. Ale potom běda Baggarům! Já už bych si to s nimi vyřídil.“ Vrátili jsme se k našim černým druhům, já si s nimi vyměnil koně a místo své kouzelné pušky jsem si vzal dlouhou flintu jejich vůdce. Nechtěl jsem, aby mě někdo poznal, poněvadž se dalo předpokládat, že Baggara, který nás potkal, vyličil naše zbraně i koně. Nebál jsem se, že se s ním v mišrá setkáme, neboť jistě jel na ostrov Aba, aby nás zajal. Když jsem Halefovi a Nuerům pověděl, jak se zachovat v různých situacích, které by mohly popřípadě nastat, vyjel jsem z lesa do křovinaté stepi a pak jsem zamířil k mišrá. Dorazil jsem k ní, právě když slunce zapadalo. Nejprve jsem se rozhlédl po pastviskách koní, dobytka a ovcí a vstřípl si do paměti, zejména kde hledat koně, protože kdyby se naše akce podařila, potřebovali bychom pro zajatce koně. V mišrá žilo asi dvě stě lidí. Děti se ke mně s křikem seběhly. Ženy se dívaly zvědavě ze dveří a muži se shlukli v zástup a bedlivě si mě prohlíželi. „Salám alejkum,“ pozdravil jsem hlasitě. „Kdo z vás je šejkem tohoto tábora?“ „Šejk tu není,“ odpověděl mi stařec s šedou bradou. „Co mu chceš?“ „Jsem Selím Mesarek, kupec z Tomat na řece Sedit, a prosím, abych tu směl přenocovat.“ „S čím obchoduješ?“ „Se vším, co se naskytne.“ „A co ebenové dříví?“ zeptal se starý a přimhouřil oko. „To mám obzvlášť rád.“ „Pak jsi vítán. Budeš bydlet u nejvznešenějšího muže v táboře. Sestup s koně. Zaveďte té k Abú 'l Mavaddovi.“ To bylo přesně to, co jsem si vroucně přál. Budu bydlet u misionáře. Hořel jsem netrpělivostí. Jaký asi je? Patřila mu poměrně velká chýše z vyschlého nilského bahna a přijal mě na jejím prahu. Byl to dlouhý vychrtlý člověk s tvrdými, bezduchými rysy. Zkoumavě si mě prohlížel, zatímco mu stařec pověděl mé jméno, povolání a žádost; potom řekl lámanou arabštinou: „Vítej, Selíme Mesareku. Vejdí do mé chýše! Možná že tvůj příchod bude k užítku nám i tobě!“ Když jsme vešli, zatarasil dveře rohoží, rozsvítil olejovou lampu, vybidl mě, abych si sedl, a podal mi dýmku nacpanou tabákem. Sám si rovněž zapálil a zahájil rozhovor. Chtěl mě nenápadně vyslechnout, ale já ho dokonale oklamal. Když dospěl k přesvědčení, že jsem vskutku obchodník s otroky, řekl mi konečně důvěrně: „Jsi muž, jakého potřebujeme. Máme osmadvacet otroků a chceme je prodat.“ „Pane,“ odpověděl jsem překvapeně, „nazývají tě Otcem lásky a říkají, že jsi misionář. Myslil jsem, že křesťané mají zakázáno obchodovat s otroky.“ Chráptivě se zasmál a odvětil: „Černoši nejsou lidé jako my, ale hovada. Je to pro ně dobrodiní, dostat se do otroctví. A já žádný misionář nejsem. To je jenom zástěrka, protože policii jakživ nenapadne, že by misionář mohl obchodovat s otroky. Dokonce pověstný rajjis efendíná mi na to naletěl. Slyšel jsi už někdy o něm? Je to vysoký úředník místokrálov a nezná nic chytřejšího než honit do úmoru chudáky otrokáře. Už jich pochytal stovky a všechny dal popravit. V poslední době mu pomáhá jakýsi Němec, Kara ben Nemsí mu říkají, a jeho kumpán hadži Halef Omar. Včera se tu ti dva najednou ukázali. Náš šejk je potkal, hned věděl, na čem je, protože mu řekli svá jména. Dělal jakoby nic a poslal je na jedno místo, kde je určitě chytí. Odjel tam s houfem bojovníků.“ To byla zajímavá zpráva! Tak tedy ten Baggara, s kterým jsem mluvil, byl sám šejk. Štěstí že odjel! Vyjednával jsem s vypečeným Angličanem jako pravý handlíř, až jsem usmlouval cenu na tři sta piastů za každého otroka. Deset Baggarů je převede přes řeku a dodá až do Kartága, kde vyplatím kromě kupní ceny i mzdu „poháněčům“. Ale musím počkat, až se vrátí šejk a obchod schválí. Než odejdu, vyplatím potajmu Angličanovi „za zprostředkování“ dvacet piastů provize za každého otroka. Když jsme se domluvili, vyšli jsme na prostranství, kde hořelo několik ohňů. Baggarové se zaraďovali, když slyšeli o naší dohodě. Zabíli pár jehňat a dali přinést plné džbány opojné merisy. Zajatcům dopravili jídlo na malém prámu. Jel jsem na ostrůvek s sebou. Všichni považovali za samozřejmé, že chci své zboží vidět. Nuerové byli přivázaní ke kůlům a tři Baggarové je hlídali. Večeře sestávala z tvrdých placek z durrové, prosné mouky. Když jsme se vrátili na břeh, odskočil jsem si nenápadně ke stromu, kde seděl netrpělivý Halef. Prikázal jsem mu, aby tu na mne o půlnoci čekal se čtyřmi Nuery, a spěchal jsem do tábora. Baggarové jedli a pili. Je k nevíře, kolik toho takový Beduín dokáže spořádat. Seděl jsem s Otcem lásky před jeho chýší, žvýkal kus masa a zapíjel sousta vodou, kdežto on popíjel pálenku. Vyprávěl mi o sobě samou chválu, ale já jsem z jeho slov pochopil, že je to ztracená existence, dobrodruh beze cti a svědomí. Mezi jiným přišla řeč zase na rajjise efendíná a Karu ben Nemsího. „Ten lotr!“ vybuchl opile. „Zítřka bude viset i s tím svým kumpánem!“ „Já nevím,“ namítl jsem, „ti dva jsou podle všeho náramně mazaní a opatrní. Co kdyby to dopadlo naopak a oni chytli šejka?“ „Co tě to napadá? Než zítra slunce zapadne, pojedou do pekla. Taková havěť se musí vymýtit.“ Kolem půlnoci tábor ztichl. Baggarové zalezli do svých chýší a stanů a bděli už jen pastýři u stád na výšině nad řekou. Ještě chvíli jsem počkal a pak jsem se plížil k hegeliku, kde už byl Halef a čtyři Nuerové. Pověděl jsem jim, jaký mám plán. Kromě velkého prámu bylo u břehu přivázáno několik malých člunů. Na jednom tom člunku se dostanu na ostrov nejprve já. Po chvíli se za mnou na dalším člunu pustí Halef a Nuerové. Přistaneme na jižní špičce ostrova. Zneškodníme strážce, odvážeme zajatce a na velkém voru je dopravíme do bezpečí. Hvězdy jasně svítily a jejich tipy nás mohl snadno prozradit. Naštěstí od řeky začala stoupat lehká mlha, která brzy zhoustla. Přesvědčil jsem se, že nás nikdo nepozoruje, pak jsem nasedl do člunu a vesloval jsem k ostrovu. Jeden hlídač na mne zavola, ale upokojil se, když poznal majitele otroků. Pomyslel si, že se jedu přesvědčit, jeli všechno v pořádku. Šel mi vstříc, ostatní dva hlídači s ním. Nebylo těžké si s nimi poradit. Stačily tři rány pažbou a padli bez hlesu do trávy. Halef je spoutal a dal jim do úst roubík. Potom jsme zbavili zajatce pout. Jen s velkou námahou jsem je přinutil, aby nepropukli v jásot. Pak jsme se vrátili pro prám. V mlze byla plavba tam a zpátky úplná hračka. Vesel jsme měli dost. Osvobození černoši nastoupili, odrazili jsme od ostrova, chvíli jsme se nechali unášet proudem a pak jsme přistáli hodný kus pod mišrá. Šťastně jsme se dostali na břeh, proklestili jsme si cestu temným lesem, obloukem jsme obešli mišrá a zastavili se v buši na jih od ní. Halef došel pro ostatní Nuery. Teprve když je přivedl, bylo to pro zajatce to pravé osvobození. Než propuklo všeobecné jásání, připomněl jsem všem co nejpřísněji, že musí být zticha, pokud neopatříme pro všechny dost koní. Pamatoval jsem si od večera místo, kde se pásli koně, a tam jsem se odplížil s Halefem. Na pastvině planul oheň, u kterého seděli dva pastýři. Dvě rány pažbou je

bezpečně omráčily. Halef došel pro Nuery. O čtvrt hodinku později měl každý svého koně, byť bez sedla. Nuerové včetně mladých dívek umí vesměs dobře jezdit. Teprve když jsme urazili hodný kus cesty od mišrá, dovolil jsem udělat zastávku, aby si zachránění mohli vydechnout a svobodně projevit svou radost. Když se jásoť utišil, zasedli jsme k poradě. Nuerové se nemohli vrátit rovnou cestou domů do Bahr el Ghazalu, k tak dlouhé cestě nebyli vůbec vybaveni. Nebyl bych je také mohl doprovázet, protože jsem spěchal na sever. Ale severním směrem den jízdy odtud ležela ves Quaua, kde byla velká vojenská posádka. Tam by Nuerové našli ochranu a podporu. Přemluvil jsem je proto, aby zamířili na Quauu. Když jsme se konečně vydali na cestu, svítalo: zdrželi jsme se příliš dlouho. Ujížděli jsme co nejrychleji, protože jsme čekali, že nás Baggarové budou pronásledovat. Bohužel bez sedel se nedalo jet trysekem, proto jsme už za tři hodiny zpozorovali, že máme pronásledovatele v patách. Bylo to dobrých čtyřicet jezdců, kteří tloukli koně, aby je donutili k rychlejšímu běhu. „Ať si přijdou!“ hrozil Abú Zaubá a a zamával dlouhou puškou. „Všechny je pobijeme.“ „Nemysli si,“ řekl na to Halef. „Jsi statečný bojovník, ale co zможou nože a kopí proti puškám? Už vidím, že sidi bude musit zase čarovat.“ „Jak čarovat?“ „To hned uvidíte,“ řekl jsem a zastavil jsem koně. „Pošli neozbrojené ženy, dívky a chlapce napřed, muži ať tu zůstanou s námi. Vyřídíme si to s Baggary sami.“ Kolem se shromáždilo dvacet ozbrojených černochů. Sestoupil jsem s koně a uchopil henryovku. Jak se přiblížili Baggarové na dostřel, zalícil jsem a pětkrát rychle za sebou vypálil – pět koní v první řadě se svalilo. Na jezdce jsem nemířil; zbytečné prolévání krve se mi přičí. Baggary to ovšem nezastavilo. Pět nebo šest dalších výstřelů složilo stejný počet koní. Tu pronásledovatelé přece jen s divokým rykem zastavili a radili se. Zatímco jsem naplňoval zásobník, slyšel jsem, jak se opakovaně ozývá jméno Selím Mesarek. Potom k nám pomalu přijel Otec lásky a zvedl ruku na znamení, že přijel vyjednávat. Pustili jsme ho k nám. „Co to má znamenat?“ obořil se na mne zlostně. „Nejprve koupíš otroky, a nezaplatíš za ně, pak je potají odvedeš, a ještě nám ukradneš koně.“ „Mýlíš se,“ odpověděl jsem s úsměvem. „Ty otroky koupil Selím Mesarek, ne já.“ „Mesarek jsi přece ty!“ „Ne; Mesarek byl u tebe včera. Já jsem Kara ben Nemsí a vedle mne stojí hadži Halef Omar. Do západu slunce máme být v pekle. Nevíte, Mr. Gibsone, kde vy budete tou dobou?“ Několik okamžiků na mne Angličan ohromeně zíral, potom se jeho tvář stáhla v prudkém návalu vzteku. Zaklel a pak řekl: „Pse! Já už ti do pekla pomohu!“ Bleskurychle na mne namířil pušku. Ale ještě rychleji to za ním třesklo. Puška mu vyklouzla z ruky, zapotácel se a spadl na zem. Abú Zaubá ho trefil právě do srdce. Když to Baggarové viděli, zaútočili na nás s divokým válečným pokřikem. Daleko se však nedostali. Moje puška řádila mezi jejich koni. Šest, osm, deset, dvanáct zvířat padlo; to pomohlo. Jezdci se váleli v pisku, pak s rykem běželi pryč. Ostatní otočili koně a jeli za nimi. Měli jsme od nich nadobro pokoj. Bojechtivost Nuerů to zdvojnásobilo, mermomocí chtěli nepřítele pronásledovat, a měl jsem co dělat, abych jim to rozmluvil. Do večera jsme byli v Quauu, kde se v pevnosti Nuerů-Eliábů hned ujali. Později jsem se dozvěděl, že černoši šťastně dorazili domů do Bahr el Ghazalu a po čase podnikli vítězné tažení proti Baggarům, kteří jim museli zaplatit vysokou krevní daň za ty, které při útoku na vesnici zabili. Od té doby se už Baggarové víckrát na žádnou ghazvu nevydali.

UMAROVA KREVŇÍ MSTA

1/ V BASŘE

Trpělivý čtenář mých knih už jistě zná mého statečného malého sluhu a průvodce hadžiho Halefa Omara s jménem dlouhým jako had, nejvěrnějšího a nejoddanějšího přítele, jakého jsem kdy v Orientě měl. Ač jsem byl jeho pánem a velitelem, vydával se vůči jiným za mého ochránce a patrona, ale já měl pro tuto i jiné jeho slabosti vždycky pochopení, protože ve srovnání s jeho dobrými vlastnostmi to byly kazy zcela nepatrné. Když jsem se vrátil domů, napdal mi dopis, který předkládám čtenářstvu v doslovném překladu, neboť je to dokonalý vzor orientální korespondence a zároveň neméně dokonalý portrét hadžiho Halefa Omara.

Milý sidi! Nechť ti je Alláh milostiv! Dospěli jsme k cíli Umar a já. Radost a štěstí všude. A peníze! A štít a krunýř! Sláva, čest a slast! Kara ben Nemsí emír (moje maličkost) nechť je ozdobou, požehnáním, láskou, vzpomínkou, modlitbou! Hanne (Halefova mladá žena), láskyplná a milostivá, dcera Maleka ibn Atejbe, jest zdravá, krásná a rozkošná. Kara ben hadži Halef, můj syn, je veliký hrdina (bylo mu právě půl roku). Čtyřicet sušených datlí pohltní a ani neškytne. Ó Alláhu! Ó Mohamede! Umar ibn Sádík (druhý můj průvodce) se žení s krásnou Sahámou, kterou neznám, bohatou a ctnostiplnou dívkou, dcerou hadžiho Šukara eš Šamajna ibn Mudala ibn Sádika eš Šammářiho. Kéž tě brzy uží ona, on i my! Alláh ti daruj krásné počasí a dobrou povětrnost! Umar ibn Sádík má dobrý stan a milováníhodnou tchyni. Hřebec Rih (vraník, kterého jsem svěřil do opatrování Halefovi) pozdravuje svého pána tuze oddaně a zdvořile. Ožen se také brzy! Alláh tě ochraňuj před zlou ženou! Buď spokojen s málem a nereptej! Miluji tě. Omluv, že jsem dopis nezapечатil, nemám ani pečetidlo, ani pečetni vosk. Přidržuj se bedlivě ctnosti, a hříchů a zločinů se vystříhej! Buď ve všem skromný a střídmý, chovej se zdvořile a opilství se zdaleka vyhní, neboť tě v účtě pozdravuje Tvůj poctivý a věrný přítel ochránce a otec hadži Halef Omar ibn hadži abú'l Abbás ibn hadži Dávúd al Gosara.

Tomuto poněkud nesouvislému pozvání jsem mohl vyhovět až po dvou letech, když jsem cestoval v porčí horního Tigridu. Zažili jsme přitom s hadžim Halefem všelicos, ale tentokrát vám povím příhodu, která začala v Basře a skončila na Sahaře, kam jsem vůbec putovat nehodlal. Zamýšlel jsem se původně plavit po řece z Basry do Abúšíru v Persii a navštívit slavný Šíráz. Město Basra leží v horké, bažinaté, a proto velmi nezdavé krajině na soutoku Eufratu a Tigridu, kterému tady říkají Šatt el Arab. Z ohledu na své zdraví chtěli jsme se tam zdržet jen krátce. My, to znamená já, hadži Halef Omar, Umar ibn Sádík a dva haddádští Arabové, kteří mne z přichylnosti doprovázeli na cestě z posledního haddádského pastviště do Bagdádu. Plavili jsme se po řece na keleku, což je jakýsi vor potažený oslími kůžemi. V Bagdádě mě moji průvodci měli opustit, ale nechťelo se jim a žádali mě, abych je vzal s sebou až do Basry. Doslechli se, že v Basře jsou haddádské keleky s velbloudí stříží. Baserští překupníci totiž za toto zboží, které pak posílají do Indie i

dále, dobře platí, a Haddádové jsou zase známí svým chovem velbloudů. Kelekům velel mladý, ale velmi šikovný Mesúd ibn hadží Šukar. Byl to švagr Umara, který se nedávno - viz Halefův dopis - oženil s jeho sestrou. A Umar a Halef se hodlali vrátit domů s ním. Svolil jsem, co mi také zbývalo? Hned po příjezdu do Basry jsme se vydali za Mesúdem. Našli jsme ho bez potíží. Basra, město za starodávna tak velké a významné, je v úpadku a čítá sotva 10 000 obyvatel, a tak se tam stěží někdo může beze stopy ztratit. Mesúd už výhodně prodal velbloudí vlnu a teď jen čekal na peníze, které mu kupec slíbil vyplatit nazítří. Zašel jsem k přístavišti, které leží na sever od města, abych se poptal po lodi, která by mě odvezla do Abúšíru. K své lítosti jsem se dozvěděl, že budu muset několik dní čekat. Ten, kdo je v městě poprvé, by se snad zabavil prohlídkou, ale já už všechno znal a viděl. Proto jsem uvítal pozvání, abych jel spolu s addády do Kubbat al islámu, kde se chtějí poklonit památce Ibn Rizáa. Kubbat al islám neboli Kopule islámu se říká Staré Basře, která leží asi patnáct kilometrů na jihozápad od Nové Basry. Až do 14. století ji muslimové počítali ke čtyřem pozemským rájům. Vedle Bagdádu má toto město velmi významnou roli v pohádkách Tisíce a jedné noci a právě zde založil slavný Ibn Rizá ve čtvrtém století hidžry, tj. asi v 10. století našeho letopočtu, první muslimskou učenou akademii. Žádný „pravý věřící“ neopomene při návštěvě Basry zajet do Kubbat al islámu; ač tento výlet není vírou předepsán, získává vyznavačům Prorokovým přece jen jisté zásluhy. Smluvili jsme se, že vyrazíme hned zítra, jakmile Mesúd dostane své peníze. Protože jsme připluli na keleku, neměli jsme koně. V městě byli koně vzácní, zato oslů bylo dostatek a řekli jsme si, že nám postačí. Najali jsme si nocleh v domě poblíž Marghillu či Kútifrandží, což je anglický konzulát, nejvýstavnější budova ve městě. Časně ráno se vydal Mesúd ke kupci pro peníze, vzdor tomu, že jsem ho varoval, aby si obnos nebral s sebou na vyjížďku, že nikdy neví, co se může stát, a že si peníze může klidně vyzvednout až po návratu. Když se vrátil, chtěl jsem jít najmout potřebné osly, ale Mesúd mi řekl: „Zůstaň, efendi. Svobodný Arab nerad jezdí na oslu a tak slavného emíra, jako jsi ty, také není hodno, aby dřepěl v nízkém sedle. Pojedem koňmo.“ „Obstaral jsi koně?“ „Ano.“ „Kdy a kde?“ „Zapůjčí nám je Abd et Táhira, slavný šejk kmene Muntefiků.“ „Hm. To je vskutku muž slavný a důvěryhodný, jen se divím, že se snížil k takovému obchodu. Pronajímá koně, to se nehodí na tak vynikajícího bojovníka.“ „Máš pravdu, efendi. Jenže on nám je nepronajímá, nýbrž půjčuje úplně zdarma, neboť ho těší, že ti může posloužit.“ „Mně? Jak to? Vždyť ho ani neznám.“ To bylo něco pro hadžího Halefa Omara! Okamžitě spustil: „Jak se může ptát, sidi! Už jsi zapomněl, jaké hrdinské činy jsme vykonali? Jsme giganti zmužilosti a odvahy a vše, co žije mimo nás a vedle nás, je v porovnání s námi jen pokolením trpaslíků. Proč by o nás nevěděl nějaký Abd et Táhira? Proč by neměl chovat úctu k nepřemožitelnému emírovi Karovi ben Nemsímu, který stojí pod mou přímou nepřekonatelnou ochranou?“ „Halefe! Nepřeháníš trochu? I kdyby nakrásně Abd et Táhira něco zaslechl o některém našem dobrodružství, jak může vědět, že jsem zde v Basře a že chceme podniknout vyjížďku do Kubbat al islámu?“ „Ode mne to ví,“ ozval se Mesúd. „Já mu to pověděl.“ „Ty ses s ním stkal?“ „Tak jest. U kupce.“ „On byl u něho? To je divné! A viděl, kolik ti kupec vyplatil?“ „Ano.“ „Buď tedy opatrný a ty peníze s sebou neber.“ „Efendi! Co si myslíš o Abd et Táhirovi? Každý ví, že je to muž poctivý a počestný. S ním jsme úplně bezpečni. A komu bych měl tolik peněz svěřit?“ „Ať někdo zůstane doma.“ „Nikdo jen pro to nezanedbá záslužnou pout.“ „Hm! Znáš Abd et Táhira osobně?“ „Ne.“ „Jak tedy můžeš vědět, jestli jsi mluvil s ním, nebo s někým jiným? Kdy přivede koně?“ „Za hodinu.“ „Zajdi zatím rychle ke kupci a zeptej se ho, zdali Arab, který byl u něho za tvé návštěvy, je opravdu Abd et Táhira.“ „To není zapotřebí. Kupec ho přede mnou sám oslovil a hovořil s ním přede mnou o záležitostech jeho kmene. Odcházel jsem společně a v řeči jsem se šejkovi zmínil, že chceme podniknout výlet do Kubbat al islámu na oslech. Hned mi sám od sebe nabídl koně a řekl, že by nebylo hodné emíra, jako jsi ty, aby jezdil na oslu. Půjčí prý ti svou vlastní klisnu.“ „Řekl ti, kde má své koně?“ „Ve vsi El Nahít před bránou El Mirbád. Jemu patří jen ta klisna, ostatní koně jsou majetkem jeho doprovodu. Ale jeho lidé prý nám ochotně půjčí svá zvířata ke krátké projížďce.“ „A jak ví, kde bydlíme?“ „Doprovodil mě až k domu.“ „Proč jsi ho nepřivedl dovnitř?“ Moje dotazy Mesúda urážely a zlobily. „Pokládáš mě zřejmě za chlapce,“ řekl mi podrážděně. „Mám ve zvyku jednat ve všem opatrně. Myslíš, že by mi kmen svěřil dohled nad kelekou, kdybych měl pověst ztřeštěnce?“ „Nechtěl jsem tě urazit. Ale i já mám ve zvyku jednat opatrně a chtěl jsem jen rozptýlit své pochybnosti.“ Tím byl ten nezáživný hovor u konce. Sám jsem si říkal, že jsem zašel příliš daleko. Kdo by se odvážil vydávat se lživě za Abd et Táhira? Ten šejk, jehož jméno znamená Služebník ctnosti, byl v kraji proslulý a bylo to pro mne čest, chtěli mi půjčit svou klisnu. Ve smluvenou dobu se ozval venku dusot kopyt a ve dveřích se objevil muž s tmavým plnovousem, změřil si nás všechny bystrým pohledem a pak mě zdvořile oslovil: „Sabáh al chér, já emír, dobré jitro, emíre! Mé oko je šťastné, že tě vidí.“ Podal jsem mu ruku, pak jsme usedli vedle sebe a častovali se několik minut naprosto bezvýznamnými poklonami, jak káže mrav. Pak teprve jsme se vydali na vyjížďku. Bylo nás celkem dvacet a venku stál příslušný počet koní. Nikdo je nehlídal, nebyli přivázaní, a přece čekali oddaně jako psíci, jak je zvykem u beduínských koní. Mezi nimi jsem uviděl pěknou ryzku s nádherným sedlem i uzdou, s postrojem, kterému Peršané říkají rešma. Šejk ukázal na ryzku a řekl: „Nasedni, emíre. Myslím, že budeš spokojen.“ „Krokem jsme vyrazili z města. Pak jsme přešli v klus, a tu teprve jsem mohl ryzáka náležitě ocenit. S mým hřebcem Rihem se sice srovnat nedala, ale přece to bylo znamenité zvíře. Po dlouhé plavbě na voru to byl vskutku požitek, rozletět se volně po širé rovině. Nevyznal jsem se v krajině, ale věděl jsem, že Kubbat al islám je od Nové Basry na jihozápad – a my směřovali skoro přímo na jih! Zprvu jsem o tom příliš neuvažoval, koneckonců jsem se mohl mýlit, ale když už jsme jeli víc než hodinu a Stará Basra se neukazovala, začalo mi to být divné. Za hodinu jsme přece museli ujet víc než patnáct kilometrů. Haddádové se cestou bavili, já s Halefem jsme jeli mlčky v čele. Náhle jsem se prudce ohlédl po šejkovi, který uzavíral průvod. Nečekal, že se obrátím, a přistihl jsem jeho pohled: jeho jiskrné oči se na mne upíraly s výrazem nevysvětlitelně lačným. Když postřehl, že se na něho dívám, sklopil víčka a zatvářil se zcela lhostejně. Počkal jsem na něho a zeptal jsem se: „Víš bezpečně, kde leží Stará Basra?“ „Ovšemže vím,“ pousmál se. „Ale já mám dojem, že ses zmýlil. Jeli jsme tak rychle, že jsme tam už dávno mohli být.“ „Jak se ti líbí moje klisna?“ Já o voze, on o koze. Řekl jsem studeně: „Tvá ryzka je výtečný kůň, ale nemluvil jsem o ní, nýbrž o Kubbat al islámu.“ „Rozuměl jsem ti dobře, ale stejně dobře jsem prve viděl, že se ti kůň líbí, a proto jsem ti chtěl udělat radost projížďkou. Dostanem se k Staré Basře

oklikou. Jestli chceš, obrátíme koně hned.“ Změnil směr a zamířil na severovýchod. To znamenalo, že jsme už byli za Starou basrou. Bylo mi to podezřelé, třebaže šejk volil svou výmluvu velmi obratně. „Doufejme, že nás vedeš dobře, šejku,“ řekl jsem s úsměvem. „Chceš mě urážet, emíre?“ „Nechci, nemám proč. Ale chtěli jsme navštívit Kubbat al islám, a ne cválat do Mekky. Proč jsi nás nevedl přímo?“ „Už jsem ti řekl proč. Chtěl jsem ti poskytnout delší zábavu. Půjčil jsem ti koně z dobré vůle, a ty místo vděku mi splácíš podezřením. Štěstí pro tebe, že u sebe nemám zbraň, jinak bych tě přinutil, aby ses se mnou utkal.“ „Cože? Ty nejsi ozbrojen?“ „Ne. Nechal jsem doma pušku i nůž a jel jsem s vámi sám, abych vám dokázal, že s vámi smýšlím poctivě. Pohled!“ Rozhalil háik a já jsem viděl, že má opasek prázdný. Má nedůvěra se rozplynula. „Odpusť,“ řekl jsem, „že má řeč zněla nedůvěřivě. Věř mi, nechtěl jsem tě urazit.“ „Divím se tvé nedůvěře,“ odpověděl mi, „tím víc, že vím, že proti tvé kouzelné ručnici bundukíjat es sirr by nezmohlo nic ani sto dobře vycvičených bojovníků.“ Tak tedy pověst o mé henryovce dospěla až do pouště, až k muntefickým Arabům! Ale pak jsem si vzpomněl na úspěchy, k nimž mi dopomohla za mého dřívějšího pobytu v poříčí Tigridu, a už jsem se tolik nedivil. Zanedloho jsme dorazili k vyschlému říčnímu rameni, které se jmenuje Džarizaade, a uviděli jsme před sebou zříceniny Staré Basry. Má uspaná nedůvěra k šejkovi procitla s novou silou, když jsem si všiml, jak pátravě a napjatě se Abd et Táhira rozhlíží po okolí. Koho hledal? Měl tu s někým schůzku? A s kým? S jednou, nebo více osobami? Od chvíle, kdy jsme vyrazili z města, uplynuly již dobré dvě hodiny, jeho Muntefikové měli času dost, aby sem došli pěšky. Náhle jsem měl dojem, že chápu šejkovo chování i jeho cíl. Jeho obdiv neplatil mé osobě, nýbrž mým ručnicím, a zejména kouzelné henryovce. Ale jistý jsem si pořád ještě nebyl, a tak jsem se rozhodl, že počkám, až šejk otevřeně projeví své zlé úmysly. „Teď když jsme tady,“ oslovil šejka Mesúd, „pověz nám, kde je bajt Ibn Rizá, dům syna Rizáova, abychom se mohli poklonit jeho památce.“ Šejk ukázal k hromadě trosek na jižní straně a odpověděl: „Zavedu vás tam. Ale koně necháme tady.“ „Proč?“ zeptal jsem se. „Můžeme přece jet do města ...“ „Koně jsou moje, ne vaše,“ zahučel netrpělivě. „Zůstanou tam, kde řeknu já. Nedovolím, aby si v troskách polámali nohy.“ „Pak zůstanu při nich,“ opáčil jsem. „Jak je ti líbo. A my půjdeme.“ Rychle vykročil a Haddádové se hrnuli za ním, sotva jsem stačil Mesúda ještě jednou varovat. Na Umara ibn Sádika jsem už jen vrhl výstražný pohled. Halef zůstal se mnou. „Zdá se mi, sidi,“ poznamenal, „že se ti šejk nějak nelíbí.“ „Mám ho v podezření, že nám nastražil léčku. Počkej tady u koní, půjdu se přesvědčit, jestli je má domněnka správná.“ „Jaká domněnka?“ „Že tu někde jsou Muntefikové.“ „Co by tu dělali? Jsou přece v El Nahítu.“ „Byl bych rád, aby tam opravdu byli. Možná že se mýlím, ale mám takové tušení, že se tu někde skryli. Uvidíme. Ty se drž koní. Pokud jsou v naší moci, jsme ve výhodě.“ „Kam chceš jít?“ „Do severní části trosek. Jestli tam nebudou žádné stopy, podezíral jsem šejka neprávem.“ „Ručnice nech tady, překážely by ti při šplhání.“ „Kdepak. Ty si zrovna budu hlídat; jestli se nepletu, má na ně někdo zálsk.“ Šel jsem. Halef předvídal správně: čekalo na mne hojně šplhání, pokud jsem se nechtěl zdržovat obcházením trosek. Ruiny byly daleko rozlehlejší, než jsem se domníval. Proplétal jsem se bludištěm zřícených zdí, ale nikde jsem nezahlédl lidské stopy. Už jsem si myslel, že mé podezření bylo liché, a chtěl jsem se vrátit, když jsem přes polozhroucenou zídku spatřil jakési nádvoří pokryté jemným prachem. V něm se jasně zračily otisky. Ale mohly to být také stopy nějakých zvířat. Přeskočil jsem zídku, nepotřeboval jsem se ani sklánět k zemi: byly to stopy lidí. Nejméně deseti, snad i více osob. Nebezpečí! Nejdřív jsem se chtěl rozběhnout k Halefovi, ale ten snad bezprostředně ohrožen nebyl. V tísní byl spíš Mesúd a jeho druhové, ale hlavně Mesúd, který měl peníze. Šejk zřejmě vedl Mesúda s ostatními na místo kde na něho v záloze číhali Muntefikové, aby ho oloupili, anebo dokonce zavraždili. Šlépěje, které jsem objevil, mě tam bezpochyby dovedou. Rozběhl jsem se po stopě tak rychle, jak jsem mohl. Brzy jsem přelézal hromady sutí, brzy jsem seskakoval do nějakého propadlště, brzy jsem šplhal přes zdi. Klička jsem mezi zříceninami, skákal, prolézal, šplhal, až jsem se konečně na okamžik bez dechu zastavil na vysoké kupě trosek. Nalevo, daleko ode mne v širé rovině, jsem uviděl koně. U nich na vyprahlé trávě seděl Halef a vedle něho stál šejk. Hovořili spolu – zřejmě přátelsky. Takže jsem se nakonec přece jen mýlil? Hm! Že by byl Abd et Táhira přece jen Služebník ctnosti? Cítil jsem, že mi spadl kámen ze srdce. Vtom však šejk poodešel za Halefa, zvedl kámen a rozpráhl se k úderu. „Halefe! Chud bálak! Pozor!“ vykřikl jsem, ale bylo pozdě. Ubohý hadži dostal ránu do týla a skácel se naznak. Zmocnila se mě zuřivost. Pádil jsem, letěl, řítil se rovnou cestou ke koním, překonával jsem překážky, sám nevím jak. Konečně jsem stanul před vysokou stěnou z pradávných cihel, sluncem skoro na moučku vypražených a křehkých jako perník. Skokem jsem se vyšvihl nahoru a uviděl jsem pod sebou běžet několik neznámých mužů. Vtom zazněl od jihu žalostný výkřik. Zaváhal jsem. Kam dřív? K Halefovi, anebo tam ... Mohl jsem si váhání ušetřit, protože zeď se pode mnou s rachotem zhroutila a já se zřítíl rovnou mezi ty chlapy. Okamžitě se na mne vrhli. Matně si vzpomínám na prach, který mě dusil, na tvrdé pracky, které mě přidržovaly k zemi, zatímco jsem se divoce zmítal. Pak mě zahalil nejen prach, ale i „závoj zapomnění“. Když jsem se probral z mrákot, uviděl jsem nad sebou starostlivou tvář Umara ibn Sádika. „Hamdu li'lláh! Konečně jsi otevřel oči, sidi!“ zvolal. „Hamdu li'lláh! Nejsi mrtev? Vidiš mě? Slyšíš? Rozumíš mi?“ Nemohl jsem ze sebe vypravit slova. Jako bych měl místo hlavy dutý sud a na jazyku závaží. „Seber se, sidi, vzpamatuj se!“ křičel Umar. „Nerozumíš, co ti říkám? Aspoň mrkni!“ Sedm Haddádů stálo za ním. Dívali se na mne úzkostlivě, ale já jsem pořád nemohl promluvit, ani se pohnout. „Ó Alláhu! Je mrtev s otevřenýma očima!“ zvolal Umar. „A kde je Halef? Proč nešel s naším sidim? Halefe! Halefe!“ Halef! Chudák Halef! Pomyšlení na něho mi vrátilo paměť, pohyb i řeč. Vyskočil jsem s výkřikem: „Halef! Snad ho zabili!“ Ale sotva jsem vyskočil, už jsem zase padl. Chytili mě. Vyskočil jsem znovu a znovu jsem se kácel. „Kde je?“ volali Haddádové. „U koní. Běžte tam!“ „Běžte!“ souhlasil Umar. „Já zůstanu s efendim. Nemůže chodit.“ „Mohu chodit! Mohu! Půjdu s vámi!“ „Zkus to tedy, sidi! Podepřu tě.“ Zvedl mě a vykročili jsme. Zpočátku jsem se jen vlekl, ale krok od kroku se mi šlo lépe, hlavu jsem měl jasnější a nohy čilejší. Když jsme došli až tam, kde jsem Halefa opustil, uviděl jsem hadžiho ležet na zemi. Byl živ, ale v bezvědomí. Koně zmizeli. To mně naráz vrátilo pružnost těla i ducha. Nařídil jsem jednomu Haddádovi: „Utíkej k severnímu konci zříceniny a podívej se, jestli neuvidíš Muntefiky na koních.“ Arab se rozběhl k troskám. Poklekl jsem k Halefovi a prohlédl jsem mu ránu. Nebyla hluboká, a třeba silně krvácela, nezdála se nijak nebezpečná. Mohli jsme bez obav čekat, až se probere z mrákot. Teprve teď jsem zpozoroval, že nejsme všichni. „Kde je Mesúd?“ zeptal jsem se.

„Mesúd, bratr mé ženy, je mrtev, ó sidi!“ řekl temně Umar. „Ti proklatí psi, ti lotři z kmene Muntefiků ho probodli a oloupili.“ „Myslel jsem si to, když jsem zaslechl váš pokřik. Jak se to stalo?“ „Klečeli jsme na modlitbách a vzývali Ibn Rizáa, toho opravdového služebníka ctnosti, a zatím ten falešný ‚služebník ctnosti‘ odlákal Mesúda pod nějakou záminkou pryč. Najednou jsme uslyšeli volání o pomoc. Běželi jsme po hlase, ale trvalo nám dost dlouho, než jsme Mesúda našli. Měl v srdci nůž a peníze byly pryč. Pospíchali jsme za tebou a ke koním. Tak jsme zaplašili vrahy a tobě zachránili život. Ale těm darebákům se podařilo uprchnout.“ „Pro tu chvíli. Neopustím dřív Šatt el Arab, pokud se s nimi nevyrovnám. Kde leží Mesúd ibn hadži Šukar? Zaveďte mě k němu.“ Několik Haddádů dál křísilo Halefa, ostatní šli se mnou k zříceninám. Když jsme měli místo, kde mě našli zpola ubitého, vzpomněl jsem si náhle na své zbraně a dodatečně jsem se zděsil. Mé pušky byly pryč: Muntefikové ujeli i s mou kouzelnou ručnicí. Co si teď počnu? Zaťal jsem zuby a pevně jsem si umínil, že své pušky musím stůj co stůj dostat zpátky. Nic jiného mi Muntefikové nevzali. Asi byli příliš brzo vyrušeni. Došli jsme až na místo, kde ležel Mesúd. Těžce pykal za svou lehkověrnost a sebedůvěru. Byl mrtev, nůž ho zasáhl do srdce. Peníze zmizely. Umar ibn Sádik se zasmušile díval na mrtvého švagra. Položil prsty pravé ruky do rány zabitého, potom ruku zdvihl k přísaze. „Ponořím tuto ruku do krve Abd et Táhiry tak, jako jsem ji teď smočil v krvi zabitého. Chceš mi dopomoci k pomstě, efendi?“ „Ano,“ řekl jsem. „Šejk zemře, dopustili se vraždy. Budu ho hledat, pokud ho nenaleznu. Chci dát i život v sázku, abych získal zpět pušky, které mi ukradl.“ 2/ EL LAKÍT

Když jsme se vrátili, Halef se už probíral k vědomí. Držel si hlavu oběma rukama a nařikal: „Ó, sidi! Hlava mi bručí jako medvěd, kterého jsme kdysi skolili u chaty uhlířovy. Ale to mě netrudí, protože jistě brzy bručet přestane, ale Mesúd! Mesúd prý je mrtev a tobě do toho moc nescházelo. Hrůza pomysli! Já bych umřel žalem nad tou smrtí a moje Hanne, nejlepší a nejkrásnější z žen, by se stala vdovou a Kara, můj nadějný syn, sirotkem. A tím vším je vinen Abd et Táhira, ten vrah, ten šejdíř, ten bandita! Ať ho Alláh srazí do pekla zrádců, kde i oheň je tak studený, že ho ďáblové musí vařit, aby se ohřál!“ „Já jsem vyvázl, ale mé pušky jsou pryč,“ řekl jsem mu. Rázem zapomněl na svou bolest, vyskočil a rozčilením křičel: „Pušky, sidi? Pušky, které nám tolikrát zachránily život? Je to možné?“ „Bohužel!“ „To tedy nechť Alláh ještě nesrazí šejka do pekla, ale počká s tím tak dlouho, pokud mu ty pušky nevyrvu. A ty? Půjdem ho hledat spolu?“ „Samozřejmě.“ „Dobře, sidi, výborně. Ty pušky tě doprovázely všemi zeměmi, ke všem národům a do všech stanů, a kdykoliv se rozlehl jejich ryk, nebezpečí pominulo. Co bychom byli bez nich? Lidé bez rukou a bez nohou, ptáci bez křidel, dýmky bez křesadla a tabáku. Musíme je dostat zpátky, a kdyby je šejk ukryl sebechytřeji, dostaneme je. A pak dám touhle pěští Abd et Táhirovi přes nos takovou ránu, jakou on mě zasadil kamenem, ale po té mé rance se neprobere tak snadno jako já po jeho pohazení.“ „Proč sis nedal lepší pozor? Říkal jsem ti přece, že mu nevěřím.“ „Jenže ten výlupek džehenny mluvil tak medově, že mi až bylo líto, jak nespravedlivě ho podezíráš.“ „Já vím. Mesúda zavlék do pasti a když se Haddádové modlili, nepozorovaně se vytratil za tebou. Srazil tě kamenem, aby tě vyřadil z boje, a chtěl si počíhat na mne. Nečekal, že padnu dřív do rukou jeho lidem. Teď nemáme koně a musíme se vrátit do Basry pěšky.“ „Škoda. Jinak bychom se mohli rovnou pustit po stopách zlodějů a jistě bychom je dohonili.“ „Najdeme je i tak. Šejk Muntefiků se nemůže zničehonic propadnout do země. Až se dostaneme do Basry, zajdeme k mutasarrifovi, správci provincie, a řekneme mu, co se stalo. Musí nám pomoci.“ „Jestliže Alláh dopustí, aby mutasarriř chtěl.“ „Nic jiného mu nezbude, neboť mu ukážu, že stojím ve stínu pádišáha. Už je ti dobře? Budeš schopen chůze?“ „Ty ukradené pušky mě postavily na nohy.“ „Mrtvého tu však nemůžeme nechat beze stráže. Mutasarriř pošle své lidi, aby zjistili povahu zločinu a mohli usvědčit pachatele. Teprve potom můžeme mrtvého pohřbít.“ „Mesúd byl můj švagr,“ ozval se Umar ibn Sádik, „já vzal na sebe odvetu, já u něho počkám, pokud se nevrátíte.“ Po těch slovech odešel, ani nečekal na náš souhlas. Ostatní se vydali se mnou na pochod do Basry. Bylo už dávno po poledni, když jsme dorazili do města. Nepomysleli jsme na oběd, ale rovnou jsme zamířili do sídla mutasarriřa. Věděl jsem, že guvernér baserský je stoupencem pověstného Midhata paši, který jako vrchní guvernér bagdádský udělal mnoho pro blaho své provincie. Oba se snažili o zdravé reformy, a proto jsem doufal, že se mutasarriř na mne nebude dívat svrchu jakožto na cizince. Služebnictvo mě podle bohulibého zvyku orientu odkázalo, abych přišel zítra nebo pozítří nebo za týden, neboť pán má důležitý pohovor. Trval jsem však tvrdě na svém a poslal jsem mutasarriřovi své průvodní listiny. Po několika minutách jsem byl s hlubokými úklony vybidnut, abych vešel do selamlíku, přijímací haly. Seděl tam při kávě a při čibuku mutasarriř se snědým mužem v beduínském kroji. Nebyl to však asi jen tak obyčejný nomád, dostaloli se mu té pocty, že směl sedět po boku guvernéra. Velitel mě uvítal milostivým pokynem, přitiskl si mé průvodní listiny s pečeti pádišáhovou na čelo, na rty a na hrud' a vybidl mě, abych se posadil proti němu. Mluvil přitom franštinou tak hrůzně zkomolenou, že jsem rozuměl spíš jeho posuňkům než slovům. Jakmile jsem usedl, zatleskal, aby mi přinesli kávu a dýmku; pak jsme popijeli kávu, kouřili a hluboce mlčeli. Mutasarriř se nemohl odhodlat k řeči, protože tušil, že jeho pafranštině nerozumím. Konečně spustil, ale pochytil jsem s bídou každé páté slovo, takže jsem se nakonec odvážil uctivě poznamenat, že mi je jeho mateřština zcela srozumitelná. „Díky Alláhovi!“ oddechl si mutasarriř. „Řeči západních národů jsou jako kola volského povozu, slyšíš, jak se točí a hrčí, ale slovům nerozumíš. Pádišáh, jemuž Alláh popřejž tisíc let života, ti zaručil velmi slavnou ochranu. Viděl jsem tvé jméno v listině. Jak se vyslovuje?“ „Mé jméno zní cize. Snad bys mě mohl říkat tak, jak mi říkají obyvatelé této země: Kara ben Nemsí.“ Beduín, sedící vedle mutasarriřa, vykřikl a zeptal se: „Ty jsi Kara ben Nemsí, ten, kterému Muhammad Amín daroval svého pověstného hřebce Ríha?“ „Ano, ten.“ „Má šá'alláh! Slyšel jsem o tobě.“ Rozhovořil se s guvernérem mě neznámým jazykem, ale zřejmě to nebylo míněno jako nezdvořilost, neboť tvář mutasarriřova se za řeči rozjasňovala, až konečně se na mne podíval s úsměvem. „Tak ty jsi ten cizinec, který přinutil mosulského mutasarriřa, aby sesadil vlastního machredže, výběrčího daní?“ „Ano,“ řekl jsem podle pravdy, třebaš mi ta otázka nebyla zrovna milá. Ale mutasarriř se hmotně zachechtal a řekl: „Nedělej si starosti, mosulský mutasarriř patřil k mým protivníkům. Způsobil mi mnoho nepříjemností, než upadl v nemilost. Máš-li nějaké přání, mluv, vyhovím ti, pokud bude možné.“ „Přišel jsem vskutku za tebou s prosbou.“ „Vyslov ji!“ „Jsem nucen hledat tvou ochranu!“ „Proti komu?“ „Proti Abd et Táhirovi, šejkovi Muntefiků.“ „Proti Abd et Táhirovi?“ žasl guvernér. „Proti komu?“ žasl ještě víc Beduín. Oba na mne zírali skoro vytřeštěně a potřásali hlavou.

„Co chceš říct proti tomu šejkovi? Ublížil ti nějak?“ zeptal se guvernér. „Nejen nějak, nýbrž mnoho.“ „Mluv, mluv! Jsem nesmírně zvědav!“ „Abd et Táhira je lupič a vrah. A žádám, aby byl stíhán a přísně potrestán.“ „Lupič!“, „Vrah!“ Vykřikl oba současně. Zřejmě pokládali toho lotra za znamenitého člověka. Proto jsem si pospíšil, abych je lépe poučil. Vyprávěl jsem jim náš příběh od a do zet. Mutasarrif klidně naslouchal, ale Beduínovo rozčilení rostlo postupem vyprávění. Co chvíli mě přerušoval rozhořčenými výkřiky. Když jsem domluvil, řekl vztekle: „Takové darebáctví! To snad ani není možné! Běda tomu psovi, jestli ho dopadnu!“ Na tváři guvernérově pohrával úsměv, tentokrát ironický. „Máš svědky, kteří mohou tvá slova potvrdit?“ „Mám.“ „Věřím, že jsi přesvědčen o pravdivosti toho, co říkáš. A přece se mylíš. Obvinil jsi muže zcela nevinného.“ „Když je tomu tak,“ řekl jsem klidně, „pak byla má předtucha správná: Ten lotr není Abd et Táhira. Jinak...“ „Máš pravdu. Je to docela jinak. Abd et Táhira sedí tady vedle tebe.“ To neočekávané vysvětlení mě příliš nerozveselilo, ale také nesklíčilo. Nemusil jsem se bát šejkova hněvu. Abd et Táhira se omezoval na to, že zuřil na toho lumpa, který zneužil jeho jména. Pobíhal po selamlíku a vykřikoval, kdo to asi je a jak s ním zatočí! Popsal jsem mu podvodníka co nejpřesněji a zmínil jsem se také o obou jizvách na čele. „To není žádné zvláštní znamení,“ odporoval. „U některých kmenů jsou takové jizvy odznakem bojovníků.“ „Právě proto si myslím, že by se podle těch jizev dal určit aspoň kmen.“ „Ovšem jizvy mohly povstat také zraněním.“ „To se mi nezdá, vypadaly spíš jako ozdoba.“ „Pak by bylo dobré zjistit, jestli takové jizvy měli i jeho průvodci.“ „Hm, to jsem si nevšiml, viděl jsem je jen okamžik, a ještě v oblacích prachu.“ „Snad si toho všimli Haddádové z tvého průvodu?“ „Smím odejít, abych se jich zeptal?“ „Dovolíš-li, udělám to sám.“ Šejk vyběhl z komnaty, a když se vrátil, řekl: „Jeho společníci měli také jizvy. Jde tedy o kmenový odznak. Jsou to dvě rovnoběžné jizvy, které se táhnou zprava doleva nakoso přes celé čelo. Takové znamení mívají některé rody Tamíma.“ „Kde žijí ti Tamímové?“ „Při karavanní cestě odtud do Mekky,“ řekl šejk. „Nemohl bys mi jejich sídla vymezit trochu přesněji?“ „Těžko, pokud nevím, ke které větvi tamímského kmene ti darebáci patří. Ale odplata je nemine, Alláh je svědkem. Taková hanebnost může být smyta jen krví. Půjdu s vojskem, které proti nim vyšleš, pane!“ Mutasarrif pokrčil rameny a prohlásil: „Má pravomoc sahá jen k El Hufejru, na hranice Iráku, a Tamímové žijí za těmito hranicemi. Dám však přivést kupce, s nímž ten domnělý šejk obchodoval.“ Poslali pro něj vojáka. Ale kupec nám nepomohl. Byl oklamán zrovna jako my. Podvodník mu prodával různé předměty, zřejmě kořist z loupežných výprav. Zbýval jediná malá naděje – pustit se po stopách vraha. Kdybych je mohl sledovat bez prodlení, snad bych něco určitějšího přece jen objevil. Šejk mi k tomuto stíhání horlivě radil a mutasarrif mi věnoval koně z vlastních stájí. Šejk hořel touhou ztrestat pachatele a chtěl se pustit za mnou, jen co vyrozumí svou družinu a opatří koně Haddádům; a ti zase musili napřed pohřbit nebohého Mesúda. Ale Halef s nimi nechtěl do zítřka čekat a pomocí své chvástavé výmluvnosti vymámil z pobaveného guvernéra dalšího koně. Protože jsme nevěděli, kam nás topy zavedou, smluvili jsme se s ostatními, že jim necháme vzkaz nebo znamení v osadě Mangašánija. Koně už čekali na nádvoří. Odjeli jsme s Halefem – bez pušek. Byli by nám je sice také půjčili, ale řekl jsem si, než zbraň špatnou, radši žádnou. Ujížděli jsme cvalet k Staré Basře, kde jsme chtěli ze všeho nejdřív povědět Umarovi, jaké máme plány a co jsme se dozvěděli. Umar seděl vedle mrtvoly svého mladého švagra. Vedle něho trčel v zemi nůž, což je podle beduínského mravu znamení nezvratného rozhodnutí pomstít zabitého. A to rozhodnutí se jevílo i v strnulosti Umarovy tváře, v pohledu, jímž nás vítal. Vyslechl mě klidně, když jsem vyprávěl, jak jsme pořídili v Basře, a pak řekl: „Kdyby tě byl bratr mé ženy poslechl, mohl žít. Mou povinností je však pomstít jeho smrt a dříve se nevrátím do svého stanu, pokud pachatele nedopadnu. Ad dam li'd dam, krev za krev.“ „Ano, musíme vraždu pomstít,“ přisvědčil Halef. „Jinak bychom nesměli našim bojovníkům na oči a Hanne, má libezná květina, by se ve mně zklamala.“ Rozloučili jsme se s Umarem a zajeli k severní části zřícenin, kde jsme brzy objevili jasné stopy. Směřovaly na jihozápad. Pokud nezmění svůj směr, zavedou nás na poutnickou cestu z Basry do Mekky. To byla věc příjemná i nepříjemná zároveň. Příjemná proto, že silnice byla poměrně dost oživená a mohli jsme se vyptávat; nepříjemná proto, že obyvatelstvo při všech cestách k Mekce je krajně nesnášenlivé, a kdyby se prozradilo, že jsem Frank, mohlo by to mít pro mne zlé následky. Když se setmělo, utábořili jsme se na širém prostranství a za prvního rozbřesku jsme vyrazili dál. Časně ráno jsme dorazili do osady Mangašánija, jejíž strážná věž se připomíná už před Mohamedem. Je to ubohé hnízdo, kde bydlí příslušníci jedné větve velkého kmene tamímského. Říkají si baní Mázin. Dvakrát se mi nelíbili a pochyboval jsem, jestli je na ně spolehnouti, že vyřídí můj vzkaz Abd et Táhirovi správně. Nezamlouvalo se mi, jak si mě vesničané prohlížejí, a že mě vlídně zdravili, neuklidnilo mé podezření, ale naopak je zvětšilo. Měl jsem dojem, že o našem příjezdu věděli předem. Dal jsem se zavést k šejkovi el beled, starostovi obce. Bydlel v prostorné hliněné chýši a sám nám vyšel v ústřety. Zeptal jsem se, zdali vsí neprojela nedávno tlupa jezdců. „Ano, viděl jsem jezdce,“ odpověděl. „Zastavili se u studně, aby si naplnili měchy.“ „A kam se dali? Kudy jeli?“ „Tam!“ řekl a mávl rukou na západ. „Nejeli dál po poutnické silnici?“ „Ne, jeli domů, a tudy nevede cesta do jejich duáru, vesnice.“ „Ty víš, kde je jejich duár?“ „Ano.“ „Znáš je?“ „Zajisté. Byl to Hammán ibn Džibál, šejk Hadešů, s několika bojovníky. Vraceli se z Kubbat al islámu, kde podle slibu vykonali pobožnost u hrobu Ibn Rizáa.“ „A kde bydlí?“ „Ve vádí Bašamu na druhé straně vádíské silnice, tři dny cesty odtud.“ „Viš to jistě? Nemýlíš se?“ „Jak bych se mohl mýlit? Hammán ibn Džibál je můj přítel a bratr, často se navštěvujeme.“ „Jak dlouho se tu zdržel?“ „Sotva půl hodiny. Spěchal domů.“ „Řekl ti, proč spěchá?“ „Neptal jsem se. Chcete si u nás také naplnit měchy?“ Měli jsme měchy, neboť v těchto krajích patří vodní měch k sedlovému postroji. „Dovolíš-li, učiníme tak,“ pravil jsem. „Dovolím, zaplatíte poplatek.“ Dal jsem mu ty peníze, byla to ostatně nevelká částka, a požádal jsem Halefa, aby odvedl koně ke studnici, napojil je a nabral vodu do měchů. Sám jsem se pustil osadou, abych si ověřil slova šejka el beled. Mluvil pravdu. Naše stopa vskutku pokračovala na západ, jenže já jsem se přásto nemohl zbavit dojmů, že nás šejk šidí. Teď když jsem se dozvěděl, koho vlastně pronásledujeme, nemusil jsem pospíchat. Mohli jsme v Mangašániji klidně počkat na šejka Muntefiků a pokračovat v stíhání až s ním. Abd et Táhira s Haddády a Muntefiky přitřhl brzy po poledni. Nenadál se, že na něho budu čekat, ale když jsem mu řekl, co jsem se dozvěděl, schválil moje počínání a řekl: „Šejk Hadešů nepohrdne lupem, to vím, a je docela dobře možné, že se dopustil i té vraždy v Basře. Alláh ať ho ztrestá za to, že zneužil mého dobrého jména. Pojedeme za ním. Znáš cestu do vádí

Bašamu, ačkoliv jsem tam nikdy nebyl.“ Vyrázili jsme bez meškání a jeli jsme až do soumraku. Pak jsme se utábořili v poušti. Žádal jsem šejka, aby rozestavil stráže, ale jemu to připadalo zbytečné. Protože mě mé cesty naučily opatrnosti, ustanovil jsem stráže z Haddádů a sám jsem bděl s prvním z nich. Po dvou hodinách nás vystřídal Halef s Umarem. Nespál jsem dlouho, když mě probudil výstřel. Střelcem byl Umar. Spatřil prý v temnotě nějakou postavu, zavolal na ni, neodpověděla, tedy střelil. Co to bylo, zda člověk, či zvíře, nevěděl. S revolvery v rukou jsme se vydali na obchůzku ležení a brzy jsme našli mrtvolu dobře ozbrojeného Beduína. Umarova kulka mu prorazila lebku. Posvítili jsme si na něho a poznali jsme v něm k našemu údivu jednoho z lupičů, které jsme pronásledovali. „Vidíš, že nebylo zbytečné postavit stráž“, řekl jsem šejkovi. „Chtěli nás ve spaní přepadnout. Stráž musíme zdvojnásobit.“ Stalo se, ale až do rána nás už nic nevyrušilo. Po rozednění jsme snadno našli kročeje nočních návštěvníků, které patrně zahнала jen Umarova bdělost. Nová stopa odbočovala od jejich dosavadního směru nalevo. „Chtějí nás svést z cesty“, řekl šejk, „ale nezlákají nás. Nepojedeme za nimi, ale rovnou k vádí Bašamu. Tak budou muset oni honit nás.“ Souhlasil jsem. Celý den jsme klusali krajem, který sice ještě nebylo možné nazvat pouští, ale mnoho k tomu nechybělo. Navečer jsme se dostali k studnici s hojnou, ale špatnou vodou. Napojili jsme koně a přenocovali u ní. Ráno jsme se znovu vydali na cestu k vádí Bašamu. Před polednem jsme uviděli vlevo od nás houfek jezdců. Byli jen čtyři: snad zvědové těch, které jsme stíhali. Přichází se k nám pustili cvalet a brzy jsme poznali svůj omyl, totiž já a Haddádové. Šejk, sotva rozeznal tváře jezdců, zvolal: „To jsou oni, emíre, to jsou oni. V čele je šejk Hammán ibn Džibál. Jsou to Hadešové.“ „Znáš ho dobře?“ zeptal jsem se. „Ovšem!“ „Tak potom nás šejk el beled z Mangašánije napálil, protože žádný z těchto mužů nás v Kubbat el islámu nenapadl.“ „Cože? Byl to někdo jiný?“ „Ano.“ „Alláh ať ztrestá toho lháře, anebo si to vezmu na starost sám.“ Čtyřlístek hadešských Arabů přiharcoval a pozdravil nás. Jejich šejk se nás vyptával na příčinu a směr naší jízdy a já pokládal za nejlepší říci mu pravdu. „Alláhu! Alláhu!“ zasmál se. „Nemám ti za zlé tvůj úmysl, ale věz, že kdybych já takovou věc podnikl, zařídil bych ji lépe. Rád bych věděl, s kým jste si mě spletli. Popiš mi pořádně toho břídila.“ Vyhověl jsem jeho přání. Sotva jsem se zmínil o jízvách, světlo mu v očích. „Má šá'alláh!“ zvolal. „Odprava doleva šikmo přes čelo?“ „Ano.“ „Ty jízvy měl jenom on?“ „Ne. Všichni jeho lidé.“ „Už to mám. Už vím, kdo je to.“ „Mluv! Mluv tedy!“ naléhal jsem. „To je přece ... ale ne. Počkat!“ přerušil se Beduín a potměšile se usklíbl. „Vy ho budete pronásledovat, co?“ „Ovšem.“ „Tedy mi něco slib.“ „Co si přeješ?“ „Že tam pojeděš cestou, kterou ti povím.“ „Jak ti to mám slíbit? Vždyť nepředvídané okolnosti nás snadno mohou donutit k odbočce nebo oklice.“ Ale Abd et Táhira mi vskočil do řeči: „Nezdráhej se vyhovět jeho přání, jinak se nic nedovíme. Zavazuji se slibem místo tebe.“ „Dobrá“, řekl Hammán, „ostatně mohli byste klidně jet se mnou do vádí Bašamu. Sám by vám padl do rukou. Naše kmeny se nenávidí a pronásledují. Právě se vracím z jeho duáru. Věděl jsem, že odjel do Basry, a tak jsem mu připravil malé překvapení. Nepovím vám jaké. Ale jedno vím jistě, poženě se do vádí Bašamu jako splašený byk. Rovnou do pastí. Kdybyste uhnuli z cesty, kterou vám poradím, mohli byste mi ještě všechno zkazit.“ Zasmál se škodolibě a pokračoval: „Teď vám povím, kdo to je: Abd el Birr, šejk Málík ibn Handama a žije ve vádí Eš Šaganu.“ „Alláh, valláh!“ vykřikl Abd et Táhira. „Tak je to! Ano! Tomu věřím! A taky už chápu, proč nás šjk el beled z Mangašánije obelhal. Ten pes je ze stejného kmene. V Mangašániji žijí Mázinové a ti zrovna tak jako Málíkové patří ke kmeni Tamíma. Ať je Alláh zatratí!“ „Máš pravdu! Říkám vám znovu, že vrah, kterého hledáte, je Abd el Birr. Přisahám to na el kur'an.“ „Pak musíme jet za ním.“ „Nechtěli byste radši se mnou do vádí Bašamu a tam si na něho počkat? Přijede jistě.“ „Ne. Nemáme tolik času.“ „Dobrá, obraťte se a jeďte až k jeho poslednímu noclehu a potom se držte jeho stopy. Pojede podél vásítské cesty až k Džul Ošaru, kde přejde na cestu do Mekky. Budeš se řídit podle mých slov?“ „Ano. Slibuji ti to. Je to ostatně nejkratší cesta k jeho duáru.“ Měl jsem na věc zcela jiný názor než Abd et Táhira, ale mlčel jsem. Ještě jsme vyměnili s Beduíny několik poklon, pak jsme se rozloučili a rozjeli se zpátky po svých stopách. Hammán ibn Džibál a jeho tři Hadešové vytrvale stáli a dívali se za námi. Sledovali, plnili slib. Sotva jsme byli z dohledu, zabočil jsem doprava. „Co děláš?“ zeptal se Abd et Táhira. „Odchyluješ se z cesty.“ „Jedu správně“, odpověděl jsem. „Jak to?“ „Naši nepřátelé ujížděli na jihozápad, my jedeme na jih. Jak je chceš dohonit?“ „Pojedeme za nimi do místa jejich posledního noclehu.“ „Ta oklika nás připraví zbytečně o celý den.“ „Zavázal jsem se slibem.“ „Já ne. Ostatně je to věc bezvýznamná a myslím, že se nedopustíš velkého hříchu, porušíš-li ten slib. Ale chceš-li mu dostát, jeď klidně dál.“ Měl mnoho námitek, až jsem mu nakonec řekl důrazně: „Já nikomu nic nesliboval a nehodlám ztrácet čas žádnými oklikami; chci toho lumpa dohonit, dřív než dorazí do svého duáru. Zaútočit na něj, až bude ve své vsi, by bylo mnohem obtížnější. Kromě toho se choval ten Hadeša dost podivně. Asi spáchal nějakou lotrovinu a pokouší se ji před námi utajit. Chtěl bych se mu podívat na zoubek. Mám rád o lidech jasno.“ Pokračoval jsem v jízdě. Halef, Umar a Haddádové se přidružili ke mně a nakonec se k nám přidali i Muntefikové, když se přesvědčili, že se ve svém rozhodnutí nedám ničím zviklat. Jeli jsme tedy na jihozápad a brzy jsme narazili na stopy Hadešů. Podle nich jsme pak cválali až do večera. Krajina to byla truchlivá, voda nám docházela, ale nechtěl jsem zabočit na jih k vásítské cestě, poněvadž u ní bydlely četné větve Tamímů. Jistě byli spřáteleni s Abd el Birrem, a kdo ví, jestli je před námi už nevaroval. Nevěřil jsem, že by nás tam čekalo příjemné uvítání. O něco dál však při téže cestě sídlily jiné kmeny, kterým se dalo více důvěřovat. Snažili jsme se proto ujet co největší kus cesty a večer, když jsme se konečně utábořili, byli jsme zmoření všichni, koně i lidé. Sotva jsme postavili hlídky – po věrejší zkušenosti Abd et Táhira nic nenamítal –, rychle jsme usnuli. Ale za chvíli jsem cítil, jak mě někdo třese za ramena, a otevřel jsem oči. Byl to Umar ibn Sádík. Šeptal mi, aby neprobudil ostatní: „Vstaň, sidi, a poslouvej. Takové divné zvuky. To přece není zvíře.“ Vstal jsem a poodešel jsem od ležení, aby nás nerušilo funění koní a chrápání spáčů. Všude bylo ticho, ale za chvíli se ozvaly zvuky, které jsem dlouho ani já nemohl zařadit. „To je opravdu divné“, řekl jsem. „To nemůže být ani šakal, ani fenek, a hyena už vůbec ne. Nejvíce to připomíná pláč dítěte. Pojďme po hlase. Ale se zbraní v ruce!“ Šli jsme bezhlesně, a čím jsme byli blíže, tím zřetelnější byly ty zvuky. Postupně jsme rozeznali dvě slabiky, totiž „zar“ a „ká“. A už jsme nepochybovali, že slyšíme nárek dítěte. Zarká je ženský rod arabského slova azrak, modrý, zřejmě to bylo jméno matky nebo chůvy, které se dítě dovolávalo. Ale jak by se ocitlo samo v noci na poušti? Jistě byli u něho lidé dospělí, kdo ví, snad to byla nastražená

past. Plížili jsme se blíž a blíž, až konečně jsme uviděli na písku ležet dítě. Docela malé dítě. A kolem dokola nebyla živá duše. Prošel jsem opatrně celé okolí, ale nepozoroval jsem nic podezřelého. Když jsem se konečně vrátil k Umarovi, užasl jsem zno- vu. Seděl na zemi a choval dítě. Stulilo se mu v náručí a spalo. Umar si dal prst na ústa. „Pst, ať se neprobudí, sidi. Usnul. Můžeme se vrátit, ale tiše, tiše,“ šeptal a pomalu vstával, aby dítě neprobudil. Odesl je opatrně až do ležení a držel je něžně v náručí celou noc. Nikdy bych to byl od toho drsného Beduína nečekal. Náš nalezenec byl hošík ani ne dvouletý. Na úsvitě se začal protahovat a ještě v polospánku volal svou Zarku. Pak otevřel oči. Ale jaké to byly oči! Modré jako chrpy. Skoro bych řekl nebesky modré, kdyby nebesky modré oči nebyly jen výmyslem básníků. Arábek s modrýma očima! To byl div. Umar překvapením vykřikl; byl stejně svým objevem všecek nadšený, neboť klouček byl jako malovaný. Na ten výkřik se vzbudili ostatní spáči a překvapeně zírali na neznámé dítě. Chlapec se polekal, vzal Umara kolem krku, přitiskl se k němu a začal volat svou Zarku. Ukonejšili jsme ho douškem vody a hrstí měkkých datlí. Ale co s dítětem? Rozhodli jsme se, že chlapce dopravíme do nejbližší osady, což byl El Achádíd při vásitské cestě. Nejspíš se odtamtud zatoulal, třebaže se to zdálo u tak malého dítěte skoro nemožné. Nasedli jsme a cválali k osadě. Dítě se nás všech bálo a plakalo, jak se k němu někdo přiblížil, jen k Umarovi se důvěřivě tulilo a na něj se smálo. Umar byl z té přichylnosti celý šťastný. Držel chlapce zahaleného háikem na koni a pečoval o něho pozorně jako rozená chůva. „Sidi,“ řekl mi, „to je dítě mého srdce. Alláha беру za svědka, že je odevzdám jen jeho otci.“ „A když ho nenajdeme?“ „Pak si chlapečka nechám a přivezu ho darem Sahámě, ženě své lásky.“ Jeho náklonnost k dítěti rostla hodinu od hodiny, a když jsme se navečer blížili k El Achádídu, řekl mi: „Byl bych rád, kdybychom jeho rodiče nenašli. Pďivej se, jak mě tahá za bradu a směje se. Ale dá-li Alláh a my je najdeme, vrátím jim jejich ztracené dítě. Bůh ví, že jim ho vrátím.“ V El Achádídu nežili žádní Tamímové, a proto jsme směle vjeli do osady. Ale nikdo tu hošíka neznal. Nikomu nechyběl synáček a nikdo také neslyšel, že by se v sousedních duárech někomu ztratilo dítě. Navrhl jsem, abychom chlapečka svěřili za úplatu do péče někoho z obce, protože nám bude za jízdy překážet. Usedlíci budou mít také lepší možnost pátrat po jeho rodičích. Ale Umar nesouhlasil. „Ne, ne, sidi,“ prohlásil. „Já jsem chlapce našel a sám ho odevzdám rodičům. Cizím lidem ho nesvěřím. A když se rodiče nenajdou, vezmu si ho za vlastního. Což abychom mu říkali Zarká?“ „Ale to je přece ženské jméno!“ „Dobře, tak mu budeme říkat El Lakít, Nalezenec.“ 3/ ABD EL BIRR

Achádídští Beduíni se k nám chovali vlídně. Vodu nám poskytli zdarma a ovoce, mouku a jiné potraviny nám prodali za levné ceny. Jeden z nich se právě vrátil z Vásitu a vyprávěl, že se tam setkal s Abd el Birrem a jeho tlupou. Z řeči jsem vycítil, že Achádídkým Handamové nijak nepřirostli k srdci, a proto jsem jim vyložil, co nás k nim vlastně přivedlo. Naše úmysly je zřejmě velice potěšily. Hned nás prohlásili za své hosty a zásobili nás všemožnými pokyny, kudy a jak jet, čemu se vyhnout, pokyny, které nám byly tím užitečnější, že Muntefikové byli se svými znalostmi krajiny pomalu v koncích. Málíkové kmene Handama měli před námi půldenní náskok. Jestliže jsme je chtěli dohonit, museli jsme jet co nejrychleji. Ale pro dítě to byla těžká zkouška, a když se chlapec příliš důrazně rozplakal, museli jsme zpomalit. Muntefikové reptali, ale Umar na ně nedbal. Měl oči jen pro svého chráněnce a zdálo se, že myslí víc na něho než na svou pomstu. Žvatlal a mazlil se se svým El Lakítem a chlapec mu na všechno odpovídal svým jediným slovem Zarká. Navečer jsme narazili na stopu Handamů a rozhodli jsme se, že se jí už nepustíme, ledaže bychom se vyhýbali nějaké nepřátelsky naladěné osadě. Beduíni odbočili z vásitské cesty na cestu k Mekce. Nazítří odpoledne jsme dorazili v jejich stopách do osady zvané Mávíja, kde podle našich informací žili anhářští Arabové s Tamímy nijak nespříznění. Chtěli jsme se tu popatrat po našich Handamech. Ale pro jistotu zůstala podle mě rady celá družina před obcí a do Mávíje jsem se vypravil jen já sám s Halefem. Jakmile jsme byli na dohled prvních domů, nastal úprk. Diváci pádili zvěstovat náš příjezd. Ale když jsme vjeli do duáru, bylo všude pusto a prázdno, jen jakási stařena se belhala po cestě. Hned jsme se jí zeptali, kde sídlí šejk el beled. Ukázala nám veliký stan. Stanový závěs se rozevřel a přísný vladař vesnice stanul v otvoru. Nečekal na naše slova a pozval nás dovnitř na čibuk. Vymlouvali jsme se, že nemáme čas, ale on opakoval své pozvání tak důtklivě, že bylo jasné, že by odmítnutí považoval za urážku. Nemohli jsme si dovolit zbytečně si někoho znepřátelit v kraji, kterým jsme museli projet i na zpáteční cestě. Sestoupili jsme tedy, koně jsme přivázali ke stanovým tyčím a vešli jsme. Arab nás uvítal úplným a dokonalým „ahlan va sahlan va marhaban“, což nadobro zaplašilo mé obavy, protože tak se nikdy nevíta nemilý host. Pozval nás, abychom usedli, vybral nám nejlepší ze svých čibuků, dal nám tabák i křesadla. Nevypytával se na nic a sám začínal rozhovor. Zkrátka, vzorný hostitel. Tu jsem zaslechl zvenčí tiché plíživé kroky, mumlání zástupu. „Obyvatelé osady jsou zřejmě na cestách,“ řekl jsem klidně. „Viděl jsem jen několik mužů a stařenu.“ „Ne, všichni jsou doma; čekali jsme vás.“ „Jak to? Vy jste věděli, že přijedeme?“ „Abd el Birr, šejk Handamů, nám řekl, že sem přijedete, džauri proklátí, abyste poskvrnili posvátnou poutnickou cestu. To si odpýkáte životem, smrdutí šakalové...“ „Mlč!“ osopil jsem se na něho. Vyskočil jsem a Halef mě následoval. „Ano, já jsem džaur, jenže šakal jsi ty!“ „A tvoji lidé jsou štěňata šakalí, zbabělé hyeny! Na takové se musí bičem!“ a Halef za té řeči strhl z kolíku býkovec a už mrskal hostitele jako jankovité hovado. Než se šejk zmohl na výkřik, umlčel jsem ho pádnou ranou pěstí. Sesul se k zemi. Pak jsem rozhrnul stanový závěs. Na prostranství před stanem se tísnilo nejméně sto ozbrojených mužů a chlapců, připravených roztrhat na kousky hanobitele své svaté silnice, a za nimi se mačkalo ženské plemeno všeho věku. Chtěl jsem skočit na koně a prorazit zástupem, ale hadži Halef mě odstčl a rozkřikl se na dav: „Co vás to chytá, ó věrní muslimové a udatní bojovníci mávijští? Jsme Handamové a náš šejk Abd el Birr nás vyslal, abychom vašemu šejkovi el beled oznámili, že nevěřící psi, na něž číháte, už co nevidět přijedou. Opustili jste své úkryty předčasně. Každou chvíli tu džauri mohou být, a uvidí-li vás, prchnou. Pryč s vámi! Skryjte se, dokud je čas!“ A aby je úplně spletl, vrátil se do stanu a zatáhl závěs. Šejk byl ještě bez vědomí. Vyhlíželi jsme skulinami. Zástup se ve zmatku rozcházel. „Vidíš, sidi, co zmůže špetka chytrosti! Už zalézají. Už je pryč poslední. Jedeme!“ Venku nebylo ani živáčka. Ale jen jsme vyrazili, vyskočilo zpoza dlouhé nízké chaty několik mužů. Poznal jsem Abd el Birra a tři Handamy. „Zrada!“ křičel. „Na ně, hlupáci! Nebo vám utečou.“ Halef ho mohl zatřelit, ale omezil se na to, že starostovým bičem významně práskl do vzduchu. Letěli jsme tryskem z vesnice a za námi se valil řvoucí

dav, kde jeden klopýtal přes druhého. Bylo víc než jisté, že nás ta zdivočelá smečka bude pronásledovat. Proto jsme se nezastavili u své družiny, ale s pokřikem jsme se hnali dál, aby jeli za námi. Zabočili jsme na sever, abychom pronásledovatele popletli. Ale jezdci, kteří se vyhnuli za námi z vesnice, se za pár minut obrátili zpátky, jen co shledali, že máme velký náskok. A my jsme se pak obloukem obrátili na svůj původní směr. Radili jsme se, co dělat. Loupežníky jsme dohonili, zbývalo je chytit. Abd et Táhira radil, abychom je přepadli na cestě k příští osadě, ale já jsem namítal, že budou po svém nezdaru v Mávíji ve střehu a že bude lépe, pokusíme-li se na ně zaútočit až za Rakmatanem, jak se jmenovala ta nejbližší osada. Rakmatan už patřil Handamům. Leží na horním konci vádí Falgu a pyšní se tím, že býval sídlem básníka Maleka ibn al Máziniho. Předpokládali jsme, že Abd el Birr neopustí Mávíju tak hned, a vydá-li se přece na cestu, že přespí u svých přátel v Rakmatanu. Bude si myslet, že se teď, když jsme prozrazeni, vzdáme stíhání. Hádal jsem, že do rána máme čas. Nespěchali jsme proto, velkou oklikou jsme minuli Rakmatan a skryli jsme se za skály ve vádí Maskat er Ramlu, za níž začíná poušť Eš Šihá.

Po celý ten čas se Umar zabýval jen a jen svým malým nalezcem. Bylo dojemné vidět a slyšet, jak něžně pečuje o jeho potřeby a jak měkce s ním mluví. A dítě se také od něho nechtělo ani hnout. Po soumraku jsem se vydal na výzvědy do osady, protože jsem chtěl zjistit, zda Abd el Birr už dorazil nebo zda už dokonce Rakmatan zase neopustil. Šel jsem sám, bez Halefa. Světlý háik jsem nechal v ležení. Už prve cestou jsem si dobře všiml položení osady, která byla asi půl hodiny cesty pěšky od našeho skalního tábora. Když jsem dorazil, uvítala mě zář kahanů linoucí se z oken chýší. Plížil jsem se od příbytku k příbytku, až jsem obešel celou vesnici. Pak jsem se vracel, abych si lépe prohlédl budovu nejvýstavnější, žejmě sídlo muže nejmocnějšího, šejka el beled. Před dveřmi bylo přivázáno několik koní. Zadní zeď měla čtyři okénka, z nichž tři byla osvětlená. Připlížil jsem se k prvnímu a nahlédl dovnitř. Uviděl jsem malou, skoro holou místnost, kde na rohoži seděla nehybně mladá žena. Zdálo se, že naslouchá hlasům ze sousední jizby. Přistoupil jsem k druhému oknu. Místnost byla větší a seděli v ní tři muži. Jeden z nich prudce povstal – byl to šejk Handamů. „Tak tedy ho unesli!“ zvolal chraptivě. „Mého syna! Mé jediné dítě! Ten prokletý hadešský pes! Ten lotr Hammán ibn Džibál! Ale co když to nebyl on? Co když to byl někdo jiný?“ „Poznala ho tvá žena a ta ho zná dobře. Byla s dítětem sama na hřbitově. Hadešové si vyčíhali dobrou chvíli.“ „Hanebnice! Proklínám ji do nehlubšího pekla! Však já si to s ní vyřídím, a brzy! Hned pojedu domů, shromáždím bojovníky a vyjedeme! Srovnám se zemí celé vádí Bašam. Pomstím se strašně, třebas bude těžké vymyslet si na Hammána něco horšího než on na mne. Věděl, jak k tomu dítěti lnu! Možná že už je mrtvý. A co žena? Kde je? Sedí a dřepí a nemyslí na nic jiného, než jak jí bude slušet smuteční roucho. Prokletá! I ona propadla smrti! Má první kulka bude patřit ne vrahu mého syna, ale jí. Při bradě ...“ „Nepřísahaj!“ zadržel zběsilce hospodář. „Tvoje žena nesedí doma.“ „Kde je?“ „Pustila se za vrahy jako lvice, které vzali mládě.“ „Pak ji jistě zavraždili také. Aspoň mi ušetřili práci. Co je mi po tom, že pronásledovala vraha? Měla své dítě jako lvice ubránit. Přisahám ti při Alláhu, při bradě Prorokově a při všech kalifech, že dopadnu ji, pak ji ...“ „Nepřísahaj!“ Tentokrát to nebyl hospodář. K šejkovým nohám padla žena, která seděla ve vedlejší komůrce. Ve svých úzkostech a zoufalství šla matka hledat pomoc u sousedů, a tak se mimoděk setkala s manželem, který si teď svou divokou bolest nad ztrátou syna vybíjel na ní. Srazil ji k zemi, vlácel ji po podlaze, kopal ji a už se chápal bambitky, že ji zastřelí, když mu druzí dva strhli ruce a vyrvali zbraň. Tu šejk popadl ženu za vlasy, vyhodil ji ze dveří a zařval do temné noci: „Enti talíka bi ‘ttaláta!“ Což znamená: Jsi trojnásob zavržená, a je to zákonem předepsaná formule rozvodu. Od té chvíle nebyla už jeho ženou. Bez ohledu na nebezpečí jsem obešel dům, abych se po nebožačce podíval. Potkal jsem ji na rohu. Lekla se mě. „Jmenuješ se Zarká?“ zašeptal jsem. „Ano. Kdo jsi?“ mluvila jen těžko. „Přítel. Přináším ti pomoc. Pojď se mnou.“ Vzal jsem ji za ruku a odváděl jsem ji. Nezdráhala se, ač se jí vlastně kroně manžela neměl žádný muž dotknout. Zoufalstvím patrně otupěla, zlostně. Plačky šla se mnou celou půlhodinu, až jsme došli k vádí Maskat er Ramlu. Naše ležení za skálami bylo tiché. A do ticha zazněl Umarův konejšivý hlas a hlásek, který mu dvakrát odpověděl slůvkem Zarká. Žena pronikavě vykřikla a vrhla se do tmy. Umar nebyl tím šťastným shledáním právě nadšen, zahrnul mě otázkami, ostatní chtěli také vysvětlení, ale nebyl čas, museli jsme se přichystat na uvítání Abd el Birra, který se chystal osadu kvapem opustit. Zarku s dítětem jsem pod stráží dvou Haddádů dal odvézt hluboko do vádí. Pak jsme přes cestu napjali mé laso, třicet loket dlouhé a pev- né jako ocelový drát. Koně cvailem se ženoucích Handamů musili přes ně klopýtnout – a potlučených jezdců se pak už snadno zmocníme. Neuplynula ani čtvrt hodina, když se ozval dusot koní. Ač byla tma, ujížděli Beduini ostrým klusem. Šejk zlořečil celému světu a pobízel k většímu spěchu ... a již tu byli. Laso se osvědčilo: v minutě se váleli koně a jezdci na zemi. Bolestný výkřik a krupobití kleteb prozradily šejka. Spěchal jsem k němu, ležel bezmocně na zemi se zlomenou nohou. Lupiči dostali napřed pořádný výprask, pak jsme je spoutali a položili v řadě vedle sebe. Nikdo z nás přitom nepromluvil. Vyžádal jsem si ticho, pokud se nevrátím, vzal jsem šejkovi obě bambitky a putoval jsem zase do duáru. Zadem jsem se propířil až k největší budově a vešel jsem. Šejk el beled seděl sám ve velké místnosti a kouřil. Když mě uviděl, upustil dýmku a prudce vstal. „Znáš tyto zbraně?“ zeptal jsem se a namířil na něj bambitky Abd el Birra. „Má šá‘alláh! Bambitky šejka Málíkú kmene Handama!“ „Dal mi je jako poznávací znamení. Neušel daleko. Jde o tajemství, které smíš dnes zvědět pouze ty a nikdo jiný. Máš několik fanánir, papírových svítilen?“ „Mám.“ „Vezmi je a pojď se mnou!“ „Kam? Kdo jsi?“ „Poznáš mě brzy a šejk ti všechno poví sám. Rychle! Nesmíme už ztratit ani minutu.“ Bambitky v mých rukou dodaly mé řeči působivosti. Starosta přinesl svítilny, rozsvítil jednu a šli jsme. Cestou se pořád vyptával. Mlčel jsem. Teprve když jsme byli na místě, sdělil jsem mu důvěrně, že je můj zajatec, ale že se mu nic zlého nestane, pokud se bude chovat rozumně. Než se vzpamatoval, byl spoután. Potom jsme zažehli svítilny, takže bylo vidět skoro jako ve dne. Nejprve vyřídil svou záležitost šejk Muntefikú, který vychrlil na hlavu šejka a všech synů Handamů nespočet plamenných kleteb a zlořečení. Když jeho výmluvnost nebrala konce, přerušil jsem ho slovy: „Ustaň, ó šejku! Byl jsi uražen ve svém jménu a cti, ale teď pusť k slovu toho, kdo žádá odvetu za prolitou krev.“ „Proč tedy nemluví?“ podivil se Abd et Táhira Umarovi, který teprve teď, když se utišilo soptění šejkovo a výkřiky Muntefikú, přistoupil k Abd el Birrovi a zadíval se mu zasmušile do tváře. Zatím jsem dal potají Halefovi pokyn, aby přivedl Zarku s chlapčkem Umar

promluvil: „Zavraždil jsi zbaběle bratra mé ženy, abys ho oloupil. Jsi vrah a zloděj. Znáš zákon pouště: Život za život, krev za krev!“ „Jen si posluš! Zab mě!“ zvolal provinilec. „Alláh mě vydal do tvých rukou. Alláh mě oloupil o radost mého života, o mé dítě, o syna mého stáří. Nechci už žít.“ Umar se zarazil, chtěl vraha potrestat, ne mu prokazovat dobrodiní. Bezradně se podíval napřed na něho, pak na mne. „Zastřel ho, anebo ho probodni, Umare!“ pobídl jsem ho. Váhal. Toužil po pomstě – ale zabít bezbranného neuměl. Nerozhodně se zadíval do země. Vtom vyrazil Abd el Birr divoký skřek a vzepjal se v poutech bez ohledu na zlomenou nohu. Uviděl svou ženu s chlapečkem v náručí. Zastavila se před ním. Šejk zprvu nebyl pohnutím schopen slova. Jenom chroptěl, jako by se dusil. „Můj syn ... žije!“ vyrazil konečně. „Emíre, rozvaž mi ruce ... jen na okamžik, abych si ho mohl ... pochovat ... promluvit s ním ...“ Rozvázal jsem mu ruce. Vztáhl je po děcku, přitiskl je k sobě, smál se, choval se jako pomatený, konečně k sobě přivinul i ženu a zvolal: „Zavřel jsem tě, přijmu tě však zase. Jsi moje žena, moje dobrá věrná žena. Chceš?“ Mlčky přikývla. „Vzdal jsem se tě a jsi nyní svobodná,“ mluvil horečně šejk, „můžeš si svobodně zvolit jiného muže, ale chceš-li, půjdeme ke kádímu a dáme se znovu ...“ Nedomluvil. Vzpomněl si, že dal život v sázku a že jej prohrál, hanebně prohrál. „Ó Alláhu! Alláhu! Jsem zajat, drží mě lev krevní msty!“ zalkal. „Ne! Ne! Ano! Zaplatím cenu krve. Vykoupím se. Nemohu nyní zemřít! Mám opět syna! Syna, který potřebuje otce!“ „A přece zemřeš!“ řekl mu Umar chladně. Vzal jsem dítě z otcovy náruče a podal je Umarovi. „Je to jeho syn a prosí za něho,“ řekl jsem. „Dvakrát ses zapřísáhl, že učiníš rodiče svého nalezence šťastnými. Rozmysli si to.“ Chlapeček ho hned objal kolem krku a přitulil se k němu. Umar se náhle obrátil a zmizel s dítětem v noční tmě. V nastalém tichu se zeptal šejk ženy, kdo jí dítě vrátil. Ukázala mlčky za Umarem a já k tomu přikývl. „On zachránil mého syna, on, mstitel! Ó Alláhu, jak přísně mě trestáš!“ Umar se právě vrátil a zaslechl jeho poslední slova. Položil dítě otci do náruče a řekl pohnutě: „Nežádám si tvé smrti, spokojím se s výkupným. Dělámu to kvůli chlapci, který si získal mé srdce. Snad mi bojovníci Haddádů prominou mou slabost.“ Stiskl jsem mu pevně ruku. „Nikdy jsi nebyl mužem statečnějším než teď, když jsi přemohl sám sebe,“ řekl jsem. „Jakou cenu má zaplatit šejk za prolitou krev?“ „Necht' zaplatí tolik, kolik byl nucen zaplatit Abd el Muttalib, děd Prorokův, tedy sto velbloudů.“ „Sto velbloudů!“ zvolal šejk. „To je všechno, co mám. Ale budiž. Jen když opět budu žít spolu se svým synem a ženou. Věř však, že já jsem tvého švagra nezabil. Muž, jehož rukou tvůj švagr zahynul, je mrtev. Zastřelil jsi ho sám, když jsme vás chtěli přepadnout na cestě k vádí Bašamu.“ „Jsme tedy dohodnutí a zajatci mohou být propuštěni,“ řekl jsem. Hned jsme jim sňali pouta. Abd el Birr nemohl se svou zlomenou nohou pokračovat v cestě. Šejk el beled prohlásil, že rád poskytne útulek jemu i jeho rodině. A pozval také mne. On i ostatní naši nepřátelé se zapřísahali, že už proti nám nechovají zášť, ba naopak, že jsou našimi přáteli a bratry a že jsou hotovi nás bránit proti všem. Zdálo se mi, že jejich ujišťování je míněno upřímně, a přijal jsem nabídnuté pohostinství. Ve starostově domě jsem pak ovázal šejkovi nohu. Naštěstí nebyla zlomenina nijak zlá. Nazítří se cítil pacient tak dobře, že dal zavolat kádího, aby ho znovu oddal s jeho ženou. Kdybych nebyl džaurem, jistě by si mne byl vzal k té svatbě za svědka. Takto se té cti dostalo Umarovi. Obřad dojal mého přítele natolik, že místo blahopřání řekl starým novomanželům: „Učinili jste mě svědkem svého nového štěstí, které může zkazit jen chudoba. Proto se zříkám krevního výkupného a dávám je darem vašemu synovi. Kéž z chlapce vyroste muž stejně statečný a moudrý, jak líbezná a milé bylo dítě.“ Šejk klopal hlavu. Krásná Zarká nemohla pohnutím ani promluvit a její modré oči se třpytily slzami. Zůstali jsme v Rakmatanu plně tři týdny a hýčkali nás tam jako nejvzácnější hosty. Ukradené pušky jsem dostal nazpět nepoškozené a Haddádové obdrželi zpátky své peníze. Jen život Mesúdovi už nikdo nemohl vrátit.

GITANO

Supercargo se pohodlně zabořil do křesla, a zatímco loď pokojně plula tmou, začal vyprávět: Stalo se to 29. července 1875. Tenkrát si don Carlos ještě dělal naději na španělský trůn a jeho věc nestála tak docela špatně. Zrovna dva dny před tím datem konal velikou přehlídku *svých vojsk u Tolosy. Při té příležitosti jsem dokonce měl tu čest toho pána zahlédnout, ba požádal jsem ho o audienci. Chtěl jsem mu připomenout nezaplacené účty za zboží dodané naší firmou, ale podobné připomínky pán i jeho přívrženci tuze nelibě nesli, a tak jsem byl nakonec rád, že jsem vyvázl se zdravou kůží. Ale měl jsem nahnáno: proto jsem se nevracel do Zaragozy přes Pamplonu jako obvykle, ale přidal jsem se k mule*, která směřovala do Alfara. Odtud jsem to chtěl vzít po Ebru lodí až domů. Mulero byl Asturijec s pochmurnou tváří a zkušený podlouník. Mluvil málo, zato hojně klel. V žaludku mu leželi hlavně karlisté, kteří ho při poslední cestě od francouzských hranic do Alfara zastavili a sebrali mu nejen zboží, ale i zvířata. Cestou se k nám přidali ještě dva gitanos, asi šestadvacetiletý mladík a děvče sotva osmnáctileté. Byli oba výjimečně krásní lidé a v každém jejich pohybu zračila se hrdá grácie, kterou se vyznačují jinak spíš Kastilci než cikáni. Ještě víc než jejich vzhled mě upoutala rytířská ohleduplnost, s kterou se gitano snažil své průvodkyni cestu ulehčit. Nerozuměl jsem, co spolu mluvili, ale kdykoli mladík promluvil, zněl jeho hlas chlácholivě a povzbudivě. Nicméně pozornému oku neuniklo, že pod úsměvem skrývá obavy a neklid. „Santa madre de Dios! Svatá Matko boží!“ zasupěl mulero, „ty skály zrovna sálají. Ještě štěstí, že si za chvíli odpočineme hezky v chládku. Kousek odtud je estancie mého přítele Diega Bonamarii. Vlastně spíš bývala. Karlisti tam vyváděli své kusy. Všechny pobili, dům vypálili a vyraboval, co se dalo.“ Stezka se zatočila a před námi se zjevily ohořelé zdi. „A kdybych jim nakrásně odpustil své muly a zboží, tohle jim odpustit nemohu. Zabili Diega. Já ho pomstím.“ Sestoupili jsme z mezků. Odstrojili jsme je, svázali jim přední nohy a dali jim volnost. Pak si každý vyhledal stinný koutek, aby si na chvíli zdríml. Nemohl jsem usnout a viděl jsem, že gitano také nespí a sedí opřený o zeď, jako by hlídal. Náhle vzpřimil hlavu, sraštil pyšné obočí a ruka mu zajela pod kazajku. Ozval se klapot kopyt a halas hlasů, zazvonily ostruhy a kovově zacinkaly šavle a zbořeníště se ve chvíli naplnilo zástupem pestře oděných a dobře ozbrojených mužů vojenského vzezření, kteří si nás podezíravě měřili. „Co jste zač, holoto liná?“ obořil se na nás jejich vůdce. „Nevíte, že užívání vedlejších cest je podezřelé?“ Mulero se vzbudil a vstal. „To máte svatou pravdu,“ řekl. „Po těchhle cestách chodí jen počestní mezkaři se svými náklady, ostatní, co se tu vyskytnou,

jsou podezřelá sebranka, zvyklá kupovat za deset prstů.“ „Ještě slovo, chlape, a je po tobě!“ osopil se na něho nově přichozí. „Nevidíš, že jsme vojáci krále Carlose a máme právo postavit tě ke zdi jako zrádce?“ „Ták, Carlos je král? To jsem nevěděl. Ale pro mne za mne, říkejte si mu třeba císař. Jenže s takovou sebrankou, jako jste vy, se Fernando Munez nebratříčkuje, tak vám radši vyklidím místo. Uhněte ...“ „Stát! Ani krok dál!“ zarazil ho karlista. „Urazil jsi Jeho Veličenstvo, a to je velezrada. Don Enrico de Calanda y Munilla, plukovník Jeho Veličenstva, tu bude co nevidět a vynese nad tebou soud. Jsi zatčen!“ Mulero se pohrdavě usmál, bleskurychle vytasil dýku a řekl: „Uhněte z cesty!“ „Ani krok!“ „Kdo na mě sáhne, pozná, jak chutná má dýka.“ Třeskla rána. Mulero uskočil, kulka se zaryla do zdi, a v dalším okamžiku se střelec skácel k zemi s dýkou v prsou. Ostatní se vrhli na udatného Asturijce, který se marně bránil jejich přesile. Surově ho zmlátili a svázali mu ruce i nohy. Všiml jsem si, jak se mu mladý cikán užuž chtěl vrhnout na pomoc. V poslední chvíli ho zadržela dívčina ruka a úpěnlivý pohled. Jen nerad si zase sedl a slyšel jsem, jak zašeptal: „Jen z ohledu na vás, señorito!“ Karlisté začali teď spěšně upravovat místo pro odpočinek svého velitele, jehož družinu jsme už viděli pomalu stoupat do příkrého kopce. Koně, až na andaluského hřebce, na kterém seděl důstojník, byli unaveni. Zadní voj tvořili těžce naložení mezci. Důstojník ještě nesedl, a už mu hlásili, co se přihodilo. Strhl koně a otočil se k místu, kde ležel mrtvý voják. Pak ostruhami donutil vraníka přeskočit zpola zřícenou zeď a stanul před námi. Zabodl planoucí oči do mulera a zvolal: „Tak to ty ses odvážil zabít vojáka mého pluku! Za čtvrt hodiny to zaplatíš životem!“ Potom přešel důstojník pohrdlivým pohledem oba cikány a utkvěl zkoumavě na mně. „Vstaňte, člověče! Nevíte, co se sluší? Kdo jste?“ obořil se na mne. Podal jsem mu průvodní list, který mi opatřil můj šéf, a sdělil jsem mu důvod své cesty i to, že se vracím do Zaragozy. „Proč nejedete přes Pamplonu? Proč se potloukáte s hordou mordýřů po horách? Dejte si pozor, abych ...“ Zarazil se uprostřed věty. Zrak mu padl na protější hřeben a něco ho tam zřejmě upoutalo. Sledoval jsem jeho pohled a objevil jsem skupinu vojáků; právě zahýbali na cestu, kterou jsme přišli i my. Byl to důstojník a šest vojáků, zřejmě průzkumný oddíl. Za zdmi zbořeníště nás nemohli vidět. „Pozor! Blíží se nepřítel!“ zavelel plukovník. „Je to jen hlídka. Munez půjde se třemi muži až tam, kde cesta zahýbá mezi skály, a zastřeší každého, kdo nám unikne. Pedrillo odřízne nepříteli cestu zpátky. Já s ostatními budu číhat v záloze tady a to by v tom byl čert, abychom je nedostali všechny. Uklid'te zvířata a nespouštějte oči ze zajatců. Kdo se hne, toho zastřelte.“ Nepatřil jsem k žádné straně, a tak mě ta hrozba nevzrušila. Zato z cikánovy tváře bylo patrné, že jím zmítá bouře. Jeho průvodkyně mu cosi naléhavě šeptala s prosebným výrazem, až konečně zdráhavě přikývl a zase si lehl do svého kouta. Zdálo se, že cosi napjatě poslouchá. Teď jsem i já zaslechl kroky. Karlisté v pokleku, s puškami opřenými o zidku, čekali, až se u východu ze skal vynoří první postava. Konečně se ukázal jeden voják. Kohoutky cvakly, prst se položil na spoušť, vtom zaznělo ostré krátké hvízdnutí a uniforma zmizela ve skálách. Plukovník rozlíceně vyskočil. Podezíravě si nás změřil. Ale nebyl si jistý, odkud písknutí zaznělo, a nadto neměl čas: musel pronásledovat varované, aby mu neutekli. Zadní voj konal zřejmě svou povinnost; ozvala se řada výstřelů, pak se rozhostilo ticho. Chvilí jsem doufal, že se vojákům podařilo uniknout. Pak zazněly jásavé výkřiky a karlisté se vrátili a vedli s sebou zajatého důstojníka. Jeho uniforma byla na cáry a krev mu crčela z několika ran. Zřejmě se střetl se samotným plukovníkem, poněvadž don Enrico de Calanda y Munilla byl rovněž rozedrán a raněn. „Svazte ho a dejte k těm ostatním. Stejně je to špión jako oni!“ zavelel. „Asi jste zapomněl, jak se zachází se zajatým důstojníkem, plukovníku,“ řekl zajatec a pyšně se napřímil. „Žádný poručík mi tu nebude dávat lekce z dobrého chování!“ zakřičel plukovník. „Nejsme v salóně. Oko za oko, zub za zub. Jen zrádce neuznává svatá práva Jeho Veličenstva.“ Poručík pohrdavě pokrčil rameny a přikročil k nám. Když však padl jeho zrak na cikána, trhl sebou a couvl. „To mě vážně chcete nechat v takové společnosti?“ řekl s přepjatým opovržením. „Jste si rovni: kulka nemine vás ani je.“ Mladík si sedl na hromadu kamenů a snažil se zastavit krev, která mu prýštila z ran, naštěstí jen povrchových. Hned na první pohled mi byla zřejmá jeho nápadná podoba s mladým cikánem a jeho leknutí jen potvrzovalo moje dohady. Těsně vedle mne ležel svázaný mulero. Dával mi znamení, že mi chce něco říci. Natáhl jsem se proto na zem, abych co možná nenápadně dostal ucho k jeho ústům. „Rozřízněte mi provazy!“ zašeptal. Přikývl jsem. Odvalil se trochu na bok, abych se dostal líp k jeho rukám svázaným za zády. Očima bedlivě zkoumal okolí. Náhle se mu objevil ve tváři výraz radostného překvapení. Rychle jsem sledoval jeho pohled a objevil jsem za pobořenou zdí mužskou hlavu, která opatrně vykoukla; povzbudivě na nás kývla a zase zmizela. „Santa María de Raguna, to je Diego! Tak přece ho ti lotři nedostali! A teď nás zachrání.“ Promluvil bezděky hlasitěji a hlídač byl hned u nás. „Od sebe, vy dva! Ke zdi! Tady se žádné řeči nevedou!“ Chtě nechtě musel jsem poslechnout. Opřel jsem se o zeď, a tu jsem z otvoru nad sebou uslyšel hlas. „Nehýbejte se, señore! Ať není znát, že s vámi někdo mluví.“ Byl to Bonamaria. Zavřel jsem oči a nasadil kamennou tvář. „Utek jsem do Tudely a teď jsem se vrátil, abych zjistil, co zbývá z mého majetku. V Tudele je posádkou Martínez Campas. Vyslal do hor prapor vojska, aby pátrali po povstalcích. Doběhnu pro ně; za hodinku jste na svobodě. Ale musíte je tu zdržet. Povězte to mému příteli Fernandovi. Adiós, señor!“ To byla dobrá novina a nevím, jestli bych dokázal svou radost skrýt, nebýt toho, že pozornost karlistů byla obrácena k zajatému důstojníkovi, který se konečně poddal a přijal pouta. „Vida, jak vám to sluší,“ posmíval se plukovník. „Obvykle zacházíme s důstojníky se vši uctivostí, jenže na vás to neplatí. Za to poděkujte bratříčkovi.“ „Bratrovi?“ zeptal se zajatec jako udiveně. „Ano, jemu, done Ramírezi. Jestli vážně nevíte proč, povím vám to. Generál Jovellar ho poslal do Tolosy, aby zjistil početní stav naší armády. Naštěstí ho jeden našinec poznal. Byl zatčen a odsouzen k smrti. Ale čtvrt hodinku před popravou zmizel z vězení a s ním jedna krasotinka, kterou tam drželi jako rukojmí. Slečinka zřejmě podplatila stráž. Po uprchlících bylo okamžitě zahájeno energické pátrání, bohužel doposud bez výsledku. Proto si na vás musíme dát lepší pozor!“ Odvrátil se od důstojníka a přistoupil k cikánovi. „A teď si promluví s tebou, mladíku. Kdo to prve pískal?“ Tázaný zůstal ležet a na rtech mu zahrál posměšný úsměv, který ani neskrýval. „Jste na špatné adrese. Mne pískání nezajímá.“ „Dej si pozor na jazyk, halamo! Nebo to s tebou dopadne blbě. Tak kdo pískal?“ „Co je mně do toho?“ protahoval cikán výsměšně a ležel dál. „Mně to neplatilo.“ „Vstaň, nebo tě dám spráskat. Přiznej se, byl jsi to ty.“ „Proč se práte, když to tak dobře víte?“ řekl cikán a pomalu vstal a začal se protahovat. „Tak ty se přiznáváš? Svazte ho, zrádce. Dostane, co si zasloužil.“ Cikán s úsměvem nastavil ruce a dal se

spoutat a nehnul brvou, ani když mu pouta utáhli tak, že se mu zařezávala do masa. Dívka přistoupila k plukovníkovi s polekanou, prosebnou tvář. Ocenil dlouhým pohledem její půvabný zjev a řekl: „Jen žádné slzy, poklade. Buď ráda, že se toho trhána zbavíš. Budeš-li rozumná, don Enrico de Calanda y Munilla se už o tebe postará. Teď běž k mým lidem, ať ti dají najíst.“ Obrátil se k svému pobočníkovi a dodal: „Po večeri popravíme toho vraha, ostatní půjdou před vojenský soud. Odvedte ji.“ Zatímco vojáci odváděli vzpírající se dívku, pozoroval jsem udiveně cikána. Vypadal, jako by se ho to netýkalo, a dával mi znamení, že se mnou chce mluvit. Když se plukovník a jeho družina posadili k večeri, podařilo se mi dostat se nepozorovaně k němu. „Co chtěl?“ byla jeho první slova. Tak tedy zpozoroval Bonamariu. „Přivede vojáky. Je to majitel statku.“ „Jsou blízko?“ Kývl jsem a ukázal hlavou směrem, kudy estanciero zmizel. Od ohně, u kterého se sesedli karlisté, zazněl pronikavý výkřik. To se dívka bránila jednomu z vojáků, který ji objal kolem pasu a snažil se ji políbit. Ostatní se chechtali jeho marné námaze a radili mu k větší ráznosti. Cikán byl skokem u plukovníka. „Pane,“ řekl, „nestřím, aby někdo urážel mou sestru. Okamžitě zařídte, aby ji přestali obtěžovat, nebo si zjednám pořádek sám.“ Důstojník na něho užasle zíral. „Tobě snad samým strachem přeskočilo, chlape!“ poznamenal konečně. „Strachem?“ řekl pohrdavě cikán. „Don Enrico de Calanda y Munilla je statečný důstojník, třebaže se dal do služeb špatné věci, ale ten člověk, který by nahnal strach mně, se dosud nenarodil. Říkám vám ještě jednou, kdo se té dívky dotkne, je synem smrti.“ „Uklidni se, chlapečku. Dám ti rezervovat útulný pokoj v nejbližším blázinci. Zatím ho svažte ještě jedním provazem navíc. Blázní mají sílu.“ Cikán ustoupil o krok a zdřel vojáky, kteří ho chtěli podle rozkazu svázat, velitelským pohledem. „Neopovažte se na mne sáhnout. Nechal jsem se prve spoutat, abych vyzkoumal pevnost vašich provazů. Na mne rozhodně nestačí.“ Udělal pohyb, jako by se chtěl vysmeknout z pout. Plukovník k němu přiskočil a obdržel takový kopanec, že se bolestí zkroutil. Jedním trhnutím vyprostil gitano ruce ze smýček provazu, skočil do kouta u zdi, kde prve ležel, a v mžiku vytáhl z úkrytu pod kamenem dvě pistole; zazněl výstřel a voják, který se za ním rozběhl, klesl s prostřelenou hrudí. Po něm padl druhý, a než se plukovník vzpamatoval, byli čtyři jeho lidé mrtví. Ačkoliv mám povahu zcela nehrdinskou, příklad cikánův podnítil k činu i mne. Vzal jsem nůž a rozřízl jsem pouta důstojníkovi i mezkafi. „Gracias a Dios! Díky bohu!“ zvolal mulero. „Teď poznáte, kdo je Fernando Munez.“ S holýma rukama se vrhl mezi karlisty. Gitano zatím vytrhl překvapenému plukovníkovi šavli a opřen o zeď se statečně bránil přesile. Štěstí že neprozřetelní karlisté neměli nabito, v zápalu boje ostatně ani na střelbu nepomysleli. Bitka, která se rozpoutala, podobala se spíš hospodské rvačce, a přesto bylo jasné, že musíme podlehnout. Už jsem začal pomýšlet na útěk, když zazněla salva, která složila půl tuctu našich nepřátel. Vojenská pomoc dorazila. Situace se náraz zvrátila. Brzy byli všichni povstalci vyraženi z boje – až na jednoho. Ten jeden byl plukovník, který bojoval jako rozružený lev. V okamžiku, kdy padl poslední jeho voják, udeřil ho cikán plo- chou šavlí do hlavy tak, že na chvíli ztratil vědomí. Zapotácel se, zatápal rukama ve vzduchu, ale vzápětí se vzpřimil a chtěl se znovu vrhnout do boje. Ale cikán couvl a řekl: „Done Enrico, vzdejte se, příští moje rána je váš konec.“ „Důstojník se nevzdává cikánovi.“ „Zakazujeli vám čest vzdát se cikánovi, vzdejte se poručíku Miliovi de Algora.“ „Jak!“ zvolal plukovník a ustrnul uprostřed výpadu. „Vy jste ...?“ „Milio de Algora, špión, který utekl čtvrt hodinky před popravou s jednou seňoritou, jak jste prve vyprávěl bratrovi.“ „Ale potom ta cikánka je ...“ „Dcera generála Jovellara. Dali jste ji unést, abyste se pomstili otci, protože porazil ho neumíte. Tak co, vzdáte se?“ „Budiž, jsem váš zajatec.“ „Dobře. Mám vaše slovo. Poutat vás nebudu. Dejte si obvázat rány.“ Pak si mladík padl do náručí se svým bratrem a hned ho vedl k dívce, která se už úplně vzpamatovala z prožitého strachu a vítala je se šťastným úsměvem. „Doño Elviro, to je můj bratr Ramírez. Žil dlouhá léta v Granadě, v tom ráji cikánů, a potvrdí vám, že jste ta nejkrásnější ze všech cikánek.“ „O tom není pochyby, doño de Jovellar. Při té příležitosti dovolu, abych vám nabídl své služby.“ „Díky, señore. Můj dosavadní rytíř se sice plně osvědčil, ale v této zlé době je další ochránce vítán. Budu ráda, když mě spolu s bratrem dovedete domů. Rodiče jistě trnou úzkostí.“ Tu k nim přistoupil mulero, po jehož boku se držel věrný Diego. „Promiňte, pane,“ řekl Ramírezovi. „Ale povedl se nám malý objev.“ „Jaký?“ „Na jednom mezku jsou dva náramně těžké soudky. Podle váhy hádám na zlato nebo stříbro. Plukovník dával honákovi znamení, aby se hleděl vytrátit, tím vzbudil naše podezření. Ostatní mezci vezou tabák a tak podobně.“ „Podíváme se na ty soudky,“ odpověděl Milio, „když se vaše podezření potvrdí, dostanete ostatní mezky jako odškodnění za ztrátu své muly.“ Fernando Munez se na něj podíval udiveně a nejistě. Nechápal, jak si pouhý gitano může troufnout takhle mluvit. Mladík pokračoval: „Nemám sice právo volně nakládat s kořistí, ale v tomto případě si to snadno ospravedlním. A co se týká vašeho přítele Diega, který nás všechny zachránil, poskytnu mu z vlastních prostředků tolik, aby si mohl svou estancii znovu postavit, až bude v kraji zase klid.“ „Ale kdo jste, pane, že takto mluvíte?“ „Je to můj bratr Milio de Algora,“ odpověděl za něho Ramírez. „Vikomt Algora?“ zvolal užasle mezkaf. „No tohle! Bratranec Alfonso Clarina dělá štolbu u vašeho pana otce, a já hlupák vás nepoznám.“ „Pane,“ řekl prostě Diego Bonamaria, „rád přijímám vaši nabídku. Bez vaší pomoci bych sotva dokázal svůj statek znovu postavit. Díky.“ „Zůstaneme ještě načas pohromadě, ne?“ řekl Milio. „Všichni přece jdou do Alfara. Done Enrico, či je tamten hřebec?“ „Patří armádě Jeho Veličenstva.“ „Takže o nic nepřijdete, když vám ho zabavím.“ Obrátil se ke mně: „Slyšel jsem, že mříte do Zaragozy. Nebyl byste tak laskav a nevyřídil od nás vzkaz otcí? Bydlí na zámku v sousedství Allagonu.“ „Rád, señore!“ „Díky. Aby vám cesta rychleji uběhla, vezměte si tohoto koně.“ Nečekal na mé díky a obrátil se opět k půvabné cikánce. V pohledu, který na něj upřela, četl jsem slib, který mu byl v té chvíli jistě milejší nad všechna vyznamenání.

TYČKAŘ

1/ VMRTVÉ STEPI

Mezi Texasem, Novým Mexikem, indiánským teritoriem a Ozarským pohořím se prostírá poušť stejně strašlivá jako asijská Gobi nebo africká Sahara. Ani stromeček, ani keř, ani kopeček se neukáže na jednotvárné, mrtvé rovině; žádný

pramen tu neposkytne občerstvení žízlivému. Nic než písek a písek. Jen občas narazí nebojácný lovec, který si troufl do této pustiny, na zelený porost: ale jsou to pichlavé tvrdé kaktusy, kterým je lépe se vyhnout. A přece touto nehostinnou krajinou vedou cesty: vzhůru do Santa Fe, na zlatá pole ve Skalistých horách i dolů do bohatého Mexika. Ale to, čemu se tady říká cesta, jsou pouze tyče zastrkané do písku a ukazující pomalým karavanám volských potahů i rychlejším trapperům, lovcům, a squatterům, usedlíkům, kudy se dát. Běda, když se někdo od těchto tyčí, podle kterých se tato jihozápadní část severní Ameriky jmenuje Llano Estacado, planina tyčí, odchýlí nebo když houfy Indiánů či bílých banditů tyčky vytahají, aby nezkušeného poutníka zmátly. Kdo zabloudí, je ztracen. Poušť se táhla do nedohledna jako moře. Slunce do ní pražilo a nad horkým pískem se tetelil blýskavý svit, který oslepoval a bodal do očí. V té bezútesné krajině se pohybovalo pět živých tvorů: jezdec a kůň a tři supové. Supové kroužili vysoko ve vzduchu, jako by čekali, až jezdec i kůň klesnou a stanou se jejich kořistí. Ten osamělý poutník byl mladík asi sedmadvacetiletý. Měl na sobě obvyklý kroj lovců, koženou loveckou košili s třásněmi, kožené kalhoty a mokasíny, na hlavě plstěný klobouk, z jehož tvaru i barvy se dalo uhadnout, že jeho majitel už hodný čas nepřišel do styku s civilizací. Jeho bledé vyčerpané rysy, kalné, skelné oči, spečené vlasy a ruka křečovitě zaťatá na pažbě pušky prozrazovaly, že je na pokraji svých sil. Stejně zmožený byl jeho kůň, očividně mustang nedávno vybraný ze stáda. Ještě před několika dny patrně překypoval bujností a silou, teď se sotva vlekl s jazykem vyplazeným a očima krví podlitými. Mladík se vydal s družinou zálesáků ze Santa Fe do Arkansasu. Přepadl je však houf Komančů a on jim unikl jen díky svému koni. Rudoši ho pronásledovali až do stepi, jinak by se byl nikdy neodvážil vstoupit sám do plání Llana Estacada. Tyče se mu ztratili už předešlý den a on neměl žádný jiný ukazatel cesty než kompas, hvězdy a slunce. Už tři dny nesvlažila jeho rty ani kapka vody a jeho oči truchlivě sledovaly supy, kteří se snášeli níž a níže, čím klopýtavější byl krok vyčerpaného zvířete. Konečně kůň stanul a nehýbal se z místa. Třásl se na celém těle a zdálo se, že se každým okamžikem zhroutí. „Tak až sem a dál už ne!“ zamumlal cizinec. „Copak nás už nic nespasí, koníčku?“ Už chtěl sesednout, když si všiml změny v koňově chování. Zdálo se, že se netřese jen únavou, ale i strachy. Nozdry se rozšířily a napjaly a teď zvedl hlavu k frknutí, jímž přerýjí kůň ohlašuje přítomnost nepřátelských tvorů. Poutník vytáhl dalekohled, aby prozkoumal okolí, a zjistil, že supové odletěli směrem na západ a spustili se k zemi. Na písku tam zpozoroval jakési nepohnuté body a mimoděk sáhl k noži. Pak si řekl, že v dané chvíli se mu už nic horšího nemůže stát. Vzal koně za uzdu a pomalu se vlekl tím směrem. Chvillemi si dával k očím dalekohled. Konečně zpozoroval, že ty černé tečky jsou kojoti a supové shromáždění v kruhu kolem ležícího muže. Mladík se otřásl hrůzou. Viděl na vlastní oči, co ho čeká, nenajdeli se brzy záchrana. „Kdo to asi je? Lovec? Kde má koně? Sotva zemře, roztrhají ho a jeho krev ...“ Zarazil se. Ta poslední slova ho přivedla na novou myšlenku. „Ne, naši krev nedostanou. Zato jejich krev nás zachrání od smrti žizni.“ Dal koni znamení, aby si lehl. Zvíře poslechlo. Potom se odplížil ke kojotům. Z lasa udělal dvojitou smyčku, nožem ji připevnil do písku a k ní přiložil pár plátků sušeného bizoního masa ze svých zásob. Pak poodešel kus zpátky a lehl si na zem. Když ho zvířata zpozorovala, odtáhla se pomalu a váhavě od jisté kořisti. Když teď ležel tiše a bez hnutí, přišli se kojoti se zataženým ocasem a vyplazeným jazykem podívat na novou oběť. Sotva se dostal jeden ke smyčce a zpozoroval návnadu, lačně po ní chňapl a byl chycen. Třesky dva výstřely; kojot a jeho nejbližší druh se svalili. Lovec k nim přispěchal. Všechna únava z něho spadla. Nožem rozřízl tepny skoleného zvířete a žádostivě sál teplou nasládlou krví, která by se mu jindy hnusila. Pak skočil ke koni, vytrhl z popruhu pohárek, naplnil ho krví a přistoupil k ležícímu, který se za výstřelů probral z omámení. „Vodu!“ zasténal. Kouřící nápoj žíznivého okamžité vzpružil. Posadil se a udiveně zíral na svého zachránce. „Ach, sir, to mi pomohlo. Dejte mi ještě kapku.“ „Oslovený odkvapil ke kojotům a přinesl mu poslední zbytky krve. „Thank you, sir! Děkuji vám, pane! Už jsem si myslel, že stojím u brány nebeské. Ten dobytek mě už už hodlal sežrat, ale vy jste jim překazil hostinu.“ „Hrozil mi týž osud, a tak mě napadlo, že bude líp, dostanuli já jejich krev než oni mé maso!“ „Well, doušek to byl spíš ohavný, ale nápad byl dobrý. Zachránil nás, sice jen na chvíli, ale ...“ Přerušil se, zastínil si oko rukou a zahleděl se na lehký malý obláček na obzoru. „Tohle nám pomůže z nouze, sir! Z toho bude do půlhodiny liják, který by změnil Mrtvou step v jezero, kdyby písek nepohltil všechnu vodu. Ale jak jste se sem dostal bez koně, bez společnosti, bez ...“ „Bez koně? Tamhle leží můj oř. Už odmítl udělat krok. Přijíždím ze Santa Fe, uprchl jsem před Komanči a chtěl jsem nahoru do kopců a odtud přes Red River, Červenou řeku, do Arkansasu. Jmenuji se Richard Klausen a pocházím z Frankfortu v Kentucky.“ „Richard Klausen? Snad nejste autor těch básniček, co je kdekdo chválí?“ „Uhodl jste. Vydal jsem se na Západ, abych napsal pár veršů o savaně, a málem mě sežrali kojoti. Ale teď položím tutéž otázku já vám.“ „Chcete vědět, jak se jmenuju, sir? Upozorňuju vás, že nejsem ani prezident, ani guvernér. Od narození se jmenuju Tom Summerland a hodlám Tomem Summerlandem zůstat, pokud nepřijdu o skalp nebo pokud mě nějaký grizzly neslupne i s chlupama. Neslyšel jste někdy o Billovi Summerlandovi?“ „Myslíte toho advokáta ze Stentonu v Arkansasu?“ „Ano. To je můj slavný bratr. Jel jsem za ním. Vezl jsem s sebou pěkný náklad zlatého prachu a nuggetů, ale tyčkaři mě o všechno připravili.“ „Tyčkaři?“ „Á, vy nevíte, co je to za lumpy? Potulují se tu všelijací vyvrhelové, co do pouště utekli před ramenem spravedlnosti. Loupi a drancují, jak mohou, a zvláště mají spadenou na ty, co se pustí do Mrtvé stepi. Aby je zavedl z cesty, vytahají z písku tyče a zahodí je nebo zarazí tak, aby ukazovaly nesprávným směrem. Když se pak poutníci vysílením sotva vlekou, přepadnou je. Tak teď už víte, proč se jim říká tyčkaři. Když jsme vyrazili do Spanish Peaks, bylo nás dvacet dobře vyzbrojených zálesáků. Už jsme měli větší díl Llana Estacada za sebou, když se nám ztratily tyče. Postupovali jsme dál co nejopatrněji. Ale žádná lest a obezřetlost nám nepomohly, jednou v noci jsme byli přece přepadeni. Všichni moji druhové zahynuli, jen mně se ve tmě podařilo uniknout, ale bez koně a beze zbraní. Tři dny jsem to vydržel, ale pak jsem už nemohl dál. Jak dlouho jsem tu ležel, nevím. Když jsem se probral, stál jste u mne. Díky, pane. Jen co si starý Tom Summerland opatří nějakou bouchačku a koně, uvidíte, že z vděčnosti k vám je hotov spolknout ještě jiné věci než pohár kojotí krve.“ Odměl se. Ten proslav byl zřejmě nejdelší řeč jeho života. Tom vypadal zlolehlý a negentlemanský. Krušný život zanechal stopy na jeho těle i oblečení, ale jeho tvář se svou nevšední, a přece u trapperů častou kombinací zchytralosti a dobromyslnosti prozrazovala řádného člověka na sto honů. „O pušku se nestarejte,“ řekl

Klausen. „Mám kromě své dvouhlavňovky ještě znamenitou karabinu. Rád vám ji přenechám. Taky o municii a o jídlo nemám nouzi. Jen vodu, vodu potřebujeme, nejenom my dva, ale hlavně kůň, jinak jsme ztraceni. Ale měl jste pravdu. Mrak vůčihledě roste, už zakryl půlku oblohy! Snad přece jen žízni nezhyneme.“ „Vsaďme se o mou čepici. Do pěti minut tu máme parádní liják. Tom Summerland není poprvé v Mrtvé stepi a zná její rozmary jako své boty. Honem svažte koně a schovejte prach!“ Vstal a narazil si čepici na rozčuchané vlasy. Druhá taková pokrývka hlavy by se těžko hledala. Před dlouhými lety si ji zřejmě vlastnoručně sešil jeleními šlachami z medvědí kůže a už tehdy měla nevidaný tvar. Během času chlupy z kožešiny vesměs vypadaly, až na pár špinavých hnědých štětiček, které z holé kůže visely jako střípce. Zpracována deštěm a sluncem nabyla ta nádherná podoba vskutku nepopsatelné a spočívala na hlavě jako vyschlá medúza. Takové výstavní kusy nejsou v prérii nijak vzácné. Prokázaly svému majiteli dobré služby, a proto je má v patřičné vážnosti a neodkládá je, ani když se načas vrátí do civilizovaných končin. Vzduch byl ještě dusnější než dřív, ale oba muži okřivali už jen pouhou nadějí na déšť. Také kůň vyskočil a s frkáním zdvíhal hlavu. Pevně ho přikolíkovali; Klausen se přesvědčil, že munice a jídlo jsou dobře zakryty před deštěm. Jen to učinil, spustil liják, jako by na nebi někdo najednou otevřel stavidla; voda se valila proudem. Summerland si strhl čepici a nastavil ji povodni. V mžiku byla plná. „Udělejte to taky tak, sir. Na zdraví!“ Lil si vodu do rozevřených úst, pak mlaskl, jako by vypil korbel piva, a znovu nastavil svou „medvědicí“ blahodárné vláze. Klausen se řídil jeho příkladem. Také kůň radostně fehtal a vyhazoval. Víc než hodinu se hrnuly proudy vody bez ustání s nepolevující silou. Pak najednou liják přestal, jako když utne. „To byl deštiček!“ pochvaloval si Summerland. „Come on, pojďte, pokusíme se z téhle stepi vymotat někde, kde je trochu trávy a nějaký ten strom.“ „Nevezmete si napřed kousek masa? Mám ho dost.“ „Sem s ním. To se dá sežvýkat i v chůzi.“ „Well. Ale napřed se musíme, Tome, dohodnout, kterým směrem se dáme. Navrhují severoseverovýchod. Tím směrem utíkali kojoti, když se polekali mé střelby. Žádná šelma nevydrží dlouho bez vody, proto si myslím, že tím směrem narazíme na vodu, a tudíž i na nějaký zelený porost, který by mohl posloužit za potravu mému koni.“ „To bych do vás byl nikdy neřek, pane. Máte oči na pravém místě. A to jste básník a ti mají obyčejné oči jen pro hvězdičky. Tak tedy na severoseverovýchod.“ „Vezměte si napřed karabinu a můj zavírák. Pušku a tomahavk si nechám. Musím ji ještě nabít. Člověk nikdy neví, co ho potká.“ „All right! Sem s tím! Neudělám vaší ručnici hanbu.“ Kůň vykořčil čile na cestu. Ale byla to křepkost pomíjivá. Už dlouho nedostal nic k žrádlu a bez potravy jeho obnovené síly brzy pominou. Navečer, kdy už kůň začal vážně ochabovat, Summerland náhle do sebe vtáhl vzduch, Klausen ho napodobil. „Kaktusy,“ prohlásil, „musíme se jim vyhnout.“ „Vyhnout! Ani nápad! Zrovna k nim musíme jít. To sedí jako moje čepice.“ „Pročpak?“ „Poněvadž se napily deště a ...“ „Máte pravdu, Tome,“ přerušil ho Klausen. „Sundáme slupku s ostny. Možná že pak je kůň bude žrát.“ „Jestli to bude ten správný druh.“ Zakrátko dorazili ke kaktusové oáze. Rostliny měly většinou kulovitý tvar. Za jiných okolností by byl kůň dužinu, která zbyla po oloupání, odmítl, teď ji lačně chroustal. Když byl kůň nakrmený, vydali se opět na cestu. Šli až dlouho do noci, střídavě jeden na koni, druhý pěšky, pokud všichni tři nepadali únavou. Za svítání se vydali znovu na cestu a kolem poledne se k nezměrné radosti obou mužů objevilo mezi pískem pár suchých stébel trávy. Zeleně pomalu přibývalo a konečně step zcela ustoupila travnaté prérii. Byli zachráněni. Šťávnatá tráva poskytovala vraníkovi pravé hody a lovci se s rozkoší natáhli do svěží chladné zeleně. Pak se dohodli, že se pokusí do večera dostat až k modrošedému pruhu na obzoru. Slunce se sklánělo k západu, když dosáhli svého cíle. Byl to řídký háj planých třešní s četnými světlinami. Poznenáhlu však houstl a brzy se vynořily první košaté koruny dubů a kaštanů. „Konec hladu, konec žízně, konec veder, konec trampot!“ zvolal Summerland. „Les je před námi a vidíte ty kopce na obzoru, sir? Ty vršíčky já dobře znám, něco jsem se tam naježdil. A támhle teče Beefork, co vtéká do Red Riveru, to sedí jako moje čepice.“ „Tak dojedeme až k lesu. Do soumraku tam pohodlně budeme a ještě si stačíme vybrat nějaké dobré místo k táboření.“ Zamířili rovnou ke kraji lesa. Na koni teď seděl Summerland a Klausen šel napřed a pozoroval střídavě obzor i terén, po kterém šli. Octli se zase v obydlém kraji a museli být připraveni na setkání s nepřáteli. Náhle se zastavil a shýbl se, aby pečlivě prozkoumal trávu. Také Summerland sestoupil a bedlivě se zadíval na ohnutá a polámaná stébla. „Stopa! Jedna, dvě – pět, osm, devět jezdců a jeden, dva, čtyři, pět mezků. Souhlasí, sir?“ „Ano, devět jednotlivých stop a pět stop po zvířatech svázaných dohromady. Nejsou to Indiáni, ale běloši, protože nešli jeden za druhým, ale drželi se bezstarostně v jedné kupě. Půjdem za nimi?“ „Proč ne? Musíme je sledovat už pro naši bezpečnost.“ „Ale pak pomalu. Jsou od nás sotva čtvrt hodiny daleko. Jinak by se tráva už dávno narovнала.“ Vzali koně za uzdu a zabočili podle stopy doprava, pozorovali krajinu a sami se přitom kryli. Stopa zahrnula na písčinku, do které se kopyta hluboce bořila a nechávala po sobě stopy ostré jako sádrové otisky. Muži se zřejmě cítili naprosto bezpeční. „Hrome,“ vyhrkl najednou Summerland. „To jsou tyčkaři, co mě obrali o mé zlato. Bylo jich čtrnáct, pět jsme vyřídili, zbývá devět. To sedí jako moje čepice.“ „Jápkak můžete s takovou jistotou tvrdit, že jsou to oni, Tome?“ „Jápkak? Nevidíte tenhle otisk? Vlastně vy to nemůžete vědět. Podívejte se na tuhle stopu pravé zadní nohy. Že je na levé straně jakoby kratší?“ „To je.“ „Jestli tohle není kopyto mé Ryzky, ať se propadne. Šlápla jednou na trn a noha se jí podebrala. Od té doby má kopyto trochu křivé a vybočené. Já musím Ryzku dostat zpátky, i kdyby mě to mělo život stát. Jdete se mnou, sir?“ „Samozřejmě! Ti halamové vytahali tyčky a málem nás připravili o život, nemluvě o tom, že vás přepadli a oloupili. Musí dostat za vyučenou.“ Šli dále po stopách. Mezi nízkými křovisky se začaly objevovat stromy, bylo jich víc a více a nakonec zhoustly v opravdový les. Tu k nim dolehl čpavý čoud. „Stát!“ řekl Summerland. „Utábořili se a rozdělali si oheň. Počkejte, hned jsem zpátky.“ Zavedl koně na kraj lesa a přivázel ho mezi křoví tak, že ho nebylo vidět a nemohl utéci. Pak se vrátil. „Teď ještě abychom se dostali nepozorovaně až k nim. Pojďte za mnou.“ Postupoval neslyšně vpřed bleskovými přiskyky od stromu ke stromu. Klausen ho následoval. Napřed postřehli mezi listím bílý dým, pak uviděli oheň a kolem něho devět mužů. Summerland zůstal stát za jedlím, která měla kmen tak silný, že mohla poskytnout úkryt oběma. Kývl na svého druhá. „Ještě ani zvířata neodstrojili a taky nepostavili hlídku.“ „Kde jsou koně?“ „Támhle je slyším frkat. Vezmeme si zbraně, jestli je nechali u sedel. Jestli se nám to povede, nepotřebujeme prolít ani kapku krve. Pojďte.“ Plížili se dále až těsně ke koním. Zvířata dosud nezbavená nákladu a sedel se neplašila ani neřehtala. „Vidíte támhle moji Ryzku? Ještě ji

ze zad visí vaky se zlatými nuggety. A tamten vraník má na nákladním sedle kompletní loveckou výzbroj. Vezmu je oba, vy seberte taky jednoho nebo dva, ostatním přeřizíme provazy. Go on! Rychle do toho!“ Sunul se neslyšně vpřed, hbitě přeřizl několik las, která poutala koním přední nohy, a plácl zvířata po zadku, takže se s řehtáním rozutekla. Vyšvihl se na svou Ryzku, chytil vraníka za uzdu a ohlédl se po Klausenovi. Mladík seděl na hnědce a užuž chtěl vyrazit, když se rozlehl křik a tři tyčkaři se hnali k nim. Vedl je širokoramenný černovlasý, černovousý chlapík, který se hned sápal na Klausena. „To je jejich vůdce!“ vykřikl Summerland a střelil z karabiny po druhých dvou. „Dejte mu na pamětnou!“ Klausen máchl tomahavkem a bradatec klesl k zemi. „Dobře mu tak! Koledoval si o to,“ podotkl Summerland. „Teď pryč odtud!“ Pobodli koně. Za nimi zněl třesk výstřelů a hlučné kletby. Lesem se nedalo jet tak rychle, jak by si byli přáli, ale přesto šťastně unikli a dostali se bez nehody do buše, kde prve přivázal Summerland koně. „Vezměte ho a honem dál, sir! Než seženou zase koně dohromady, bude noc. Dřív než ráno se po našich stopách nepustí. A to už bude pozdě. Toma Summerlanda a jeho klisnu nechytí. To sedí jako moje čepice.“

2/ BÁSNÍK SAVANY

Ve státě Arkansas leží na stejnojmenné řece pár hodin cesty nad městem Little Rock městečko Stenton. Výhodná poloha při ústí dvou přítoků učinila z něho středisko velmi čilého obchodu po souši i po vodě. S pravou americkou rychlostí tu vyrostl dům za domem, ulice za ulicí, a kde před krátkým časem napájel syn prerie svého koně, tam se teď protahuje jeho bílý bratr v pohodlné posteli a těší se z pozhledu – možná že i kletby – civilizace. Pár mil za městem klusala po zelené rovině k prvním vrškům na obzoru společnost mladých pánů a dam. Jediný starší muž mezi nimi byl nápadně tlustý a seděl na neméně statném šimlovi. Měl na sobě žluté kalhoty, červeně kostkovanou vestu, světle modrý frak a černobílý slamák. Z rozhrmutého límce sněhobílé košile vykukoval mohutný uzel zeleně a fialově pruhovaného šátku, jehož cípy povívaly kolem zlatého řetízku od hodinek. Jízdu zčervenalý mužův obličej vypadal navýsost dobromyslně, jen ostrý rys kolem úst svědčil o jisté zatrpklosti a krátká býčí šije o palčivé houževnatosti. Supící jezdec a kůň se zrovna snažili dohnat jednu z dam, když kolem nich jako blesk prolétla jezdčyně s vřavícím modrým závojem. „Stůj! Margo, stůj!“ zaúpěl tloušť. Šiml se s vynaložením všech sil zmohl na opravdový skok, čímž svého jezdce vyvedl zcela z míry. „Zlámeš si vaz a já, já si zlámu ... br! Prr! Stůj! Co jančíš!“ Jeden z pánů přikvačil a usadil rozlehleho muže opět patřičně do sedla. „Nedávejte mu tolik ovsu, a váš šiml nebude tak bujný, Mr. Olbersi.“ „To nedělá oves, ale špatný příklad. Ten kazí i nejlepší mravy. Prosím vás, jeďte za mou dcerou a řekněte jí, že bez meškání omdlím, jestli to ještě jednou vezme tryskem.“ Nekazte jí radost. Pohyb prospívá zdraví, a navíc slečně mimofárně sluší.“ „Sluší nesluší, hlavní je nepolámat si kosti, Mr. Wilson. Jen se podívejte tamhle na toho muže, co jede proti nám. Kůň jde, co noha nohu míne, s hlavou sklopenou, jako by počítal kytičky, jezdec se předklání v sedle, jako by chtěl koni padnout do hřívý, a zřejmě je mu jedno, jestli přijede do Stentonu dnes, nebo zítra. To není žádný zbrklík jako vy a Marga a vsadím se s vámi o rovných padesát tisíc dolarů, že tenhle chlápek si žebro nikdy nezlomí.“ „Myslíte?“ řekl druhý a zpytavě se zahleděl na vzdáleného jezdce. „Bojím se, že byste o své dolary hladce přišel, protože tenhle člověk svoje žebra valně nešetí.“ „Nevypadá na žádného divocha.“ „To si myslíte vy, protože jste ještě nikdy nebyl v prerii. Vsadím se s vámi o stejnou sumu, že tohle je nefalšovaný westman, zálesák, který prodělal jinačí jízdy, než je naše dnešní procházka, a který je zvyklý dívat se denně smrti do očí. Já tyhle lidi znám, protože můj texaský ranč leží na hranicích savany. Zrovna ta ohnutá záda prozrazují lovece, tak sedí všichni, jinak by ty dlouhé jízdy nevydrželi.“ „Lovec z prerie? Toho musíme oslovit. Dámy takový rozhovor určitě pobaví.“ „Máte pravdu. Nechte to na mě.“ Mluví byl ještě mladý a krásný muž s černými jiskrnými očima, které výborně ladily se smolně černým pěstěným plnovousem. Byl oděn až s přehnanou pečlivostí a seděl kupodivu lehce v sedle. Široký slamák mu sklouzl do týlu a ukázal na čele temně rudou jizvu, která se táhla od kořene nosu až do vlasů. Na jeho zavolání se společnost shromáždila kolem něho. „Ladies and gentlemen, dámy a pánové, tamhle jede nějaký pastičkář. Trochu si ho podáme. Chlápek určitě ještě jaktěživ neviděl opravdovou dámu a bude se zalykat rozpaky, až bude odpovídat na naše otázky.“ Návrh byl rozjařenou společností s jásotem přijat, jen tloušťkova dcera nesouhlasila: „Nechte ho být, pánové. Nic vám neudělal a mohli byste se ho dotknout.“ „Dotknout?“ rozesmál se Wilson. „Je to pro něho čest, když s ním lidé jako my ztratí slovo.“ Otočil koně a rozjel se cizinci v ústřety. Ostatní jeli za ním. Cizinec byl už na doslech, ale stále ještě nebral společnost na vědomí. „Good day, dobrý den, kamaráda,“ zahlaholil Wilson. „Spíš, anebo bdíš?“ Tázaný se bleskurychle vzpřimil a oba se na sebe upřeně zahleděli. Temně modré oko jezdce se zavrtávalo do tváře bohatého plantážníka, jehož černé oči vzplály jakoby překvapením. „Good day, ladies and gentlemen,“ pozdravil jezdec plným, zvučným hlasem. „Sníl jsem o Llanu Estacadu a o zmizelých tyčkách a nuggetech. Goodbye!“ Zdálo se, že chce jet dál. Wilson se mu postavil do cesty. „Stůjte, napřed nám povězte, co tím míníte!“ Zbledl, ale oči mu jiskřily a jizva na čele rudě naběhla. „Stát?“ zeptal se cizinec s ironickým úsměvem. „Kdopak si troufá poroučet svobodnému muži pod svobodným nebem? Kdo chce násilím vymáhat to, co závisí jen na jeho dobré vůli?“ „Já! To znamenají vaše slova? Mluvte, nebo ...“ a Wilson zvedl výhrůžně bič. „Nebo!“ zahřměl lovec a potrásl dlouhými plavými kadeřemi. Přitáhl levičkou uzdu a jeho malátný kůň rázem ožil. „Pryč s tím bičem!“ „Sem s odpovědí!“ „Tady ji máte!“ Lehce stiskl stehny koně, mustang přiskočil až k Wilsonovi a vzápětí se černovousý gentleman zhroutil na zem, sražen s koně železnou pěstí. Cizinec strhl svého hřebce a hněvivým zrakem měřil přítomné. „Touží ještě někdo po odpovědi?“ Nikdo se nepohnul. „Well, pak se s vámi rozloučím. Napříště se, panstvo, varujte dalších pokusů dělat si z poctivých zálesáků šašky. Je to nebezpečné: takový člověk už z dálky pozná, co se chystá, a ví, kdo se bude smát naposled.“ Cizinec se už chystal pobodnout koně, když zpozoroval Margu. Zdvořile smekl a řekl: „Díky, mylady. Vy jediná jste se nechtěla vysmívat. Zasloužila byste si lepší společnost. Goodbye!“ Uklonil se a odjel. Neohlédl se, třebaže ho lákalo podívat se ještě jednou na ten půvabný dívčí obličej. Ve městě sestoupil v prvním hostinci, který uviděl, předal koně podomkovci a vešel do výčepu, kde vzbudil všeobecnou pozornost chvatem, s kterým se chopil novin. Trapper, který umí číst, je

považován za div divoucí. Po chvíli kývl na výčepního. „Kdo je to matka Smolly?“ „Vy neznáte matku Smolly, pane? To jste tu jistě poprvé. Bývala to nejhezčí mulatka v kraji; páni jí dali svobodu a ona se vdala za bohatého kupce. Ted' už je vdova. Je to nejpočetnější žena v městě a útočiště všech potřebných. Proto jí tu všichni říkají matka anebo panímáma Smolly.“ Lovec poděkoval za odpověď a ještě jednou si přečetl inzerát, který ho podnítl k otázce. „Opravdový gentleman najde u matky Smolly pohodlný byt, dobrou stravu a knihovnu k volnému použití.“ Nabídka, snad zrovna pro své neobvyklé znění, ho lákala. Vyptal se ještě, kde mulatka bydlí, a vydal se za ní. Dům ležel v jedné z nejkrásnějších a nejtíšších stentonských ulic. Zazvonil. Špehýrkou dveří vykoukla roztomilá černá tvářička. „Je matka Smolly doma?“ „Ano. Zavolám ji!“ „Ne, ohlas mě,“ usmíval se nedůvěře, kterou vyvolalo jeho oblečení. „Chtěl bych s ní mluvit.“ Po delší době, kterou zřejmě služka potřebovala k podrobnému vyličení návštěvníka, byl vpuštěn, ale jen do předsíně, kde ho přijala statná, čistě ustrojená čtyřicátnice. „Promiňte, mylady, že jsem...“ „Říkejte mi panímáma, prosím vás,“ vpadla mu do řeči. „Dobrá, jak chcete. Četl jsem váš inzerát, že máte pohodlný byt k pronajmutí.“ „Správně, ale četl jste také pro koho?“ „Pro opravdového gentlemana.“ „To znamená, že ho nepronajmu nějakému ptáčkovi, který si dává říkat gentleman, ale pouze muži, kterému ten titul právem patří.“ „Tenhle druh lidí je u vás v kraji asi vzácný.“ „Počkám si. Kdo vás poslal?“ „Nikdo. Já sám bych rád u vás bydlel, pokud se vám zalíbí moje osoba a mně váš příbytek.“ Neubránila se úsměvu. „Můj byt by se vám jistě líbil, ale řekněte mi, kdo jste. Hádám, že lovec.“ „Vracím se z hor a ještě jsem se nemohl převléci.“ „Proč se chcete usadit zrovna tady?“ „Protože ve Stentonu je tiskárna, kde bych rád něco vydal.“ Překvapeně se na něho podívala: „Snad nejste nějaký učenec, nebo dokonce básník?“ „Možná. Jmenuji se Richard Klausen.“ „Rich... Klaus... Prosím, prosím, pojdte dál.“ Otevřela dveře a strčila ho energicky do velmi pěkně zařízeného pokoje, vytáhla z poličky plné knih svazek v sametu vázaný a ukázala mu titulní list. „Melodie srdce. Napsal jste to vy, pane?“ „Ano.“ „No tohle. Zůstala mi po nebožtíkovi velká knihovna. A nejmilejší mu byly zrovna vaše knížky, proto jsem si je nechala tady ve svém pokoji na památku. Vezmu vás ráda do podnájmu. Pojdte, ukážu vám váš byt.“ Celá ožila. Vyběhla po schodech a ukázala mu tři pokoje, které plně uspokojovaly nejnáročnější požadavky. „Tady je ložnice, tady obývací pokoj s balkónem a tady knihovna, kde můžete pracovat.“ „Dobrá, zůstanu tu, a cena?“ „Později se domluvíme. Jen když se vám tu bude líbit. Už vás odtud nepustím a hned vám sama opatřím všechno, co potřebujete.“ „Co se prádla a podobných věcí týče, rád se svěřím do vašich rukou, ale ostatní si musím obstarat sám, milá panímáma. A v hostinci mám konč.“ „Pošlu pro něj. Za domem je velká stáj, která se vám jistě bude líbit.“ Večer byl Klausen – vykoupáný, ostříhaný, oholený, v čerstvém prádle a městských šatech – k nepoznání a jeho laskavá domácí nad ním údivem spráskla ruce. Tak zušlechtěný neprodleně zašel za místním knihkupcem a majitelem tiskárny, který byl současně i vydavatelem Stentonského zpravodaje. Dobře pořídil a na odchodu se zeptal, kde bydlí advokát Summerland. Rozloučil se s Tomem v Prestonu, protože chtěl podniknout ještě jeden výlet do indiánského území, a už se těšil na setkání. Ale Tom nebyl doma, služebná mu pověděla, že s bratrem a jeho ženou odešli na večeři k bankéři Olbersovi. Klausen se vrátil domů a prohlížel si knihy starého kupce. Všiml si přitom, že v protějším domě svítí všechna okna v prvním patře. Do jeho pokoje muselo být odtamtud krásně vidět, zatáhl proto záclony. Naproti ve vile bankéře Olberse se sešla u tabule početná společnost. Až na Wilsona byli přítomni všichni účastníci ranní projížďky a navíc Bill Summerland s ženou a bratrem. Tom s ohledem na bratra upustil od svého loveckého úboru, ale bylo vidět, že se v „civilizovaných“ šatech cítí krajně nesvůj. Byl hrdinou večera a neúnavně vykládal o svých dobrodružstvích. Právě ličil Mrtvou step a nebezpečí, jemuž taktak unikl. „A víte, kdo mě zachránil? Básník! Jen se nedivte: opravdu to byl básník, ale žádný bezmocný snilek, nýbrž chlapík, který si ví vždycky rady.“ „Jak se jmenuje?“ zeptal se tlustý bankéř, který se vyznal v literatuře a rád se tím chlubil. „Klausen, Richard Klausen.“ „Klausen? Tamhle má ctitelku,“ řekl bankéř a ukázal na dceru. „Půjčuje si jeho knížky od matky Smolly. Je prý to opravdu talent; škoda že nepíše romány. To má aspoň hlavu a patu.“ „Romány nebo básně, to je jedno,“ řekl Tom. „Hlavně že se bije jako chlap. To jsem mohl posoudit, když jsme se utkali s těmi darebáky. To si musíte ještě poslechnout.“ Na závěr svého vyprávění podotkl: „Však ho tu sami brzo uvidíte. Slíbil, že za mnou přijede. Chce si dát ve Stentonu vytisknout knížku plnou veršů o prérii.“ Hostitelka vstala a hosté se roztrousili po pokojích. Marze nešlo z hlavy trapperovo vyprávění. Ztracené tyče a ukradené nuggety jí přivedly na mysl ranní setkání s lovcem, který dal Wilsonovi tak tvrdou lekci dobrého chování. Ale proč ti dva na sebe hleděli tak užasle? Znovu viděla vysokou hrdou cizincovu postavu, slyšela jeho měkký teplý hlas. Vzala si Toma stranou. „Říkal jste, že Klausen přijede do Stentonu?“ „Ano, to jsem řekl, miss.“ „Mohli byste mě ho popsát?“ „Rád. Vysoký, statný, široký v ramenou, úzký v pase, vlasy světlé a dlouhé, vousy taky, oči modré, ústa malá, bílé zuby. Oděv: lovecká kazajka, potrhaná, s trásněmi. Kalhoty zrovna tak, mokasíny dto. Klobouk: kus plsti bez tvaru a barvy. Kůň: hnědák s bílou lysinou. Zbraně: dvojka, karabina, nůž, tomahavk, laso. Zvláštní znamení: píše básně a nesnáší tyčkaře. To je popis tak přesný, že podle něho můžete vystavit zatykač.“ Dívka věděla dost: „Přivedete ho k nám, až tu bude, Mr. Summerlande?“ „Aby ne, to sedí jako moje čepice.“ „Beru vás za slovo!“

Richard Klausen šel spát v nezvykle pozdní hodinu. Když vešel do temného obývacího pokoje, zjistil, že v protějším domě zhasla světla v přízemí. Zato svítla některá okna v prvním poschodí; záclony byly rozhrnuté. K nízkému stolků, na kterém stála lampa, přistoupila ženská postava v bílém vzdušném šatě. Nakláněla se ke světlu s knihou v ruce. Klausen na ni hleděl jako očarováný, pak běžel pro dalekohled a postavil se na temný balkón, odkud ho nebylo vidět. Když se neznámá obrátila, spatřil s úžasem líbeznou tvář, která na něho ráno udělala tak hluboký dojem. „Je to ona!“ Srdce se mu rozbušilo. Dívka uchopila lampu a odešla do vedlejšího pokoje. Za bílými záclonami se ještě chvíli míhal její stín. Pak světlo zhaslo. Nikdy nepoznané vzrušení nedovolilo Klausenovi jít spát. Usedl k psacímu stolu, uchopil pero a papír brzy pokryly sloky, jímž nový cit dodával nevidané barvitosti a něhy. „Hm, není to špatné,“ řekl si, když si přečetl svůj výtvor. „Což kdybych ty veršíky odnesl do novin? Jistě ještě nejsou se sazbou hotovi. Zkusím to.“ Vzal klobouk a spěchal do tiskárny. Stentonský zpravodaj jeho příspěvek uvítal a Klausen se spokojeně vracel domů. V temném dveřním výklenku stály dvě postavy, do kterých nevolky dost nešetrně vrazil. „Kdo je to?“ „To jsem já, Sára.“

„Jaká Sára?“ „Služebná matky Smolly.“ „Ach tak. Dobrou noc.“ Maličká roztomilá terceronka měla tedy ctitele. Klausenovi připadaly nezřetelné obrysy mužovy postavy povědomé, ale nechtělo se mu milence rušit.

3/ POMSTA

Klausen se vzbudil časně ráno. Rychle se oblékl a přistoupil k oknu. V protějším okně byla ještě všechna okna zavřená, jen dveře na balkon byly dokořán jako večer. Klausen stáhl záclony tak, aby mohl neviděn setrvat na svém pozorovacím místě. Nečekal dlouho. Na balkon vyšla Marga. Klausen z ní nemohl spustit oči. Jak byla krásná! Jak nyla líbezná! Po snídani se zjevila na balkóně znovu s otcem a usadili se v červených sametových křeslech u stolku s novinami. „Ten tlustý pán je zřejmě pan otec,“ říkal si Klausen. „Teď se překvapeně napřímil. Zdá se, že v novinách objevil něco zajímavého. Usmívá se a podává jí noviny. Že by to byla moje báseň?“ Vzal si dalekohled. Byly to jeho verše. Dívka se hluboce zarděla. „Přečetla je. Čte je znovu,“ šeptal si Klausen. „Ó, že nemůže cítit, jak mi v žilách buší krev.“ Vtom kdosi zabašil na dveře. Terceronka paní domácí mu přinášela seznam jídel, z kterého si měl složit jídelníček na příští týden. Vyrušení mu nebylo milé, ale nedal to na sobě znát. Slíbil, že jídelníček hned sestaví. Na odchodu děvče otálelo u dveří. „Copak si ještě přeješ?“ „Mám k vám prosbu, pane,“ řekla s uzarděním. „Včera večer jste mě přistihl u dveří s jedním gentlemanem...“ „Gentlemanem? Odkdypak se gentlemani scházejí v noci s děvčátky v průjezdě?“ „Už je to tak. Je to gentleman, já ho dobře znám, je to můj... můj...“ „Milenec?“ „Ano,“ řekla tiše. „Paní však o tom nesmí nic vědět, a proto... jsem vás chtěla poprosit, abyste jí nic neříkal, že jste mě s ním viděl.“ „Well! Kdopak je ten gentleman, který ti popletl hlavu?“ „Říkám mu Fred, mylorde.“ „A jak dál?“ „To nemám říkat, ale vám to prozradím. Jmenuje se Fred Wilson a je to bohatý plantážník z Texasu. Bývá často naproti u Olbersů a viděl mě oknem a zamiloval se do mne.“ „Olbers? To je ten tlustý pán tamhle naproti na balkóně?“ „Ano, a ta dáma je miss Margareta, jeho dcera, říká se jí Marga.“ „Tvůj miláček má na čele jizvu, vidí?“ „Ano. Vy ho znáte mylorde?“ „Jak víš, že je bohatý?“ „Zavedl mě jednou do svého bytu a ukázal mi spoustu zlatého prachu a nuggetů, které si přivezl z cest. Chce co nejdřív zase odjet.“ „Kam?“ „Do Mexika k bratrovi.“ „Copak tak daleko?“ „Jeho bratr, alkalde v Morelii, mu psal, že se jim naskýtá příležitost k velkému obchodu. Viděla jsem ten dopis.“ „Jak se ten alkalde jmenuje? Taky Wilson?“ „Ne, je to nevlastní bratr a jmenuje se Antonio Molez.“ „Co to má být za obchod?“ „To v dopise nestálo. Splníte mou prosbu, pane?“ „Ano, ale ty zas nesmíš prozradit svému milému, že jsme spolu mluvili.“ Odešla a Klausen spěchal k oknu. Ale Marga s otcem už odešli. Sedl si ke stolu a sestavil jídelníček. Potom se šel ustrojit k vycházce; chtěl navštívit Summerlanda. Netušil, že mezitím přišla na návštěvu k matce Smolly jeho krásná neznámá. Vdova bývala přítelkyní Marginy matky a teď se snažila sličnému děvčeti nebožku nahradit. Uvítala Margu přátelskými výčitkami: „Včera jsi ke mně za celý den ani na minutku nezaskočila.“ „Tetinko, měla jsem hrozně práce. Ráno jsem musila všechno zařídít na tu velkou večeři a pak jsem musela na vyjížďku. A to všechno jenom kvůli tomu protivnému Wilsonovi, kterého otec bůhvíproč vyznamenává.“ „Zdá se mi, že jsi proti Wilsonovi nějak zaujatá.“ „To jsem, tetinko, a víc než zaujatá. A víš proč? Naznačil otcí, že se zdržuje v Stentonu jen kvůli mně, a papá mě vyzval, abych k němu byla milá, že prý se s ním chce pustit do nějakého důležitého podniku a rád by ho k sobě navždy připoutal. Není to k zlosti?“ „Jistě. Takové nápady jsou jenom k zlosti, pokud dotýčný není podle tvého vkusu. Ale jen počkej, Margo, však ještě přijde čas...“ „Kdy pronajmeš své pokoje, vidí, tetinko. Žes tohle chtěla říct?“ „Ani ne, ty lasičko, ale když už o tom mluvíme, tak abys věděla, od včerejška jsou zadané.“ „Našla jsi opravdového gentlemana?“ „Ano. Podívej se.“ Mulatka otevřela svazek básní a vítězoslavně ukázala na titulní list. „Tady stojí jeho jméno. Čti nahlas!“ „Richard Klausen. Tetinko, on vážně bydlí u tebe?“ „Tak jest,“ přikývla slavnostně. „Ale jak to?“ „Zjistajasna, představ si, že jsem ho málem vyhodila. Tvého nejmilejšího básníka, a navíc ryzího gentlemana.“ Vtom cinkl zvonek a vešla služebná. „Mr. Klausen nese jídelníček. Může vstoupit?“ „Samozřejmě, hned a vřdycky, když přijde. Pamatuji si to, Sáro.“ Marga se rozhlédla, jako by se chtěla schovat. Ale Klausen už stál ve dveřích. Radost mu probleskla v očích, když dívku spatřil. „Good morning, mé dámy,“ pozdravil. „Promiňte, že sem tak vpadám.“ „Vřdycky vás ráda vidím,“ řekla matka Smolly, „to je má sousedka a vaše ctitelka, slečna Margaret Olbersová.“ „Jsem šťasten, že se s vámi setkávám,“ odvětil s elegantní úklonou Klausen. „Doufám, že to bude setkání méně bouřlivé než včera,“ řekla tiše Marga. „Ruku na to, uzavřeme mír,“ opáčil. „Ráda,“ vložila ruku do podávané pravice. Klausen ji přitiskl uctivě ke rtům. Klausen by se byl rád pustil do hovoru, ale nechtěl se zdát dotěrný, a tak odevzdal jídelní lístek a odporoučel se. U Summerlandů se dozvěděl, že oba bratři odešli do Čtenářského kroužku. V tu hodinu bylo zvykem členstva nořit se do četby čerstvých raníků. Tom věrně doprovázel bratra, třebaže složit medvěda považoval za méně namáhavé než přeslabikovat dvě řádky. Klausen se vydal za nimi. Pomalu procházel řadou místností. Zastavil se, aby si přečetl spolkový řád, vyvěšený na zdi jednoho pokoje. Chtěl zjistit, zda je cizím vstup dovolen. Měkké koberce zdusily jeho kroky, takže ve vedlejším pokoji, odkud zaznívaly dva hlasy, nikdo nepostřehl jeho přítomnost. Mimoděk se zaposlouchal do hovoru. „Well, sir, přesvědčil jste mě, že ten podnik slibuje vysoký a jistý zisk. Texas se už několikrát pokoušel odtrhnout od Mexika. Vřdycky však podlehl převaze vládních vojsk. Teď se Washington rozhodl poskytnout mu podporu pod podmínkou, že se tahle nádherná bohatá země stane součástí Unie. Přistěhovalci se tam pohnou proudem a cena pozemků se brzy zdvacetinasobí. Kdo má prostředky, aby si zajistil dostatek půdy, může na tom vydělat milióny. Váš kapitál není zanedbatelný, ale dovolíte-li, pane Wilsons, abych k němu připojil sumu, kterou právě disponuji, bude to užitečné i pro vás.“ „Jak vysoká je to suma?“ „Čtyřicet, snad i padesát nebo šedesát tisíc dolarů, které vám poukážu směnkou na Galveston. Neznám sice vaše finanční poměry osobně, ale firma Harris a Thomson z Jefferson City se za vás zaručuje, a to mi stačí. Máte mou plnou důvěru. Kdy odjedete?“ „Co nejdřív. Nesmíme ztrácet čas, situace je obecně známá a divil bych se, kdyby na tuhle spekulaci nepřipadli také jiní.“ „Máte pravdu. Pojďte k nám a hned všechno zařídíme.“ „A co vaše dcera, Mr. Olbersi?“ „Mám ji příliš rád, než abych jí poroučel. Naznačil jsem jí své přání. Nemá žádné jiné nápadníky a gentleman jako vy jistě ví, jak získat dívčí náklonnost. Já jsem svolný. Ostatní je vaše věc.“ Vstali a odešli, ani si přitom Klausena,

který se tiskl ke zdi, nevšiml. Byl to bankéř a muž, kterého včera srazila Klausenova pěst. „Fred Wilson, Sárin milenec. Je to on. To je jisté! A vsadím se, že je to také ten lump, co vedl bandu tyčkářů! Má sice jinou chuť, ale ten obličej si člověk nemůže splést, a ke všemu ta jízva. Ale jak se dostal k doporučení firmy Harris a Thomson? Za tu krátkou dobu nestačil přece dojet do Jeffersonu? Ale i kdybych se ve všem mýlil, holomek je to přece! Důkazem je jeho miliskování s malou terceronkou ve chvíli, kdy se uchází o Marginu ruku. Já už mu strhnu masku!“ Pochodoval pokoji dál, až našel Toma. Seděl zády k němu a listoval v obrázkovém časopise. Měl na sobě zbrusu nový trapperský úbor. Jenom na hlavě mu věrně seděla stará medvědice. Nemohl se od ní odtrhnout. Klausen ho zezadu chytl za ramena. Tom vyskočil se zaťatými pěsti. „Co si to dovoluujete? Chcete si přivonět?“ Nepoznal Klausena v jeho civilizované podobě. „Na takovou vůni nejsem zvědavý. Šetřete si ji pro někoho jiného, kamaráde.“ Trapper vytřeštil oči a přitiskl ho k sobě, divže ho nerozmačkal. „Básník, můj básník! Ten se ale vystrojil, že jednomu oči přecházejí. Bille, to je on. Trošku ho zmáčkni. Nebýt jeho, už jsme se víckrát neviděli.“ Přistrčil ho k bratrovi, ten ho objal stejně srdečně a hned ho zval, aby se k nim přestěhoval. Klausen odmítl a přijal jenom pozvání na oběd. Pak se s přáteli rozloučil a zamířil k bankéřovu domu. Sloužící ho zavedl do pokoje, kde Olbers a Wilson ještě projednávali svou záležitost. Oba nedokázali skrýt své překvapení při pohledu na mladíka. Wilsonovi blýsklo v očích, ale rychle se odvrátil a přistoupil k oknu. Olbers si znovu přečetl návštěvníkovu navštívenku. „Tak vy jste Richard Klausen, pane?“ „Ano. Přišel jsem k vám s prosbou. Nepodíval byste se laskavě na mé papíry?“ Bankéř je vzal a přehlédl pohledem. „Jsou v pořádku.“ „Rád bych část té sumy přeměnil na hotovost, zbytek bych si u vás uložil na konto a při odjezdu vybral v šecích.“ „Jsem vám k službám, pane. Znáte Mr. Summerlanda?“ „Toma? Setkali jsme se na Llanu Estacadu a před chvílí jsem ho byl navštívit.“ „To tedy jste vy ten Klausen, který píše verše?“ Klausen přikývl. „Pak bych se rád s vámi blíže poznal osobně. Moje dcera bude mít velkou radost.“ „Moje domácí, matka Smolly, mě už slečně představila.“ „Ach, vy bydlíte u matky Smolly? Tak to jsme sousedé. Co děláte dnes večer?“ „Nic zvláštního.“ „Pak přijměte moje pozvání. Budeme jen v úzkém kruhu: já, Marga a tento pán, kterého si vám dovolím představit. Mr. Fred Wilson, plantážník z Texasu.“ Bankéř se vyhnul každé zmínce o včerejší srážce. Wilson se odměřeně uklonil. Klausen pozdrav lemově opětoval. „Přijdu, pane, podaří-li se mi odtrhnout se od milého Toma, který si jistě bude dělat nároky na mou společnost.“ „Tak ho přiveďte s sebou; známe se už od včerejška. Bude mezi námi vítán.“ Olbers zavedl Klausena k pokladně, kde mu vydal žádanou hotovost a šekovou knížku, a odporoučel se. „Provedl jste včera náramnou botu, Mr. Wilsone,“ poznamenal bankéř, když se vrátil do kanceláře. „Klausen je ten lovec, kterého jste včera tak zbrkle napadl. Musí mít o vás pěkné mínění!“ „To je mi jedno. Nikdy jsem se neprosil o přátelství nějakého pisálka a taky nebudu. Že jste ho pozval k večeři, je mi krajně nemilé. Doufal jsem, že budu mít Margu jen pro sebe, abych se s ní konečně domluvil, a teď mně ti dva vetřelci všechno zkazí.“ „Nebojte se. Já už je tak zabavím, že budete mít volné ruce. A teď k naší spekulaci.“ Domluvili se, že Wilson hned druhý den ráno odcestuje. Když byla smlouva vyhotovena a podepsána, vzal si jeden exemplář listiny a odešel. Spěchal stentonskými ulicemi k svému bytu, když tu vyšla z jednoho krámu Sára. „Nutm s tebou musím mluvit. Nech mi dnes zase otevřené dveře do svého pokoje.“ „Kdy?“ „Jak se setmí. Přijdu na pár minut, ale později se zas vrátím.“ „Nechám klíč v zámku.“ Kývl a šel dál. Doma vytáhl listinu z kapsy a vítězoslavně ji hodil na stůl. Pak začal dlouhými kroky měřit pokoj. „Tenhle Klausen je určitě ten chlap, co mě poznamenal tomahavkem. A zřejmě mě taky poznal. Jen se třese, aby mě zničil. Ale to se mu nepovede! Než odtud vypadnu, splatím mu dluh i s úroky.“ Když se setmělo, vydal se Wilson, zahalen v širokém cestovním plášti, pod nímž skrýval cestovní balík, k domu matky Smolly. Bez váhání vešel, vystoupil do druhého patra a zmizel v pokojíčku, ve kterém bydlela Sára. Byla tma, ale Wilson se tam zřejmě vyznal. Za chvíli přišlo děvče. „Jsi to ty?“ zašeptala. „Ano, holubičko moje,“ objal ji a políbil. „Nesu ti dobrou zprávu.“ „Jakou?“ „Jedu pryč. Chceš jít se mnou?“ „S tebou půjdu na kraj světa. Kdy odjíždíš?“ „Už dnes.“ „To se netačím ani rozloučit, ani sbalit.“ „Paní nic neříkej, nebo tě nepustí. Jinak nic nepotřebuješ, všechno jsem nachystal. Nepojedeš se mnou jako dívka, ale přestrojíš se za chlapce.“ „To bude hezké. Budu tvůj sluha a ani na minutku tě neopustím.“ „Ale jednu obět mi budeš muset přinést, miláčku.“ „Pro tebe mi není nic těžké.“ „Budu ti muset ustříhnout tvé krásné vlasy, jinak by každý poznal, že nejsi chlapec, ale děvče.“ „Co je to proti štěstí být s tebou.“ „Jak dlouho musíš zůstat dole u matky Smolly?“ „Do deseti; pak jsem volná.“ „Tak se postarej, aby byl dům otevřený, a pečlivě se přestroj, ať na tebe nemusím čekat. Bydlí u vás od včerejška nějaký Klausen?“ „Ano, moc hezký a milý pán.“ „Potřebuju klíče od jeho bytu.“ „Pročpak?“ „Musím se z jeho pokoje podívat na něco naproti u Olbersů. Tak zatím se měj dobře, Sáro, a proved' všechno tak, jak jsem ti říkal.“ Sevřel ji v objetí, nechal v pokojíčku plášť a spěchal k bankéři. Přišel jako první a zastal Margu o samotě. „Good evening, miss. Mr. Olbers mi dovolil, abych strávil svůj poslední večer v Stentonu ve vaší blízkosti. Smím si lichotit, že vám má přítomnost není tak docela protivná?“ „Ne, nesmíte, lichocení je klam a mam; to si nevezmu na svědomí.“ „Bez toho klamu a mamu – jak vy říkáte – se nedá žít. Šťastný, kdo umí využít chvíle. Ta dnešní patří k nejkrásnějším okamžikům mého života, to vám musím otevřeně přiznat.“ Margu vysvobodil od odpovědi otcův příchod. Zároveň s ním vešli Summerland a Klausen. Básník se trapperovi nezmínil o Wilsonovi. Chtěl vidět, zda přítel potvrdí jeho podezření. Tom uchopil dívku za ruku. „Tak tady mě zase máte, a jestli se vám nelíbím, klidně mě vyhoďte.“ „Jen zůstaňte, milý pane Summerlande, ráda vás vidím.“ Podala ruku Klausenovi. Už se skláněl, aby na ni vtiskl uctivý polibek – ale prudce se vztyčil. „Hrom a blesky! No tohle!“ vykřikl náhle Tom. „Klausene, podívejte se dobře na toho chlapa. Nepoznáváte ho?“ „Kdo je to?“ „Dám se v tu ránu na kaši rozsekat, jestli to není ten tyčkář, co nás přepadl a kterého jste poznamenal tomahavkem. Co ten chlap u vás pohledává, Mr. Olbersi?“ Než se bankéř zmohl na odpověď, rozkřikl se Wilson: „Je ten chlap šílený? Potřeboval by svěřací kazajku!“ „Spíš vy řetízky!“ křičel trapper. „Kdybych vás byl načapal jinde, měl by vás šerif na to tata.“ „Neračte se zdržovat. Jsem sice host pana Olberse, ale šerif vás jistě pochopí. Tumáš!“ Marga vykřikla, bankéř couvl do kouta: Wilson zdvihl ruku a v ní se zaleskl zavírák. Levičkou přitom sahal do kapsy po revolveru. Ale Klausen k němu přiskočil, chytl ho zezadu za boky a mrštil s ním na dveře takovou silou, že podvodník rozrazil obě křídla a sesul se na chodbě. Ale než se k němu sběhli, Wilson se vzhopil a vrhl se po schodech dolů. Nikdo ho nepronásledoval. Marga ležela na pohovce a

Klausen klečel u ní. Bankéř se třásl jako list a držel se opěradla židle. Tom skočil ke stolu, na němž stála karafa s vodou. „Mr. Summerlande, co jste to udělal!“ nařikal Olbers. „Takové podezření je vážně šílenství.“ Nedostal odpověď, oba muži byli zcela zaujati omdlelou. Konečně Marga otevřela oči. Její pohled padl na Klausena. „Neudělal vám nic?“ Radostně ho zamrazilo. Že by strach o něho byl příčinou dívčiny slabosti? „Nikommu se nic nestalo, miss, jenom o vás jsme měli strach.“ „Už je mi dobře! Viděla jsem blesknout nůž a dostala jsem strašný strach.“ „Zbytečně tě vyděsili, miláčku,“ vpadl jí do řeči otec. „Jak to zbytečně, pane?“ zeptal se dotčeně Summerland. „Myslíte si, že mám vidění? Nevím, jak si ten lump u vás říká a jak se k vám vetřel, ale že je to tyčkař, ba vůdce té bandy, o které jsem vám včera vyprávěl, sedí jako moje čepice. Zeptejte se básníka. Musel ho taky poznat.“ Olbers se tážavě podíval na Klausena. „Tom má pravdu,“ potvrdil Klausen. „Poznal jsem ho už včera, když jsme se potkali na prérii.“ „Důkazy, chci důkazy, pánové! Máím důvod, abych Wilsonovi plně důvěřoval. A vaše obžaloba je tak strašná, že mi nejde na rozum.“ „Uzavřel jste s ním dnes obchod, týkající se nákupu texaských pozemků?“ „Odkud to víte?“ „A dal jste mu své svolení, aby se ucházel o Marginu ruku?“ „Copak jste vševědoucí?“ „Ne, ale co se osoby toho darebáka týče, vím toho dost. Uchá-zí se o vaši dceru, a přitom má poměr s panskou mé domácí. Co říkáte tomu? Ještě si myslíte, že je hoden vaší důvěry?“ „Je to možné?“ „Na vlastní oči jsem je včera viděl spolu a dnes ráno mě děvče prosilo o mlčení. Stačí vám to?“ „Jistě. Ale nemýlíte se, hrozí mi těžká ztráta. Uzavřel jsem s ním dnes smlouvu a poukázal jsem mu padesát tisíc dolarů.“ „Máte jistotu, že to doporučení od Harrise a Thomsona z Jefferson City je pravé?“ „To také víte? Je pravé. Bedlivě jsem ho přezkoumal.“ „Ale dotaz jste k nim neposlal. Člověk jako on se nelekne padělků. Musíme ho zajistit.“ „Jste si tím tak jistý?“ „Jsem. Ale rád nějakou hodinu počkám, než se přesvědčíte. Zatelegrafujte do Jeffersonu.“ „Máte pravdu, sir. Půjdu sám na poštu a počkám si rovnou na odpověď.“ „Já zatím budu hlídat jeho byt, aby nám ptáček neulítl.“ „Stop, mister Klausen,“ vpadl mu do řeči Summerland. „Zůstaňte tady u slečny. Já už toho lumpa ohlídlám.“ „Počkejte tu,“ prosil Olbers. „Marga tu nemůže zůstat bez ochrany.“

Wilson byl nedaleko; ukryl se v Šáfině světničce. Pomohl jí s balením i s převlekm, a když matka Smolly usnula, poslal nového chlapce pryč. „Počkej na mě za městem v lukách za stanicí dostavníků.“ „Přijď brzo, budu se bát.“ Sára vypadal v přestrojení opravdu roztomile. Objal ji a zulíbal. „Přijdu. Jen si tu ještě něco vyřídím.“ Když odešla, zhasl všechna světla, zamkl a plížil se se svazkem klíčů do prvního patra. Tam otevřel Klausenovy dveře a začal prohledávat pokoje. Lampu nepotřeboval, do místností padalo světlo z plynových luceren před domem i z oken Olbersova salónu. Nehledal dlouho. V zásuvce psacího stolu našel náprsní tašku a vedle ní ruličky dolarů. V tašce byla šeková knížka a různé směnky. „To by bylo!“ řekl si Wilson spokojeně. „Zbytek si s tím panáčkem vyřídím ručně.“ Přistoupil k oknu a podíval se naproti. Z jasně osvětleného pokoje vyšly na balkón dvě postavy: Marga a Klausen. Opřeli se o zábradlí a zřejmě někoho vyhlíželi. „Jak se k sobě mají! Bere ji kolem pasu a ona se nebrání. No počkej, hezouně! Tobě já už ochladím hlavu. A tady běží tlouští! Kdepak asi byl? Na policii? A kam se poděl ten křupan Tom Summerland? Vida, jdou zpátky do pokoje.“ Kmitající se stíny prozrazovaly, že osoby v pokoji vzrušeně hovoří. Pak vyšli z domu Olbers a Klausen, bankéř zamířil do města, Klausen se vydal směrem k Wilsonovu bytu. „Copak mají za lubem? Moc rádi by mě strčili do lapáku. Ale to jsou vedle, holénkové.“ Hodná doba uplynula, než se v ulici objevila drožka. Z ní vystoupil Klausen. Zmizel v bankéřově domě, ale vzápětí vyšel a zamířil přes ulici. „Přišla moje chvíle.“ Wilson se schoval pod psací stůl. Dveře klaply. Klausen vešel a rozsvítil. Vytáhl své prádlo, otevřel šatník a začal balit. Klausen prožil právě několik blažených chvil. Po odchodu otce a Toma vstala Marga z pohovky a přistoupila k němu. „Určitě se nemýlíte, pane?“ zeptala se rozechvělým hlasem. „Ne. A jeho útěk naše podezření jen potvrdil.“ „A otec mu tak důvěřoval. Když si pomyslím na ten nůž, hrůza.“ Vzpomínka na lesklé ostří u ní málem vyvolala nové mdloby. Zapotácěla se a zatápala rukou po nějaké opoře. Přistoupil k ní a podepřel ji. Hlava jí sklesla na jeho rameno, zavřela oči. Sklonil se k té krásné tváři a zašeptal: „Slečno Margo, tak bych vás chtěl držet navěky.“ Zarděla se, něžně se usmála a zůstala v jeho náručí. Neodolal a políbil ji na rty. Opětovala jeho polibek. Brzy nato dorazil bankéř. Ve svém rozčilení ani nezpovozoval jejich vzrušení. „Měl jste pravdu, sir!“ supěl. „Doporučení je padělek. Musíme toho ničemu chytit.“ „Dostaneme ho, i kdyby se mu podařilo prchnout. Jestli šel domů – a to jistě šel, pokud tohle střetnutí nečekal předem, má ho na mušce Tom Summerland. Už jste to byl ohlásit prokurátorovi nebo policii?“ „Ještě ne. V tom rozčilení jsem na to zapomněl.“ „Pak to opomenutí musíte rychle napravit. Já zatím půjdu za Tomem a počkám tam na vás. Nesmíme ztrácet čas.“ Marga osaměla. Ulehla na pohovku a otevřela svůj památník, do kterého vložila výstřižek s Klausenovou básní. Četla ji znovu a znovu. Dlouho tak ležela. Tu zazněly na chodbě kroky, někdo zaklepal, a než se stačila zvednout, stál u ní Klausen. Viděl výstřižek a poznal, na koho celou tu dobu myslila. „Jsem tu jako posel. Wilson nepřišel domů. Policie ho hledá na všech místech, kam obvykle chodil, a protože ho osobně neznají, váš otec jim pomáhá. Prosí vás, abyste si o něho nedělala starosti. Já a Summerland půjdeme Wilsona taky hledat, ale myslím si, že už je ze Stentonu pryč. Víím však, kde ho hledat, a ještě dnes v noci se za ním pustím. Buďte tak laskavá a omluvte mě u matky Smolly, nebude se s ní moci rozloučit.“ „Ne, ne, nejezděte nikam. Ještě se vám něco stane. Ať si toho darebáka honí policie.“ Usmíval se šťastně a rozpačitě zároveň. „Neuhýbám z boje před nepřitelem. Ostatně ještě neodjíždím. Možná ten darebák zůstal v městě. Pak ho určitě dostaneme a já nikam nepojedu.“ „Tak mi slibte, že se tu ještě zastavíte. Budu vzhůru, dokud otec nepřijde a já se nedozvím co a jak.“ „Určitě přijdu. Zatím dobrou noc!“ Podal jí ruku. Náhle mu padla kolem krku. „Richarde, dej na sebe pozor!“ Pocítil na rtech lehký rychlý polibek, pak dívka zmizela ve vedlejším pokoji. Sotva se Marga převlékla do domácích šatů, zjistila, že se v Klausenových oknech svítí. Napadlo jí, že má možnost Richarda aspoň uvidět, a vyšla na balkón. Po chvíli se otevřely dveře i na protějším balkóně a Klausen vyšel, aby se podíval, není-li dole už Tom Summerland s drožkou. Zamával na ni. Marga mu chtěla zrovna zamávat v odpověď – ale ruka jí ustrnula. Mezi okny knihovny se mihl stín a vteřinu nato zahlédla v osvětleném pokoji za balkónem Wilsonovu tvář. „Wilson! Za tebou!“ vyrazila ze sevřeného hrdla. Otočil se – ještě včas, aby srazil Wilsonův nůž. „Pomoc! Pomoc!“ křičela zoufale Marga. Zahlédla ještě, jak oba muži spolu na balkóně zápasí, vběhla zpátky do pokoje a utíkala po schodech dolů a přes ulici do Klausenova bytu. Bez dechu vrazila dovnitř, zrovna když

Klausen stanul ve dveřích balkónu. „Richarde, kde je?“ „Pryč. Skočil z balkónu.“ „Ty krvácíš! Ranil tě! Ukaž!“ „To nic není. Pouhé škrábnutí. Pust', musím za ním.“ „Zanic na světě.“ Chtěl pryč, ale pověsila se na něho vši silou. „Napřed mi ukaž ránu.“ Vzdal se a svlékl si kabát. Wilson ho řízl do levé ruky a bodl do ramene. Obě rány byly povrchové, ale hojně krvácely. S úsměvem se díval, jak se snaží zastavit krev a jak mu přikládá obvaz, vzorně uhlavný. „Tak,“ podotkla potom spokojeně. „Teď už se o tebe nemusím bát. Ale nebýt mě, byl by ses za ním hnál a kdoví, třeba bys i vykrvácel, nezdárníku.“ „Kdepak! Nebýt tebe, už bych byl dávno synem smrti. Tvůj výkřik mě zachránil. Jak ti mám poděkovat?“ Vroucně ji k sobě přivinul. „Když budeš vždycky takový jako teď!“ zašeptala a něžně se k němu přitúlila. Brzy zazněly venku kroky a vešel Summerland. Pohled na Margu v náručí Klausenově ho poněkud vyvedl z míry; rychle mu všechno vysvětlili. „Byl tady? Damn! Že vás okradl, sir?“ „To nevím, Tome, a nemám ani čas po tom pátrat. Musíme hned za ním.“ „Jistě, ale vezměte si revolver nebo tak něco. Na toho chlapa se nesmí v rukavičkách.“ Klausen doprovodil Margu až domů a pak se vrátil k svému druhovi. „Kam teď?“ zeptal se Tom. „Zpátky ke mně. Musíme se podívat po té služtičce. Zrovna mě to napadlo. Bez Sáry by se byl ke mně nedostal. Musíme jí položit pár otázek. A pak uvidíme.“ „All right, sir. Ať si Wilson klidně běží třeba na kraj světa. My ho přece dostaneme. To sedí jako moje čepice.“

4/ U HRABĚTE HERNÁNDEZE

Čerstvý severovýchodní vítr se opíral do plachet brigy Union, takže půvabně nahnutá tančila po vlnách a bílá pěna stříkala na ostrou příď. Mířila do Veracruz, odkud měla přivést do Galvestonu vzácné dřevo. Na palubě měla jen dva pasažéry, kteří se právě opírali o zábradlí a dívali se na žraloka, který se už chvíli táhl za lodí. Jeden z cestujících měl na sobě pohodlný šedivý oblek a na hlavě panamský širák. Druhý trčel v jelenicovém úboru zálesáka a na hlavě měl čepici nevidaného tvaru. „Už se těším,“ prohlásil kožený oděv, „až budu mít pár pídí pevné půdy pod nohama.“ „Brzy se dočkáte, Tome. Do večera jsme tam. A když chytíme dostavník, budeme ráno v Mexiku.“ „To mě blaží. Jen abychom nebyli na falešné stopě a nehoupali se po té vši vodě nadarmo.“ „Vyloučit se to nedá. Ale mám tušení, že našeho plantážníka natrefíme u pana bratra, ctihodného alkalda dona Antonia Moleze.“ „No počkej, chlape. Až já tě dostanu, já už tě odnaučím zlodějně.“ Vtom k nim přistoupil kapitán. Klausen zjistil hned na počátku plavby, že jsou staří známí, a tak kapitána neprodleně do všeho zasvětil. „Jak dlouho ještě pojedeme, Williamsi?“ „Za dvě hodiny jsme v přístavu. Tady je dalekohled. Ten pruh před námi je pobřeží Pravého kříže.“ „Neznáš jízdní řád dostavníků?“ „Ne. Ale dlouho čekat jistě nebudete. Ty si vážně myslíš, že toho chlapa dopadnete v Morelii?“ „Pravděpodobně. Jistě to není.“ „Podle mě utekl spíš do Texasu. Zná tamní poměry a území je to tak rozlehle, že své spekulace může provádět bez obav z případného pronásledování. Nadto nepatří Texas ke Spojeným státům, ale je to mexická provincie. I kdyby nakrásně někdo objevil, že je to Mr. Wilson, darebák, musilo by se zdlouhavě vyjednávat o jeho vydání, takže by stačil desetkrát vzít do zaječích.“ „Já uvažuji jinak: celé jeho vzezření prozrazuje Španěla, Mexiko zná jistě líp než Texas; nadto v Mexiku má bratra, sázím se, že je to jeho vlastní rodný bratříček a náš Mr. Wilson se zve Molez jako on. Myslím si jako ty, že od své spekulace neupustí, ale takový grant se v Texasu získává těžko a po dlouhém zprostředkovávání, kdežto v Mexiku ho dostaneš snadno a rychle, a navíc laciněji. Kdo ví, možná že má protekci u správy národní půdy anebo doufá, že mu k ní jeho bratr alkalde dopomůže. Jestli se mu jeho záměr podaří, nevrátí se do Texasu, nýbrž pokusí se své granty neprodleně se ziskem prodat a zmizet. Ještě něco, jak dlouho bude Union kotvit v přístavu?“ „Nevím přesně,“ řekl kapitán Williams. „To záleží na tom, jak brzy dám dohromady náklad. Chceš se s námi vrátit?“ „S nikým jiným bych neplul radši.“ „Tak si přichvátni, lotra chyt' bleskově a přiveď mi ho sem, rád bych se s ním seznámil.“ „Kdyby to tak šlo. Dostal jsem sice od policie plnou moc, jenže platí jen pro Spojené státy. Tady je mi k ničemu.“ Dvě hodiny nato briga Union opravdu spustila kotvy mezi pevností San Juan de Ulloa a starým městem Veracruz. Na celnici se cestovatelé dozvěděli, že dostavník má každou chvíli vyrazit. Šťastně ho stihli a brzy měli nezdravé, bezestromé písčiny na pobřeží za sebou. Odpoledne druhého dne spatřili z hřebene hor, věčnicích líbezných údolí a překrásné jezero Tenochtitlan, staré císařské město Mexiko. Rozhodli se přenocovat v hostinci, který jim doporučil postilion, a druhý den se poohlédnout po nějakém dopravním prostředku do Morelie. Šeřilo se a to je čas, kdy korzo v parku Alameda oživne půvabnými dívkami i paními a snědými kavalíry. Kdo ví, nebudeli mezi nimi i Wilson? Klausen se rozhodl zkusit štěstí. Pečlivě se ustrojil, věděl, že se setkne s výkvětem místní elegance. Mexická smetánka se procházela po úpravných cestičkách. Hedvábné šaty dam šustily na každém kroku, šperky se třpytily, černé krajkové mantily a kmitající se vějíře zvyšovaly cizokrajné kouzlo ohnivých černých očí a urostlých, pružných postav sličných kreolek. Z pestré směsice krojů všech stavů svítily oslnivé uniformy důstojníků. Čím víc se slunce sklánělo k západu, čím ostřeji plápolaly ledové štíty obou sopek na jihu, tím hustší byl zástup. Klausen se pomalu procházel promenádou a zkoumal každou tvář. Nemohl si nepovšimnout, jaký rozruch budi jeho statná postava pohybující se s nedbalou elegancí. Stovky očí ho sledovaly, stovky vějířů ho sváděly. Pomyslel na Margu a lhostejně přehlížel ty němé výzvy. Tu ho minula nápadně bohatě a vybraně oděná dáma, zavěšená do muže mnohem staršího. Kráska na něm ulpěla dlouhým výmluvným pohledem. Náhle jí vyklouzl z ruky vějíř. Klausen ho zvedl a podal jí ho s dvornou úklonou. Bylo to malé veledílo, umně zdobené drahokamy. Když vějíř přijímala, dotkla se dáma jako mimoděk jeho ruky. „Díky, pane! Jste cizinec, že se tu procházíte tak sám?“ Přisvědčil s úklonou, kterou její společník se vznešenou zdrženlivostí opětoval. „Tak jest, doňo,“ řekl nejčistší španělštinou. „A jak se vám líbí Mexiko?“ „Je to vlast čarodějek, kdo vstoupí, je ztracen, neboť jejich kouzlům nelze odolat.“ „A co vy?“ „Já mám proti jejich čarům lék kouzelnice ještě mocnější!“ usmál se a s novou úklonou odstoupil. Věnovala mu pohled zcela udivený, zcela uražený a odšuměla pryč. Zůstal, pokud se park skoro úplně nevyprázdnil. Vracel se oklikou, aby si trochu prohlédl ulice města. Náhle strnul: mimoděk se zahleděl na otevřené okno v patře úzkého omšelého domu. Vykláněla se z něho ženská hlava. Trhl sebou. „To je štěstí! Sára! Kde je ona, bude i on.“ Vešel do průjezdu a odtud do kamrlíku domovnice. Klícala tam na židli stará žena. „Odpusťte,

matko, že vás ruším. Nebydlí tady don Carlos Piscaldo?“ Řekl nazdařbůh první jméno, které ho napadlo. Don Carlos Piscaldo, ne. Ten tu nebydlí a nebydlel. Jestli nemyslíte dona Tomasía? Přijel teprve včera, ale hned zase odcestoval. Ale ženu tu nechal. Vzáli si ten byt nahoře.“ „To je on, asi jsem si popletl jméno. Díky, matko, musím mluvit s jeho ženou.“ Vyběhl po úzkých schodech, zaklepal a vešel. Byla to ona! Polekala se, když ho uviděla. „Mylord Klausen!“ vykřikla a oběma rukama se chytla stolu. „Proč ses mě tak polekala?“ „Já se nepolekala. To ... to bylo radostí.“ „Opravdu? Dovol tedy, abych se posadil. Kde je Mr. Wilson, který si tady říká Tomasío?“ „Odjel do Morelie za bratrem.“ „Kdy se vrátí?“ „Snažila se mu číst ve tváři.“ „Pravdu, Sáro!“ „Za čtyři nebo pět dní.“ „Co tam dělá?“ „Nevím.“ „Kde má své věci?“ „Tady.“ „Dopisy a jiné písemnosti?“ „Taky tady.“ „Ukaž mi je.“ „To nesmím, pane. Zamkl si je. Ani já je nesmím vidět.“ „Kde jsou?“ „Tady v prádelníku.“ „Tak si pomohu sám.“ Chytil pohrabáč, zapřel ho do spáry v prádelníku a vylomil zámek. Sára se nezmohla na odpor. Sledovala jeho počínání bledá a němá. Pod prádlem, až na dně zásuvky, našel Klausen náprsní tašku a převázaný balíček písemností. Otevřel tašku a na rtech mu zahrál vítězoslavný úsměv. Byla v ní uložena jeho šeková knížka i ukradené směnky a veškeré Olbersovy poukazy v ceně padesáti tisíc dolarů. Wilson se necítil dost jistý, aby si peníze vyzvedl. Klausen si strčil portfej do kapsy a otevřel balíček. Obsahoval „krasopisná cvičení“, malou sbírku podpisů a razítek, důkaz, že jejich majitel nebyl v padělatelském podnikání nováčkem. Byla tam také řada dopisů. Nahlédl do každého, aby zjistil obsah. Až poslední dopis s nedávným datem přečetl velmi pozorně a zastrčil si ho do kapsy, kdežto ostatní papíry vrátil na místo. „Zmínil se ti někdy o hraběti Hernándezovi?“ zeptal se pak Sáro. „Ne, nikdy.“ „Říkalas mi ve Stentonu, že Wilson má mnoho zlatého prachu a nuggetů?“ „Něco odprodal v New Orleansu. Zbytek má zamčený v dolní zásuvce.“ Klausen neprodleně zásuvku vylomil. Leželo v ní několik těžkých váčků, jistě nemalé ceny. „Všechno je kradené. Ani zrníčko mu z toho nepatří.“ „Kradené?“ zeptala se zděšeně. „Ne, to by Fred nikdy neudělal.“ „Ten udělal horší věci! Pana Olberse připravil o padesát tisíc dolarů, mne o několik tisíc a kvůli tomu zlatu se neštítí mnohonásobné vraždy.“ „Vraždy? Snad špatně slyším.“ „Slyšíš dobře. Je to vrah, lupič a padělatel a ze Stentonu ujel potají a v noci, protože ho hledala policie. Tou jízvou ho nepoznamenal žádný Indián, ale já, když jsem v prérii stíhal jeho bandu mordýřů.“ „Ne, ne, to není možné, mylord.“ „Klesla na pohovku a zakryla si tvář rukama.“ „A to není všechno. Podváděl i tebe!“ „Mě? Nikdy!“ „Za tebou chodil, a přitom požádal o ruku slečnu Margu. Byl jsem u toho.“ Vyskočila. Oči jí blýskaly. „Je to pravda, pane? Mohl byste to odpřisáhnout?“ „Ano, Sáro. Bude s tebou, jen pokud se mu to bude hodit, a pak tě nechá.“ „Ten darebák!“ V tom prudkém hněvu se projevila celá její jižní letora. „Nemá v Texasu žádné plantáže, ani píď půdy. Živí se jenom zločinem a tebe strhne do záhuby s sebou.“ „Mě, mylord? A to zas ne!“ zařala malé pěsti. „Měla jsem ho radši než sebe samu. Ale věřím vám. Chtěl slečnu Margu. A moje láska je mrtvá. Jen co se vrátí, řeknu mu ...“ „Nevrátí se k tobě, Sáro, protože ty půjdeš se mnou odtud pryč.“ „To nesmím, pane, přísně mi nakázal, abych zůstala doma, dokud se nevrátí.“ Usmál se. „Zdá se, že nechápeš své postavení. Že jsi odešla od své paní bez rozloučení, je pouhý nevědek a žádný přečin. Jenže tys utekla s loupežným vrahem a padělatel a napomáhalas mu v jeho počínání, a před zákonem jsi jeho spoluvinice. Chápeš už, proč musíš se mnou? Zatýkám tě.“ „Proč?“ vykřikla. „Nic zlého jsem neudělala.“ „A co moje peníze? Tys mu dala klíče. Nejenomže mě okradl, ale pokusil se mě zabít. Podívej se, jak mě pobodal,“ rozhrnul si košili, aby jí ukázal obě své rány. „Ty jsi na té loupeži a vražděném pokusu spoluvinice.“ Zbledla, jak jen to bylo při barvě její pleti možné, a nepřítomně zírala před sebe. Teprve po dlouhé odmlce se zmohla na slovo. „To je strašné, pane, to je příšerné! Že já jsem mu kdy věřila! Copak už pro mne není spásy?“ „Možná, ale musíš mi všechno upřímně povědět.“ „Jen se ptejte, mylord, všechno vám řeknu.“ Podrobil ji důkladnému výslechu a dozvěděl se, co potřeboval vědět. Bylo mu srdečně líto děvčete, které se provinilo jen svou láskou. „Uvidíš, Sáro, ještě všechno dobře dopadne. Teď si sbal svoje věci a půjdeme.“ S třesoucíma se rukama složila Sára svůj nevelký majetek-ček. Klausen vzal s sebou veškerou Wilsonovu kořist a potají se vytratil z domu. Brzy byli v hostinci a Summerland, který se už dávno vrátil z procházky, užasl při pohledu na dívku. Klausen napřed pro Sáru opatřil pohodlný pokoj a pak mu všechno vyprávěl. „Hrome, pane, to se vám podařilo náramný lov,“ liboval si Summerland. „A co stojí v tom dopise?“ „Hned vám to vysvětlím. Od samého začátku španělského panství v Mexiku vládla udělovala velká území soukromníkům pod podmínkou, že své pozemky do jisté doby osídlí, anebo jim lány země prodala za pakatel, a ten navíc většinou zmizel v kapsách úplatných hodnostářů. Takovým kusům země se říká tady empresarias, kdežto u nás na severu grants. Prodej těchto pozemků je teď v rukou hraběte dona Ventury Hernándezze a dobrý alkalde morelský svému bratru navrhuje v lehce srozumitelných narážkách, aby nastražil na hraběte léč-ku. Hrabě s manželkou jezdí každý týden na svůj statek u Morelie. Při jedné takové cestě bude přepaden. V pravou chvíli se objeví Wilson a hraběte osvobodí; hraběnkou si bandité chtějí ponechat kvůli výkupnému, které bude odměnou za jejich pomoc. Vděčný hrabě pak jistě bez váhání přidělí svému zachránci náležitě velký empresario.“ „To je šikovný plán, sir, na něco takového může přijít jenom lump. Ale proč Wilson ten dopis hned nezničil?“ „To si taky říkám. Ale žádný zločin není dokonalý, zločinec vždycky spáchá nějakou chybu, která ho prozradí. Naše škoda je nahrazena, ba máme víc, než nám ten lump vzal. Mohli bychom se vrátit domů, ale musím se tomu halamovi dostat na kobyliku. Zítřka ráno půjdu za hrabětem a všechno mu vysvětlím.“ „All right! Doprovodíme ho a popadneme ty lotry včetně milého zachránce za skalp, to sedí jako moje čepice. Ale co to děvče?“ „Zůstane tady, než se vrátíme. Myslím si, že jí už můžeme důvěřovat.“ „Tak si jdeme lehnout, nebo ráno celou tu legraci zaspí-me.“ Druhý den se vyptal Klausen, kde leží hraběcí palác. Tam se dozvěděl, že před hodinou hrabě i s manželkou odcestovali. Klausen dlouho neváhal. U prvního koňského handlíře si opatřil tři dobré, vytrvalé jezdecké koně a průvodce a spěchal do hostince pro Summerlanda. Sára přísahala, že zůstane zavřená ve svém pokoji, a pokud se mylord nevrátí, ani z okna se nepodívá. Průvodce byl mladý, a jak se zdálo, spolehlivý hoch a kupodivu dobrý jezdec. „Do Morelie vás rád dovedu, seňore,“ prohlásil, sotva měli město za zády, „ale do Querétara a Guanajuata bych s vámi nešel.“ „Pročpak?“ „Řadí tam braveros, bandité. Zrovna před týdnem přepadli celou mulu a všechny pobili. Santa María, co proti nim zmůžou vojáci! Poslali tam sice oddíl kavalérie, ale banditi se stáhli do hor a začas budou vyvádět hůř než dřív.“ Klausen se zamyslel. Mimoděk spojoval tyhle braveros s Wilsonovým podnikem – a pobodl

koně. Brzy dorazili k zpěněným vodám Santiaga; přes řeku vedl starý zpola zřícený most. Krajina byla stále pustší, cesta stále méně proslapaná a konečně se úplně ztratila v písčitém štěrku. Klausen ani v cvalu nespouštěl oči ze země, kde byly patrné stopy po podkovách tří koní. Před nimi tudy jel hraběs manželkou a jedním sluhou. Pozvolna se opět ukázaly keře a první stromy. Konečně vjeli do dubového lesa, mezi jehož obrovitými řídkými stromy ani nepotřebovali zpomalit tempo. Najednou se Klausenovi zdálo, že slyší ženský hlas volat o pomoc. Také Summerland výkřik zaslechl. „Go on!“ zvolal. „Dostal hraběte a my jeho.“ Pobodli koně a ti se rozletěli jako šípy. Neuplynula ani minuta, když spatřili, jak několik chlapů se začerněnou tváří odvléká vzpírající se ženu, zatímco ostatní se pokoušejí odzbrojit dva udatně se bránící muže. Klausen vytáhl revolver, seskočil s koně a dvakrát vypálil. Dva muži padli, třetí utekl. S vytaseným nožem vrhl se Klausen na ostatní. Summerland se už mezi nimi činil a také průvodce se nedal zahanbit. Překvapení bandité nekladli dlouho odpor a prchli pod ochranu lesa. Teprve teď si mohl Klausen prohlédnout zachráněné: údivem sebou bezděky trhl. Nebyl to nikdo jiný než vznešená dvojice, s kterou se potkal v parku Alameda. Hrabě byl lehce zraněn, ale hraběnka se rychle vzpamatovala z leknutí. „To jste vy, señore?“ zeptala se. „To vás sem musela přivést vaše mocná kouzelnice.“ Také hrabě k nim přistoupil. Včerejší chlad vystřídala nestrojená srdečnost. „Upřímně vám děkuji, señores, za včasnou pomoc. Bez vás bychom bývali byli ztraceni.“ „Naše zásluha není tak veliká, done Hernándezi. Vašemu životu nehrozilo žádné nebezpečí. Bandité by se byli spokojili s výkupným.“ „Jak to víte a jak to, že znáte mé jméno? Vždyť jste tu cizinec.“ „Dovolíte-li, vysvětlím vám to později. Nejprve se odtud musíme co nejrychleji dostat. Kde jsou koně?“ Koně hraběte a hraběnky bandité zastřelili. Ostatní zvířata se rozutekla. Summerland spolu s průvodcem a lokajem se hned za nimi vypravili. Hraběnka obvazovala manželovo zranění a Klausen odpínal sedla z mrtvých koní. Konečně byli koně pochyťáni a malá družina se vydala na cestu, sluha a průvodce šli pěšky. Usedlost hraběte ležela sotva půl hodiny cesty odtud; brzy byli v pohodlném elegantně zařízeném pokoji a hraběnka je hostila, jako by se právě vrátila z návštěvy. Zato hrabě stále ještě nepřekonal první vzrušení: s hrůzou vzpomínal na přestá-lé nebezpečí a nepřestával oběma zachráncům pohnutě děkovat. „Ani nevím, jak se jmenujete, pánové?“ „Já jsem Richard Klausen z Frankfortu v Kentucky ve Spojených státech.“ „A vaše povolání, señore Klausene?“ „Jsem spisovatel, señore. A často hledám látku ke svým knihám na cestách.“ „Chcete psát o Mexiku?“ „Ne. Tentokrát mě sem přivedlo něco jiného.“ V krátkosti vyličil všechno, co hrabě potřeboval vědět, a skončil slovy: „Z toho jasně vidíte dvě věci: za prvé, že jste nebyl v žádném skutečném nebezpečí, a za druhé, že jsme za vámi jeli jen z ohledu na vlastní prospěch. Nejste nám tudíž ničím zavázán.“ „Ne, ne, pánové,“ ohradil se prudce hrabě, „pomohli jste mi z těžké tísně, ačkoliv váš úkol byl splněn a mohli jste se vrátit klidně domů.“ „Manžel má pravdu,“ přidala se hraběnka. „Když si představím, co všechno mě hrozilo v zajetí těch lotrů, moje vděčnost je bezmezná, señore Klausene. Prosím vás naléhavě, zůstaňte po dobu svého pobytu v Mexiku naším hostem.“ „Bohužel se tu nemůžeme zdržet. Musíme do Morelie, kde určitě dopadneme svého muže; braveros mu jistě spěchali povědět, jak se celý jeho podnik zhatil, a on určitě spěchal za bratrem.“ „Promiňte, señore Klausene. Ten člověk má na svědomí loupežné přepadení. Dopustil se ho na našem území, a proto bude potrestán podle našich zákonů. Samozřejmě, že velvyslanectví Spojených států o všem vyrozumíme.“ „Ale on uteče, nezasáhnete-li hned!“ řekl Klausen. „Už jsem všechno zařídil. Poslal jsem do Morelie spolehlivého člověka, a teď, když jsem lépe pronikl do všech souvislostí, tam pošlu ještě dalšího. Prikázal jsem rovněž, aby sem přinesli z lesa dva zabité bandity. Domnívám se, že to jsou tíž vyvrhelové, kteří řádili v querétarském kraji.“ Vstal a odešel, ale brzy se zas vrátil. „Posel vyrazil na cestu a můžete se spolehnout, že naše policie vykoná svou povinnost. Můžete u nás klidně zůstat.“ „Já osobně vám to rád příslibím, done Hernándezi, ale můj společník musí bezpodmínečně ještě dnes zpátky do města.“ „Proč?“ „Wilsonův byt se musí střežit a to je práce pro osobu, která Wilsona osobně dobře zná. Jestliže se mu tady podaří uniknout, určitě se tam vrátí, protože tam má všechn svůj majetek.“ „Souhlasím, dám panu Summerlandovi doporučení na policii, aby mu šla co nejvíc na ruku. Teď ale, pane Klausene, raďte jít do svého pokoje, abyste si trochu odpočinul.“ Hraběnka vstala. „Pojďte se mnou, señore, sama vám váš pokoj ukážu.“ „Prosím vás, posečkejte ještě okamžik.“ Vyšel na verandu. Summerland to už mezi vším tím přepychem nemohl vydržet a utekl na čerstvý vzduch. „Tome, musíte okamžitě zpátky do města.“ „Well, sir, to je mi docela po chuti, hraběcí móresy mi jdou na nervy.“ „Naš průvodce pojede s vámi. Don Hernández vám dá doporučení pro policii. To odevzdejte a pak hlídejte dům, kde si Wilson pronajal pokoj. Sára vám poví, kde to je. Kdy za vámi přijedu, nevím. Jestli ho uvidíte, držte se ho, ať vám neuklouzne.“ „All right! Nedělejte si o mne starosti.“ Klausen obhlédl svůj elegantní pokoj a pak sešel do bujné zahrady. Odtud zahlédl, že do dvora přinesli zabité braveros. Pospíchal k hloučku, který postával kolem mrtvých. Také hrabě se dostavil. „Umyjte jim začerněné tváře. Třeba někoho z nich poznáme.“ Sotva nabyly obličejů mrtvých původní barvu, vykřikl jeden čeledín: „Por Dios, alkalde z Morelie!“ „Je to on! Zná ho,“ potvrdil hrabě. „Ale jak se dostal mezi bandity?“ Klausen se sklonil, aby prohledal šaty zastřeleného. Přitom zpozoroval, že muž ještě dýchá. „Je živ! Vodu sem!“ Kulka vnikla do prsou v těsné blízkosti srdce. Rána byla smrtelná. Když ji Klausen ohmatával, raněný zastěnal. Bolest ho přivedla k vědomí a pomalu rozevřel oči. Hrabě se k němu sklonil. „Antonio Molezi, propadl jste smrti. Chcete zemřít bez doznání?“ Tázaný mlčel. Zřejmě se těžce rozpomínal na to, co se stalo. Pak vydechl: „Odpusťte.“ Klausen vytáhl z kapsy dopis nalezený u Wilsona. „Psal jste to?“ „Ano.“ „Kde je váš bratr?“ „V lese. Chtěl ... hraběte ... osvobodit.“ „Vidíte, done Hernándezi, že jsem říkal pravdu.“ Pak se obrátil k umírajícímu: „Kde je teď?“ „Nevím. Santa Madona ... smiluj se nade mnou ... umírám. Chtěl jsem ... zbohatnout ... Já jsem vůdce ...“ Zpola se vztyčil. Z úst mu vyhrkla krev. Klesl zpátky. Byl mrtev. Hrabě s hraběnkou a Klausenem seděli právě u oběda, když uslyšeli spěšný klapot kopyt. To se vraceli oba poslové vyslaní do Morelie. Po chvíli vstoupili do jídelny. „Co je?“ zeptal se hrabě, který jim vyčetl z tváří, že nesou důležitou zprávu. „Máme ho.“ „To šlo nad očekávání rychle.“ „Neměl ani tušení, že je všechno prozrazeno, a klidně vešel do bratrova domu, kde už na něho čekala policie.“ „Kladl odpor?“ „Zuřivý. Byl po zuby ozbrojený a několik lidí zranil.“ „A kde je teď?“ „Ve vězení a po předběžném výslechu ho zítra převezou do města Mexika.“ „Dobře. Můžete jít.“ Potom se hrabě obrátil k manželce a ke Klausenovi. „Musím toho člověka vidět. Po obědě pojedou do Morelie. Chcete jet se

mnou, done Klausene?“ „Rozhodně.“ „Uvítají vaši návštěvu. Pomůžete jim zjistit jeho totožnost, v městě ho nikdo nezná. A vaše výpověď nadto usnadní vyšetřování.“ Za čtvrt hodiny byli hrabě a Klausen v sedle. Do Morelie nebylo daleko, a tak brzy dorazili na místo. Ve městě vzbudila událost velké vzrušení a kolem soudní budovy, která sloužila zároveň jako vězení, se shromáždil zástup. Sotva se jím protlačili. Vyšetřující úředník je přijal velmi přívětivě. „Právě jsem vás chtěl vyhledat, excelence, abych se vás vyptal na všechny okolnosti činu.“ „Už jste mluvil se zatčeným?“ „Ano. Podle mého názoru je to prohnáný šejdíř a zároveň násilník, od kterého se dá všechno čekat. K ničemu se nepřiznal a mám silný dojem, že jen tenhle nabitý revolver, který mám na stole, ho odradil od dalších neprozřetelností.“ „Dovolte, abych vám představil svého zachránce: don Klausen z Kentucky. Může vám o obžalovaném podat přesnější informace než já.“ Návštěvníci usedli a úředník pozorně vyslechl jejich vyprávění a dělal si poznámky. „Máte ten dopis u sebe, done Klausene?“ „Ano, tady je.“ Úředník si ho přečetl. „Mohu si ho nechat?“ „Jistěže, doufám, že vám bude k užtku.“ „Máme Wilsonovu odpověď, kterou napsal ze Stentonu. Našel jsem ji mezi alkaldovými papíry, ale při prvním výsledku jsem se o něm nezmínil. Teď se situace změnila. Hned ho dám předvést. Uvidíme, jak na něj konfrontace zapůsobí. Račte chvíli počkat ve vedlejší místnosti.“ Nechal pootevřené dveře a poslal pro Wilsona. Brzy stanul zatčený před ním. Ruce měl spoutané, ale držel se zpříma a tvářil se rozhorleně. „Co to má znamenat? Doufám, že se vše vysvětlilo a já budu propuštěn.“ „Obávám se, že budete zklamán. Chtěl bych vám položit ještě několik otázek. Řekněte mi ještě jednou své jméno –“ „Tomasio Molez, trpíte zřejmě slabou pamětí.“ „Ale vaše paměť je zřejmě daleko horší. Úplně jste zapomněl na svou minulost. Narodil jste se v městě San Juan Batista a žijete už dvanáct let v Brazílii?“ „Tak jest. Celých těch dvanáct let jsem se odtud nehnul. Stal jsem se brazilským občanem a obrátím se na brazilský konzulát, budeteli mě tu ještě dále násilím zdržovat. Následky si přičtete sám.“ „Neměl byste se spíš obrátit na konzulát Spojených států?“ „Proč?“ „Ve Státech je Fred Wilson daleko známější než Tomasio Molez v Brazílii.“ Při vyslovení toho jména sebou zatčený trhl, ale hned se vzpamatoval. „Fred Wilson? Kdo je to?“ „Tyčkař, zákeřník, padělatel, lupič, prostě osoba krajně špatné pověsti. Tak vy jste o něm nikdy neslyšel?“ „Nikdy jsem s tím člověkem nepřišel do styku.“ „Váš bratr s ním udržoval velice zajímavou korespondenci. Neznáte tento dopis?“ ukázal mu alkaldův list. „Ne.“ „To je jeho zvláštní. Našli ho ve vašem bytě.“ Wilson zbledl. „Chtěl jsem se ubytovat u bratra. Přijel jsem teprve včera.“ „Nepronajal jste si v městě Mexiku pokoj pro sebe a pro osobu, která přijela oblečena jako chlapec, nyní však chodí ustrojena v ženských šatech?“ „Ne.“ „To, co v onom bytě bylo nalezeno, není tudíž váš majetek?“ „Co je to?“ „Tento dopis, sbírka povážlivých cvičení v krasopise, několik váčků se zlatým prachem a nuggety a posléze náprsní taška s cennými papíry, které náhle a za podezřelých okolností zmizely z města Stentonu v Arkansasu. K ničemu z toho se nehlásíte?“ „Ty věci mi nepatří a nezajímají mě!“ Ta věta ho zřejmě stála velké přemáhání. „A děvče také ne?“ „Ne.“ „A co tenhle dopis, který byl podán na poště ve Stentonu?“ Ukázal mu dopis, který napsal bratrovi. „Rovněž ne. Vůbec nechápu, co po mně chcete. Včera jsem přijel k bratrovi, dnes jsem si s ním vyšel na procházku a po návratu jsem byl zatčen.“ „To má svůj důvod. Na takovou nevinou procházku jste se náramně vyzbrojil. Alkalde se nevrátil.“ „Co je mi do toho? Jistě brzy přijde. Rozešli jsme se, protože měl ještě vykonat nějakou úřední návštěvu.“ „Ovšem, u hraběte Hernándezze. Vyprávěl mi, jaký dobrodružný kousek jste vy dva spolu podnikli. Zůstal tam a já se za ním brzy vypravím.“ Wilson nedokázal skrýt, jak na něho ta slova zapůsobila, ale řekl vzdorně: „Šťastnou cestu. Nic proti tomu nenamítám.“ „Nemáte námitek ani proti mým společníkům?“ „Ponechávají mě zcela lhostejným.“ „To se ukáže. Otočte se.“ Wilson se obrátil a spatřil v otevřených dveřích hraběte a Klausena. Napřed zděšeně couvl, pak udělal pohyb, jako by se chtěl na Klausena vrhnout, ale ovládl se a řekl co nejchladnokrevněji: „Kdo jsou tito pánové?“ „Nepřetvařujte se, Wilstone!“ řekl Klausen. „Dohrál jste. Chcete snad vážně tvrdit, že mě neznáte?“ „Vy snad tvrdíte, že mě znáte?“ „Bohužel mám to neštěstí.“ A k soudci dodal: „Poznávám v tomto muži osobu, o které jsem prve protokolárně vypovídal.“ „A já zas,“ řekl Wilson se zdánlivým chladem, „poznávám v tomto muži nejdřezšího lháře, jakého jsem kdy potkal.“ „To stačí,“ řekl úředník. „Vím, kdo jste. Kdybych měl o vaši totožnosti ještě nějaké pochyby, předvolal bych si seňora Summerlanda a jistou Sáru, jistě by mi ochotně poskytli žádané informace. Jsem s vámi hotov, zítra vás dám s bezpečným doprovodem dopravit do města Mexika, kde bude zahájeno soudní řízení.“ Druhý den ráno se otevřela vrata věznice. Spoutaného Wilsona vyvedli na dvůr a přivázali na koně. Postarší seržant a četa dragounů tvořili jeho eskortu. Seržant zastrčil do sedlové kapsy soudní akta a jelo se. Pevně svázaný Wilson se sotva mohl hnout a marně namáhal svůj ostrovtip úvahami, jak se zachránit. Dragouni jeli mlčky, a teprve když se průvod octl v lese na místě, kde došlo k přepadu, řekl seržant: „Takováhle kousky už víckrát dělat nebudeš. Spravedlnost nezná žerty.“ „Quién sabe, kdo ví!“ řekl na to vzdorně zajatec. Jako by to bylo heslo, třesky z lesa výstřely. Seržant a dva jezdci padli s koně. Ostatní se chtěli proti útočníkům, skrytým za stromy, bránit, ale když zjistili, že banditi jsou v přesile, opustili zajatce a rozprchli se. „To koukáte, co, seňore?“ zeptal se jeden ze začerněných mužů, když přefezával Wilsonovi pouta. „Kdo by to byl řekl. Od vás jsem pomoc vážně nečekal.“ „Co se dalo dělat! Znáte jména některých z nás a nemohli jsme riskovat, že je vybreptáte pánům od soudu.“ „Zřejmě jste dneska chytřejší než včera. Poněvadž včera jste mého raněného bratra nechali ležet bez pomoci jako psa.“ „Raněného? Por Dios, byl mrtvý, seňore.“ „I mrtvého byste měli odnést, už kvůli sobě. Jenže on nebyl mrtvý. Odnegli ho k hraběti Hernándezzovi, kde se ke všemu přiznal. Co se s ním stalo dál, nevím. Ať už je živ, či mrtev, nemohu mu pomoci, musím rychle odtud. Díky, vaše střelba přišla v pravou chvíli.“ „Kam máte namířeno?“ „Pryč z Mexika!“ „To musíte do Veracruz. Vezměte to oklikou přes Jalapu, to je bezpečnější. A až tam budete, zajděte za bratránkem Saldanem, má v přístavu hospodu a pomůže vám ve všem.“ Wilson přistoupil k seržantovu koni a otevřel sedlovou brašnu. Kromě svazku s akty tam byla i jeho peněženka a všechny předměty, které mu byly odebrány. „Tak jsem zas přišel ke svému majetku. Peníze mi vystačí na cestu. Ale ty papíry musí pryč.“ Jeden z banditů mu podal zápalky. Papíry vzplály. Pak se Wilson vyšvihl do sedla. „Žijte blaze, seňores, a ať vám jdou dobře obchody. Mne už tady neuvídíte.“ Chopil se uzdy, nasadil koni ostruhy a rozjel se tryskem. Vyznal se v kraji a nebylo nebezpečí, že zabloudí.

5/ POSLEDNÍ LEČ

Francisco Saldano měl v celém Veracruz pověst muže přepobožného. Hovořil tak vybraně, jako by ho učili mluvit anděle osobně. Jenže stejně dobře bylo známo, že kromě království nebeského má rád plný měšec a že jen nerad zanedbá příležitost tento měšec zakulatit. Smrákalo se. Saldano stál u okna a nasupeně hleděl na přístavní prostranství. Nikde nikdo a hospoda zela prázdnotou. „Ani noha. To se ví, jihovýchodní vítr, a všechno, co má plachtu, honem vyrazí na moře. Dokonce ani Unionka nemá stání, a přece jsem jim ještě pořad nesehnal náhradu za toho matroza, co upláchl.“ Předě dveřmi se ozval klapot kopyt a vzápětí vešel do výčepu cizinec. „Jsem tu dobře u Franciska Saldana?“ „Saldano jsem já, seňore. Ale copak, u vás neznají ten pěkný mrav, že kdo vejde, pozdraví?“ „Mrav nemrav, já zdravím, když mám chuť a čas, a dnes mi chybí oboje. Ale když máte zdavení rád, tak vám nesu pozdrav od bratrance. Miguel mě za vámi posílá.“ „Copak, copak?“ „Potřebuju co nejrychleji odtud.“ „Pálí vás půda pod nohama? Snad pro vás něco najdu. Copak pijete, seňore?“ „Mně je to jedno. Přineste nějakou kořalku a dvě sklenice.“ Saldano odkvačil k pultu a vrátil se s plnou lahví a dvěma sklenkami. „Odkudpak se znáte s Miguelem?“ „Nechme toho, kamaráde. Znáte alkalda z Morelie?“ Saldano polkl. „Aha, na mne se můžete spolehnout. Tak vy chcete odtud – co nejrychleji. Kterým směrem, seňore?“ „Do New Orleansu.“ „Dnes ani zítra nic nejede. Zato do Galvestonu byste se mohl dostat jedna dvě. Báječná příležitost.“ „Beru! Jenže rozumějte – nemám papíry!“ „To je zlé, seňore. A bez řádného mazání – a sázel na stůl pomyslné bankovky – ,vůbec nemožné.“ „Náhodou mám v kapse tři buclaté nuggety. Nosím je u sebe jako talisman. Podívejte se? Stačí to?“ Hospodský potěškal v ruce tři nezvykle velká zlatá zrna a pak řekl: „Stačí.“ „Tak co?“ „Jestli se chcete dostat nenápadně na moře, bude nejlepší, když se dáte najmout jako námořník. Vyznáte se trochu v té práci?“ „Zamlada jsem sloužil na lodi.“ „Troufáte si tedy na pár dní dělat námořníka?“ „Směle.“ „Pak je všechno v pořádku. V přístavu kotví briga Union, Spojené státy, kapitán Williams. Je to znamenitý člověk. Nutně potřebuji náhradu za uprchlého námořníka. Za hodinu odplouvají. Chcete k nim?“ „Samozřejmě. Kam jedou?“ „Do Galvestonu. Už jsem to říkal.“ „Dobře. Ale co tyhle šaty? A nějaké papíry musím mít taky.“ „Hm. To bude těžké. Vlastně jedny staré námořnické šaty by tu byly. Abyste věděl, že mám dobré srdce, dám vám je výměnou za váš oblek a ještě nějakou tu maličkost navrch.“ „Tady máte!“ a Wilson položil na stůl zlaták. Saldano ho strčil do kapsy. „Je to bídná odměna, seňore. Ale nebesa mi splatí mé dobré skutky. Pojdte.“ Zavedl ho do komory, kde viselo šatstvo všeho druhu. „Tady máte košili, kalhoty, kazajku, punčochy, boty a čepici. Převlečte se a přijďte za mnou do výčepu.“ Sám si sedl ke stolu k načaté láhvi a vyprázdnil ji, než se Wilson vrátil. Oblek na něm plandal; a co hůř, obličej ani držení těla neodpovídaly obleku. „Sedí vám jako ulitý,“ šklebil se Saldano. „Každý vás bude považovat za starého mořského vlka.“ „A co papíry?“ „To je mrzuté. Rád bych vám je dal, čistě z lásky k bližnímu, jenže žádné nemám, až na jednu ceduličku, kterou si u mne nechal v zástavě jeden námořník. Tu bych vám půjčil – čistě z lásky k bližnímu.“ „Zač?“ „Chcete na sever, tak podle severního kursu tři dolary. A to je málo.“ „Saldano, lásky k bližnímu máte plnou pusou, ale vydrždich jste jaksepatří.“ „Když vydrždich, tak vydrždich. Zaplatíte pět dolarů. A berte, seňore, nebo cena stoupne.“ „Aby vás kat spral! Tady jsou.“ „Díky, seňore. Ale láhev je prázdná. Musím pro druhou, abychom to zapili. Dvě láhve stojí rovně tři dolary.“ „Tady je máte. Ale pijte si, s kým chcete.“ „Já se proto hněvat nebudu. Zbytečně bych hřešil.“ Přinesl ohmatané lejtstro. Wilson si je prohlédl. „Snad to bude stačit. Ale co kapitán?“ „Ten vás najme, ale jen když mu dáte pár řádek ode mne.“ „Tak je napište.“ „To se lehko řekne, seňore. Ale co mě to stálo času a námahy, než jsem se tomu umění naučil. Nepřispějete mi na to dolárkem?“ „Ještě tohle. Tumáš. Ale jestli si na mne ještě něco vymyslíš, ukáži ti, že moje pěst je tvrdší než tvoje milosrdná lebka, ty pijavice jedna!“ „Udeří-li tě někdo do pravé líce, nastav ještě i levou, stojí v bibli. Odpouštím vám ze srdce, milý bratře. A napiši vám ten lístek.“ A těžkou rukou sesmolil pár slov. „Tak tady je to. A pospěšte si, nebo vám Union ještě ujede.“ Wilson nechal koně stát u dveří, už se nechtěl zdržovat dalším handrkováním s hostinským. Vskočil do člunu a poručil veslaři, aby ho odvezl k brize. Když se dostal k lodi, chytil se provazu, vyšplhal se na palubu jako pravý námořník a uctivě přistoupil k Williamsovi. „Promiňte, pane. Mám pro vás tady ten lístek.“ Oslovený si přečetl doporučení a zkoumavě přejel pohledem uchazeče. U jizvy na čele se pozastavil. Okamžitě pojal podezření: „Vaše papíry.“ „Hm, Frank Halborn z Wilmingtonu. Papíry jsou dobré, ale valně se neshodují s osobou. Ale to je mi jedno, pokud umíte svou práci. Upozorňuji vás předem, že dbám přísně na pořádek a dobré chování. Ta jizva se mi nelíbí. Nejste rváč?“ „Promiňte, pane. To nemám z rvačky. To mě poznamenal Indián, když mě jednou napadlo pustit se místo na moře do prerie.“ „Aha. To je něco jiného. Nechám si vás na palubě. Řekněte to loďmistrovi a domluvte se s ním o mzdě. Podívám se ještě na čtvrthodinku na pevninu. Potom zvedneme kotvy.“ Odešel do své kajuty. „To je určitě Wilson. Postava, jizva, Indián, který ho měl zranit, všechno souhlasí. Zřejmě musel prchnout, chce se dostat v přestrojení do bezpečí a Saldano mu dopomohl k papírům. Co s ním? Zdejší úřadům ho nepředám. Ne, ne. To bychom toho halamu ale pěkně vypekli, kdybychom ho vyklopili rovnou v Stentonu. Jenže nemohu na Klausena čekat. Naloženo je, musíme odrazit. Do Galvestonu toho chlapa taky nepovezu, poněvadž musí před soud Spojených států. Ano, tak to udě-lám. Vysadím ho na jeden z pustých mississippských ostrovů a tady nechám pro Klausena zprávu, aby si ho vyzvedl. Je to sice zajíždka, ale když chlapa vysadím na ten nejzápadnější ostrov, nebude oklika nijak strašná. Navíc leží tenhle ostrov tak mimo obvyklé lodní cesty, že není nebezpečí, že by ho odtamtud někdo nevhodně vyprostil.“ Sedl si ke stolu, aby své rozhodnutí sdělil písemně Klausenovi, a pak se odebral na pevninu, aby dopis vlastnoručně odevzdal na celnici. Když se vrátil, dal povel k plavbě. Počasí bylo výtečné, vítr příznivý, a tak se brzy blížili ke Galvestonu. Tehdy si Williams vzal stranou starého loď-mistra. „Jak se vám líbí náš přírůstek Halborn?“ Tázaný přehodil sousto žvýkacího tabáku z líce do líce. „Bejval na moři, bejval, sir, ale to už je hezky dávno. Vyšel ze cviku.“ „A co dál?“ „Nedá se říct, že by to byl zvlášť příjemný člověk. Má zlý kukuč.“ „Tak obraťte loď trochu víc po větru. Vysadím ho.“ „Vysadíte ho, pane? A kde?“ „V mississippské deltě.“ „Vy jste kapitán, pane. Ale mám dojem, že k takovýmto opatřením smí kapitán sáhnout jen v případě vzpoury.“ „To je pravda. Ale vím, proč to dělám: Pamatujete se na Mr. Klausena a Mr. Summerlanda? Pronásledovali nebezpečného zločince.“ „Aye, aye,

sir. Nezapomněl jsem na to.“ „A ten nebezpečný zločinec jim unikl a vloudil se k nám na loď pod jménem Frank Halborn.“ „No tohle! Je to možné?“ „Jsem si tím jist a nechal jsem Mr. Klausenovi vzkaz, kde si má toho lotra vyzvednout.“ „To je ovšem jiná. Tomu člověku se stane po právu. Hned dám příkaz, aby skasali plachty.“ Union se obrátila přídi na východ. Navečer se ukázal plochý dlouhý pruh – břeh ostrova, který si Williams zvolil k vysazení zločince. „Halborne, pojedete se mnou na pevninu. Založíme tam malý nouzový tábor. Naložte do člunu bečku vody a bednu sucharů.“ Když Halborn dovesloval až na mělčinu u břehu, poručil mu kapitán přenést zásoby na souš. Wilson netušil, co ho čeká, a proto se jen podívil, když viděl, že kapitán vesluje pryč. „Mám ty věci líp uložit?“ zavolal. „Ne, ty zásoby jsou pro vás, Mr. Wilson. Nechci mít na palubě žádné lupiče a vrahy. Goodbye!“ Wilson se zapotácel a nebyl schopen slova. Když se mu vydral ze sevřeného hrdla první výkřik, byl člun už daleko. Zaťal pěsti a zahrozil bílé lodi na obzoru.

Do téhle drncavé archy mě už nikdo nedostane, to sedí jako moje čepice!“ prohlásil Summerland, když konečně dostavník z hlavního města dorazil do Veracruzu. „A co teď, sir?“ zeptal se Klausena. „Nejdřív se někde ubytujeme. Pak necháme Sáru v hostinci a poohlédneme se po Wilsonovi. Musíme zjistit, které lodi se chystají napnout plachty, a podívat se, jestli se na nich náhodou Wilson neskrývá. A napřed ještě zajdu na celnici, abychom měli formality za sebou, kdybychom museli rychle odjet.“ Sotva řekl na celnici své jméno, podal mu úředník dopis. „To tu pro vás nechal kapitán Williams.“ Klausen dopis otevřel a četl. Obličej se mu rozsvítil. „Nekotví náhodou v přístavu loď, která má odplout brzy do New Orleansu?“ zeptal se. Parník Manhattan vyplouvá ještě dnes. Je to dobrá loď, skoro nová, s výborným kapitánem. Jedou až nahoru do Memphisu a Caira, ale přirozeně staví i v New Orleansu.“ Klausen bez meškání odkvapil na molo a najal si člun s veslařem, který ho dopravil k lodi. Kapitán byl nejen ochoten přijmout tři cestující na palubu, ale dal se přemluvit i k oklice do delty Mississippi. Pak musel Klausen chvíli shánět Summerlanda, který zaléval prach spolykaný cestou. Nakonec se ale všichni tři šťastně dostali na palubu a brzy zmizely domy města Veracruz a zdi pevnosti San Juan de Ulloa za obzorem. Tu přistoupil Summerland ke Klausenovi. Tvářil se tajuplně. „Co myslíte, pane, jsme už na širém moři?“ „Samozřejmě“, usmál se Klausen. „Well, to vám musím něco předat.“ „Od koho?“ „Od hraběnky Hernándezové. Když jsme se loučili, vzala si mě stranou a dala mi tohle; prý pro tu vaši mocnou kouzelnici. Ale že prý vám to mám dát, teprve až budeme na širém moři.“ Klausen rozvázal elegantní balíček a v modrém sametovém pouzdře našel úzký zlatý kroužek s velkým briliantem. Vzpomněl si, že viděl tenhle prsten na hraběnině ruce a že obdivoval třpyt mistrovsky vybroušeného kamene. Byl to drahocenný dar. „A taky hrabě mi pro vás něco dal.“ „A copak?“ „Tehle veliký dopis.“ Podal mu obálku, Klausen ji otevřel a s úžasem prohlížel listiny, které obsahovala. „Copak, pane?“ „To je výnos, podle kterého jsem majitelem deseti leguas nejlepší půdy v Texasu. To přece nemohu přijmout.“ „Jen berte. Hloupý, kdo dává, hloupější, kdo nebere. Ten hrabě je správný člověk, to sedí jako moje čepice.“

Modrá průhledná voda začala hnědnout a kalit se; znamení, že delta Mississippi je nablízku. Kapitán stočil loď na severozápad a poslal jednoho muže do strážního koše na výhledy. Na obzoru se vynořil temný pruh, který stále rostl. „To je západní ostrov, pane!“ řekl Kapitán Klausenovi. „Jestli tam našeho muže vsadili, uvidíme ho každou chvíli.“ „Muž na dohled!“ hlásila hlídka ze stožáru. „Mává kazajkou!“ „Západní kurs!“ zavelel kapitán. „Zastavte stroje! Otočte loď!“ Spustili člun a druhý důstojník se čtyřmi veslaři se vydali pro „trosečníka“. „Teď se někam uklidte, pane, aby vás nebylo vidět. Chci si poslechnout, jaké pohádky nám ten chlapík bude vyprávět.“ Sotva byl Wilson na palubě, nabrala loď zase svůj původní směr. Nového pasažéra přivedli ke kapitánovi, který si ho zpytavě prohlížel. „Kdo jste?“ „Jmenuji se Tom Hellward. Pocházím ze Savannahu v Georgii, sir.“ „Podle oblečení jste námořník. Jak jste se dostal na ten pustý ostrov?“ „Plavil jsem se na škuneru Iowa z Havany do Galvestonu. V poslední bouři klesla loď ke dnu a jen já jsem se zachránil na ostrov.“ „A kdo zachránil ten sud s vodou a bednu se suchary?“ Wilson na okamžik upadl do rozpaků, pak řekl rychle: „Vyhodil je příliv.“ „Gratuluju vám. Přežil jste těch čtrnáct dní, co uplynuly od poslední bouře, ve znamení formě. Jak se jmenoval váš kapitán?“ „Smith.“ „Nepletou se vám trochu jména? Podle mne se loď jmenovala Union a kapitán Williams. Nemám pravdu?“ Wilson nejprve oněměl leknutím, pak řekl chraptivě: „Věřte mi, pane. Dovolte, abych si cestu do New Orleansu u vás odpracoval.“ „Pojedete s námi. Někaké místo se už pro vás najde, i když asi jiné, než byste si přál.“ Wilson pomalu odcházel na přední palubu, aby požádal loďmistra o práci, na pochybách, jeli zachráněni, či jeli v horším nebezpečí než prve na pustém ostrově. Vtom mu někdo položil ruku na rameno. Otočil se a se zděšeným výkřikem uskočil: „Summerland!“ „I bať, Tom Summerland, můj velevážený pane Wilson, Molezi, Halborne, Hellwarde a jak se ještě jmenujete! Cože jste tak pospíchal z Mexika? Teď jsme dostali místo vás ty kýžené grants my, celých deset leguas – z vděčnosti za to, že jsme zachránili hraběte z rukou banditů.“ „Deset ...“ Slova uvízla Wilsonovi v hrdle, neboť mu zrak padl na Klausena, který k němu přicházel v doprovodu kapitána a několika statných námořníků. „Je to váš muž, Mr. Klausene?“ zeptal se kapitán. „Ano.“ „Chopte se ho, hoši!“ Wilson viděl, že je všechno ztraceno. Jeho ustrnutí vystřídal slepý vztek. Vrhł se zuřivě Klausenovi po hrdle: „Ty lump!“ Náhle si sáhl na prsa a klesl jako podřátý. Tom Summerland mu vrazil nůž rovnou do srdce. „Sápal se na vás, pane. Dostal za vyučnou.“ Kapitán se sklonil k nehybné postavě. „Je mrtev. Vystavím vám úmrtní list, pane, abyste měl pro stentonskou policii potvrzení o konci toho zločince.“

Jízda po řece pokračovala už beze všech příhod. Při ústí Arkansasu opustili naši pasažéři velký parník a pozdě večer téhož dne dorazili parníčkem do Stentonu. Malá Sára se chovala celou cestu tak kající, že jí bylo Klausenovi srdečně líto. Rozhodl se, že se za ni u matky Smolly přimluví. Při pohledu na stentonské přístaviště se dívka usedavě rozplakala. „Kam se poděju“, vzlykala. „Mrs. Smolly o mně už nebude chtít ani slyšet.“ „Uvidíš, že ti odpustí, Sáro. Neboj se. Přimluví se za tebe“, utěšoval ji Klausen. Vtom k nim přistoupil Summerland. Vlekl všechna jejich zavazadla a bručel: „Pospěšte si, ať už jsme na pevné zemi. Všichni už vystoupili. Mám vši té vody po krk. Mě už na moře nikdo nedostane, to sedí jako moje čepice.“ Dům bratra advokáta stál hned u řeky. Summerland se před ním zastavil. „Nepůjdete dál, pane?“ „Dnes ne, Tome. Půjdu k vám ráno na návštěvu. Nechte si moje věci u sebe.“ Pokračoval v

cestě se Sárrou. Když míjeli tiskárnu, ještě se uvnitř svítilo. Klausen se usmál a vešel. Na lodi napsal malou básničku. Margu jeho verše jistě potěší a překvapí. V bankéřově domě už všichni spali, ale u matky Smolly bylo ještě světlo. „Já dovnitř nepůjdu; bojím se!“ šeptala Sára. „Počkej na chodbě, dokud tě nezavolám.“ Zazvonil. Paní domu přišla sama otevřít. „Kdo je to? Propána! Vy, sir! Je to možné?“ Div jí svíčka nevypadla z ruky. „Doufám, že jste moje pokoje ještě nepronajala, panímámo?“ „Co vás to napadá! Vydržela bych na vás čekat třeba deset let! Ale pojdte dál, jistě jste po cestě unavený.“ Zavedla ho do obývacího pokoje a sedla si do křesla proti němu. „Tak jak jste pochodil, pane? Chytili jste ho? Viděl jste Sárrou? Měla jsem za ten čas několik děvčat, ale s žádnou jsem se neshodla. To bylo děvče jako vítr. A taková milá. Škoda, že se tak zapomněla.“ „Našli jsme ho.“ „Vážně? A co vaše peníze?“ „Mám je zpátky a padesát tisíc dolarů Mr. Olberse taky.“ „To je úžasné! Vyprávějte mi to!“ Vložil jí události co možná stručně. Když závěrem podotkl, že Sára čeká venku, vdova vyskočila a spěchala na chodbu. „Sáro!“ „Milostpaní!“ „Tak co, budeš ještě utíkat?“ „Nikdy!“ zvolala dívka v slzách. „Tak tu zůstaň a pamatuj si, že nikde ti nebude tak dobře jako u matky Smolly.“ Když se vrátila ke Klausenovi, vyprávěla mu „panímámo“, jak za ní Marga den co den chodila a jak spolu nemluvíly o ničem jiném než o panu Richardovi. Poslouchal ji se šťastným úsměvem, poprosil ji, aby ráno nikomu o jeho návratu neříkala, a šel do svého bytu, kde brzy spokojeně usnul. Když se vzbudil, stálo už slunce vysoko. Naproti byla okna i dveře na balkón dokořán. Na balkóně seděla Marga a vyšívala a její oči pilně bloudily k jeho oknům, jak s potěšením konstatoval. Tu se objevil na balkóně bankéř s novinami a podělil se o ně s dcerou. Klausen se rychle oblékl a skryl se za záclonou. Dívka sebou náhle trhla, po tvářích se jí rozlil půvabný ruměnec. Očima pátrala v jeho oknech. V mžiku stál na balkóně a pozdravil ji. „Tati!“ vykřikla a ukázala na něho. Olbers překvapeně vyskočil. „Pojďte honem k nám, rychle!“ mával na Klausena. Ten se nedal dvakrát pobízet a spěchal k sousedům. Otec s dcerou mu přišli na půl cesty naproti. „Vítejte, Mr. Klausene. Pojdte honem dál. Tak jak to dopadlo?“ Sotva vešel, vytáhl Klausen svou náprsní tašku. „Nechtěl byste se podívat na své papíry, Mr. Olbersi?“ „Moje šeky a směnky! Margo, nechýbí ani cent!“ „Já dostal svoje peníze zpátky taky. A přečtěte si prosím tohle!“ Bankéř vrhl pohled na listiny, vytrhl je Klausenovi z rukou a přistoupil k oknu. „Grants, empresarias ... deset leguas! Mr. Klausene, to je neuvěřitelné, to je celý stát, hotové království!“ „A přece je to pravda. A všechna ta země mě nestojí ani dolar, dostal jsem ji darem.“ „Darem? To mi musíte vyprávět, jinak tomu nebudu věřit.“ Klausen mu dopodrobna vyličil, jak se všechno zběhlo. Oba ho poslouchali bez dechu. Pak Olbers vstal a vzal ho za ruku. „Mr. Klausene, jste hoden obdivu nejen jako básník. Jste celý muž. Jak vám mám poděkovat? Na to peníze nestačí!“ „Já vím, jak bys mu mohl poděkovat, papá,“ řekla nato s uzarděním Marga. „Tak mi to pověz!“ Místo odpovědi Marga vstala, vzala Klausena kolem krku a políbila ho na ústa. „Máš něco proti tomu?“ Bankéř byl tak překvapený, že se nezmohl na odpověď. Vtom se otevřely dveře a vešel Tom Summerland. „Kdopak mě chtěl navštívit a pak se neukázal?“ hudoval. „Doma není a tady ... no tohle – ó, oni se tu hubičkují. To tedy jsem přebýtečný.“ Chtěl po anglicku zmizet, ale bankéř, který se zatím vzpamatoval, ho chytl za rukáv. „Jen zůstaňte, Mr. Summerlande. Oslavíme spolu zasnoubení. Zatím jen tak podomácku!“ „Zasnoubení! Moje pozhřebání mají mít: ti dva jsou pro sebe stvoření, to sedí jako moje čepice!“

MLUVÍCÍ KŮŽE

1/ ZLODĚJSKÁ RUKA

Bylo krásné červenové ráno, jaké člověk v tom odlehklém koutě indiánského teritoria na hranicích Kansasu, Colorada a Nového Mexika jen zřídka kdy zažije. V noci spadla silná rosa a teď se na listí a stéblech trávy třeptily jiskřivé krůpěje a vzduch osvěživě voněl rozmarýnem a stepní trávou. Takové ráno budí dobrou náladu, a přece jsem se na ten nádherný den mračil. Důvod byl prostý: můj kůň kulhal. Zakopl o kořen a pošramotil si kotník. A klusat prérii na chromém koni, to je nejenom mrzuté, nýbrž i nebezpečné, neboť v divočině na rychlosti jízdy často závisí bezpečnost i život jezdce. Lovil jsem s několika trappery nedaleko Spanish Peaks a teď jsem mířil k řece Nescutunga Creek, kde jsem měl schůzku s Billem Saltersem. Chytali jsme spolu před nějakým tím měsícem v Nebrasce bobry a při loučení jsme si slíbili, že se u Nescutungy sejdem. Chtěli jsme projet celým indiánským územím a pak se pustit na západ do Llana Estacada, abychom poznali tu pověstnou poušť. K takovému podnikání bylo především zapotřebí dobrého koně, a můj vraník kulhal. Věrně mi sloužil v nejednom nebezpečí a nechtěl jsem ho vyměnit za jiné zvíře. Věděl jsem, že potřebuje jen pár dní klidu a zase bude v pořádku, a třeba nerad, chystal jsem se, že na prvním vhodném místě udělám zastávku. Zatímco můj mustang pomalu kulhal prérii, pozoroval jsem, jak dosud řídká křoviska houstnou a zvolna přecházejí v stromy. Voda musila být blízko. A opravdu, brzy jsem se ocitl na břehu řeky, která v tom místě byla mělká a nepřilíš široká. Zvolna jsem jel podél břehu a pátral po nějakém znamení od Billa: kdo ví, zda nepřijel dřív než já. Dobře jsem učinil. Z mělké vody trčely dva velké kameny, mezi které byla zasunuta velká holá větev, takže její jediná malá halouzka ukazovala po proudu. To bylo naše smluvené znamení. Zpozoroval jsem je v krátkých odstupech ještě čtyřikrát. Salters byl tady: z toho, že větvičky už měly povadlé listí a stopy jeho koně nebyly už znát, jsem soudil, že tudy jel o den dřív. Po chvíli řeka obloukem zahýbala na sever. Další větev mě poučila, že Bill zabočil do prerie, aby zátočinu přešel zkratkou. Vydal jsem se za ním. Předě mnou se zdvíhal osamělý vrch, nevysoký a rozeklaný. Za půl hodiny jsem byl u něho. Vrcholek měl holý a úbočí jen skrovně porostlá křovím. Ale když jsem kopec objel, objevil jsem na východní straně háj platanů, z nichž ten nejmohutnější byl jistě tisíc let starý. Překvapilo mě taky, že půda kolkolem byla rozkopaná. Viděl jsem jámy několik metrů hluboké, zřejmě vykopané krumpáčem a lopatou. Že by v té pustině přebývali lidé? A k čemu byly ty jámy? Jel jsem dál, ale brzy jsem se znovu zastavil, protože jsem postřehl v trávě stopu. Slezl jsem z koně, abych se líp podíval, a zjistil jsem, že jsou to stopy ženské nebo chlapecké nohy v indiánském mokasínu. Obě nohy zanechaly po sobě stopu stejně hlubokou. Kdo to asi byl? Indián, nebo běloch v indiánské obuvi? Začal jsem podle sešlapané trávy, ulámaných větviček a rozdrčených kamínků usoudit, že kraj není tak pustý, jak jsem se

domníval. A proto jsem ani příliš neužasl, když jsem dorazil opět k řece a uviděl na jejím břehu pole osázené tabákem a kukuřicí. Za ním stál nízký srub obehnaný vysokým, ale hodně vetchým kolovým plotem. Tak tedy na Nescutunga Creeku je farma. Kdo by si to byl pomyslel. Za ohradou si starý vychrtlý šiml třel hlavu o prázdný žlab, kousek dál spravoval rozpadlý kus plotu jakýsi mladík. Mohlo mu být sotva šestnáct let, přestože byl urostlý a statný. Když mě uviděl, jako by se polekal. Zůstal však stát, pokud jsem k němu nedošel. „Good morning! Dobré ráno!“ pozdravil jsem. „Smím vědět, jak se jmenuje pán tohoto domu?“ Prohrábl si husté světlé vlasy, pátravě na mne pohlédl velkýma modrýma očima a řekl: „Jmenuje se Rollins, sir.“ „Vy jste jeho syn?“ „Ano, nevlastní syn.“ „Je otec doma?“ „Otočte se. Tamhle jde.“ Ukázal na těsně nízké dveře. Právě z nich vycházel vysoký, vyhublý muž s úzkým hrudníkem a řídkým plnovousem, pod kterým prosvítala pergamenová kůže. Když mě uviděl, zamračil se. Držel v ruce starou pušku a krumpáč a neodložil je, ani když ke mně pomalu vykročil. Zabodl do mne nepřátelský pohled a zeptal se chraptivým hlasem: „Co tu chcete?“ „Nejprve se vás chci zeptat, Mr. Rollinsi, jestli se u vás včera nebo předevčírem neukázal muž jménem Salters a jestli mi tu nenechal nějaký vzkaz?“ Syn na to řekl rychle: „To bylo včera ráno, pane. Ten Salters byl ...“ Nedomluvil. Otec mu vrazil pažbu do boku, až vyjel a odpotácel se k ohradě. „Budeš mlčet!“ osopil se na syna. „Nebudeme každému vandrákovi dělat poskoka!“ Pak se obrátil ke mně: „Klidte se odtud! Nebydlím tady kvůli vám a vašemu Saltersovi.“ Slezl jsem z koně, přivázal ho k ohradě a řekl vlídně: „Protentokrát budete muset udělat výjimku, Mr. Rollinsi. Můj kůň kulhá, a já zůstanu u vás, dokud se nevyhojí.“ Ustoupil o krok, změřil si mě vztekle od hlavy až k patě a rozkřikl se: „Zbláznil jste se? Můj dům není žádná hospoda, a každému, kdo by se tu chtěl roztahovat, vpálím do těla hrst broků. A ten zatracený indián je tu taky znovu! No počkej, kluku, já tě naučím!“ Sledoval jsem jeho pohled: z blízké houštiny vyšel právě mladý Indián. Rollins odhodil krumpáč, zalíčil a stiskl spoušť. Srazil jsem mu hlavu do strany. Třesla rána, ale šla vedle. „Pse! To mi zaplatíš!“ zařval Yankee. Otočil pušku a rozpřáhl se na mne kolbou. Vrazil jsem mu pěst pod zdviženou ruku a mrštil s ním na ohradu takovou silou, až se zborčila. Ručnice mu vypadla a já ji uchopil. Vyskočil s nožem v ruce. „Tak ty na mě! Na mé vlastní půdě!“ sípal. Vytáhl jsem stejně rychle revolver, namířil na něho a řekl: „Hned zastrčte ten nůž! Kulka je rychlejší než čepel!“ Zvednutá ruka mu poklesla, ale oči nehleděly na mne, nýbrž na druhý konec srubu. Během našeho sporu tam nepozorovaně dorazil jezdec, který teď na mne se smíchem volal: „Už v pilné práci, hochu? Dobře děláš! Jen mu ukaž, zač je toho loket, zaslouží si to. Ale neplýtvej na něho kulkou, nestojí ani za ten prach.“ Za řeči dojel Bill Salters až k nám, potřásl mi rukou a pokračoval: „Welcome, old boy! Vítám tě, kamaráde! Kdyby bylo podle tohoto holomka, nikdy bychom se nesešli. Přijal tě asi stejně jako mě včera. Dal jsem mu za to pár do nosu a on se mi odvděčil kulkou. Ještě že byla zdvořilejší než on a vyhnula se mi obloukem. Nedovolil mi, abych tady na tebe počkal. Řekl jsem jeho synovi, že se dnes přijdu podívat, jestli je v lepší náladě. Víš co, dáme mu za vyučenou, aby příště věděl, jak se jedná s lidmi, jako jsme my.“ Rollins chytil krumpáč a velikými skoky utíkal pryč. Udiveně jsme se za ním dívali. Ten zbabělý útěk se nerýmoval s předchozí hrubostí. Ale než jsme se zmohli na nějakou poznámku, vyšla ze dveří žena, která se předtím za nimi ustrašeně schovávala. Ulehčeně si povzddechla: „Zaplaťpánbůh. Už jsem si myslela, že poteče krev. Je opilý. Celou noc blouznil a pak vypil poslední láhev pálenky.“ „Vy jste jeho žena?“ „Ano, ale já za nic nemohu.“ „To rádi věříme. Váš muž to asi nemá v hlavě v pořádku.“ „Bohužel. Usmyslel si, že tady v okolí je zakopaný poklad. Chce ho najít, a proto nestrpí v kraji nikoho jiného. Tenhle mladý Indián je tu už čtyři dni. Nemohl dál, protože si vymkl kotník, a chtěl zůstat u nás, dokud nebude moci chodit. Ale Rollins ho zahnal. Nebožák musí nocovat pod širým nebem.“ Mladý Indián se k nám připojil. Bylo mu asi osmnáct let. Měl oblek z jelení kůže s třásněmi na švech. Třásně nebyly ozdobené lidskými vlasy: to znamenalo, že ještě nezabil žádného nepřítele. Hlavu měl nepokrytou. Jeho zbraně se skládaly z nože a luku s šípky. Zřejmě ještě nesměl nosit pušku. Na krku měl mosazný řetěz, z kterého visela troubel kalumetu, hla- vička chyběla. To byla známka toho, že se vydal na pout' do posvátných lomů, z kterých berou Indiáni jíl na dýmky. Při takové cestě je každý nedotknutelný. I ten nejkrvelačnější sok ho musí nechat volně jít, ba v případě potřeby chránit. Otevřené, bystré rysy mladíkovy se mi zalíbily. Obličej měl v sobě něco skoro kavkazského. Sametově černé oči se na mne upíraly s výrazem důvěry. Podal mi ruku a řekl: „Zastal ses Išaršituhy. Jsem tvůj přítel.“ Išaršituha je apačské jméno a znamená Malý jelen. Zeptal jsem se překvapeně: „Ty jsi Apač?“ „Išaršituha je syn velkého náčelníka kmene Meskalero, který je mezi Apači ten nejstatečnější.“ „Jsou to moji přátelé a jejich nejslavnější náčelník Inču-čuna je můj bratr.“ Rychle mě přejel pohledem. Pak se zeptal: „Inču-čuna je velký hrdina. Jak ti říká?“ „Yatointa.“ Ustoupil o několik kroků, sklopil oči a řekl: „Synové Apačů tě znají. Já ještě nejsem válečník. Nesmím s tebou mluvit.“ Byla v tom pokora Indiána, který druhému otevřeně přizná jeho místo, ale hlavu proto neskloní ani o píd'. „Smíš se mnou mluvit, neboť jednou z tebe bude slavný válečník. Už brzo ti nebudou říkat Išaršituha, Malý jelen, ale Pénulte, Velký jelen. Máš bolavou nohu?“ „Ano.“ „Proč nemáš koně?“ „Jdu pro posvátnou hlínu na dýmky. Běžím.“ „Pojď s námi do domu.“ „Jste válečníci, já nejsem ještě dospělý. Dovolte, abych zůstal u svého malého bílého bratra.“ Přistoupil k modookému chlapci, který stál tiše a smutně opodál, ruku na místě, kam ho uhodila pažba otcovy pušky. Vyměnili si bezděky pohled, který mi prozradil, že se ti dva nevidí poprvé. Malý jelen sem nepřišel náhodou, skrýval tajemství, a kdo ví, snad i tajemství pro obyvatele srubu nebezpečné. Chlapci zůstali venku, já a Bill jsme šli za ženou do domu, nebo spíš chatrče. Skládala se z jedné jediné místnosti. Ve střeše byly díry a ucpávky mezi kládami vypadaly. Všemi těmi trhlinami a skulinami jako by se dovnitř vplížila černá bída. Nad ohništěm nevisel žádný kotlík. V koutě leželo pár kukuřičných klasů, to byla celá zásoba potravin, kterou jsem zahlédl. Žena měla na sobě šaty z řídkého vyrudlého kartounu, byla bosá. Jediný přepych na ní byla čistota. Také syn byl nuzně oblečen, ale roztrhaná místa byla pečlivě vyspravena. Podíval jsem se na lůžko nastlané z listí a na bledý přepadlý ženin obličej a mimoděk jsem se zeptal: „Vy máte hlad, paní, vidíte?“ Prudce se začervenala, potom jí vyhrkly slzy. „Nic bych si nenaříkala, jen kdyby se aspoň Josef dosyta najedl. Muž nechal pole zpustnout, a tak jsme odkázáni na lov, ale kolikrát Rollins nic nepřinese, protože pořád myslí jen na ten svůj poklad.“ Běžel jsem k svému koni pro svou zásobu sušeného masa a dobrák Bill udělal totéž. „To je ale mamlas, ten chlap!“ prohlásil. „Nerad bych se vás dotkl, milá paní, ale tak se mi všechno zdá, že jsem ho už někdy viděl. Náramně se

podobá jednomu lumpovi, kterého jsem znal jen pod jeho indiánským jménem. Nevím, co znamenalo. Bylo to něco jako Indano nebo Indančo.“ „Intančo!“ zaznělo ode dveří. Stál tam mladý Indián. Z očí mu vyšlehl plamen. Když jsem se na něho pátravě zadíval, otočil se a odešel. „To znamená po apačsku asi tolik jako Zlé oko,“ vysvětloval jsem. „Zlé oko!“ řekla žena. „To slovo můj muž často říká, když mluví ze spaní nebo když je opilý a sedí tamhle v koutě a hádá se se svými přízraky. Někdy bývá víc než týden pryč. To pak si přinese tamhle z Fort Dodge pálenku. Kdo to za něj platí, nevím. Potom se zpíje a blábolí o krvi a mordech, o zlatě a nuggetech, o pokladě, co prý je tu zakopaný. Někdy si netroufáme celé dny a noci do chaty, bojíme se, že nás zabije.“ „To vás ze srdce lituji. Ale byl to nešťastný nápad, pouštět se s takovým mužem do téhle divočiny.“ „S ním bych se sem nikdy nebyla pustila. Přijela jsem do Ameriky se svým prvním mužem a s jeho bratrem. Koupili jsme si půdu, ale agenti nás podvedli. Když jsme přijeli na Západ, zjistili jsme, že naše pozemky už léta obdělává právoplatně někdo jiný. Vydali jsme se ze všech peněz, nezbylo nám než se živit lovem. Postupovali jsme dál a dál na západ. Muž chtěl až do Kalifornie, protože se doslechl, že je tam zlata pro každého. Došli jsme až sem, dál jsem nemohla, byla jsem nemocná a vyčerpaná. Utábořili jsme se pod širým nebem. Pak jsme na štěstí našli tenhle srub. Byl prázdný. Komu patřil, nevím. Můj muž tu neměl stání. Pořád myslel na Kalifornii. Já s ním jít nemohla a bratr nechtěl. Stýskalo se mu po vlasti. Konečně jsem manžela pustila, aby šel zkusit štěstí, a zůstala jsem sama se švagrem. Muž se už nevrátil. Půl roku po jeho odchodu se mi narodil Josef. Když byly chlapi tři roky, odešel švagr jednou ráno na lov a za několik dní jsem ho našla ležet na břehu řeky s kulkou v hlavě. Snad ho zabili Indiáni.“ „Byl skalpovaný?“ „Ne.“ „Pak to byl běloch. Ale jak jste tu mohla sama žít?“ „Měla jsem malou zásobu kukuřice. Potom se ukázal tady v kraji můj nynější muž. Chtěl tu nějaký čas lovit a pak jít dál. Ale týden po týdnu svůj pobyt prodlužoval, až nakonec zůstal. Byla jsem ráda, že ho mám. Jinak bych byla hladově umřela. Rollins dal mého muže prohlásit za mrtvého a oženil se se mnou. Staral se o mne i o chlape. Až pak měl jednou sen o pokladě, který prý je tu zakopaný. Ten sen se opakoval tak často, že teď Rollins skálopevně věří, že tu nějaký poklad doopravdy je, a chce ho mermocí najít. V noci blouzní o zlatě a ve dne kope jámu za jámou.“ „Na úpatí kopce, tam, co rostou ty staré platany?“ „Ano, tam. Ale ani já, ani syn tam s ním nesmíme. Nikdo neví, jak jsem nešťastná. A není nám pomoci.“ „Možná že se lék najde, třebaš vám bude zprvu chutnat hořce.“

2/ HLADOVÝ VÍTR

Vešel Josef a požádal nás, abychom se šli podívat na oblohu. Ta žádost nás udivila, ale šli jsme. Venku stál Malý jelen a za- ujatě pozoroval obláček, který nám stál zrovna nad hlavou. Jinak bylo nebe jasné a nezkalené. Josef nám oznámil, že Indián považuje ten mráček za velice nebezpečný. Malý jelen totiž mluvil docela slušně anglicky a mohl se s bílým chlapcem snadno domluvit. Bill Salters pokrčil rameny a řekl: „Tahle troška pěny že nám má být nebezpečná? Pchá!“ Indián k němu otočil hlavu a řekl jenom jedno slovo: „Ilči.“ „Co to znamená?“ zeptal se Bill. „Vitr, bouře.“ „Nesmysl. Nebezpečný vítr, vichřice, se zvedá jenom z díry, totiž když je celé nebe černě zatažené a v té černé dece se ukáže kulatý jasný otvor. Jenže tady je to zrovna naopak.“ „Ntaa sitsa ilči, hladový vítr,“ řekl Indián. Zpozorněl jsem. Indiáni tak nazývají cyklón. Zeptal jsem se mladíka, jestli čeká bouři. Odpověděl: „Nakatenýl ilči.“ Velice hladový vítr, což je označení pro smršť. Jak na to Indián přišel? Sám jsem na tom obláčku neviděl nic podezřelého. Věděl jsem však, že tyto děti přírody mívají v tom směru většinou podivuhodně správné předtuchy. „Nesmysl!“ podotkl Salters znovu. „Pojďme dovnitř. Neber to, proboha, vážně.“ Indián si položil prst na čelo a řekl mu: „To šli ta benesít! Nejsem nemocný!“ Salters porozuměl, ale popudilo ho to, a tak beze slova zašel do chaty. Chtěl jsem při té příležitosti ukázat Malému jelenovi, že mu tak docela nevěřím. „Která noha mého mladého přítele je nemocná?“ zeptal jsem se. „Šinč-ká, levá noha,“ odpověděl. „Proč tedy můj bratr prve kulhal na pravou nohu?“ Rozpačitě se usmál, ale hned pevně odpověděl: „Můj chrabrá bratr se mýlí.“ „Mám ostrý zrak. Pročpak kulhá Malý jelen, jen když ho někdo vidí?“ Hleděl na mne mlčky a pátravě. Pokračoval jsem: „Můj mladý přítel o mně slyšel. Ví, že umím číst ve stopách, že mi neunikne ani stéblo trávy, ani zrnko písku. Když šel dnes ráno Malý jelen k řece, nekulhal. Viděl jsem jeho stopu. Bude ještě tvrdit, že se mýlím?“ Díval se do země a mlčel. „A proč říká Jelen, že putuje do posvátných lomů pěšky, když sem dnes přijel ze svého vigvamu na koni?“ „Uff!“ řekl na to překvapeně. „Jak to můžeš vědět?“ „Veliký náčelník Apačů byl můj učitel. Myslíš, že mu udělám hanbu a dám se oklamat mladým Apačem, který ještě nesmí nosit pušku? Tvůj kůň je či-kayí-kle, ryzák.“ „Uff, uff!“ zvolal dvakrát na znamení nejvyššího údivu. „Chceš obelhávat bratra Inču-čuny?“ zeptal jsem se vyčítavě. Položil si ruku na srdce a odpověděl: „Ší-ítklí hotlí či-kayí-kle, mám koně ryzáka.“ „Tak je to správně. A já ti povím, že jsi s ním dnes časně ráno procvičil celou indiánskou školu.“ „Můj velký bratr je vševědoucí jako veliký Manitou!“ zvolal užasle. „Jel jsi tryskem, za jednu nohu jsi visel v sedle, rukou ses držel za krční řemen, celým tělem ses tiskl ke koňskému boku. To se dělá v boji, když se chceš krýt před kulkami; v míru jen tehdy, když se cvičí velká škola. Jen při takové jízdě se může stát, že se žíně zapletou mezi jílec a pochvu nože. A takovéhle žíně může mít jen ryzák.“ Oběma rukama sjel k opasku, za který měl zastrčený nůž. Viselo z něj několik žíní. Ani indiánská pleť neskryla jeho ruměnce; dodal jsem proto: „Oko Malého jelena je jasné, ale ještě není vycvičené v takových maličkostech, na kterých často závisí život. Můj mladý bratr přišel, aby zhlédl pána tohoto domu. Vedla ho za ním krevní msta?“ „Složil jsem slib mlčení,“ odvětil, „ale můj bílý bratr je přítel Apačů. Ukážu mu něco, co mi ještě dnes vrátí. Smí o tom mluvit, neboť moje hodina přišla.“ Rozhrnul loveckou košili a vytáhl ze západní kus kůže složený jako dopisní obálka. Dal mi ji a rychle vykročil ke kukuřičnému poli, kde na něho čekal Josef. Vzal ho za ruku a táhl pryč. Na první pohled jsem zjistil, že mám v ruce nějaký druh totemu, protože zvenku bylo do kůže vyryto znamení ve tvaru hořící dýmky. Rozevřel jsem obálku z měkké jelenice. Uvnitř byla jiná ků-že, tentokrát useň z bizoního telete, zbavená srsti, vápnem mo-řená a vyhlazená jako pergamen. Byla dvakrát přeložená. Když jsem ji rozložil, uviděl jsem řadu figurek namalovaných červenou barvou. Náhoda mi přihrála do ruky velkou vzácnost: indiánský dopis. V prvním nadšení jsem ani nepomyslel na čtení, ale rozběhl jsem se za Billem, abych se mu s tím pokladem pochlubil. Potřásl hlavou a řekl udiveně: „To se dá číst?“

„Samozřejmě!“ „Tak mi to přečti. Já nemám písmenka rád, ani ta obyčejná, natož tohle. Ve čtení jsem nikdy nevynikal a vždycky jsem dá-val přednost pušce před perem. Jak chceš vyluštit tyhle obrázky, je mi záhadou.“ „Tak pojď ven, tady je tma.“ Vyšli jsme před chatu. Žena zůstala, aby přikládala na oheň, na kterém se pekly kousky našeho masa. Zatímco jsem se díval do dopisu, Bill obrátil oči k nebi. Bru-čel přitom znepokojeně: „Divný mrak. To jsem ještě neviděl. Co tomu říkáš?“ Vzhledl jsem. Mráček nijak zvlášť nepovyrostl, ale vypadal teď úplně jinak. Předtím byl modrošedý, teď dostal průsvitnou jasně červenou barvu a vypadalo to, jako by se z něho táhly na celý obzor matně zlaté pavučinkové trásně. Tyto sotva viditelné trásně se ani nezachvěly, byly úplně nehybné, jako napjaté. „Nic podobného jsem ještě neviděl.“ „Možná že to bude opravdu cyklón.“ „Vypadá to povážlivě. Ten mladý Apač mluvil dokonce o smršti. To by bylo ještě horší.“ „Ať je to co chce, nedá se nic dělat než čekat. Doufám, že se v tom indiánském dopise vyznáš líp než v hádání povětrnosti. Tak co tam stojí?“ „Hm! Tadyhle je jako první namalované slunce, paprsky směřují vesměs vzhůru, to bude jistě vycházející slunce. Pak tu jsou čtyři jezdci. Mají na hlavách klobouky, tak to budou běloši. První z nich má něco na sedle. Asi malé vaky. Za těmi čtyřmi jedou dva další. Na nepokrytých hlavách mají péra, mohli by to být indiánští náčelníci.“ „Ale to přece nic není. Tomu ty říkáš čtení?“ „To je jen začátek. Napřed se musíme naučit znát písmena, a teprve pak je skládáme do slov. Nad těmi obrázky vidím ještě jiné, menší. Nad jedním z těch dvou Indiánů je bizon, tlamu má otevřenou a vycházejí z ní čárky. Z tlamy může vycházet leda ryk: má to tedy patrně značit řvoucího bizona. Nad hlavou toho druhého je zase dýmka a zase z ní vycházejí čárky. To asi znamená kouř. Dýmka tedy hoří.“ „Víš co, začínám umět číst!“ řekl Bill. „Teď mě napadá, že jsem znal dva apačské náčelníky, dva bratry. Jeden se jmenoval Řvoucí bizon a je už dávno mrtvý. Druhému říkali Hořící dýmka, protože byl mírumilovný a rád si s každým vykouřil dýmku míru. Ten prý ještě žije.“ „Kdo ví, možná že jsou to zrovna oni. Uvidíme. Nad tím druhým bělochem je namalované oko a přes ně čára. Buďto má jen jedno oko, nebo má oko nemocné. Vida, k tomu by se hodilo to jméno, které předtím říkal Malý jelen: Zlé oko! Asi to znamená uhrančivé oko. A nad třetím bělochem je ruka, která sahá po měsíci. Že by to znamenalo krádež?“ „To se ví!“ vpadl mi do řeči Salters. „Zlodějská ruka! Už to mám! Už vím, kde jsem toho Rollinse viděl. V Černých horách za řekou, jmenoval se Haller a kradl koně a bobří kožešiny a říkalo se mu Zlodějská ruka.“ „Co když se pleteš?“ „Ne, ne! Zlodějská ruka a Zlé oko byli bratranci, nebo dokonce bratři, a drželi partu.“ „Vycházející slunce je napřed. To znamená, že jezdci jeli na východ. Tady na druhé řádce máme stejné postavy několikrát znovu, a v rozličném seskupení. První skupina: tři běloši stří-lejí zezadu na čtvrtého bělocha, který jede vpředu. Druhá skupina: běloch leží na zemi zřejmě mrtvý a oni se zmocnili jeho vaků nebo pytlů. Třetí skupina: Indiáni střílejí na tři bělochy. Čtvrtá skupina: dva běloši a jeden Indián, Řvoucí bizon, jsou mrtví. Zlodějská ruka prchá. Pátá skupina: Hořící dýmka zakopává vaky. Šestá skupina: Hořící dýmka pronásleduje Zloděj- skou ruku. Sedmá skupina: Hořící dýmka pohrívá Řvoucího bizona, Zlodějská ruka zmizel. Následují ještě dva malé obrázky. Tady máme tři stromy, u toho prostředního jsou zakopané vaky. A tuhle je veliký osamělý strom a pod ním leží v zemi Řvoucí bizon. Teď je všechno jasné ...“ „Nech toho!“ přerušil mě Salters. „Radši se podívej na nebe! Úplně se setmělo!“ Poslechl jsem a polekal jsem se. Místo matně zlatých trásní jsem uviděl tmavé pruhy. Spjovaly mrak, který zatím docela zčernal, s nebem na severu. Ostatek oblohy byl jasný a čistý. Vypadalo to, že pruhy táhnou mrak k severu jako lana loď. Mrak klesal k zemi a stále zřetelněji bylo vidět, jak z těch pruhů stoupá zprvu průhledná, pak stále tmavší hmota, dole širší, nahoře užší, otáčí se kolem své osy a poletujícím ocasem lapá po mraku. Mrak klouzal stále rychleji, nahoře se rozšiřoval, užuž olizoval zemi dlouhým se ocasem. Oba ocasy se hledaly, až se našly. Když se setkaly, vypadalo to, že strhnou mrak k zemi, jenže on se udržel nahoře a vytvořil s vichřicí dvojité trychtýř, který se zběsilou rychlostí otáčel kolem své osy. Jeho špičky se uprostřed spojily, kdežto obě základny dole při zemi a nahoře v povětří mohly mít průměr dobrých padesát metrů. Trychtýř postupoval kvapně k nám. Všechno kolem jako by strnulo, vzduch se ani nepohnul, v náhlém dusnu nás zbrotit pot. „Malý jelen měl pravdu. Tady jde o život! Honem, Bille, musíme se spasit útekem!“ „Kam chceš utíkat a jak?“ „Na koně!“ „Vždyť nevíme, kam se vrátit!“ „Taková smřšť je sice nevypočitatelná, ale my se budeme řídit podle ní. Obrátí-li se ona, obrátíme i my. Snad ji řeka zadrží. Přiveď sem Rollinsova koně! Já dojdou pro ženu!“ Našel jsem ji u ohniště. Neměla ani tušení o hrozícím nebezpečí. Málem se skácela v mdlobách. Vyvedl jsem ji rychle ven. Bill zrovna přiváděl koně. „Vzpíná se a vyhazuje,“ řekl. „Taky nemá sedlo. Radši na něm pojedou sám. Vysaď ji na mého hnědáka. Rychle! Rychle!“ Vyskočil na starého koně a pobídl ho do klusu. „Umíte jezdit?“ zeptal jsem se ženy. „Špatně,“ povzddechla. „Vezmu vás k sobě.“ Vyšvihl jsem se na hnědáka, který mohl spíš unést dvě osoby než můj chromý vraník, posadil jsem před sebe třesoucí se ženu, vzal jsem za uzdu vraníka a pustil jsem se za Saltersem. Stalo se to všechno tak rychle, že od chvíle, kdy jsme cyklón zhlédli poprvé, neuplynula ani minuta. Nejelo se mi zrovna pohodlně. Pravičkou jsem musel držet ženu a levičkou vést oba koně. Ale šlo to. Urazili jsme hezký kus cesty, když jsem zavolal na Billa, aby se zastavil. Otočili jsme se. Trychtýř, podobný nestvůrným přesýpacím hodinám, dorazil skoro až k řece. Zastavil se, jako by se rozmýšlel. Vrchní trychtýř by byl zřejmě chtěl pokračovat v dosavadním směru. Cloumal spodním trychtýřem, užuž se zdálo, že se od něho odtrhne. Tu se ozval strašlivý rachot, temná, hustá hmota – písek, kamení, křoví, drny – zmizela a vzhůru stoupal vysoký sloup vody, zprvu jako válec, potom se uprostřed zúžil, takže dostal opět tvar dvojitého kuzele. Cyklón, jakoby rozlícený tím zdržením, se teď pohyboval dvojnásobnou rychlostí, v mžiku pohltil srub a zamířil rovnou k nám. „Musíme pryč! Vpravo!“ vykřikl jsem. Konec postřehli nebezpečí a vyrazili tryskem, ani jsme je nemusili pobízet. Nespouštěl jsem oči z cyklónu. S úlevou jsem zjistil, že se dal západním směrem. Pokud se neobrátil, jsme zachráněni. Neobrátil se. Nezvolenou rychlostí se valil dál, už zase neprůhledný a temný. Rostl a mohutněl. Co nemohl strhnout do svého víru, odvrhoval do dálky. Kam se hnul, tam vnesl zká-zu a zmar. Najednou zazněl z dálky od osamělého kopce hromový rachot, až se země zachvěla – a cyklón byl tentam. Ale takřka současně se celé nebe černě zatáhlo a spustil se liják s kapkami jako hráchy. „Náš dům, náš příbytek? Co se s ním stalo?“ zanaříkala žena. Místo odpovědi jsme pobídl koně do klusu a vrátili se ke srubu. Ke srubu? Ne. Žádný srub neexistoval. Těžké tlusté kmeny, z kterých byl postaven, byly rozmetané široko daleko. Po ohradě ani památky, nezbyla z ní ani laťka, ani tyčka, ani trámek, všechno vzala smřšť s sebou. Žena se na to dívala

jako omráčená. Pomyslel jsem si na jejího muže a syna, na mladého Indiána. Kresba mi prozradila, kde je všechny najdu: pod kopcem, u kterého se cyklón zhroutil. Jaký byl asi jeho konec? Určitě to byl konec obra, který v smrtelném zápase rozdrtí všechno, co mu přijde pod ruku. Možná že nás tam čeká strašné divadlo. Byl bych ženu rád toho pohledu ušetřil. Ale sotva slyšela, že chceme hledat jejího syna, byly nám prosby i hrozby málo platné: museli jsme ji vzít s sebou. Déšť přestal stejně rychle, jako spustil. Mraky zmizely jako kouzlem a slunce se na nás smálo, jako by se nic nestalo. Ale jak to vypadalo dole! Dráha cyklónu byla dobrých šedesát metrů široká. Veškerý porost na ní byl smeten. Smršť vyhloubila díry a zase je zasypala troskami. A napravo nalevo od její dráhy ležely v jedné směsici odmrštěné kmeny, kamení, křoviska a všechno ostatní, co jí padlo do spárů. A co teprve pod kopcem, o který se bouře zlomila! Už zdálky jsme viděli tu spoušť. Křoví vyrvané z kořenů a změtené do jedné spleti, dohola odrané skály, platany, které se mi tak líbily, když jsem je ráno míjel, pokácené, vyvrácené, větve silné jako mužská paže spletené dohromady jako proutky metly. Největšímu z platanů servala bouře košatou korunu. Byl to věru žalostný pohled. Kde ale jsou ... Vida, tamhle stojí kůň s indiánským postrojem, ryzák, a chtivě křoupá listí z chumlu ulámaných větví. Zamířili jsme k němu a uviděli jsme vyvrácený platan. Mohutné kořeny vyrvaly i koláč půdy. V jámě pod vývratem seděli Josef a mladý Indián a vítali nás potěšeným úsměvem. Matka honem běžela obejmout syna. Apač vyskočil z dolíku a zeptal se: „Už věří moji bílí bratři, že dovedu poznat znamení hladového větru?“ „Jistě,“ odpověděl jsem, „ale jak jste se zachránili?“ „Malý jelen schoval svého koně v mlázi. Přivedl ho, sedl na něj i s modrookou bílou tváří a prchl před hladovým větrem. Když se vítr nasýtil, vrátil se Išaršituha zpátky a našel tu to, co s modrookou bledou tváří už tři dny hledali.“ „Ty ses s Josefem potají scházel?“ „Ano. Je synem muže s váčky, který byl na tomto místě zavražděn. Pojď a podívej se, kde Hořící dýmka zakopal zlaté nuggety.“ Zavedl nás na druhou stranu vývratu. Poblíž kmene zela čerstvá puklina; na jejím dně jsme zahlédli dva kožené vaky šedobílé plísni. Uvnitř jsme objevili zlatý prach a zlatá zrnka. Josef už všechno věděl. Ale když se i jeho matka dozvěděla, co jsem už prve uhlí, žalem se jí podlomila kolena. Malou útěchou jí bylo nově získané jmění. Na její otázky vyprávěl mladý Indián: „Řvoucí bizon byl můj otec. Vypravil se se svým bratrem Hořící dýmku do Washingtonu, kde chtěl Velikému otci bílých tváří vyložit přání Apačů. Cestou se stali svědky toho, jak tři bílé tváře zavraždily svého druhu, protože měl u sebe zlato. Dva z těch lumpů byli Zlé oko a Zlodějská ruka, třetího neznali. Potrestali vraždu a zabili Zlé oko a toho neznámého. Zlodějská ruka zastřelil mého otce a uprchl. Hořící dýmka ho marně pronásledoval. Potom zakopal vaky se zlatem, pohřbil bratra a jel sám do Washingtonu. Mrtvý náčelník si žádal pomstu. Mstitelem jsem měl být já, jeho syn. Jenže já byl tehdy ještě malý. Teprve teď jsem se mohl vypravit za skalpem vraha. Až ho přinesu, stanu se válečníkem a budu nosit ohnivou rouru. Vrah žil v chýši zavražděného, manželka mrtvého se stala jeho squaw. Tak mohl nerušeně pátrat po pokladu.“ Když žena pochopila, vykřikla a omdlela. „Teď vám ukážu Zlodějskou ruku,“ řekl Apač. „Pojďte za mnou!“ Josef zůstal u omdlelé. Salters a já jsme šli za Indiánem k velikému platanu. Pod ním ležel Rollins: nohy mu rozdrtila mohutná větev, která měla nejmíň šest stop v průměru. „Tady je,“ řekl Apač. „Toužil jsem po jeho skalpu. Už ho nechci. Sám spravedlivý Manitou ho potrestal na též místě, kde se dopustil vraždy. Už rozumíš písmu, které jsem ti dal přečíst?“ „Dokonale,“ odpověděl jsem. „Hořící dýmka neumí psát. Dal si to písmo napsat od velkého náčelníka Inču-čuny. Jsi bratrem toho velkého bojovníka, a proto ti to písmo věnuji. Pohled, bídák otvírá oči. Snad si s ním ještě budeš moci promluvit. Já půjdu. Je to vrah mého otce, chtěl jsem ho zabít – ale v boji, jeho sténání poslouchat nechci. Rudý muž má srdce zrovna jako bílý muž. Chce rychle trestat, ne pomalu mučit.“ Odešel k Josefovi a jeho matce. Umírajícímu se vrátilo vědomí, ale třebaže kupodivu necítil žádně bolesti, mluvit mohl jen s největším úsilím. Před smrtí se ke všemu přiznal. Pověděl nám jen málo, co jsme ještě nevěděli. Když prchal před Hořící dýmku, stačil si povšimnout, že Indián nemá při sobě vaky se zlatem. Nechal je zřejmě na místě činu. Když se mu podařilo náčelníkovi uniknout, vrátil se proto k platanům pod kopcem. Mrtvé zakopal, aby se zločin neprozradil. Brzy nato zastřelil i bratra zavražděného, aby se mohl k ženě vloučit jako vítaný ochránce. Potom začal hledat zakopané zlato. Ale marně se namáhal. Jak plynul čas, jeho posedlost rostla, měnila se v šílenství. Smrt ho srazila ve chvíli, kdy bylo objeveno zlato i zločin. Když Rollins vydechl naposledy, vrátili jsme se k jeho ženě a pověděli jsme jí o jeho konci. Nechtěla se jít na mrtvého podívat a dobře udělala. Bill a já jsme mu vykopali hrob. Malý jelen se nedal zadržet. Když mu při loučení těžce zkoušená žena nabídla část zlata, odmítl: „Nech si svůj prach,“ řekl jí, „Apači znají naleziště zlata, ale nikomu je neprozradí. Pohrdají zlatem. Člověk má usilovat o to, aby byl dobrý, ne aby byl bohatý. Kéž vám to zlato přinese tolik štěstí, kolik zla jste kvůli němu vytrpěli.“ Nazítří jsme se vydali na cestu a my. Na starého koně jsme naložili zlato a skrovné zbytky ženina majetku, na hnědáka vdovu a na mého vraníka chlapce. Bill a já jsme šli pěšky. V nejbližší osadě, kde matka a syn mohli v bezpečí čekat na lepší cestovní příležitost, jsme se s nimi rozloučili navždycky ...

ČERNÉ OKO

Řeka San Carlos v Arizoně má dva prameny: jeden přitéká ze Sierra Blanky a druhý z Mogollonských hor. Vyvěrá tam na osamělé skalnaté výšině a kolem pramene se tyčí tři velké jedle, ačkoliv jinak tu neroste ani stromček, ba ani stébko trávy. Výšina spadá příkře, skoro kolmo do úzkého, velmi hlubokého kaňonu, kterému se říká Cañon de los Cotchisos. Kdo přistoupí až k okraji propasti, uvidí na druhé straně čtvercovou plošinu, ze tří stran oddělenou průrvami kaňonu a jeho pobočných údolí. Poslední stranu tvoří strmá skalní stěna rozrytá stružkami vody. Apačové to místo nazývají Selkhitse a španělsky mluvící Arizonoané Peña del Asesinato; obojí znamená Skála vraždy. Ačkoliv se zdá, že plošina je dokonale odříznutá od světa, přece bližší pohled odhalí na ní stopy požáru: ohořelé kmeny a zčernalé trosky obydlí svědčí o tom, že tu kdysi býval les a osada, zuhelnatělé kostry lidské i zvířecí mluví o nenadálé pohromě. Co se tu stalo? Není tomu ani tak dávno, co u tří jedlí stáli dva muži a dívali se na indiánskou vesnici na druhé straně kaňonu. Byli ještě mladí, ale tváře měli stejně přísné a důstojné, jako přísné a důstojné byly jejich černé upjaté šosaté kabáty. „Tak ty říkáš, bratře Jeremiáši, že by náš prorok Brigham Young neměl nic proti tomu, abych se oženil s Indiánkou?“

„To se rozumí. Jsme tady přece proto, abychom rudochy obraceli na naši pravou mormonskou víru. A když vstoupí i oni mezi Svaté posledních dní, nebude mezi námi žádný rozdíl.“ „Intahtisle je krasavice a žádná z osmapadesáti žen našich dvanácti apoštolů se jí nevyrovná. Jenže její otec mi ji nechce dát, prý jen udatný apačský bojovník jí může být hoden.“ „Na to musíš chytře. Polib ji. Podle jejich zvyku si Indiánka musí vzít toho, kdo ji veřejně políbí. Jinak by byla navždy zneuctěná. Polib ji. A uvidíš, že tě otec bude ještě prosit.“ „Ale jak bych...“ „Žádné ale. Vezmeš si ji a ona nám pak pomůže obrátit svůj kmen na mormonskou víru. Čeho se bojíš?“ „Nevím, co je to strach,“ řekl druhý pohrdlivě. „Než jsem se stal svytým posledních dní, nosil jsem pušku a tesák a ujišťuju tě, že ne pro ozdobu. Proto taky mi náš bratr Young dal jméno Gedeon. To byl přece největší židovský hrdina. Jdeme tam. Ukážu ti, jestli se bojím.“ Vykročili. Přes kaňon na plošinu vedl visutý most. Mezi lana, vyrobená z nevydělané bizoní kůže, byly zaklesnuté příčky z kaktusových kmenů; oba konce byly pevně přivázané k balvanům. Tento podivný houpavý žebřík byl jediným spojením s indiánskou vesnicí, kterou její náčelník vybudoval schválně na tak nepřístupném místě, aby ji zabezpečil před každým přepadem. Most střežil ve dne v noci jeden bojovník. Teď tu měl hlídku mladík, který nechal oba kazatele mlčky přejít, ale na Gedeonovi utkvěl záštiplný pohledem. Vesnici obývalo několik desítek rodin. Ženy tkaly houně, hnětly hrnčířskou hlinu nebo drtily kukuřici a ječmen na mouku. Děti si hrály, výrostci se cvičili ve střelbě z luků a v házení oštěpem. Bojovníci leželi před chýšemi a nečinně přihlíželi, neboť se nesluší, aby muž pracoval. Největší chýše patřila náčelníkovi. Na zápraží seděl Peš-iči, Železné srdce, a hovořil se svou dcerou, krásnou Intahtisle, Černým okem. Říkali jí tak pro její veliké černé sametové oči s dlouhými řasami a zasněným pohledem. Sotva zahlédla mormony, dívka zmizela v chatě. Gedeon jí byl z duše protivný a jeho přání, aby se stala jeho ženou, neméně. Mormoni začali vykládat náčelníkovi a zásadách své víry a o věčné blaženosti, která po smrti čeká její stoupence. Náčelník jim naslouchal mlčky, s nehybnou tváří člověka, který ze zdvořilosti neřká své mínění. Dívka si pomyslela, že hovor potrvá dlouho, a rozmrzeně přistoupila k otvoru v zadní stěně chaty, podobnému spíš střílně než oknu. Uviděla mladíka, který prve střežil most; teď byl vystřídán a šel si odpočinout. Tvář se jí rozjasnila, v očích jí svítilo. Mladík zašepтал do okna: „Tičí oya, dnes večer,“ ale nezastavil se. „Haou, šikar, ano, miláčku,“ řekla dívka. Zapomněla na misionáře a vyběhla před chatu, aby ještě spatřila mládence, který zabočil ke své chýši. „Pročpak přede mnou utíkáš, Černé oko?“ zavolal na ni Gedeon. „Staň se mou squaw a budeš nejšťastnější ze všech žen na zemi.“ Chytil ji v pase, přitáhl k sobě, a než se kdo nadál, přitiskl své tenké bezbarvé rty na její ústa. Náčelník rozrušeně vyskočil a odtrhl kazatele od své dcery. „Co si to dovoluješ, pse! Na kolena a odpros!“ a jednou ranou pěstí srazil Gedeona k zemi. Mormon zůstal okamžik ležet, pak se vzchopil a vzteky bez sebe se vrhl na náčelníka a uhodil ho do tváře. Náčelník se po tom úderu ani nepohnul, jen očima nerozvážlivce spaloval. Pak vzkřikl a na ten výkřik nastal ve vsi poplach. Ve chvíli se všichni bojovníci seběhli kolem něho. Stačilo slovo, a oba mormoni byli sraženi k zemi, spoutáni a vhozeni do náčelníkovy chaty s roubíky v ústech, aby se nemohli domluvit. Uplynuly dvě dlouhé hodiny. Oba zajatci byli vyvlečeni z chaty a dopraveni před náčelníka, který seděl v kruhu svých bojovníků. Do hlubokého ticha promluvil Železné srdce k Jeremiášovi, Gedeona neuznal za hodna pohledu. „Kdo uhodí indiánského bojovníka do tváře, dopouští se urážky, která může být smyta jen krví. Tento muž zemře. Tak rozhodla porada apačských mužů. Tebe chtěli usmrtit rovněž, ale já jsem promluvil a zachránil jsem tě před jejich hněvem. Budeš svědkem trestu a pak můžeš jít zpátky k svým svatým.“ Apačové nedovolili zajatcům říci něco na svou obhajobu. Přivázali Gedeona ke stromu a zastřelili ho. Náčelník si omočil prsty do jeho krve a přejel si jimi po tváři. Jeho čest tím byla očištěna. Jeremiášovi nacpali bojovníci do kapes jídlo, odnesli ho přes most a pustili ho na svobodu. Když ho zbavili pout, beze slova vykročil, přebrodil potok a sestupoval podle něho do kaňonu. Zastavil se, až když byl z dohledu. Zahrozil směrem k vesnici a zvolal: „Běda vám! Má pomsta vás nemine. A bude strašná.“ Ohmatal kapsy plné jídla a s radostí zjistil, že má stále svůj nůž, který nosil skrytý pod kabátem. Pak se ukryl ve skalní rozsedlině a vyšel ze své skrýše až po setmění. Vrátil se ke třem jedlím a připlížil se až k balvanu, u kterého seděl strážce mostu. Chtěl vyčkat, až vesnice usne, pak hodlal omráčit hlídku a probodnout ji. Před chatami hořely ohně a v jejich záři zahlédl Jeremiáš, že stráž u mostu se znovu vystřídala. Hlídku držel opět mladík, kterého si oblíbila náčelníková dcera. Čas mijel. Ve vsi zhasínaly ohně a ruch umlkal. Konečně se všude kolem rozhostila hluboká tma. Jeremiáš vylezl ze svého úkrytu a plížil se tiše k mostu. Tu zaslechl šepot. Na mostě byli lidé. Mormon se odplazil stranou a čekal. Náčelníková dcera, krásná Intahtisle přišla na večerní schůzku. Nebylo to poprvé, co se milenci takto scházeli. Aby je nikdo ze vsi nepřekvapil, nezůstávali u mostu, ale sedávali na měkkém mechu v dolíku u tří jedlů. Bylo to sice proti rozkazu, ale to malé porušení povinnosti nemělo žádný význam. Vždyť most ani stráž nepotřeboval. Apačové z kmene Kočisů žili v té době se všemi sousedy v míru a v dobré vůli. A i kdyby nějakému nepříteli napadlo plížit se k mostu, musel by napřed stejně projít kolem nich, tak asi uvažoval zamilovaný Indián. Jeremiáš se plížil za mladou dvojicí, a když je viděl zabráně do důvěrného hovoru, odplazil se zpátky k mostu. Přešel na druhou stranu, vytáhl křesadlo a poklekl do vysoké suché trávy. Zakřesal, vyskočila jiskra a suchá tráva se vzňala. Požár se rychle šířil. Potravu měl dost – po horkém létě bylo všechno vyprahlé, sežehlé. Jeremiáš rychle přešel houpající se most. Sotva byl na druhé straně, začal přezávát mostní lana. Bizoní kůže byla tvrdá a dlouho vzdorovala jeho noži. Konečně bylo poslední lano vedví a visutý most sjel do propasti. Jediná cesta k záchraně byla Apačům odříznuta. Požár už zachvátil první stromy, ale ves stále ještě tvrdě spala. Jen psi zděšeně štěkali a zoufale vyli. Jeremiáš, přitisknutý k balvanu, pozoroval své dílo s divokou radostí. Černé oko a její milenec seděli obrácení zády k vesnici a ničeho si nevšimli. Teprve ten vytrvalý štěkot je upozornil na něco neobvyklého. Vstali a utíkali k mostu. Když spatřili moře plamenů, které už začalo rudě barvit oblohu, zděšením strnuli. První se vzpamatoval mladík. Rozběhl se s očima upřenými na požár a po paměti skočil na most. Z hrdla se mu vydral strašný výkřik, když pod nohama ucítil černé prázdno. Intahtisle se při tom výkřiku zarazila v běhu na samém okraji propasti a s vatřeštěnými očima zírala na místo, kde měl být most. Ale šklebila se na ni jen propast. Tu stanul vedle ní Jeremiáš, ve svém černém kabátě podobný krkavci. „Ženicha máš už v pekle!“ zasípal. „Tvůj kmen se tam octne co nevidět. A tobě tam pomohu taky!“ A chystal se ji srazit do hlubiny. Avšak v Černém oku se náhle vzbouřila indiánská krev. Dívka uskočila a prudce do Jeremiáše vrazila. „Táhni do pekel sám, netvore!“

vykřikla. Kazatel ztratil rovnováhu, bezmocně rozhodil ruce a s výkřikem, při kterém stydla krev, se řítit střemhlav do propasti. Intahtisle se sesula k zemi. V němém zoufalství se dívala chvíli do černé hlubiny, ve které zmizel mladý Apač, chvíli na požár, který už obepnul rudým pásem celou plošinu. Mezi plameny se míhaly černé body – lidé, děti, zvířata bezradně pobíhali v marné snaze najít cestu k záchraně. Nikde pro ně nebylo spásy. Ze tří stran zela propast a skalní stěna vzadu byla hladká a kolmá. Štěkot psů a křik lidí stále víc slábl, až bylo slyšet jen je- diný hlas – hukot ohně, který připomínal vzdálené vlnobití. Stromy planuly jako pochodně jasnými plameny, ale oblaka palčivého dýmu, která se převalovala nad požářištěm, pomalu dusila jejich plápol. Slehající jazyky pohasínaly do rudých oharků, do jisker doutnajících v popelu. A potom vše zakryla svým pláštěm noc – čpavá a dusivá noc smrti. Když ráno slunce ozářilo tu zkázu, seděla náčelníkova dcera stále ještě na též místě. Její bolest neměla slov, ani slz, ani vzdechů. Chraplavý skřek supu ji vytrhl z její strnulosti. Vstala a vrávoravě vykročila. Minula pramen, vlekla se stezkou až na dno kaňonu. Našla roztržité tělo nešťastného strážce. Vedle něho ležel mormonský kazatel. Usedla k těm mrtvým tělům a zůstala tak bez hnutí celý den a celou noc. Dalšího dne se zjevila průsvitná jako přízrak na estanci del Trigo. Jednotvárně, zdánlivě beze všeho pohnutí vyprávěla tam, co se přihodilo. Nabídl jí jídlo a pití. Jen zavrtěla hlavou. Nechtěla ani jíst, ani pít. Odmítla každou útěchu. Odešla a víckrát už ji nikdo neviděl. Od té doby se říká kaňonu, přes který vedl visutý most, kaňon Kočísů a skále nad ním Peña del Asesinato.

SYNOVÉ UPSAROKŮ

1/ INDIÁNSKÁ MATKA

Můj rudý bratr Vinnetou, náčelník Apačů, a já jsme se vraceli z návštěvy Šošonů. Naši přátelé nás doprovodili až k řece Bighorn, kde začínalo území Upsaroků, Vraních Indiánů, s nimiž byli na válečné stezce. My jsme pak pokračovali v cestě stále na východ k horám Bighorn Mountains a dál do Black Hills. My, to znamená Vinnetou, veselý Dick Hammerdull, nemluvný Pitt Holbers a já. Cesta nebyla bez nebezpečí. Nehledě na neschůdný terén musili jsme se mít na pozoru jak před Upsaroky, kteří tu měli svá loviště, tak před Siouxy kmene Ogallalla, jejich úhlavními nepřáteli, kteří ani k nám nechovali city laskavější, ačkoliv jsme jim nikdy neublížili. Sotva deset mil od řeky jsme na břehu potoka, který se do ní vléval, narazili na místo, kde byla tráva v okruhu asi padesáti metrů slehlá a zdupaná. „Copak, copak?“ zeptal se Dick Hammerdull. „Podle mě je to opuštěné tábořiště. Co říkáš, Pitte Holbersi, moudrá hlavo?“ „Svatá pravda, milý Dicku, někdo tu tábořil.“ „Tak se na to půjdeme pořádně kouknout.“ Slezli jsme s koní a podrobili jsme místo pečlivé prohlídce, ale dlouho bezvýsledně. Až nakonec Vinnetou vyrazil hlasitě uff! na znamení, že něco našel. Byla to kapička modré masné barvy. Ale nám pověděla všechno, co jsme potřebovali. „Modrá, ehml!“ zabručel Dick. „Indiáni se tu malovali válečnými barvami. Jenže podle té barvy nepoznáme, ke kterému kmeni patřili.“ „Neřekl bych,“ poznamenal jsem. „Válečné barvy jsou tmavé, střední a světlé. K tmavým patří černá a modrá, ke střed- ním zelená a červená, k světlým bílá a žlutá. Tuhle tmavomodrou užívají jako tmavou barvu jedině Upsarokové. Tábo- řili tu tedy oni.“ „Well, to je fakt. Jsem to hlupák, že mi to hned nenapadlo. Nemám pravdu, Pitte Holbersi, moudrá hlavo?“ „Každý zná nejlíp sebe. Když myslíš, že jsi hlupák, nebudu ti to vyvracet, milý Dicku!“ řekl na to dlouhý Pitt. „Je hloupost a hloupost. Ta moje se vždycky vyrovná tvé chytrosti, pamatuj si. Nikdo není vševědoucí a splést se může každý, vidíte, Mr. Shatterhande?“ „Nikdo nemůže vědět všechno, hlavní je správně využít toho, co víme. Zejména tady v pustině, kde chybný krok může člověka stát život.“ „Teď tedy víme, že tu přespalí Upsarokové, a tím to hasne.“ „Vážně, Dicku?“ Podíval jsem se na Vinnetou, ale ten nerad dlouho mluvil a přenechal vysvětlování mně. „Podle stavu tábořiště soudím, že tu nocovalo asi dvě stě bojovníků. Poblíž jistě najdeme místo, kde měli koně. Stopu koní k tábořišti a zpět už není vidět, tráva se narovnála, kdežto tady na tábořišti je ještě slehlá. Z toho vyplývá, že Upsarokové tu tábořili už přede dvěma dny. Jeli ze svých lovišť na severu na jih, zřejmě proto, aby přepadli Ogallally. Mají před námi dvoudenní náskok, nemusíme se bát setkání s nimi. Spíš se možná střetneme se Siouxy.“ „Proč myslíte? Jak to?“ vyhrkl Dick. „Prozradilo mi to tábořiště. Nevidím tu žádný popel, Upsarokové nerozdělali ohně. Obávali se Siouxů. Asi jim jejich zvědové přinesli zprávu, že jsou na válečné stezce. Žádný náčelník nezačne tažení, pokud mu zvědové nepřinesou zprávy o pohybech nepřítele. Jenže od Chřestýších hor vedou k Upsarokům dvě cesty, jedna tudy podél řeky, druhá vrchem přes kopce. Je sice méně schůdná, zato bezpečnější. Podle mne jdou Siouxové po ní, ale Upsarokové se pustili podle řeky, a tak jim Siouxové uniknou, pustí se na sever a přepadnou jejich nechráněná le-žení. Proto odtud až k Bighornu musíme být pořád ve střehu. Co tomu říkáte, Dicku?“ „Hm, hm! Máte oči jako ostříž.“ Vinnetou se zatím prošel podél potoka a teď ho přerušil: „Dívat se nestačí, nutno myslet. Můj bratr má pravdu. Našel jsem místo, kde měli koně. Bylo jich asi dvě stě. Jsouli Ogallallové chytří, půjdou přes hory. Musíme si pospíšet, abychom se jim vyhnuli.“ Nasedli jsme na koně a vyrazili jsme vpřed. To se stalo odpoledne. Navečer jsme narazili na stopu dvou koní jedoucích ze severu. Jeli jsme savanou řídce porostlou keří, které bránily v rozhledu. Stopa byla čerstvá, sotva nějaké tři čtyři hodinky stará. Nijak zvlášť jsme se jí nezabývali, ani jsme ji nemínili sledovat. Už jsme se chtěli rozjet, když jsme mezi dvěma keří zhlédli jezdce. Byla to Indiánka. Lekla se nás, obrátila koně a zmizela. Co tu chtěla squaw? To jsme se musili dozvědět. Vinnetou se za ní tryskem rozjel. Za dvě minuty se vrátil a vedl jejího koně za uzdu. Pohledem mě vyzval, abych se ženou promluvil. Byla sotva třicet let stará. Seděla na koni zpřímá a hrdě jako muž. Byla čistě, pěkně ustrojená v indiánském kroji. Ani hnutím brvy neprozradila, že by se nás snad bála. Jela zřejmě sama, to jsem uhlodl z náčelníkova chování, proto jsem se ani nezeptal, kdo ji provází, a řekl jsem rovnou: „Nebývá zvykem, aby se squaw vzdálila bez ochrany tak daleko od tábora. Co vedlo mou rudou sestru k tomu, aby tak učinila? Neřekne mi své jméno?“ Odpověděla mi a oči jí hrdě zářily. „Myslí si bílý muž, že všechny squaw jsou stejně bojácné? Vidím tři bledé tváře a s nimi jen jednoho rudého muže. Máte v očích poctivost. Nepodobáte se jiným bledým tvářím, které mají na jazyku dobrotu a v srdci lež a nenávist. Jsem Ninorinča--ota, squaw náčelníka Upsaroků Namduškasapy, Černého hada.“

Ninorinčaota znamená mnoho žen. Podle jména se dalo soudit, že si jí její Černý had neobyčejně váží. „Vypravila ses za ním?“ Zarazila se a po chvilce odpověděla: „Proč si myslíš bílá tvář, že jedu za náčelníkem? Jak ví, že není doma ve svém ležení?“ „Vím, že se vydal s houfem bojovníků na výpravu proti Siouxům. Jel tamhletudy podle řeky proti proudu. Jestliže má sestra putuje za ním, je na špatné cestě.“ „Opravdu?“ „Určitě. Když pojedíš tudy dál, střetneš se s Ogallally. Varuji tě.“ Údiv na její tváři vystřídal zděšení. Zeptala se kvapně: „Copak Siouxové překročili Chřestýší hory a jedou sem?“ „Podle všeho ano.“ „Znáš je? Jste jejich přátelé?“ „Chceme žít v přátelství se všemi lidmi, s bílými i rudými. Jenže Siouxové se proti nám zarputili. Nenávidí nás. Lekla ses. Díváš se na mne zkoumavě. Máš nějaké přání? Povím ti, kdo jsme. Snad k nám budeš mít větší důvěru. Tento zde je Vinnetou, náčelník Apačů, já jsem...“ „Old Shatterhand!“ vpadla mi do řeči. „Kde je Vinnetou, tam je jistě i Old Shatterhand. Vid', že jsi Old Shatterhand?“ „Ano.“ „Jste naši nepřátelé. Ale já se vás nebojím. Vinnetou a Old Shatterhand jsou příliš hrdí, než aby vztáhli ruku na ženu.“ „Nejsme nepřátelé Upsaroků.“ „Ale vždyť je to pár měsíců, co vás naši bojovníci pronásledovali až k Hadí řece.“ „Máš pravdu. Ale my jsme jim nic zlého neudělali. A nechováme vůči nim hněv.“ Její zrak se dotkl mimoděk stopy, kterou zřejmě doposud sledovala, potom se rozhodla. „Chci vám důvěřovat a svěřím vám svou starost. Nevím, jak bych ochránila své chlapce. Vinnetou a Old Shatterhand nedopustí, aby moji synové jeli na smrt.“ „Tak ty nejedeš za náčelníkem, ale za syny. Hrozí jim nebezpečí?“ „Když Ogallallové pojedou touto cestou, hrozí mým dětem záhuba docela jistě. Uff! Uff! Má ústa by měla střežit tajemství válečné výpravy našich bojovníků, ale chci zachránit své syny. Upsarokové se dozvěděli, že Siouxové se vydali na pochod, aby zaútočili na naše ležení. Namduškasapa s dvakrát sto muži jim šel vstříc. Říkal že půjde touhle cestou.“ „Asi ho něco přimělo k tomu, aby změnil svůj úmysl. Synové za ním ujeli tajně, co?“ „Jak to můj bílý bratr uhodl?“ „Jak jsou staří? Mají již jména?“ „Je jim teprve čtrnáct a patnáct let, ale touží horoucně po tom, aby už byli přijati mezi bojovníky. Proto se pustili za ná- čelníkem den po jeho odchodu. Vzbudila jsem se ráno a oni již byli pryč. Zmizeli i jejich koně. Hledala jsem je, až jsem přišla na stopu, která mi prozradila jejich záměr.“ „A proč jsi za nimi jela sama? Proč jsi za nimi neposlala některého bojovníka?“ „Náčelník je prchlivý a ve svém hněvu právě tak neúprosný jako medvěd grizzly. Před trestem by je neochránil nikdo, jen já. Vzala jsem si na cestu kus masa, vyšvihla se na koně a rozjela se za nimi, dřív než uplynula doba, které vy běloši říkáte minuta. Držela jsem se jejich stopy a těšila jsem se, že je dnes dostihnu. A teď slyším, že moji synové nespěchají za otcem, nýbrž za nepřáteli. Musím za nimi, než bude pozdě.“ Pobídla koně, strach ji hnál vpřed. Dorozuměli jsme se s Vinnetouem jediným pohledem a rozjeli jsme se za ní. Když jsme ji dohnali, řekl jsem jí: „Vrať se domů! Pojedeme místo tebe po stopě a ujmeme se tvých synů.“ „Uff!“ odpověděla. „Myslíte, že nic nesvedu? Jsem matka a musím něco podniknout k záchraně svých dětí.“ „Dobře. Zůstaň s námi. Ale dovol nám, abychom jednali za tebe. Nemáš zkušenosti a místo spásy jim přineseš záhubu.“ „Tak Vinnetou a Old Shatterhand chtějí opravdu jet se mnou?“ „Ano.“ „Ale když padnete Ogallallům do rukou, přiváží vás ke kůlu a umučí.“ „Zkoušeli to už několikrát, a nikdy se jim to nepodařilo.“ „Jste dobří lidé, dáváte život v sázku pro dva chlapce kmene, jehož bojovníci vás chtěli usmrtit. Ale myslíte, že je naděje? Že zachráníte moje syny?“ „Ano. Ještě je Siouxové nemají. A i kdyby jim nakrásně padli do rukou, osvobodíme je.“ Zatímco jsem hovořil s Indiánkou, náš houfek se uspořádal: v čele jel Vinnetou, pak já a žena, za námi Hammerdull a Holbers. Slyšel jsem, jak tlustý poznamenal k dlouhému: „No tohle! Napřed se ženeme, divže koně nestrháme, abychom se Siouxům vyhnuli, a teď se jim dobrovolně vrháme do tlamy. Co tomu říkáš, Pitte Holbersi, moudrá hlavo?“ „Já neříkám nic. Jedeme s sebou a dost.“ „Tak tedy jedeme s sebou a dost. Jestli to přežijem, na tom nezáleží! – Podívej se na Vinnetoua.“ Apač právě zarazil svého koně a seskočil. Pokynul nám, abychom ho následovali. Před námi byla hradba hustých vysokých křovisek a za nimi nevelká prerie, asi půl anglické míle dlouhá. Na protější straně ji vrobil les. Na jeho okraji jsme spatřili houf jezdců. Zrovna sesedali s koní a chystali se rozbit tábor. Však také bylo načase: slunce už zapadalo za obzor. Byli to Siouxové, přesně jak jsme předpokládali. Hammerdull si je prohlédl a prohlásil: „Panečku, je jich jenom dvě stě. Ti se asi leknou, až přes ně klopýtne. Zaútočíme přece na ně, Mr. Shatterhande, nebo ne?“ „Samozřejmě že zaútočíme,“ odpověděl jsem. „Musíme jim vyrvat ty dva chlapce.“ „Můj bílý bratr si myslí, že děti už jsou v moci Ogallallů?“ řekla kvapně squaw. „Jistě. Jsou na jejich stopě. Kdyby nebyli chytily ty, od nichž stopa pochází, nikdy by se tu neutábořili. Cítí se zcela bezpeční a ani je nenapadne, že by stopu mohl sledovat ještě někdo jiný.“ „Domnívá se Old Shatterhand, že se nám podaří je osvobodit?“ „Doufám. Musíš být trpělivá. Dokud se nesetmí, nemůžeme nic dělat.“ Uvázali jsme koně a usedli k nim. Ale žena nemohla ovládnout svůj neklid, stále poposedávala, vstávala, přecházela. By- lo to pochopitelné, ale přece jen jsem si dělal starosti: co kdyby ženino ovládnání mělo selhat i později, v rozhodném okamžiku? Budeme ji muset hlídat, ustanovil jsem se v duchu. Hammerdull se těšil jako dítě na nadcházející dobrodružství. Mnul si ruce a předem se zajišťoval: „Ne abyste, Mr. Shatterhande, zase všechno provedl sám. Nelíbí se mi hrát pořád jen roli diváka.“ „Jak to zařídíme, ještě nevím, to záleží na postavení zajatců,“ odpověděl jsem. „Postavení nebo položení, na tom mi nesejde. Ty dva Upsaroky z něho musíme zkrátka dostat, vid', Pitte Holbersi, moudrá hlavo?“ „No, když myslíš, já jsem pro,“ zabručel dlouhý Pitt. Vinnetou ležel v trávě a klidně naslouchal. Jeho krásná bronzová tvář byla nehybná. Neměl ve zvyku plýtvat slovy tam, kde měly hovořit činy. Čas plynul. Nastala černá noc. Nebe se zatáhlo a jen občas prosvítlá mezi mraky hvězdy. To byla naše chvíle. Oklikou jsme přejeli prérii až k lesu a zastavili jsme se tak daleko od tábora, že nás Siouxové nemohli ani slyšet, tím méně spatřit. Podle vysokých jasných ohňů jsme viděli, že se cítí zcela bezpeční. Uvázali jsme koně a pak jsem řekl oběma přátelům: „Já a Vinnetou teď půjdeme na zvědy. Pušky necháme u vás. Vy se odtud za nic nevzdalujte a čekejte, až se vrátíme. Hlavně dávejte pozor na ženu. Ne aby vám utekla a šla za námi. Špatně by to dopadlo s námi všemi.“ Plížili jsme se opatrně podél lesa k Ogallallům. Nemohli jsme se dostat až těsně k nim, protože v polokruhu kolem tábora byli přivázáni koně, kteří by nás svým řčením a frkáním mohli prozradit. Ale tváře Indiánů rozsazených kolem ohňů jsme viděli jasně. Byli jsme zvědaví, kdo výpravu vede, protože všechny náčelníky a význačné bojovníky Siouxů jsme znali. Ale byli to skoro samí mladíci. Konečně jsme zahlédli jednoho stařešinu. Jmenoval se Tančanhonska, Dlouhé tělo, a říkalo se o něm, že je to moudrý muž; proto také býval přibírán k poradám, i když měl jen hodnost podnáčelníka. Seděl u ohně s

jediným mužem. Byl to kupodivu běloch, kostnaté rozložené postavy, s býčí šíjí a sveřepou tváří. Nikdy předtím jsme ho neviděli. Vedle něho ležel hrubě sešitý pytel z šedé vlčí kůže, zdrhnutý provazem. Trčely z něho dvě tři tyče na prst silné a uvnitř jako by se občas něco převalovalo. Patrně tam bylo nějaké zvíře. Na druhé straně ohniště leželi dva chlapci, svázaní tak pevně, že se nemohli hnout. Siouxové večereli. Zastřelili bizona a teď si nad ohněm opékali kusy masa a okusovali šťavnatou hnědou kůrku. Z toho, že Dlouhé tělo seděl u ohně s bělochem sám, jsme usoudili, že společně velí výpravě. Proč asi tato „bílá tvář“ zavedla Siouxy k Bighorn River? Chtěl se pomstít Upsarokům? Co asi slíbil Ogallallům za jejich pomoc? Abychom zaslechli, co si ti dva říkají, propížíli jsme se bez ohledu na nebezpečí mezi koni a skryli jsme se za malinové houšti na krok od nich. Běloch, který se živil na plná ústa, konečně otřel nůž o rukáv a řekl k Tančanhonskovi: „Tak, a teď bychom se měli podívat na ty Upsaroky. Nenamítá proti tomu nic můj rudý bratr?“ Sioux něco souhlasně zamručel a běloch pokynul dvěma Indiánům, aby zajatcům uvolnili pouta a posadili je. Pak chlapce oslovil: „Vy tedy jste synové toho psa Namduškasapy. Znáte mě?“ „Ano,“ řekl starší hoch. „Kdo jsem?“ „Jsi Folder. Býval jsi agentem rudých mužů. Ale bílý otec ve Washingtonu tě vsadil do vězení, protože jsi je šidil a okrádal. Vrátil ses a stal se z tebe zloděj koní a vrah. Otec tě přistihl, když jsi mu ukradl pět koní. Na takový čin je trest smrti. Ale naše matka se za tebe přimluvila, a tak tě potrestali jen výpraskem a vyhnali tě.“ Tak to tedy byl ten proslulý darebák, který odíral rudochy tak okatě, že ho odvolali a potrestali několika lety vězení. Zřejmě přemluvil Siouxy k tažení, aby se pomstil za utržený výprask. Zašklebil se na chlapce a řekl: „Na to, že jste štěňata, štěkáte už pěkně nahlas. Ale já vám už zavřu ústa. Ano, váš otec, ten prašivý pes, mě dal zmrskat. Přisahal jsem mu pomstu. Ale nenadál jsem se, že budu mít to štěstí, že mi padnou do rukou jeho spratkové. Co tu hledáte, usmrkanci? Proč jste nezůstali sedět doma u mámy?“ „Nemáme ještě jména, vydali jsme se proto na cestu, abychom se postili o samotě a ptali se Velkého ducha po své medicíně.“ To byla chytrá odpověď. Chlapec neprozradil, že Upsarokové vytáhli proti Siouxům. Folder byl tak neprozřetelný, že mu uvěřil. Zacenil se. „Už nemusíte Velkého ducha obtěžovat. Já sám vám dám vaši medicínu. Tady je.“ Rozvázal řemen, kterým byl svázán kožený pytel, a zvolna vytáhl tyčku. K ní byl přivázán veliký chřestýš. Zamával s ní posměšně a řekl: „To je výborná medicína. Tady v tom vaku mám asi půl tuc- tu těch potvůrek. Pochytil jsem je vlastnoručně v Chřestý-ších horách. Přišli jsme tam na jedno místo, kde jich bylo tolik, jako by se tam konal chřestýší sněm. Vzhledem k tomu, že se váš tatíček nazývá Černý had, napadlo mi, že by bylo vtipné, kdyby sešel ze světa hadím jedem on i jeho rodinka. Je to od vás milé, že jste za mnou přišli sami od sebe. Zítra ráno za svítání svázu hadí plémě Upsaroků s chřestýši, to bude divadýlko.“ Vstal a přidržel chřestýše, který zuřivě syčel, tak těsně k chlapcům, že se zdálo, že je had musí každým okamžikem uštknout. Náhle mezi keři něco zašustilo a rozlehl se zděšený ženský hlas: „Ne! Ne! Nech je žít!“ Byla to Ninorinčaota; přece jen utekla svým strážcům. Skokem se vrhla k svým dětem a začala je hladit a objímat. „Pusťte je!“ prosila. „Spoutejte mě! Mne dejte hadům napospas! Zemřu ráda místo nich.“ Všichni Siouxové se sběhli kolem ní. Folder zvolal rozradostně: „All devils! To je přece Ninorinčaota, squaw náčelníka Upsaroků! Ženo, kdo tě sem přivedl?“ „Přišla jsem sama po stopě svých synů. Odjeli a nic mi neřekli,“ odpověděla. „Víš tvůj muž, kde jsi?“ „Ne.“ „Kde máš koně?“ „Venku na prérii.“ „To se mi nelíbí. Kluci pryč, squaw pryč; Černý had po nich bude samozřejmě pátrat. Jestli nás některý z jeho zvědů objeví, bude zle. Spoutejte ji!“ „Jen mě spoutejte! Ale děti pusťte!“ prosila. „To jsou nápady! Ty jsi mi zrovna scházela. Hadů je šest. Na každého z vás vyjdou dva. Už se těším na ten cirkus!“ Zachechtal se a schoval tyč s chřestýšem do vaku. Tančan- -honska mu řekl: „Jestli bílý bratr dovolí, vyšlu zvědy.“ „Proč a kam?“ „Squaw možná lhala a nepřišla sama. Možná že se v lese ještě někdo skrývá.“ „Máš pravdu, musíme prohledat les. Ale bylo by to k vzteku, kdybychom musili odtud. Známu tu místočko jako stvořené pro mě malé představení. Je to jáma na kožešiny. Je dost široká a hluboká, sám jsem ji kdysi vykopal, takže...“ Byl nejvyšší čas, abychom zmizeli. Klouzali jsme neslyšně zpět do lesa a pak jsme pospíchali k místu, kde čekali Hammerdull a Holbers. Přijali nás velmi rozpačitě. „Nemůžeme za to,“ tvrdil Dick. „Seděla a mlčela. Najednou vyskočí a je pryč. Vy jste ji neviděli? Běžela za vámi.“ „Siouxové ji zajali,“ řekl jsem. „Honem na koně, musíme pryč. Ženina koně jsme vzali s sebou. Kůň se může na prérii snadno zatoulat, ztratí-li se, není to důvod k podezření. Ujeli jsme asi půl míle a zastavili jsme se až na místě, kde jsme se domnívali, že jsme před zvědy Ogallallů v bezpečí. Když jsme se pak na novém tábořišti natáhli do trávy, zeptal jsem se Vinnetoua: „Kdy se vrátíme?“ „O půlnoci.“ „Máš pravdu. Musíme počkat, až všichni usnou.“ Chvilí mlčel a pak řekl: „Uff! To je zlý člověk. Proč si běloši myslí, že jsou lepší než Indiáni? Podle nich jsou Indiáni divoši, ale žádný Indián by nebyl tak krutý.“ Neměl jsem na to odpověď. Vyprávěl jsem Hammerdulovi a Holbersovi, co se stalo. Když jsem skončil, poznamenal Dick: „Ženská musí vždycky všechno zkazit. Proto jsem se neoženil a taky se neožením. Co tomu říkáš, Pitte Holbersi, moudrá hlavo?“ „Dělej, co se ti líbí,“ řekl dlouhán suše. „Líbí nelíbí, to je jiná věc. Já to neudělám ze zásady. Žen- ská jedna potrhá! Co z toho má? Zachránila ty kluky? Ne! Svázat je dohromady s chřestýši! To je nápad! Brr! To nemůže- me takhle nechat, Mr. Shatterhande, co říkáte? Co budeme dělat?“ „Uvidíme, až přijde čas,“ odpověděl jsem. „Teď se musíme trochu prospat.“

2/ V JÁMĚ

Nepodařilo se nám však usnout. O půlnoci jsme se vydali na cestu. Plížili jsme se jako duchové, ale zbytečně jsme se namáhali, tábořiště bylo prázdné. Kam se Siouxové poděli? Na opuštěných ohních ještě dýchali oharky. Zapálili jsme pár větví, které nám posloužily jako pochodně. V jejich světle jsme objevili, že stopy vedou napříč prérií. Ogallallové pokračovali ve svém tažení. „Uff!“ řekl Vinnetou. „Squaw jim asi ve svém strachu prozradila, že není sama. Vyhrožovala Siouxům, že na ně přijdeme a že ji i děti zachráníme. Ogallallové rychle odtáhli, abychom jim nepřekazili jejich plány a nevarovali Upsaroky. Pojedeme za nimi.“ Souhlasil jsem. Nasedli jsme na koně a jeli nazpět touž cestou, kudy jsme přijeli. Protože jsme už cestu znali, mohli jsme jet vzdor tmě dost rychle, jistě rychleji než Indiáni, kteří tudy jeli poprvé. Zastavili jsme se na místě, kde jsme potkali squaw, počkali jsme, až se rozední, a pak jsme se rozešli na všechny strany, abychom pátrali po stopách. Za deset minut jsme se měli zase se- jít. Nenašel jsem nic a Hammerdul a Holbers také ne.

Vinnetou měl větší štěstí. Vydali jsme se po stopě, kterou objevil, s největší opatrností, neboť byla sotva čtvrt hodiny stará. Rovinu vystřídaly kopce. Projeli jsme lesem a dostali se na holou strán, na pravé straně ohraničenou bušem. Siouxové stoupali vzhůru k vrcholku, na kterém se rýsovaly košaté stromy. Proti svahu bylo Indiány dobře vidět. Potěšilo nás, když jsme zjistili, že oba vůdcové jedou spolu, a navíc značný kus za ostatními. Vzápětí jsme se vyděsili: ani žena, ani její synové v průvodu nebyli. „Musíme se vrátit!“ zvolal jsem. „Siouxové je hodili do jámy s hady, než vyrazili na pochod. Ale kde je ta jáma? To nám musí říct Folder. Zajmeme ho. A Tančanhonsku s ním. Na kopci je předjedeme. Teď uhněme vpravo do křovin, aby nás neviděli.“ Vinnetou uvažoval stejně jako já. Ani nevyslechl má slova do konce. Vyrazil tryskem a my za ním. Keře se za námi jen míhaly. Tam, kde začínalo prudké stoupání, jsme se zastavili. Koně a pušky jsme světili Hammerdulovi a Holbersovi a začali jsme šplhat k stromům na temeni kopce. Postupovali jsme rychle, ale ne překotně, abychom nepřišli na vrchol bez dechu. V půli srázu jsme zabočili do lesa směrem k velké skále, pod kterou vedla stezka. Sotva jsme se skryli, zaslechli jsme Siouxe. Nechali jsme je minout. Po chvíli se objevili oba vůdci. Vinnetou zašeptal: „Ty bělocha, já náčelníka!“ Vystoupili jsme z úkrytu, rozběhli jsme se, skokem jsme se vyšvihli na jejich koně: ruka na ústa, rána do spánku, a jezdci se skáceli v bezvědomí do naší náruče. Ostrým trhnutím jsme zastavili koně a shodili omráčené na zem. Seskočili jsme, rozvinuli jsme svá lasa, přivázali zajatce na koně jako žoky a koně za uzdu svedli s kopce. Všechno se událo bleskurychle. Uplynula sotva čtvrt hodinka, když jsme dorazili k našemu stanovišti. Vyjeli jsme. Po dost dlouhé době jsme zpozorovali, že se zajatci probírají. Zastavili jsme koně. Když si zajatci uvědomili své postavení, nemálo se ulekli. Indián mlčel, Folder klel. Namířil jsem na něho revolver. „Ničemo! Kde je jáma, kam jsi hodil squaw Upsaroků a její děti? Jestliže jim hadi seabemíh ublížili, udeřila tvá poslední hodinka, to ti říkám já, Old Shatterhand.“ „Jáma? Hadi?“ koktal, jako by nerozuměl. „Mlč a veď nás! Sice navždycky zapomeneš, žeš žil.“ Snad by se byli dál zpěchovali, ale upřený pohled Apačův měl větší sílu než má slova. Jeli jsme dále, ale jinou cestou, než prve, abychom ztížili Siouxům pronásledování, poněvadž se dalo čekat, že sotva zpozorují zmizení svých vůdců, začnou po nich horlivě pátrat. To mělo taky jednu dobrou stránku – totiž tu, že vpád na území Upsaroků byl odložen, neli nadobro zmařen. K osmé hodině ranní jsme dorazili na původní tábořiště Ogallallů. Vyzval jsem Foldera, aby nám ukázal, kde je žena s dětmi, ale on mi na to řekl zpupně: „Jsem nevinný. O žádné squaw, a tím méně o jejích dětech nevím. Zato jsem slyšel vykládat, že Vinnetou a Old Shatterhand nikdy nesoudí bez důkazů.“ „Vaše škoda. Kdybyste se byl přiznal, mohl jste se nadít slitování. Včera večer jsme byli schovaní tamhle v tom křoví. Najdeme si ztracené bez vás. Nechce být aspoň Tančanhonska upřímný?“ Sioux zavrtěl hlavou a řekl hrdě: „Tančanhonska nebojuje s ženami a s dětmi. Bude mlčet.“ „Dobrá, začneme hledat sami.“ Ovšemže vedly z tábora k jámě stopy. V noci jsme je přehlédli, ale teď se stačilo podívat, a uviděli jsme stopu, která vedla napřed podél lesa a pak zmizela v buši. Byly to stopy lidských nohou a dvou koní. Siouxové patrně nechali dva bojovníky jako stráž. Už jsme chtěli varovat ostatní, aby postupovali opatrně, když jsem zahlédl za stromem vyčnívat špičku mokašinu. Skočil jsem tam a uviděl jsem staršího z obou chlapců. Díval se na mne se zoufalým odhodláním. V ruce držel nůž. „Ty jsi syn náčelníka Upsaroků?“ zeptal jsem se ho. „Já jsem Old Shatterhand a to je Vinnetou, náčelník Apačů. Kde je tvá matka a bratr?“ „Uff!“ zvolal hoch radostně. „Old Shatterhand a Vinnetou! Matka říkala, že nás chcete zachránit. Jenže ona umře. Hadi ji uštkli. Šel jsem natrhat nové hojivé listy, protože těch několik bylinek, které jsme našli u jámy, nestačí.“ V očích mu stály slzy. „Veď nás!“ vyzval jsem ho. „Třeba jí ještě můžeme pomoci.“ „Ne, matka zemře,“ řekl chlapec. „Ale já ji pomstím. Zemře, třese se na celém těle, chvílemi leží už jako mrtvá, a zase se vzchopí. Místa, kam ji hadi uštkli, jsou černá a nateklá. Ale já ji pomstím.“ Ušli jsme asi dvě stě kroků, když jsme uslyšeli v dálce ženský hlas, který zpěvavě naříkal, jakoby z hloubi nějaké jeskyně. Udělali jsme ještě několik kroků, prodrali jsme se hustým mlázím a stanuli jsme na kraji čtvercové jámy. Byla asi třiapůl metru hluboká a dva metry široká, vybedněná tvrdým dřevem na ochranu proti vlhku a zavalení. Příklop byl rovněž dřevěný, mechem obložený, ale teď ležel stranou. Takové jámy si stavějí lovci a ukládají do nich ukořistěné kožešiny, než přijde čas k odvozu. Opodál byli uvázáni dva koně, o strom se opíraly dvě pušky a ze dvou suchých snětí visely dva čerstvé skalpy. „Či jsou to skalpy?“ „Našich strážců. Budu Old Shatterhandovi a Vinnetouovi všechno vyprávět,“ řekl chlapec a oči mu zasvítily. „Ale napřed je prosím, aby pomohl matce.“ Podívali jsme se do jámy: první nám padl do oka zlomený smrček, který posloužil chlapci jako žebřík. Pak jsme uviděli na dně ležet squaw. Škubala sebou v křečích a těžce oddychovala. Její hlavu držel v klíně mladší chlapec. Slzy mu tekly po tvářích. V protějším koutě leželi tři velcí chřestýši. Byli mrtví. Skočili jsme dolů. Jako tak často měli jsme s Vinnetouem stejnou myšlenku. Nepřikročili jsme k ženě, ale k hadům a bedlivě jsme je zkoumali. Byli uškrceni. Plazi byli skoro dva metry dlouzí a kolem hlavy měli mnoho drobných otvůrků, jako by je někdo popíchal ostrou jehlou. Přikývl jsem spokojeně a Vinnetou mi odpověděl úsměvem. Nebylo třeba slov. Teď jsme se teprve obrátili k ženě. Křeče sice poněkud polevily, ale byla v bezvědomí. Na lýtkách, na předloktích a na rukou měla stopy po uštknutí. Okolí ran bylo zduřelé a promodralé, ne však černé, jak říkal hoch. Zvedli jsme nebožáčku co nejvýš a Hammerdul a Holbers ji vytáhli z jámy ven. Pak jsme vylezli i my dva s chlapcem. Obrátil jsem se k Folderovi, který spolu s Tančanhonskou ležel spoutaný vedle jámy. „Kde jsou ostatní tři hadi?“ „Pytel má u sebe jeden Sioux,“ řekl. „Schoval sis je pro náčelníka Upsaroků, vid? Jenže ses přepočítal. Uštknutí squaw nezabijí, protože v nich bylo málo jedu. Hadi, namačkaní v pytli, kousali jeden do druhého, a tím se vyčerpali. Tvoji vinu to ovšem nemenší.“ „Nepovídejte!“ odsekl mi. „Neplet' se do mých věcí. Já si to s rudochy rozdám sám a nepotřebuji vás, abyste mi tu dělal soudce. Nebud'te bláhový a pusťte mě.“ „Obávám se, že to nebude tak hned. Však budeš ještě rád, že nad tebou někdo chce držet soud. Nezasloužíš si to ani ty, ani tvůj společník.“ „Soud? To je mi smrt milejší.“ „Dobře. Budu si to pamatovat. My dva jsme spolu domluvili.“ Zatímco jsme čekali, až se žena probere z mdlob, vyprávěl nám chlapec, co se večer a v noci přihodilo. Nejdříve hledali Siouxové ženiny společníky, ale marně. Žena nepřestávala úpěnlivě prosit o život svých dětí. Hrozila, že se její muž pomstí, a když to vzbudilo u Foldera hurónský smích, byla ve svém zoufalství tak neopatrná, že jim prozradila, že jsme nablízku my. Účinek se dostavil vzápětí, jenže jiný, než doufala. Bez prodlení ji dopravili i s dětmi k jámě, sejmuli příklop a hodili dovnitř tři chřestýše. Pak spoutané zajatce svrhli k nim. Folder se hned nato vydal se Siouxy na pochod. Měl z

nás strach. Zamýšlel přepadnout tábor Upsaroků, podpálit ho, co nejvíc lidí pobít a náčelníka zajmout. Zajatce chtěl dovést až k jámě a připravit mu stejný osud jako jeho ženě a dětem. Ale i strážci z nás měli strach. Myslili si, že se někde skrýváme, a jen se rozběhlo, vydali se nás hledat. V jámě se chlapci přikrčili do kouta a matka s divokou silou zoufalství rozkousala řemeny, kterými měla svázané paže, a když se jí to podařilo, chytla napřed jednoho hada, po něm druhé- ho a třetího a holýma rukama je uskrtila. Zdálo se, že je vůči jejich uškutnutí úplně necitelná. Rozvázala ještě s velkou námahou synům pouta a pak se zhroutila. Mrazilo ji, všechno se s ní točilo, žhnula horečkou. Pomalu se rozednilo. Poněvadž strážce nebylo nikde vidět, vylezl starší bratr mladšímu na ramena, vyhoupl se z jámy, zlomil smrček a po jeho pni se pak vyšplhal mladší bratr. Sotva byli oba venku, slyšeli, jak se vrací jeden ze Siouxů. Rychle se skryli. Rudoch asi objevil naši stopu, zjistil, že jsme odjeli, a ulevilo se mu. Uvázal koně, opřel pušku o strom a šel se podívat k jámě. Když tam uviděl jen squaw, polekaně se vztyčil a rozhlížel se. Zatím se starší bratr zmocnil pušky, zamířil na Siouxe a jednou ranou ho skolil. Pak mu vzal skalp a spolu s bratrem odklidil mrtvolu. Potom pušku znovu nabili. Tentokrát se jí chopil mladší bratr, který chtěl rovněž získat skalp. Za chvíli se vskutku objevil druhý Indián, přivolaný výstřelem, a potkal ho týž osud jako jeho druha. Chlapci byli nyní pány bojiště a mohli se starat o matku. Jeden slezl k ní do jámy, druhý šel hledat hadí listy, které hojí uškutnutí. Teď když se dozvěděli, že matka nezemře, byli mladí Indiáni spokojeni: osvědčili se v prvním střetnutí a byli hodni vstupu do řad mladých bojovníků. Už je nestihne otcův hněv. Abychom mohli squaw ulevit v bolestech, potřebovali jsme další léčivé bylinky. Měl jsem dojem, že jsem nějaké zahlédl poblíž tábořiště. Zmínil jsem se o tom Vinnetouovi. Apač chtěl, abych mu to místo ukázal, a tak jsme odešli spolu. Ještě jsme trhali bylinky, když Vinnetou vyrazil hlasitě uff! a skočil mezi stromy. Řídl jsem se podle něho. Spatřili jsme houf jezdců, kteří jeli směrem k nám. Když se dostali tak blízko, že jsme mohli rozeznat jejich válečné barvy, řekl Vinnetou: „Vždyť je to Namduškasapa! Upsarokové nás považují za nepřátele. Zažertujeme si s nimi a dáme se zajmout.“ Vyšli jsme na palouk. Sotva nás Indiáni spatřili, vyrazili válečný pokřik, pádili k nám a obstoupili nás. „Uff! Uff! Uff!“ zvolal Černý had. „Old Shatterhand a Vinnetou! Chopte se jich! Ať okusí naše mučednické kůly!“ Vinnetou si zvolna sedl, vrazil čepel svého nože do trávy a řekl: „Zde sedí Vinnetou, náčelník Apačů. Zakopává můž války do země. Je mír!“ Sedl jsem si vedle něho a obrátil jsem se na Černého hada: „Náčelník Upsaroků pronásleduje Ogallally. Zamířil k ho- rámu Chřestýšům po nesprávné cestě. Teď se vrací, protože našel stopy Siouxů, kteří jsou na cestě do loviště Upsaroků. Ty stopy ho dovedly až sem. Věnujeme Černému hadu svázaného vůdce Siouxů darem. Přijímá-li náš dar, nechť jde po stopě, která zahybá vlevo do lesa.“ „Uff!“ zvolal rudoch. „A co když je to zrada?“ „Už někdy Vinnetou a Old Shatterhand lhali? Nebo zradili? Sedíme zde a dvě stě Upsaroků je kolem nás. Necht' nás usmrtí, zjistí-li, že jsme ti lhali. Najdeš to, co jsem ti řekl, a ještě mnohem víc.“ „Uff! Učiním, co jsi řekl. Ale běda vám, jestli jste mi lhali! Dvakrát sto pušek bude na vás mříť, dokud se nevrátím.“ Sestoupil s koně a šel. Byl příliš hrdý a odvážný, aby si bral doprovod. Jeho lidé však drželi pušky tak, že jsme viděli do hlavní. Uplynulo deset minut, pak ještě deset minut. Náčelník se vrátil. Pokynul rukou a pušky se sklonily. Přistoupil k nám. „Moji bratři měli pravdu; je mír. Považovali jsme Old Shatterhanda a Vinnetoua za nepřátele. Dokázali, že jsou naši bratři. Nasadili život pro mou squaw a mé syny. Vykouříme spolu kalumet míru.“ „Teď ne, později,“ vpadl jsem mu do řeči. „Ogallalové tu mohou být každou chvíli. Nesmějí vás spatřit. Necht' se tvoji bojovníci ukryjí v lese, pak nad nimi snadno zvítězí.“ „Uff! Myslíš, že se vrátí?“ „Určitě. Bud' moudrý a poslechni mě!“ Na jeho pokyn se bojovníci stáhli i s koňmi do lesa. My jsme šli s náčelníkem k jeho ženě a ta v jeho přítomnosti vůči hledně okřávala. Náčelník jí nic nevyčítal a choval se k ní s láskyplnou úctou. Když zaslechla, že se chystá boj, prosila ho, aby se Siouxy jednal po dobrém. Stačí, že přepadení jejich vesnice bylo odvráceno. Vinnetou a já jsme ji v tom naléhání vydatně pomáhali. Když jsme náčelníkovi výmluvně vyložili všechny důvody, které mluvily pro pokojnou dohodu, dal se konečně přesvědčit. Spokojil se s Folderem a s tím, že oba synové ukořistili po skalpu a dostali se přes své mládí mezi bojovníky. Když jsme Tančanhonskovi řekli, že nezůstane v zajetí a že nezemře na kůlu, nechtěl věřit vlastním ušima. Viděl, kolik Upsaroků se skrývá mezi stromy, znal mou henryovku i nebezpečnou stříbrnou pušku Vinnetouovu. Věděl, jakou spoušť by způsobila mezi Siouxy jediná salva. Připadalo mu, že jednáme pošetile, ale chápal, co je pro něj a jeho druhy užitečné. Ochotně přistoupil na naše podmínky. Jen jsme se dohodli, a už se Siouxové objevili na druhém konci prerie. Pustili jsme je dost blízko a pak jim Tančanhonska vyšel vstříc. Byli překvapeni a zarazili své koně. Když k nim došel, shlukli se kolem něho a rozčileně na něj dořicali. „Nějak se nemohou vpravit do nové situace,“ smál se Dick. „Dlouhé tělo zřejmě nemá řečnický talent. Měli jsme tam poslat tebe, Pitte Holbersi, co, moudrá hlava?“ „Nech si ty špatné vtipy,“ zabručel dlouhán. „Víš, že já si na řeči nepotrpím.“ „Otázka nezní, jestli si na řeči potrpíš nebo ne, ale jestli jsi řečnický talent. Nejlepší řečníci nejsou ti, co dlouho mluví. Podívej se, přece se dohodli. Dlouhé tělo se vrací.“ Rozčilení pominulo, Ogallalové klidně nasedli na koně. Jejich vůdce nám ohlásil výsledek porady: „Kdyby Upsarokové byli samotní, nepřivolali by moji bojovníci nikdy k smíru. Ale že znají kouzelnou pušku Old Shatterhandovu, rozhodli se, že odejdou a už se nevrátí. Mohu si vzít svého koně?“ „Ano,“ přisvědčil Namduškasapa. „Ale pamatuj si, že za vámi pošlu zvědy. Dovímli se, že nedodržíte slovo, svolám pětkrát sto bojovníků a vyhladím celý váš kmen.“ Ogallalla učinil pohyb, který mohl znamenat souhlas i výsměch, a došel si pro svého koně. Brzy nato zmizeli Siouxové v lese. Několik Upsaroků dostalo rozkaz jet za nimi a pozorovat je. Jediný, koho toto rozuzlení zdrtilo, byl Folder. Doufal, že dojde k boji a že bude osvobozen. Když se dozvěděl, že ho nečeká nic než mučednický kůl, dal si mě zavolat a prosil mě, abych ho zachránil. Řekl jsem mu: „Tvrdíš jsi, že je ti milejší smrt než soud. Máš, co jsi chtěl.“ „Přece nedopustíte, pane, aby divoši zavraždili civilizovaného člověka?“ „Civilizovaného? Ty říkáš civilizace krádeži, podvodům a taš-kářství? To byl čin civilizovaného člověka, když jsi hladovým a mrznoucím Indiánům zpronevěřil potraviny a šatstvo? A když si to nechtěli dát libit, dal jsi je postřílet! Myslíš, že sis to odpykal dvěma roky vězení? Namduškasapa ti daroval život, třebaže jsi mu ukradl koně. A jak ses mu odvděčil?“ Tu na mne vychrlil takovou záplavu kleteb a sprostých nadávek, až jsem se oťrásl. Odešel jsem od něho beze slova. Teď když squaw nebyla pod mou ochranou, nemohl jsem se o ni starat bez újmy na své válečnické cti – aspoň v indián- ských očích –, a proto jsem se náčelníka jen pozeptal, jak se jí daří. Odpověděl: „Leží klidně a spí. Brzy

se úplně zotaví. Známe šťávy rostlin, které vyhánějí z těla jed i všechny jeho účinky. Až dostihneme svých vigvámů, užijí ji můj bratr zase čilou jako antilopu.“ „Myslíš, že tě tam doprovodíme?“ „Uff! Snad nechcete pohrdnout naším pohostinstvím? To by navždy zhanobilo proslulé jméno Upsaroků!“ A tak jsme jeli s nimi.

O KARLU MAYOVI A JEHO KNIHÁCH

Musím si nejprve vzpomenout na svá školní léta. Vesnická dvojtřídka na Lounsku – v přízemí jsou prvníci, druhá a třetí třída – všichni ostatní v prvním patře. Dole učí šedovlasý pan řídící, nahoře mladá učitelka. Jak to jenom mohli všechno zastat? Hodně jsme zpívali, hráli divadlo, naučili jsme se všemu jako děti ve městě, ba víc. Měli jsme už tenkrát školní pozemek, na něm jsme skutečně hospodařili a sklízeli, učili jsme se roubovat stromy, plést košíky, vyrábět ze dřeva. Ználi jsme spoustu květů, všechny, které v našem kraji rostly. A hodně jsme četli. Jednou v týdnu se knihy ze školní knihovny vyměňovaly. Na stupínku se navršila hromada, dva kluci se postavili vedle a šlo to jako na dražbě. Jeden vyvolával jména spisovatelů a názvy děl, my jsme se hlásili, kdo si chce knížku vypůjčit. Alois Jirásek:

Psohlavci. Jindřich Šimon Baar: Jan Cimbura. Karel Václav Rais: Zapadlí vlastenci. Pomocník vyvolávače zapsal, kdo si co vypůjčil, a tak to pokračovalo, až se celá hromada ze stupínku přestěhovala do našich

brašniček a tlumoků. Ználi jsme zásobu neveliké bibliotéky v naší škole tak dokonale, že vyvolávač sáhl po některém svazku, a než ho vzal do ruky, už napřed jsme odhadovali podle formátu, tloušťky, podle desek, obalu, oč jde. Pamatuji se, jako by to bylo dnes, že zájemci se vždycky dohodli, jestliže se o jednu knihu hlásili dva nebo tři. Jenom když přišel na řadu František Flos, zvedl se celý les rukou a nastala vřava. Slečna učitelka, jak jsme tenkrát říkali, musela zasáhnout. Každý chtěl číst Flosovy Lovce orchidejí, a kdo to už jednou četl – a to jsme bedlivě střežili –, chtěl je číst znovu. Flosovy knížky o dobrodružství v tropech neměly tenkrát mezi ostatními knížkami konkurenci. Vyrůstali jsme, v knihovně přibývalo svazků a náš zájem o dobrodružnou literaturu se zvětšoval. V hromadě na stupínku jsme vyhlíželi Robinsona, Knihu džunglí, Dva roky prázdnin, Poklad na ostrově, Lovce mamutů. Byli jsme vesničtí kluci a děvčata, každý z nás měl kromě školy a různých zábav ještě doma své povinnosti.

Byli jsme mimo jiné také asi posledními pasáčky hus v naší zemi – dneska je znáte jen z Alšových a Ladových obrázků. Všichni jsme však toužili po romantice a dobrodružství. Chtěli jsme alespoň číst o exotických krajinách, lidech a zvířatech. Chtěli jsme se dovídat, jaké je to „daleko za mořem v džungli zelené“, jak právě v té době psal kousek od nás ve Slavětíně náš o dvacet let starší krajan – básník Konstantin Biebl. Jen Karla Maye jsme tenkrát nepoznali. Škoda že už se nemohu zeptat pana řídícího Antonína Kopřivy, jestli úmyslně pro nás žádnou jeho knihu neopatřil. Třeba to byla háhoda. Ale třeba ne, docela dobře to mohl být záměr. Pan řídící byl osobnost, zvlášť v hudbě, ale i v literatuře měl své lásky i nenávisti. Možná že se mu tehdejší mayovky, v překladech často nevyhovujících, nezdařily. A tak se stalo, že Karla Maye jsme poznali až později, až jsme opustili naši venkovskou školu. Mnozí z nás však už byli náročnějšími

čtenáři, dívali se na ledačs kriticky, v knížce nehledali jen děj. A tak jsme propásli tu potřebnou a krásnou dobu asi tak do čtrnácti let, kdy se dají hned po pohádkách tak dychtivě hltat mayovky – Vinnetou, Syn lovce medvědů, Duch Llana Estacada, Petrolejový princ, Karavana otroků ... I když jsem si donedávna myslel, že jsem nebyl o nic ošizen, jestliže jsem v patřičném období svého čtenářského vývoje nehltal mayovky, jsem dnes ochoten o tom pochybovat. Mohl jsem si tenkrát rozšířit svůj rejstřík dobrodružných snů, mohl jsem déle prodlévat ve světě romantických předstáv, vzrušujících bojů dobra se zlem, mohl jsem zcela zdarma a dost pohodlně procestovat s Karlem Mayem kus exotického světa. Mohl jsem si už tenkrát z jeho příběhů vštípit nadosmrti v paměť, že všichni lidé jsou si rovni, ať se narodili s kůží jaké-koliv barvy. A nikdy nezapomenout, že není třeba zoufat v žádné sebebeznadějnější situaci a že je nutno věřit vždy ve své síly. Tohle spisovatel Karel May ve svých dílech vyznává, tomu své čtenáře učí, ve vzrušujících příbězích je o tom přesvědčuje. Řadu Mayových knih

jsem přečetl až v pozdější době – zajímalo mě, proč tento velice plodný autor poutá na sebe už dlouhá léta takovou pozornost čtenářů. Zdá se mi, že na tuto otázku odpověděl nejvýstižněji sám ve svých vzpomínkách. Napsal, že hlavní důraz kladl vždy na dvě věci: od začátku je třeba držet čtenáře v napětí a na každé stránce knihy se zaujatý čtenář musí něco neobvyklého a vzrušujícího dovědět. Kdo má rád napínavý děj, kdo hledá dobrodružství, kdo si při dovedném vyprávění často neuvěřitelných příhod a při líčení hrdinů, kterým není rovno, odpočine, osvěží si mysl, ať čte knihy Karla Maye. Jiné je to ovšem s těmi mladými čtenáři, kteří kromě napětí a zábavy hledají v knížkách také poučení, věří jim. Mayovy knihy jsou totiž psány tak, že vyvolávají dojem, že jde o popisování skutečnosti. A tady je člověku každého poctivého a důvěřivého dětského čtenáře trochu líto. Karel May si své příběhy vymýšlel, někdy bez zvláštního ohledu na skutečnost. Často si nelámal příliš hlavu, aby studoval materiály ke knize,

kterou právě psal. Mnohé sice věděl a přečetl, zejména v době svého pobytu ve vězení, ale mnohé si prostě vymyslel. Je třeba po pravdě říci, že v době, kdy své knihy psal, nebyl ani na Východě, ani v Americe. Vytvořil sice typ legendárního Indiána Vinnetoua, ale skutečného praobyvatele Ameriky uviděl až o mnoho let později, kdy už jako bohatý a známý spisovatel si přece jenom vyjel do Spojených států amerických. Právě v těchto dnech se mi dostal do ruky dopis čtyř čtenářů časopisu „Sedmička pionýrů“. Mírka, Jitka, Pavla a Jana, které neznám, ale mám k nim sympatie, protože ne- dělají pravopisné chyby a jsou z Přestic a mají své vážné zájmy, píše redakci: „Milá Sedmičko! Zajímáme se o život Indiánů na americkém kontinentě. A tak také chceme čerpat o nich poučení z knih Karla Maye. Proto Ti dáváme tyto otázky: Doporučuješ nám knihy tohoto spisovatele? Můžeme si z nich vybírat poučení, jak Indiáni žili a tak dále? Napsala bys nám něco o životě Karla Maye a o tom, jak tvořil své knihy? Byl skutečně na světě slavný Vinnetou, nebo je to vymyšlená postava? Protože tyto otázky jistě zajímají všechny mladé čtenáře Mayových knih, pokusil bych se na ně zde odpovědět. Ještě když Karel May žil, dostával od svých čtenářů četné dotazy o Vinnetouovi. A tak napsal jedné slečně: „Vinnetou se narodil roku 1840 a zastřelili ho 2. září 1874. Byl ještě krásnější,

než jsem ho popsal. Srdečně Vás zdraví dr. Karel May“. Tolik tedy k poslední otázce. Věřte – nevěřte. K otázce předposlední: Karel May se narodil 25. února 1842 v malém německém městečku Hohenburgu. Jeho otec byl tkadlec, v rodině žilo celkem pět dětí a dvě babičky. Otec byl přísný a primitivní, vycho- vával děti hlavně řemenem. Malý Karel byl zřejmě velmi nadaný, dobře a lehko se učil, otec se s ním často chlubil před kamarády a bral ho s sebou do hospody, aby se tam jeho syn předváděl. Ve své omezenosti vymýšlel pro malého Karla originální „vzdělávací“ metody. Například mu nařídil opsat pětisetstránkový zeměpis Německa, aby si prý z něho snáze zapamatoval některé údaje. Zřejmě díky svému otci, panovačnému podivínovi, získal Karel May zvláštní povahu a některé nedobré vlastnosti. Prožil krušné mládí. Pro drobnou krádež byl vyloučen ze semináře, uchytíl se jako výpomocný učitel, ale byl odsouzen opět pro krádež a dostal se ve své mladosti na šikmou plochu. Je třeba říci, že život mu nic neprominul, odpykal si asi víc, než si zasloužil. Odseděl celkem osm let ve vězení. Tam také začal psát. Pokoušel se o to od svých dvaceti let, dlouhou dobu to byly romány na pokračování, které otiskoval v různých časopisech za mizerný honorář. Když mu bylo kolem čtyřicítky, seznámil se s nakladatelem Kürschnerem, který vydával časopisy pro mládež. Spolupracoval s ním asi deset let. V té době napsal své nejlepší práce pro mladé čtenáře. První byl Syn lovce medvědů. V padesáti letech mu začal konečně jeho romány vydávat knižně nakladatel Fehsenfeld. May zbohatl, koupil si vilu v Radebeulu, kterou nazval Vila Shatterhand, a dal si natisknout navštívenky s textem: Dr. Karel May zvaný Old Shatterhand. V roce 1899, to mu bylo padesát sedm, začal cestovat. Nejprve jel do Egypta a skončil až na Sumatře, za deset let poté navštívil Spojené státy americké. Zemřel jako bohatý člověk 30. března 1912. Jak tvořil své knihy? Ve svých vzpomínkách s láskou připomíná svou babičku z otcovy strany, která měla doma na půdě truhlu plnou pohádkových knížek. Sama znala spoustu pohádek nazpaměť a vyprávěla je svému vnukovi. To byla jeho první literární inspirace. Druhá, již horší, byla četba krváků a brakové literatury, kterou mu půjčoval hostinský v jeho rodném městečku, když u něho stavěl hostům kuželky. Hodně také četl ve věznicích, zejména cestopisy a zeměpisné a dějepisné publikace. Odtud pramení mnohé správné údaje, jichž použil při vlastním psaní, a ty mohou i dnes poskytnout určité poučení o životě amerických Indiánů či arabských Beduinů. Nesmíme ovšem zapomínat, že Mayovy knihy byly napsány zhruba před sto lety, a že tedy odrážejí tehdejší stav znalostí a tehdejší názory a že jejich údaje jsou často zastaralé a mnohdy překonané. Pokud se vážně zajímáte o život Indiánů a vůbec o život v dalekých krajích, nepochybně můžete najít v současné literatuře řadu odborných i beletristických knih, které vám podají ty nejnovější informace zpracované na základě moderního vědeckého bá-dání. Mayovky s nimi jistě v tomto ohledu soutěžit nemohou – a také nechtějí. Mayovy knihy nemají velkou uměleckou hodnotu. Autor sám napsal o sobě ve vzpomínkách s určitou trpkostí, že v celém jeho díle není jediná postava, kterou by umělecky dotáhl, takovou postavou není ani Vinnetou, ani hadži Halef Omar, i když právě o těch dvou popsal tolik papíru. Ovšem příběhy, které vymyslel a sepsal do knih často ve svízelných podmínkách pomalu před stoletím, dostávají se dnes do rukou čtenářů už v jiné, lepší podobě. Vydavatelé, překladatelé a upravovatelé jeho díla zachovávají Mayovu vyprávěčskou bohatost, jeho mladistvost a neuhasínající planutí po čistém dobrodružství a po boji ponížených a ublížených proti jejich utlačovatelům. Tohle základní, co je v Mayovi cenné a obdivuhodné a co přitahuje a bude přitahovat mladé a dychtivé čtenáře, to zůstává a zůstane. Mizejí naivnosti, nepořádná literární práce pramenící ze spěchu, mizejí podřadné a levné epizody. Dílo Karla Maye je dnes po všech stránkách lepší, než bylo v době svého vzniku. A Karel May si to zasloužil, především pro svou jedinečnou fantazii, vyprávěčské zaujetí, humanistický pohled na svět. Nakonec ještě k první otázce děvčat z Přeštice, která zřejmě nezajímá jen je: zda doporučujeme čtenářům knihy Karla Maye, čili má-li nějaký smysl je číst. Určitě ano. V určitém věku má význam některé z nich číst. Karel May dokázal a dokáže přibrat na svůj létající koberec, na fantastický koberec, který se snadno vznášá nad svěťadily, mnoho pasažérů. Všem nabízí velmi dostupný lístek do svého světa dobrodružství a romantiky, do pohádkového světa bojů, kde dobro vítězí nad zlem. Prosím – nastupte! A vozte se tak dlouho, dokud vás to bude bavit. Myslím, že si z těchto cest odnesete pro celý život pocit romantické radosti a štěstí, přesvědčení, že kdo je padouch, prohraje, a poctivý zvítězí. A to není málo.

KAREL MAY POUŠTÍ A PRÉRIÍ

Ilustroval Zdeněk Burian

Z německých originálů přeložila Alena Hartmanová. Výbor uspořádala redakce.

Doslov napsal Jan Ryska.

Odborně revidovala Eva Guttmannová.

Obálku navrhl Jan Žbánek.

Vydal jako svou 4631. publikaci Albatros, nakladatelství pro děti a mládež, v Praze roku 1974.

Odpovědná redaktorka Jarmila Rosíková.

Výtvarný redaktor Zdeněk Mlčoch.

Technický redaktor Karel Krch.

Ze sazby písma Baskerville vytiskl Tisk, n p., Brno, provoz 56. 12,99 AA (text 10,83, ilustrace 2,16), 13,58 VA.

Náklad 80 000 výtisků. 1. vydání. 1388374 14/54

Brožovaný výtisk 23,- Kčs